

ΑΤΗΝΕΝΣ

ΕΚΛΟΓΕΣ ΚΙΝΑΛ

Μπορεί το Κίνημα
Αλλαγής / ΠΑΣΟΚ
να επανέλθει;

Νίκος Ανδρουλάκης
Παύλος Γερουλάνος
Ανδρέας Λοβέρδος
Γιώργος Παπανδρέου
Παύλος Χρηστίδης

Συνεντεύξεις στην
Αγγελική Μπιρμπίλη

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

25/11

Διεθνής Ημέρα
για την Εξάλειψη
της Βίας κατά
των Γυναικών

ΑΠΟ
ΟΠΟΥ
κι
ΑΝ
ΠΡΟΕΡΧΕΤΑΙ
ΚΑΤΑΔΙΚΑΖΕΤΑΙ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ
ΕΤΑΙΡΙΚΗ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΥΘΥΝΗ

22
σελ.

missy merida

Επενδύουμε στην Ελλάδα. Επενδύουμε στο Μέλλον.

Στον Όμιλο ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ υλοποιούμε επενδύσεις άνω των 6,5 δισ. ευρώ και δημιουργούμε περισσότερες από 20.000 νέες θέσεις εργασίας στα επόμενα πέντε χρόνια.

Εδώ και μισό αιώνα εργαζόμαστε, δημιουργούμε, καινοτομούμε και θέτουμε γερά θεμέλια για να οικοδομήσουμε την Ελλάδα του μέλλοντος.

Με έμπροκτι μέριμνα για το περιβάλλον, με ουσιαστική συνεισφορά στις τοπικές κοινωνίες, με σεβασμό στους ανθρώπους μας, αποτελούμε έναν υπεύθυνο εταιρικό πολίτη και ένα στιβαρό πυλώνα ανάπτυξης για τη χώρα.

Αξιοποιούμε το εγχώριο ανεξάντλητο ενεργειακό δυναμικό για την παραγωγή και αποθήκευση φθηνής καθαρής ενέργειας.

Σχεδιάζουμε, αναπτύσσουμε και λειτουργούμε κοίριες υποδομές, που εξασφαλίζουν άνετες κι ασφαλείς μετακινήσεις και αναβαθμίζουν το τουριστικό προϊόν της χώρας μας.

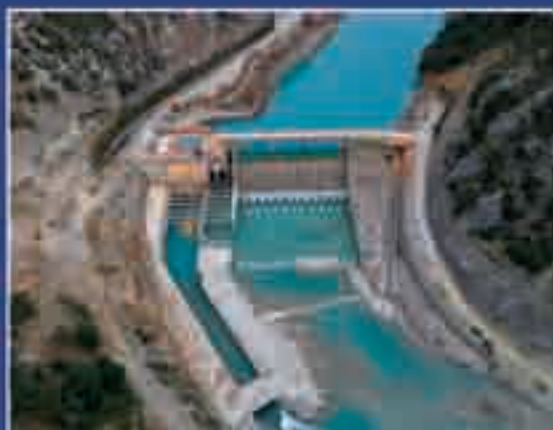
Κατασκευάζουμε απαιτητικά κι εμβληματικά έργα που αναδιαμορφώνουν το αστικό τοπίο και βελτιώνουν την ποιότητα ζωής, έχοντας εξασφαλίσει ένα σημαντικό ανεκτέλεστο ύψους 4,5 δισ. ευρώ.

20.000

νέες θέσεις εργασίας
στα επόμενα πέντε χρόνια

€6,5 δισ.

επενδύσεις
προς υλοποίηση

Όραμά μας, η βιώσιμη ευημερία για όλους.

Γειά σας, παρακαλώ πού μπορώ να παρκάρω
το μηχανάκι μου;
(Στην οδό Ακαδημίας το τερμάτισαν εντελώς. Άρχισαν τα διπλοπαρκάριασματα
ΚΑΙ στα πεζοδρόμια!)

ΤΟ ΕΞΗΦΥΛΛΟ ΜΑΣ

Λέγομαι **Έλενα Καρανικολού** αλλά ο την πραγματικότητα (και στα όνειρα) ακούω μόνο στο Missy Merida. Ονειροπαρμένο από τότε που θυμάμαι τον εαυτό μου, έτσι και με έπεισα πως μπορώ να ζωγραφίζω όλα εκείνα που αισθάνομαι. Ζω στην Αθήνα, είμαι αυτοδίδακτη εικονογράφος, μητέρα, σύζυγος και σκυλομαμά. Πιστεύω στους μονόκονους και συλλέγω ουράνια τόξα, ηχογραφώ τυχαία γέλια και ελιγμούς πως για μένα δεν θα χρειάζεται να παλεύω ούτε για να τα αντονόητα.

★ ΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΑΚΟΥΣΤΗΚΑΝ
ΔΗΜΟΣΙΩΣ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ★

BLACK FRIDAY –
Σούπερ προσφορά.
Παίρνεις 1 μπύρα,
πληρώνεις για 2, και
σας δίνουμε την επόμενη
εντελώς δωρεάν.
(Ταμπέλα γραμμένη με κιμωλία έξω
από μπαρ, κέντρο Αθηνών)

Κυρία συναντάει στον δρόμο
κύριο, φίλο. Ενθουσιασμένη
του λέει με μια ανάσα:
«Πω πω, για έλα, βρε παιδί
μου, πες μου τα νέα σου;
πώς είσαι; ποιος θα βγει
στο Πασόκ;»
(Χαλάνδρι. Τετάρτη ανώνυμα)

Κοπέλα, μόλις έχει
εμβολιαστεί και μιλάει
με τη μητέρα της στο τηλέφωνο,
περπατώντας, αναγκαστικά
δυνατά γιατί φοράει και τη μάσκα:

«Μαμά, δεν πρέπει
για δύο μέρες
να καταναλώσω αυγό,
ψάρι, σοκολάτα...»

(...)

(...)
«Και φράουλα»
 συμπληρώνει κύριος που
 περνάει από δίπλα της.
 (Πλατεία Μαβίλη,
 Παρασκευή πρωί)

Εμβολιαστικό κέντρο.
Κύριος που έχει εμβολιαστεί,
πλησιάζει έναν γιατρό:
- Συγγνώμη, μετά το
εμβόλιο μπορώ
να κάνω σεξ;
(...)

(...)
Ο γιαιτρός, απολύτως
σοβαρός απαντάει:
Ας μην ξεχνάμε ότι το σεξ
είναι μία σωματική
δραστηριότητα. Οπότε ναι,
αλλά χωρίς ένταση.
(Αμπελόκηποι, Παρασκευή πρωί)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΕΝΕΣ
panikoval500@gmail.com

ΤΑ ΝΟΥΜΕΡΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Του ΣΤΑΜΑΤΗ ΖΑΧΑΡΟΥ

53% μειώνει τα νέα κρούσματα COVID-19 η χρήση μάσκας, σύμφωνα με έρευνα διεθνούς ομάδας επιστημόνων από την Κίνα, την Αυστραλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, η οποία δημοσιεύθηκε στο έγκριτο περιοδικό British Medical Journal. Εμπειρικοί «επιστήμονες» από την Ελλάδα συνεχίζουν να αντικρούουν τα ευρήματα, χαρακτηρίζοντας τη μάσκα ως «φίμωτρο».

25% μειώνει τα νέα κρούσματα η φυσική απόσταση, σύμφωνα με την ίδια διεθνή έρευνα. Μικρότερο το ποσοστό, μικρότερο και το «ρίσκο».

98,1% μειώθηκαν τα κρούσματα κατά τις ώρες αιχμής στα Μέσα Μεταφοράς με υποχρεωτική χρήση μάσκας και τήρηση αποστάσεων, σύμφωνα με έτερη έρευνα του Πανεπιστημίου της Σεούλ και του Πανεπιστημίου του Χονγκ Κονγκ.

95% αποτελεσματική στην πρόληψη της νόσησης από SARS-CoV-2 είναι η τρίτη δόση του εμβολίου, σύμφωνα με νέες οδηγίες του FDA. Σύμφωνα με την άποψη του Παύλου του Πολάκη (sic για να ακουστεί και η άλλη άποψη), τα εμβόλια δεν πιάνουν τη μετάλλαξη Δέλτα οπότε διαλέγετε και παίρνετε την άποψη που σας μοιάζει πιο έγκυρη.

50% περισσότερες πιθανότητες να νοσήσουν σοβαρά από COVID-19 έχουν όσοι διαμένουν σε περιοχές με υψηλότερα επίπεδα ατμοσφαιρικής ρύπανσης που σχετίζονται με τα ορυκτά καύσιμα, σύμφωνα με μελέτη ενός Έλληνα ερευνητή από το Ινστιτούτο Παγκόσμιας Υγείας στη Βαρκελώνη.

35 μαθητές κινδυνεύουν να χάσουν τη σχολική χρονιά στη Λάρισα, καθώς οι γονείς τους αρνούνται να κάνουν self test για τον κορωνοϊό. «Τη θα πάθουν άμα δαιν πανε για μια μπη χρονιά σχολήο», αναρωτήθηκε εύλογα γονιός-αρνητής στα social media.

24 εξ αυτών είναι μαθητές δημοτικού και 11 είναι μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σύμφωνα με τον πρόεδρο του Συλλόγου Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Λάρισας.

3 χρόνια φυλάκιση θα είναι η ποινή για τους συγκεκριμένους γονείς, μετά την αλλαγή του ποινικού κώδικα που αναμένεται να ισχύσει από μέρα σε μέρα.

7 μήνες μετά την έκδοσή του θα παύει να ισχύει το πιστοποιητικό εισόδου σε κλειστούς χώρους για εμβολιασμένους άνω των 60 ετών.

75% του ενηλίκου πληθυσμού έχει ήδη εμβολιαστεί.

14 ιερείς στη Ζάκυνθο τέθηκαν σε αργία από τον σεβασμιότατο, τοπικό Μητροπολίτη, επειδή είναι ανεμβολίαστοι. Αντλώντας τεχνογνωσία από τους παραδοσιακούς αριστεριστές, πέταξαν «τρικάκια» στα οποία χαρακτηρίζουν «σατανική» την απόφαση. Είναι προφανές ότι ο «οζαποδός» έβαλε το κεράκι του για να στερηθούν τη μισθοδοσία τους, όπως αναφέρουν οι «αποφασισμένοι για όλα Ζακυνθινόι».

85% όσων νοσηλεύονται στις ΜΕΘ ή χάνουν τη ζωή τους είναι ανεμβολίαστοι.

62% των Ελλήνων τάσσονται υπέρ της εισόδου των ανεμβολιαστων με rapid test ακόμα και στα σουπερ μάρκετ, σύμφωνα με έρευνα της ALCO.

300 ευρώ πρόστιμο θα επιβάλλεται σε πιστούς που θα βρεθούν χωρίς τεστ σε ναούς.

30 εκατ. επισκέψεις στα ΚΕΠ θα γλιτώσουμε με το ψηφιακό «γνήσιο υπογραφή» που είναι διαθέσιμο από την Παρασκευή. Ένα δάκρυ κύλησε από τα υγρά μάτια των μερακλήδων του δημοσίου.

12 και πλέον λίρες Τουρκίας χρειάζονται για να αγοράσει κανείς ένα και μόνο δολάριο.

40% είναι οι απώλειες του νομίματος από την αρχή του έτους αλλά ο Ερντογάν καμνίζεται πως διοικεί με πυγμή μια ισχυρή χώρα. Οι κάτοικοί της ωστόσο δεν μπορούν να αγοράσουν ούτε τα στοιχειώδη, όπως ψωμί ή γάλα, και η κυβέρνηση κάνει έκκληση στα super markets να απορροφήσουν τις αυξήσεις των τιμών. Η οικονομία είναι το ατού τους.

11 πολιτείες των ΗΠΑ έχουν ξεκινήσει έρευνα σχετικά με τις επιπτώσεις του Instagram σε παιδιά και εφήβους και για να διαπιστώσουν εάν τυχόν η μητρική εταιρεία του Instagram, το Facebook, ή Meta όπως ονομάζεται πλέον, παραβίασε τον νόμο αγνοώντας πιθανώς

εσωτερική έρευνα που έδειξε ότι η εφαρμογή έχει δυσμενείς επιπτώσεις στους νέους. Για παρερμηνεία της έρευνας έκανε λόγο ο Ζούκμπεργκ. Πάλι καλά που δεν μίλησε για μονταζιέρα.

43% των Ελλήνων είναι «αρνητές Black Friday» σύμφωνα με έρευνα της εταιρείας Picodi, καθώς δηλώνουν ότι δεν θα συμμετάσχουν. Βέβαιοι ότι θα συμμετάσχουν είναι μόνον το 15%.

41% δηλώνουν ότι οι μεγαλύτερες εκπτώσεις θα τους ενθάρρυναν να συμμετάσχουν.

206 ευρώ θα δαπανήσει ο μέσος καταναλωτής στη φετινή Black Friday, έναντι 164 ευρώ που δαπάνησε πέρυσι.

852 διαφορετικές φοροαπαλλαγές περιλαμβάνει ο φετινός προϋπολογισμός, έναντι 763 του περσινού.

8,5 δισ. ευρώ είναι το κόστος των συγκεκριμένων φοροαπαλλαγών τις οποίες απολαμβάνουν 3,3 εκατομμύρια νοικοκυριά.

40.000 επιχειρήσεις κερδίζουν έκπτωση 1 δισ. ευρώ από τον φόρο εισοδήματος.

11,9 μονάδες είναι το προβάδισμα της ΝΔ έναντι του ΣΥΡΙΖΑ σε πρόσφατο γκάλοπ της εταιρείας Marc για το Πρώτο Θέμα. Ο Αλέξης Τσίπρας ωστόσο προτρέπει τον πρωθυπουργό «να φύγει, αν δεν μπορεί». Ίσως διότι καταλαβαίνει ότι, με τόση διαφορά, το να ζητήσει εκλογές θα μοιάζει περισσότερο με απονενοημένο διάβημα.

9,7 μονάδες είναι η διαφορά και σε έρευνα της ALCO για το OPEN. Ίσως η μόνη ελπίδα να είναι έρευνες εταιρειών όπως η Bridging Europe και η Vox Pop, οι οποίες εμφανίζαν ντέρμπι στις ευρωεκλογές του 2019.

1 μονάδα διαφορά δίνει η ALCO και στο έτερο ντέρμπι, μεταξύ Ανδρουλάκη και Λοβέρδου για τις εκλογές του ΚΙΝΑΛ.

70% των διαμερισμάτων του Marina Tower στο Ελληνικό έχουν ήδη προπωληθεί.

11.500 ευρώ το τετραγωνικό φθάνουν οι τιμές για τα συγκεκριμένα διαμερίσματα που έγιναν ανάρπαστα. Υπάρχουν και πιο οικονομικές λύσεις με 7.500 ευρώ ανά τετραγωνικό.

6-8 εβδομάδες χρειάζεται η αποκατάσταση ενός αποκολλημένου αμφιβληστροειδούς. Έτσι δικαιολογείται η απουσία της στήλης, το προηγούμενο διάστημα.

VERBA VOLANT

ΓΙΑΝΗΣ ΒΑΡΟΥΦΑΚΗΣ

«Θα προσπαθήσω να συγκρατηθώ. Και νομίζω ότι θα τα καταφέρω!» Αυτή ήταν η αντίδραση του «με ένα ν» στο άκουσμα της είδησης ότι ο Τσίπρας θα κάνει αντι-διάγγελμα αμέσως μετά τον Μητσοτάκη. Το να τrolάρει βεβαίως τον άνθρωπο που τον έκανε Υπουργό Οικονομικών την κρίσιμη στιγμή της νεότερης ιστορίας, δεν είναι δείγμα καλών τρόπων.

ΑΚΗΣ ΣΚΕΡΤΣΟΣ

«Δεν υπάρχει κάποια μελέτη που να λέει ότι οι αστυνομικοί μεταδίδουν τον ιό». Ο Εξωκοινοβουλευτικός Υπουργός, συνειδητοποίησε τη δύναμη της προπαγάνδας και μπήκε στο κλειστό club όσων οι φράσεις απομονώθηκαν και έμειναν στην ιστορία. Όπως το «Μαζί τα φάγαμε» ή το «Λεφτά υπάρχουν». Στην αναπαραγωγή, εκτός από τα κομματικά στελέχη των media της αντιπολίτευσης, μπήκαν φυσικά και οι πάντα πρόθυμοι ανεξάρτητοι, λαϊκιστές δημοσιογράφοι.

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΓΕΡΟΤΖΙΑΦΑΣ

«Άμεση επίθεση των μεγάλων ιδιωτικών νοσοκομείων χωρίς αποζημίωση». Τον παρουσίασαν ως «τεχνοκράτη εκ Γαλλίας» - σύμβουλο του Τσίπρα, αλλά ορμώμενος εκ της σοσιαλιστικής Σορβόνης, ο καθηγητής δεν έχασε την ευκαιρία να αποδείξει την αριστερόσυνή του. Διηγήθηκε, δεν εξήγησε το πώς θα πληρώνονται οι χιλιάδες εργαζόμενοι των επιταγμένων νοσοκομείων, ούτε γιατί ο ίδιος ο Αλέξης ο Τσίπρας θεωρούσε (προφανώς) αυτονόητη την αποζημίωση μιλώντας πέρυσι στη Βουλή.

ΣΤΕΛΙΟΣ ΝΙΑΚΑΡΗΣ

«Μετά τις 100 γυναίκες χάνεις τον λογαριασμό. Αν θέλεις να κάνεις λογαριασμό, κυκλοφορεί έξω και βλέπεις, ότι έχω πάει με αυτήν, αυτήν, αυτήν. Από εκεί και πέρα μπορείς να βγάλεις ένα μπουσούλα». Το μοντέλο-γατάκι επιχειρεί λαθραία είσοδο στο club των greek stallions. Εκεί διευθύνων σύμβουλος είναι φυσικά ο ΛΕ-ΠΑ (4.000+ γυναίκες), γραμματέας ο Πάννης Σπαλιάρας (4.000 ακριβώς) και επίτιμος πρόεδρος ο Πέτρος Τασόπουλος (μισή Αθήνα ήτοι περίπου 332 χιλ. αν υποθέσουμε ότι μιλούσε μόνο για τα στενά όρια του Δήμου).

Όταν κλείσει ο κύκλος, θα είμαστε είτε εμβολιασμένοι, είτε αναρρώσες, είτε νεκροί

Του ΝΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

Η Άνγκελα Μέρκελ ήταν σαφής. Η κατάσταση στη Γερμανία είναι δραματική. Είχε προηγηθεί το lockdown στην Αυστρία. Η Βαυαρία ακολούθησε και αυτή. Είναι ζήτημα ημερών να επιβληθεί καθολική απαγόρευση κοινωνικής ζωής με λουκέτο στην οικονομία και σε όλη τη Γερμανία, τη γειτονική Τσεχία, τη Σλοβακία, ενώ πιθανότατα να ακολουθήσει η Ιταλία. Στην Ολλανδία ξεκίνησε κάτι το ανάλογο. Η Κεντρική Ευρώπη δεν είναι σε θέση να αντισταθεί στην πανδημία χωρίς lockdown.

Την ίδια ώρα, στην Ιαπωνία ο κορωνοϊός υποχώρησε. Τα περιστατικά Covid είναι ελάχιστα, και ο μέσος όρος νεκρών μονοψήφιος. Στο Τόκιο ανακοινώθηκε για πρώτη φορά την περασμένη εβδομάδα μηδενικός αριθμός νεκρών. Το ποσοστό εμβολιασμού στη χώρα είναι της τάξης του 75%. Αρκετό, αλλά όχι και θεαματικά υψηλό. Άρα κάποιοι άλλοι παράγοντες έπαιξαν ρόλο. Οι Ιάπωνες είχαν υιοθετήσει τη μάσκα εδώ και δεκαετίες. Στην Ιαπωνία δεν υφίσταται η έννοια της χειραψίας, του αγκαλιασματος και της ανταλλαγής φιλιών εν είδει καριτσιμού. Στην Ιαπωνία επιβάλλεται ιδιαίτερη προσοχή της κοινωνίας σε θέματα καθαριότητας, ατομικής και συλλογικής. Όλα τα παραπάνω έπαιξαν τον ρόλο τους. Στην Ιαπωνία, εδώ και πολλά εικοσιτετράωρα, δεν ανιχνεύεται πλέον η μετάλλαξη ΔΕΛΤΑ. Οι ειδικοί μιλούν για διαδικασία «αυτοκαταστροφής» του ιού. Οι γενετιστές απορούν και ερευνούν.

Στο Ισραήλ ανακοινώνονται μηδενικά ποσοστά νεκρών και περιστατικών μετά τη θερινή έκρηξη. Εκεί, ως φαίνεται, την παρτίδα την κέρδισε ο μαζικός εμβολιασμός των νέων ανθρώπων και η τρίτη δόση στους άνω των 60 παρά την επιμονή των ορθοδόξων Χασιδιστών, οι οποίοι προπαγανδίζουν ανεργυθρίαστα την αντιεμβολιαστική τους εμμονή. Με λίγα λόγια, δεν υπάρχει κανένα μυστήριο και κανένα μυστικό. Τα εμβόλια, σε συνδυασμό με τη μάσκα, τη συστηματική διατήρηση αποστάσεων, χωρίς διαχύσεις και υπερβολές, μακριά από συνωτισμούς και με σεβασμό στα μέτρα συλλογικής και ατομικής προστασίας, όλα αυτά μαζί και καθένα τους ξεχωριστά, ►

ΑΡΧΑΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑ: ΚΟΙΝΟΣ ΤΟΠΟΣ

Η τεχνολογία μας δίνει τη δύναμη να γνωρίσουμε ξανά το παρελθόν με νέους τρόπους.

Ισότητα, Δικαιοσύνη, Αρετή, Ειρήνη, Σεβασμός, Συνεργασία.
Η Αρχαία Ολυμπία είναι η γενέτειρα θεσμών και ιδανικών που έχουν διαμορφώσει τον κόσμο μας. Το έργο «Αρχαία Ολυμπία: Κοινός Τόπος», μια συνεργασία μεταξύ του ελληνικού Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και της Microsoft, αξιοποιεί την τεχνητή νοημοσύνη για την ψηφιακή διατήρηση και αποκατάσταση αυτού του πλούσιου αρχαιολογικού χώρου.

Από εδώ και εμπρός, η καρδιά της Αρχαίας Ολυμπίας χτυπάει διαρκώς και εμπνέει εκατομμύρια ανθρώπους παντού, συμβάλλοντας στην προώθηση της Ελλάδας στο εξωτερικό. Την ίδια στιγμή, εξασφαλίζουμε ότι ο ιστορικός τόπος θα συνεχίσει να υπάρχει για τις μελλοντικές γενιές.

Χάρη στην τεχνολογία τεχνητής νοημοσύνης, οι θεατές εξερευνούν την Αρχαία Ολυμπία όπως ήταν στην ακμή της, μέσα από μια καθηλωτική εμπειρία που επιτρέπει στους λάτρεις της ιστορίας, του αθλητισμού, της τέχνης και του πολιτισμού να αλληλεπιδράσουν ψηφιακά με τον ιστορικό χώρο.

Περιηγηθείτε ψηφιακά στην Αρχαία Ολυμπία με τρεις μοναδικούς τρόπους:

Μπειτε στο
olympiacommongrounds.gr/explore

Κατεβάστε την εφαρμογή
Ancient Olympia
σε App Store & Play Store

Δείτε την έκθεση μκτης
πραγματικότητας Microsoft HoloLens 2
στο Ολυμπιακό Μουσείο της Αθήνας

Gr
for
growth

Εδώ, ξεκινάμε το μέλλον.

εγγυώνται την αποτελεσματική άμυνα κατά της πανδημίας.

Με ελάχιστες εξαιρέσεις, ενδεχομένως στην Πορτογαλία, στη Νορβηγία, στη Δανία και στην Ιρλανδία, οι ευρωπαϊκές κοινωνίες απέτυχαν στη διαχείριση της πανδημίας με όρους ενεργούς αντιμετώπισης κατά της Covid-19. Η αμυντική διάταξη των μηχανισμών και η σχεδόν μοιρολατρική όσο και θλιβερή αντιμετώπιση του κινήματος των αρνητών συνέβαλαν αποφασιστικά στην αναπαραγωγή της πανδημικής δυναμικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Κατά τον ΠΟΥ, η κατάσταση στην Ευρώπη είναι ανεπίτρεπτα σοβαρή. Σε σύγκριση δε με τις ΗΠΑ ή τον Καναδά και την Αυστραλία, η πορεία της πανδημίας στην Ευρώπη και στη Μεγάλη Βρετανία προσβάλλει κάθε έννοια ορθολογισμού. Οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις με τις εξαιρέσεις που αναφέρθηκαν απέτυχαν να διαχειριστούν το φαινόμενο. Δεν είναι τεχνικό το ζήτημα. Είναι πολιτικό.

Στην Ελλάδα ο κόμπος έφθασε στο χτένι περίπου μιάμιση εβδομάδα νωρίτερα, από τότε που το ανέμεναν οι ειδικοί. Οι αριθμοί των νεκρών που ξεπέρασαν τους 100 τη Δευτέρα που μας πέρασε και των διασωληνωμένων που ξεπέρασαν τους 600 κατέδειξαν πως η δυναμική αυτού του κύματος της πανδημίας βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη. Και πάλι δυστυχώς, έστω και εάν οριζοντιωθούν οι καμπύλες των περιστατικών ανά ημέρα και εβδομάδα, κάποια στιγμή στις αρχές Δεκεμβρίου, οι άλλες καμπύλες δεν πρόκειται να οριζοντιωθούν παρά μόνον προς τα τέλη Δεκεμβρίου με αρχές Ιανουαρίου. Υπάρχουν εκτιμήσεις των ειδικών για έναν αριθμό 4.000 νεκρών που ενδεχομένως θα προστεθεί στους υπάρχοντες από την πανδημία μέχρι να καταλαγιάσει αυτό το κύμα. Μιλάμε για πανωλεθρία. Οι επιστήμονες στα νοσοκομεία και στα πανεπιστήμια αδυνατούν να συλλάβουν την έκταση της συλλογικής τρέλας στη Βόρεια Ελλάδα, όπου το 40% των πολιτών άνω των 60 ετών εξακολουθεί να παραμένει ανεμβολίαστο. Πρόκειται για τις ηλικίες που εισέρχονται στις ΜΕΘ και πεθαίνουν. Ανεξήγητη συλλογική παράνοια ή δυστυχώς ανοχή στην αναπαραγωγή ψευδών ειδήσεων, λανθασμένων πληροφοριών, συνειδητά αντιεπιστημονικών θεωριών, και όλα αυτά υπό τον μανδύα μιας συλλογικής κοινωνικής αγανάκτησης κατά του συστήματος γενικώς και αορίστως. Αυτά ως προς τον μανδύα. Διότι, ως προς το αληθινό ιδεολογικό περιεχόμενο των επιχειρημάτων αυτής της συνομοταξίας πολιτών, τα πράγματα αρχίζουν και γίνονται ξεκάθαρα. Από την ιδιότυπη αυτή αξονική τομογραφία, λοιπόν, προκύπτει πως το μεγαλύτερο ποσοστό των αρνητών «κολυμπά» στην παχύρευστη δεξαμενή που απλώνεται από τις παραθρησκευτικές οργανώσεις και τις ακροδεξιές ομάδες μέχρι τα εθνικιστικά συλλογικά μορφώματα, τους θολούς ιδεολογικούς σχη-

ματισμούς που επαγγέλλονται τη μεταφυσική απελευθέρωση των πολιτών από διεθνείς και ντόπιους δυνάστες που δεν κατονομάζουν κ.λπ. Σε αυτόν τον κυλό ας προστεθούν και κάποιοι επαγγελματίες του νομικού κόσμου και παραϊατρικών συμφύσεων, άνθρωποι των media και περιπλανώμενοι λαϊκιστές. Όλοι αυτοί, ως φαίνεται, δοκιμάζουν με επιτυχία τις αντοχές του συστήματος, ξεφεύγουν από τις διατάξεις του και εκμεταλλεύονται τις αντιφάσεις του. Το αποτέλεσμα είναι εγκληματικό. Στην Ελλάδα πεθαίνουν και πάλι πάνω από 100 άνθρωποι την ημέρα από Covid-19.

Ο υπουργός Υγείας τη Γερμανίας Γενς Σπαν πρόβη πριν από λίγα εικοσιτετράωρα σε μια δήλωση που κάποιοι θα χαρακτηρίσουν απόλυτα κυνική. «Οι Γερμανοί στο τέλος του χειμώνα είτε θα είναι εμβολιασμένοι, είτε θα έχουν αναρρώσει από Covid-19, είτε θα είναι νεκροί». Η δήλωση αυτή είναι απολύτως ειλικρινής, εντυπωσιακά ορθολογική και αποδεδειγμένα πραγματιστική. Το δραματικό στοιχείο που μια τέτοια δήλωση εμπεριέχει είναι πως, πέρα από τη Γερμανία, θα μπορούσε να ερμηνεύσει την υφιστάμενη κατάσταση σε σχεδόν όλες τις ευρωπαϊκές χώρες και όχι μόνον. Μπορεί να ισχύσει και για την Ελλάδα, όπως και για τη Γαλλία ή τη Βρετανία.

Οι δημοσκοπήσεις από αυτήν την περίοδο και με την πάροδο του χρόνου θα αρχίσουν να καταγράφουν όλο και περισσότερο τον θυμό εκείνων των πολιτών που συμπεριφέρθηκαν με γνώμονα την ατομική ευθύνη αλλά και των συλλογικοτήτων που τάχθηκαν εξ αρχής υπέρ του ορθολογισμού. Αυτοί οι πολίτες θα ζητήσουν εξηγήσεις για τις πολιτικές που υιοθετήθηκαν, αλλά και την κατάθεση επιχειρημάτων από την πολιτική ηγεσία, και όχι μόνο την κυβερνητική, για πολιτικές που δεν εφαρμόστηκαν. Διότι θα πρέπει να καταστεί σαφές πως δεν μπορείς να θέτεις την υπευθυνότητα και την κοινωνικά αλληλέγγυα στάση των πολιτών στην ίδια μοίρα με την εγκληματική συμπεριφορά, την παράνοια και τον επικίνδυνο για τη συλλογική ασφάλεια παραλογισμό κάποιων ατόμων, ομάδων ή συλλογικοτήτων. Τελικά, ο κοινός παρανομαστής που θα έπρεπε να επιβληθεί για να μετρηθούμε δεν είναι η αόριστα γενική δεξαμενή ψηφοφόρων στην οποία προσβλέπουν συστηματικά τα κόμματα εξουσίας, αλλά το εάν ή όχι οι συμπεριφορές εξυπηρετούν το γενικό καλό.

Έφθασε η ώρα να αναλογιστούν οι πολιτικές ηγεσίες εάν θα πρέπει να επιβληθούν πολιτικές αδρανοποίησης εκείνων που οδηγούν την κοινωνία συνειδητά και μεθοδικά στο σκοτάδι του παραλογισμού. Αν δεν το επιχειρήσουν, τότε αυτές οι πολιτικές ηγεσίες θα πρέπει να προετοιμάζουν ήδη την επιχειρηματολογία τους για τους μελλοντικούς ιστορικούς που θα είναι αμείλικτοι. **Α**

**ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΠΕΘΑΙΝΟΥΝ ΚΑΙ ΠΑΛΙ
ΠΑΝΩ ΑΠΟ 100
ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ
ΑΠΟ COVID-19**

Έμπρακτη ισότητα στην Αθήνα

Η Αντιδήμαρχος Πολιτικών
Ισότητας, Αντιμετώπισης
Διακρίσεων & Έμφυλης Βίας
γράφει με αφορμή Διεθνή
Ημέρα για την εξάλειψη της
Βίας κατά των γυναικών

Της **ANNAΣ ΡΟΚΟΦΟΥΛΟΥ**

© ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΑΡΑΥΑΙ

τόχος της Αντιδημαρχίας Πολιτικών Ισότητας, Αντιμετώπισης Διακρίσεων και Έμφυλης Βίας, στην οποία προΐσταμαι, είναι η εξασφάλιση της έμπρακτης ισότητας στην πόλη της Αθήνας και η εγκαθίδρυση της ως αυτονόστης αξίας και καθημερινής πρακτικής στις κοινωνίες μας.

Δυστυχώς, όπως όλοι γνωρίζετε και βιώνετε, το τελευταίο διάστημα διαπιστώνουμε, ως κοινωνία, πόσο ευρύ και διαδεδομένο είναι το φάσμα της εκμετάλλευσης, τη βίας και της κακοποίησης. Πόσο πολλές και πόσο πολλούς αφορά και με πόσο πολλές και διαφορετικές μορφές εκφράζεται.

Και επίσης, δυστυχώς, η επικαιρότητα έρχεται να μας υπομνήσει και να επιβεβαιώσει αυτό που ξέραμε. Αυτό που ψιθυριζόταν. Αυτό που συνέβαινε. Αυτό το οποίο οι περισσότεροι προσπερνούσαμε: ότι η βία, η κακοποίηση, οι διακρίσεις είναι δίπλα μας και μας αφορούν όλους.

Πέρα από τον συμβολισμό της, λοιπόν, η σύσταση της Αντιδημαρχίας δίνει ένα ξεκάθαρο μήνυμα ότι ο Δήμαρχος Κώστας Μπακογιάννης και ο Δήμος Αθηναίων κινείται πλέον πολυεπίπεδα και ποικιλότροπα προς την επίτευξη της ισότητας των φύλων μέσω της εξάλειψης κάθε είδους διακρίσεων και κάθε μορφής βίας

ενάντια στις γυναίκες. Στον αγώνα αυτό έχει δύο βασικά όπλα.

Το πρώτο λειτουργεί στο επίπεδο της αγκαλιάς και της προστασίας. Και αυτό δεν είναι άλλο από τον **Ξενώνα Γυναικών Θυμάτων Βίας και των Παιδιών τους** ο οποίος παρέχει με ασφάλεια, φιλοξενία, σίτιση, ψυχοκοινωνική στήριξη και φροντίδα από εξειδικευμένο προσωπικό (κοινωνική λειτουργός, ψυχολόγος, παιδαγωγός) προκειμένου οι γυναίκες-θύματα βίας να υποστηριχτούν, να ισχυροποιηθούν ώστε όσο το δυνατόν ταχύτερα να σταθούν στα πόδια τους και να επανενταχθούν στην κοινωνία και την αγορά εργασίας.

Το δεύτερο είναι πιο πρόσφατο, και λειτουργεί στο επίπεδο του καθημερινού αγώνα όχι μόνο για την ενίσχυση των θυμάτων έμφυλης βίας αλλά και για την αντιμετώπιση των έμφυλων διακρίσεων και το ξερίζωμα των στερεοτύπων. Είμαι πολύ χαρούμενη που μπορώ να πω πλέον ότι στον Δήμο Αθηναίων λειτουργεί πλήρως το νέο Κέντρο για την Καταπολέμηση της Έμφυλης Βίας και των Πολλαπλών Διακρίσεων. Το εν λόγω κέντρο παρέχει ολιστικές και πολυ-τομεακές συμβουλευτικές υπηρεσίες πρώτης γραμμής από εξειδικευμένο προσωπικό σε κάθε μία και καθένα που αντιμετω-

πίζει οποιαδήποτε μορφή και είδος βίας ή/και πολλαπλών διακρίσεων. Όπως και εμείς στον Δήμο Αθηναίων αναζητούμε συμμάχους για να κάνουμε το μήνυμα του αγώνα που δίνουμε καθημερινά ηχηρότερο, έτσι και στην κοινωνία πρέπει να βρούμε τρόπους να καταπολεμήσουμε στη ρίζα τις αιτίες που θυματοποιούν τις γυναίκες και μας απομακρύνουν ως κοινωνία από την πολυπόθητη και αυτονόστη –στο δικό μου το μυαλό τουλάχιστον– αξία της ισότητας. Κλείνοντας θα ήθελα να σας πω ότι με αφορμή τη Διεθνή Ημέρα για την εξάλειψη της Βίας κατά των γυναικών, την Πέμπτη 25 Νοεμβρίου στο Μέγαρο Μουσικής η Αντιδημαρχία θα προσφέρει στο αθηναϊκό κοινό τη θεατρική παράσταση «Η πόρνη από πάνω» με την Κατερίνα Διδασκάλου. **Α**

Ρούχα από ανακυκλώσιμα υλικά.
Δεν τα δημιούργησες πρώτη, **τα έβαλες όμως
από τους πρώτους** στην ντουλάπα σου.

Αυτό σε κάνει μια καθημερινή πρωτοπόρο.
Γιατί αυτή η επιλογή σου, μας πηγαίνει
όλους μπροστά.

Στην Eurobank στηρίζουμε
κάθε πρωτοποριακή ενέργεια και πράξη
που κατιάζει στη βιωσιμότητα.

Γιατί γνωρίζουμε πως το μέλλον
κάθε ανθρώπου, κάθε οικογένειας,
κάθε επιχείρησης και κάθε οργανισμού
εξαρτάται απόλυτα από το περιβάλλον.

Σε κάθε μπροστά

eurobank.gr

Το βιβλίο και τα περιθώριά του

Λίγα λόγια για την τυπογραφία, με αφορμή τη Διεθνή Έκθεση Βιβλίου της Θεσσαλονίκης (ΔΕΘ, 25-28 Νοεμβρίου)

Του ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ

Τα βιβλία είναι φτιαγμένα έτσι και όχι αλλιώς για να θυμίζουν τα δέντρα και τον άνθρωπο, γιατί τείνουν να μιμούνται το ανθρώπινο σώμα, τα δέντρα και τα βουνά, όλη την κατακόρυφη πραγματικότητα, την επιμήκη φύση, αυτήν που τεντώνεται προς τα πάνω. Τα βιβλία (σαν τη ζωντανή φύση, σαν κάποιον που στέκεται ή που βαδίζει ή που τρέχει να ξεφύγει) είναι όρθια. Είναι, εννοώ, φύσει όρθια, τα διαβάζουμε σε ορθή στάση και τα αποθηκεύουμε όρθια. Και δεν πεθαίνουν, ποτέ.

Κανείς δεν θέλει να γεμίσει όλη την τυπωμένη σελίδα με γράμματα, με λέξεις. Στην τυπογραφία (όπου καθετί υπηρετεί την ευκολία της ανάγνωσης — και βέβαια η ομορφιά την υπηρετεί) τυπώνουμε μόνο ένα μέρος της σελίδας: αυτό που, άπαξ και επιλεγεί τέλεια, πλημμυρίζει το μάτι μας αρμονία. Δεν συμβαίνει πάντα, αλλά όταν συμβαίνει το καταλαβαίνει οποιοσδήποτε.

Το μάτι μας διαβάζει πιάνοντας ομάδες των τριών, άντε τεσσάρων λέξεων, και κάθε αράδα έχει περίπου τρεις τέτοιες, κάπου δέκα-δώδεκα λέξεις συνολικά: αν είχε περισσότερες, δηλαδή αν η αράδα ήταν μεγαλύτερη από το σωστό, το μάτι θα έχανε τη σειρά του και την αναγνωστική του βολή, τη συνήθειά του, και θα κατρακυλούσε στην από κάτω αράδα, και στο τέλος της θα γυρνούσε στην αρχή μιας άλλης — θα χανόταν για πάντα, σε έναν λαβύρινθο φτιαγμένον από λέξεις. (Γι' αυτό οι εφημερίδες, αν τις θυμάται κανείς, έχουν μονόστηλα: για γρήγορη και ασφαλή ανάγνωση. Αν είχαν μόνο μία ή και δύο στήλες, δεν θα μπορούσε να τις διαβάσει κανείς).

Τα πιο ευανάγνωστα και πιο πρόσχαρα στο μάτι γράμματα είναι καμπύλα, με απαλές στροφές, σκιάσεις και λακκάκια, σαν γυναικείο σώμα. Υπάρχουν θηλυκά και αρσενικά font, και υπάρχουν και άλλα που ταιριάζουν και με τα δύο βασικά φύλα, ή με κανένα, ή που είναι non-binary. Τι σπουδαία τέχνη η χάραξη στοιχείων!

Σαν καπέλο και παπούτσια, ή σαν ρίζες και δεντροκορφή, οι κεφαλίδες και οι σελιδάριθμοι εξασφαλίζουν ποιοτική ισορροπία σε μία επιμελημένα και με

γνώση σχεδιασμένη σελίδα. Στις υψηλούς επιπέδους εκδόσεις, όλα τα στοιχεία που κοσμούν το ανοιχτό σαλόνι είναι βαλμένα τέλεια, σαν τους λευκούς βράχους σε έναν κήπο τού Ζεν.

Το «ψαχνό» και τα περιθώρια υπακούουν, ή έστω υπάκουαν κάποια στιγμή, στον κανόνα της Χρυσής Τομής· μα, πιο απλά, εντέλει είναι εκεί για να γαληνεύουν το μάτι και για να γκριζάρουν το βαρύ, μαύρο μελάνι, στεφανώνοντάς το. Όσο για το κάτω περιθώριο, αυτό το υπόλευκο κενό ανάμεσα στο κείμενο και στο κομμένο χαρτί (που κάποτε στιγματίζεται με έναν σελιδάριθμο, απλόν ή ποικιλμένο με αγκύλες — ή ό,τι θες), είναι πιο μεγάλο απλώς και μόνο για να χωρά τον αντίχειρά μας — για να χωρά ο αντίχειρας του ωραίου αναγνώστη, που διαβάζοντας ασκείται (και ασκεί την υπομονή του) όπως στην ιαπωνική τοξοβολία.

Παλιά, στα μεγάλα, αρχοντικά περιθώρια έγραφαν ο κόσμος σημειώσεις.

Τα περιθώρια, πάλι, σε ένα βιβλίο τσέπης είναι μικρά και «λάθος», υπακούοντας στον κανόνα που θέλει ένα ταχυφαγείο βαμμένο με φωτεινά χρώματα και φωτισμένο με έντονες λάμπες, που εξυπηρετούν τη γρήγορη εστίαση — σε αντίθεση με τα πορφυρά και σκούρα καφέ χρώματα μιας λέσχης, φέρ' ειπείν, που σε κρατά για ώρες υπό το φως των κηρίων όπως μία σπηλιά με τη φωτιά της έναν όμορφο πρωτόγονο άνθρωπο γεμάτο περιέργεια, και φόβο, και λαχτάρα να δει την άκρη του κόσμου από την κορυφή του βουνού. Και οι λέσχες, και τα ταχυφαγεία, και όλα τα απ' ανάμεσα, είναι πράγματα καλά, ανθρώπινα, δικά μας.

Το μάτι αγαπά τα υπόλευκα, κρεμ χαρτιά, όχι τα άσπρα. Το διάβασμα δεν είναι μόνο λέξεις, νοήματα, στοχασμοί, συναισθήματα, πλοκή και αφήγηση. Πριν από όλα αυτά, το βιβλίο είναι αντικείμενο, και είναι χάδι.

Το διάβασμα, όπως και κάθε απόλαυση, υποσκάπτει την υγεία. Αλλά αυτή ήταν ούτως ή άλλως επισφαλής. Οπότε μικρό το κακό. Διαβάζετε.

Και να διαβάζετε μόνο ό,τι σάς κάνει κέφι, αποφεύγοντας ό,τι θεωρείτε βαρύ και «αναγκαίο». Αναγκαία βιβλία είναι μόνο όσα σάς αρέσουν πολύ, και με όσα ξεχνιέστε, ονειρεύεστε ή αναστατώνεστε. **A**

Το διάβασμα δεν είναι μόνο λέξεις, νοήματα, στοχασμοί, συναισθήματα, πλοκή και αφήγηση

IPTO Analytics Για το περιβάλλον όλες οι ώρες δεν είναι ίδιες

Η νέα εφαρμογή για φορητές συσκευές από τον ΑΔΜΗΕ

Ανταξόσασταν ποτέ ότι το ηλεκτρικό σύστημα της χώρας θα χωρούσε στην οθόνη του κινητού σας; Ο Ανεξάρτητος Διαχειριστής Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΔΜΗΕ) το έκανε πραγματικότητα με την εφαρμογή για φορητές συσκευές IPTO Analytics!

Με την εφαρμογή του ΑΔΜΗΕ, για πρώτη φορά, ανοιχτά δεδομένα για τη μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας στη χώρα γίνονται διαθέσιμα σε όλους μας, απλά και κατανοητά.

Μία εφαρμογή γεμάτη ενέργεια

Το IPTO Analytics είναι ειδικά σχεδιασμένο να παρέχει την καλύτερη δυνατή εμπειρία χρήσης. Μέσα από διαδραστικά γραφήματα, δείκτες και χάρτες που ενημερώνονται σε πραγματικό χρόνο, η εφαρμογή μας πληροφορεί εύκολα και γρήγορα για τις βασικές παραμέτρους του ελληνικού Συστήματος Μεταφοράς.

Τι μπορούμε να δούμε όμως στο IPTO Analytics; Τη ζήτηση και παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, τις εκπομπές CO₂ και το ισοζύγιο των διασυνδέσεων με τα γειτονικά κράτη, που οπτικοποιούνται με ευκολονόητο τρόπο δίνοντάς μας άμεση και σαφή εικόνα για το πώς λειτουργεί το ηλεκτρικό σύστημα και πόσο γρήγορα προχωρά η ενεργειακή μετάβαση στη χώρα μας.

Πιο συγκεκριμένα, με λίγες μόνο κινήσεις από την οθόνη του κινητού, μπορούμε να παρακολουθούμε ανά πάσα στιγμή:

➤ Πόση ενέργεια καταναλώνουμε, ποια είναι δηλαδή η συνολική ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας στο διασυνδεδεμένο σύστημα (πρόβλεψη και πραγματικό φορτίο).

➤ Με ποιον τρόπο παράγεται το ηλεκτρικό ρεύμα που φτάνει στα σπίτια και τις επιχειρήσεις μας, με αναλυτική απεικόνιση των πηγών ενέργειας που χρησιμοποιούμε (Ανανεώσιμες Πηγές, υδροηλεκτρικά,

φυσικό αέριο, λιγνίτη, εισαγωγές) και το ποσοστό συμμετοχής τους στο ενεργειακό μας μείγμα.

➤ Την ένταση εκπομπών CO₂ από τις μονάδες ηλεκτροπαραγωγής που χρησιμοποιούν ως καύσιμο το φυσικό αέριο ή τον λιγνίτη.

➤ Το ισοζύγιο των διασυνδέσεων, δηλαδή τις καθημερινές ανταλλαγές ενέργειας με τους γείτονές μας (Ιταλία, Αλβανία, Βόρεια Μακεδονία, Βουλγαρία και Τουρκία).

Εξερευνήστε τη μαργαρίτα της καθαρής ενέργειας

Με την ενεργειακή μετάβαση να βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη, το IPTO Analytics φροντίζει να ενσωματώνει ολοένα και περισσότερα δεδομένα που σχετίζονται με την πράσινη ενέργεια. Με αυτό το σκεπτικό, η εφαρμογή «διανθίστηκε» πρόσφατα με τη μαργαρίτα της καθαρής ενέργειας, μία μαργαρίτα διαφορετική από τις άλλες. Τα πέταλά της –ένα για κάθε ώρα της ημέρας– μας δείχνουν ποιες ώρες του 24ώρου χρησιμοποιούμε καθαρή ενέργεια, ανάλογα με τη συμμετοχή των ΑΠΕ στο μείγμα ηλεκτροπαραγωγής.

Κι αυτό γιατί όλες οι ώρες δεν είναι ίδιες για το περιβάλλον. Οι πηγές ενέργειας που χρησιμοποιούμε μέσα στη μέρα μεταβάλλονται ανάλογα με τη ζήτηση, τις θερμοκρασίες και τις καιρικές συνθήκες που

Το IPTO Analytics είναι ένα ψηφιακό εργαλείο ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης όλων των πολιτών για την πρόοδο της ενεργειακής μετάβασης και την καθοριστική σημασία της στη μάχη ενάντια στην κλιματική κρίση.

επικρατούν. Όσο πιο καθαρή είναι ενέργεια που καταναλώνουμε τόσο πιο πράσινη γίνεται και η μαργαρίτα!

Οι έξυπνες λειτουργίες της εφαρμογής για την πράσινη ενέργεια δεν εξαντλούνται όμως εδώ. Στο IPTO Analytics υπάρχει επίσης το Κοντέρ CO₂, με την ένταση εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα από τα εργοστάσια που παράγουν ηλεκτρική ενέργεια με ορυκτά καύσιμα αλλά και τον δείκτη Μηδενικών Εκπομπών που μας πληροφορεί για το πόσο ουδέτερο είναι το ενεργειακό μας αποτύπωμα.

Ένα ψηφιακό εργαλείο για όλους τους πολίτες

Το IPTO Analytics είναι ένα ψηφιακό εργαλείο ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης όλων των πολιτών για την πρόοδο της ενεργειακής μετάβασης και την καθοριστική σημασία της στη μάχη ενάντια στην κλιματική κρίση.

Η στροφή σε καθαρότερες μορφές ενέργειας και η προστασία του περιβάλλοντος είναι υπόθεση όλων μας. Γι' αυτό, η εφαρμογή απευθύνεται σε όλες και σε όλους, ασχέτως ηλικίας, με έμφαση όμως στη νέα γενιά και τη μεγάλη αλλαγή που μπορεί να φέρει στον τρόπο που παράγουμε και καταναλώνουμε ηλεκτρική ενέργεια.

Ενεργειακή δημοκρατία με διαφάνεια δεδομένων

Με το IPTO Analytics ο ΑΔΜΗΕ πρωτοπορεί σε ό,τι αφορά τη διαφάνεια των δεδομένων που διαχειρίζεται. Μέσα από ένα ολοκληρωμένο Οικοσύστημα Ανάλυσης Δεδομένων και απώτερο σκοπό την προαγωγή της ενεργειακής δημοκρατίας, ο Διαχειριστής παρέχει αξιόπιστη ενημέρωση στους πολίτες και θέτει τα ανοιχτά δεδομένα στην υπηρεσία της βιώσιμης ανάπτυξης. Μέσα από «πράσινα updates» που δρομολογούνται, το IPTO Analytics πρόκειται να αναβαθμιστεί προσεχώς με νέες λειτουργίες και ακόμη περισσότερα στοιχεία για τη διείσδυση της καθαρής ενέργειας στον ενεργειακό μας χάρτη. ●

ΕΚΛΟΓΕΣ ΚΙΝΑΛ

Μπορεί το Κίνημα Αλλαγής / ΠΑΣΟΚ να επανέλθει;

Η ATHENS VOICE συνεχίζει τη μεγάλη έρευνα για την επιστροφή της Κεντροαριστεράς στην Ευρώπη και το μέλλον της σοσιαλδημοκρατίας. Στην Ελλάδα, μετά από αρκετό καιρό, το ΚΙΝΑΛ-ΠΑΣΟΚ εμφανίζει σημάδια δημοσκοπικής ανάκαμψης και προβάλλει τη σοσιαλδημοκρατία ως τη δική του πρόταση εξουσίας. Λίγο πριν από τις επικείμενες εκλογές για την ανάδειξη του νέου αρχηγού στο Κίνημα Αλλαγής, απευθύναμε ερωτήσεις προς όλους τους υποψήφιους.

Τους ζητήσαμε να μας πουν τι θα κάνουν για να αναστρέψουν το πρόβλημα αξιοπιστίας που καθήλωσε την παράταξη επί μία δεκαετία σε τόσο χαμηλά ποσοστά, πώς βλέπουν το μέλλον της χώρας, ποιες είναι οι ουσιαστικές κινήσεις που θα κάνουν ώστε όχι μόνο να διατηρηθεί και να αυξηθεί το ενδιαφέρον της κοινωνίας, αλλά να πείσουν τους πολίτες να συστρατευτούν.

Επιμέλεια - Συνεντεύξεις:

Αγγελική Μπιρμπίλη

1

Νίκος Ανδρουλάκης

Δίνω μια μάχη για το μέλλον, εκεί θα κριθούμε

Κύριε Ανδρουλάκη, γιατί αποφασίσατε να θέσετε υποψηφιότητα;

Είμαι υποψήφιος γιατί ήρθε η ώρα να κοιτάξουμε μπροστά. Και να ενώσουμε την κοινωνική βάση της παράταξης κάτω από ένα σοσιαλδημοκρατικό αφήγημα που θα κάνει την Ελλάδα να γυρίσει σελίδα. Με ένα κόμμα που δεν θα είναι ένας πελατειακός μηχανισμός, αλλά ενεργό κύτταρο της δημοκρατίας, που θα εμπνεύσει τον κόσμο και ιδιαίτερα τους νέους να ασχοληθούν με την πολιτική. Έτσι θα συνδεθούμε με την κοινωνία, θα μεγαλώσουμε και θα έχουμε τη δύναμη να αγωνιστούμε για κοινωνική δικαιοσύνη, αξιοπρέπεια και ευημερία. Το μπορούμε, το αξίζουμε.

Τι είναι αυτό που διακρίνει τη δική σας υποψηφιότητα σε σχέση με τους αντιπάλους σας, ποιο είναι το δικό σας ατού;

Αγωνίζομαι για ενότητα στη βάση πολιτικών αρχών, αξιών και θέσεων, όχι με μοίρασμα καρεκλών και αξιωμάτων. Πιστεύω σε μια ανανέωση ποιοτική, σε ιδέες και ανθρώπους, και όχι αυστηρά ηλικιακή. Και υπερασπίζομαι την πολιτική αυτονομία του Κινήματος, να είμαστε διαμορφωτές του μέλλοντός μας και όχι συμπλήρωμα ως μικρό κόμμα. Νιώθω και υπηρετώ την κληρονομιά του ΠΑΣΟΚ, αλλά θέλω να χτίσω μια γέφυρα με το σήμερα και το αύριο.

Οι μεταρρυθμίσεις έχουν πολιτικό κόστος. Χρειάζονται συναινέσεις με τους πολιτικούς αντιπάλους και συγκρούσεις με κοινωνικές ομάδες και τα οργανωμένα συμφέροντα. Μπορείτε να πείσετε τους δύσπιστους πολίτες ότι είστε έτοιμος να το αναλάβετε;

Σήμερα, οι πολίτες ακούν τη λέξη «μεταρρύθμιση» και φοβούνται. Απανωτές κρίσεις και συσσωρευμένα προβλήματα έχουν προκαλέσει πτωπάθεια και ανασφάλεια. Η πολιτική μοιάζει με κλειστό κλαμπ για βολεμένους. Για μένα, όμως, προοδευτική μεταρρύθμιση σημαίνει να βάζεις στο παιχνίδι τους πολλούς. Να ξαναχτίσεις τη σκάλα που οδηγεί σε καλύτερη ζωή, ανεξάρτητα από το αν έχουν περιουσία οι δικοί σου. Αυτό το ρίσκο θέλω να το αναλάβω γιατί θέλω να είμαι χρήσιμος και γιατί δεν με δεσμεύει κανείς. Θέλω να περιστοιχίζομαι από ανθρώπους που έχουν γνώση, τόλμη και εντιμότητα για να δουλέψουμε μαζί. Και αυτό θα είναι το κόμμα που θα φτιάξουμε.

Πώς αντιλαμβάνεστε τον σημερινό δικομματισμό; Μπορεί το Κίνημα Αλλαγής με εσάς αρχηγό να αλλάξει τους πολιτικούς συσχετισμούς;

Όσο η Ν.Δ. κυβερνά χωρίς να έχει απέναντί της μια δομική και αξιόπιστη αντιπολίτευση, θα γίνεται όλο και πιο αλαζονική. Ο ΣΥΡΙΖΑ δεν μπορεί να αποτελέσει αξιόπιστη εναλλακτική, αφού συνεχίζει στον δρόμο του λαϊκισμού και της δημαγωγίας. Στόχος μου είναι να σπάσω αυτό τον άγονο δικομματισμό, παρουσιάζοντας μία αξιόπιστη εναλλακτική για τους προοδευτικούς πολίτες, και αυτούς που στηρίζουν Νέα Δημοκρατία για να μην επανέλθει ο ΣΥΡΙΖΑ και αυτούς που ψηφίζουν ΣΥΡΙΖΑ μόνο και μόνο επειδή δεν θέλουν τη Νέα Δημοκρατία. Χρειαζόμαστε ένα πολιτικό σύστημα στο οποίο θα υπάρχει διάλογος για τα μεγάλα ζητήματα που απασχολούν την κοινωνία μας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το Ταμείο Ανάκαμψης, όπου δεν υπήρξε κανένας ουσιαστικός διάλογος, καμία συζήτηση με προτάσεις και αντιπροτάσεις για το πως θα αξιοποιήσουμε τα 70 δισ. που αναμένεται να έρθουν στη χώρα μας τα επόμενα χρόνια. Ναι, να κάνουμε μεγάλες επενδύσεις για την πράσινη μετάβαση και τον ψηφιακό μετασχηματισμό, αλλά χρειαζόμαστε και πολιτικές για την αντιμετώπιση των κοινωνικών ανισοτήτων. Ας δούμε τι έκανε η σοσιαλιστική κυβέρνηση της Πορτογαλίας, που αξιοποίησε χρήματα από τα δάνεια για να χτίσει 6.800 κατοικίες στις μεγάλες πόλεις, ώστε να πέσουν οι τιμές στα ενοίκια και να γίνουν πιο προσιτά για τους νέους.

Ποιους περιλαμβάνει η «προοδευτική παράταξη»; Θεωρείτε μέλη της παράταξής σας τα πρόσωπα (ιστορικά ή νεότερα) που

έχουν απομακρυνθεί, διαγραφεί, προσχωρήσει σε άλλα κόμματα; Θα τους καλέσετε να στρατευτούν μαζί σας;

Φιλοδοξία μου είναι να χτίσουμε και όχι να γκρεμίσουμε. Θέλουμε πολλά χέρια και μυαλά για να κάνουμε μια νέα αρχή. Είναι ευπρόσδεκτοι όλοι οι πολίτες που ασπάζονται τις αρχές και τις αξίες μας, για να συγκρουστούμε με μικρά και μεγάλη συμφέροντα που κρατούν την Ελλάδα πίσω, όποιο κόμμα κι αν ψήφισαν στις τελευταίες εκλογές. Είναι προφανές, όμως, ότι σε αυτή τη νέα πορεία δεν είναι ευπρόσδεκτα στελέχη που επέλεξαν να απομακρυνθούν σε δύσκολες στιγμές απλώς για να συνεχίσουν να έχουν μία θέση εξουσίας σε ένα άλλο κόμμα. Δεν είναι γινάτι. Είναι αξιακό και ηθικό ζήτημα. Έτσι θα δείξουμε και στους πολίτες ότι δεν έχουν ισοπεδωθεί όλα στην πολιτική.

Πώς πρέπει να είναι ένα μοντέρνο κεντροαριστερό κόμμα του 21ου αιώνα;

Καταρχάς, θέλουμε να γίνει κίνημα και όχι απλά κόμμα. Ένα κίνημα που οργανωτικά ξεκινά από τα κάτω, που το πολιτικό του πρόγραμμα θα το γράφουν οι δημιουργικές και παραγωγικές δυνάμεις σε κάθε περιφέρεια της χώρας. Θα εκφράζει, δηλαδή, αυθεντικά κοινωνικά αιτήματα. Ανοικτό και συμμετοχικό, που σημαίνει ότι οι παλιές δομές και ιεραρχίες είναι ανώφελες αν δεν υπηρετούν τη σχέση με την κοινωνία. Πολιτικά αυτόνομο με λογική νικητή. Δίπλα σε όσους έχουν ανάγκη περισσότερη δημοκρατία, δικαιώματα, δημόσια αγαθά, ανάπτυξη, προστασία. Ένα κόμμα που κοιτά κατάματα την κλιματική κρίση, την υπογεννητικότητα, τη μετανάστευση, τις ανισότητες, το κόστος ζωής, και έχει λύσεις, δεν κρύβεται πίσω από κούφια συνθήματα. Με φωνή και κύρος και στην Ελλάδα και στην Ευρώπη.

Τι θα κρίνει την εκλογή αρχηγού στο ΚΙΝΑΛ; Το συναίσθημα, οι θέσεις, η διάθεση ή όχι συνεργασιών, η προοπτική εξουσίας; Και εσείς πού θα ρίξετε το βάρος;

Νιώθω ότι σήμερα όσο ποτέ το βασικό κριτήριο για τον κόσμο του Κινήματός μας είναι η προοπτική και η αναγέννηση. Δηλαδή, το μέλλον και όχι το παρελθόν. Κάναμε τον κύκλο μας, περάσαμε πέτρινα χρόνια και τώρα έρχεται η ώρα που οι κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες είναι ώριμες για να πρωταγωνιστήσουμε ξανά. Αυτό θα επιβεβαιωθεί και στην κάλπη. Θα κερδίσουμε γιατί ταυτιζόμαστε με ένα νικηφόρο και ενωτικό μέλλον. Γιατί λείπει ένα μεγάλο σύγχρονο ΠΑΣΟΚ για να ακουμπήσουν πάνω του οι πολλοί.

Ενώ στην Ευρώπη η Κεντροαριστερά ανακάμπτει, στην Ελλάδα το ΚΙΝΑΛ βρίσκεται, εδώ και καιρό, στην κατηγορία «μικρά κόμματα». Τι θα κάνετε για να αντιστρέψετε το πρόβλημα αξιοπιστίας που καθήλωσε το κόμμα σας επί μία δεκαετία σε αυτά τα ποσοστά; Πώς θα ξεκάσουν οι πολίτες όχι τα μνημόνια αλλά το τι οδήγησε σε αυτά;

Όσα ζήσαμε και όσα κάναμε θετικά και αρνητικά είναι μέρος της ιστορίας και της σοφίας που αποκτήσαμε. Τώρα με την απόσταση που μας δίνει ο χρόνος, αλλά και όσα ακολούθησαν, οι πολίτες ξέρουν. Όμως η πολιτική είναι μάχη για το μέλλον. Εκεί θα κριθούμε. Όσα κεντροαριστερά κόμματα στην Ευρώπη επέλεξαν ηγέτες με κοινωνική αναφορά σύντομα ανέκαμψαν, όπως οι Πορτογάλοι και Ισπανοί Σοσιαλιστές. Όσα επέλεξαν «μία από τα ίδια» βρίσκονται ακόμη σε δίνη.

Στις πρόσφατες δημοσκοπήσεις, μετά από αρκετό καιρό, το Κίνημα Αλλαγής εμφανίζει σημάδια δημοκοπικής ανάκαμψης. Πέρα από τη συγκίνηση για τον χαμό της Φώφης Γεννημάτα και το ενδιαφέρον που προκαλεί η εκλογή αρχηγού, ποιες θα είναι οι δικές σας πρώτες, όχι συμβολικές, αλλά ουσιαστικές

κινήσεις που θα κάνετε ώστε να διατηρηθεί και να ενισχυθεί το ενδιαφέρον της κοινωνίας;

Αν στις 12 Δεκέμβρη οι πολίτες με επιλέξουν για πρόεδρο, στις 13 θα τους καλέσω να πάρουν το κόμμα στα χέρια τους και να αυτοοργανωθούν. Θα φτιάξουμε μαζί ένα κόμμα βάσης με ισχυρούς δεσμούς με την κοινωνία. Θα οργανώσουμε περιφερειακές συνδιασκέψεις για να συζητήσουμε με όλους και να γράψουμε από κοινού το πρόγραμμά μας. Θα ανοίξω τη Χαριλάου Τρικούπη στη νέα γενιά να ενώσει τα όνειρά της με τα δικά μας. Και άλλα πολλά. Θα σας εκπλήξουμε ευχάριστα, να είστε βέβαιοι.

Κρίνετε απαραίτητη την ιδεολογική ανανέωση του χώρου σας; Ποιοι είναι οι σύμμαχοι και ποιοι οι αντίπαλοι;

Σύμμαχοί μας, όσοι αγωνίζονται για μια δίκαιη κοινωνία με αλληλεγγύη, για μια περήφανη και αξιοβίωτη πατρίδα, όπου όλοι θα έχουν το δικαίωμα να ευημερούν. Αντίπαλός μας, η συντήρηση και η δημαγωγία, που καταπιέζουν και υποτιμούν τον πολίτη, όποιο χρώμα και αν έχουν. Εχθρός μας όμως δεν είναι κανείς, γιατί με όλους μπορούμε να βρούμε κοινό πεδίο συνεννόησης, όταν το επιβάλλει το καλό της χώρας μας. **Α**

2

Παύλος Γερουλάνος

Μία μεταρρύθμιση του κράτους υπέρ των πολλών

Κύριε Γερουλάνο, γιατί αποφασίσατε να θέσετε υποψηφιότητα;

Η χώρα βρίσκεται μπροστά στον κίνδυνο μιας νέας χρεοκοπίας, από ένα πολιτικό σύστημα που επιμένει να κρατάει εξουσία και πλούτο στα χέρια λίγων. Ένα σύστημα που επιμένει σε ένα κοινωνικό και παραγωγικό μοντέλο που έχει δείξει τα όριά του. Η εκλογική διαδικασία μάς δίνει την ευκαιρία να μιλήσουμε για την «Αναγέννηση», το σχέδιό μας για μια ριζοσπαστική διοικητική μεταρρύθμιση του κράτους, μια ανατροπή του πολιτικού συστήματος όπως το ξέραμε, που θα οδηγήσει σε διεύρυνση της παραγωγικής βάσης ως προϋπόθεση για τη δικαιότερη κατανομή του πλούτου. Αυτό το σχέδιο χρειάζεται η Ελλάδα για να βγει από την κρίση και να χτίσει ξανά τη μεσαία τάξη.

Τι είναι αυτό που διακρίνει τη δική σας υποψηφιότητα σε σχέση με τους αντιπάλους σας, ποιο είναι το δικό σας ατού;

Ο προοδευτικός χώρος χρειάζεται να αποκτήσει ηγεσία με προοπτική. Προοπτική για να νικήσουμε πρώτα πολιτικά τον ΣΥΡΙΖΑ και έπειτα εκλογικά τη Ν.Δ. προσφέροντας στη χώρα πραγματική προοδευτική πρόταση διακυβέρνησης. Ηγεσία με προοπτική σημαίνει 3+1 πράγματα: πολιτική σκέψη, γνώση της αγοράς, ικανότητα διοίκησης και πραγματική πίστη σε συλλογική δουλειά ως εγγύηση της ενότητας στον χώρο. Αυτά φέρνει η υποψηφιότητά μου.

Τι θα κρίνει την εκλογή αρχηγού στο ΚΙΝΑΛ; Το συναίσθημα, οι θέσεις, η διάθεση ή όχι συνεργασιών, η προοπτική εξουσίας; Και εσείς πού θα ρίξετε το βάρος;

Οι θέσεις. Πάντα αυτό διαφοροποιούσε και έδινε προοπτική στον χώρο μας. Θέσεις και προτάσεις ώστε να κάνουμε την πολιτική και πάλι φορέα διαρθρωτικών αλλαγών για τη χώρα. Που δείχνουν και πάλι εμπιστοσύνη στον πολίτη. Όλα τα άλλα, συνθήματα, συνεργασίες, προοπτική απορρέουν από τις θέσεις μας και το πώς τις αντιλαμβάνεται η κοινωνία. Η κοινωνία έχει ανάγκη από λύσεις σε μια σειρά προβλημάτων, άμεσα. Ξέρω ότι αυτά που προτείνω μπορούν να γίνουν, και μπορούν να γίνουν άμεσα.

Στις πρόσφατες δημοσκοπήσεις, μετά από αρκετό καιρό, το Κίνημα Αλλαγής εμφανίζει σημάδια δημοσκοπικής ανάκαμψης. Πέρα από τη συγκίνηση για τον χαμό της Φώφης Γεννηματά και το ενδιαφέρον που προκαλεί η εκλογή αρχηγού, ποιες θα είναι οι δικές σας πρώτες, όχι συμβολικές, αλλά ουσιαστικές κινήσεις που θα κάνετε ώστε να διατηρηθεί και να ενισχυθεί το ενδιαφέρον της κοινωνίας;

Για να μετατρέψουμε αυτή την ανάκαμψη σε πολιτικό κεφάλαιο, χρειάζεται να οργάνωσουμε την Ελλάδα, και μετά τις εκλογές. Αυτή θα είναι η προτεραιότητά μου. Συνεχής παρουσία σε κάθε γωνιά της χώρας, γιατί επείγει να επανασυνδέσουμε την παράταξη με τη μεσαία τάξη και τα λαϊκά στρώματα, κινητοποιώντας χιλιάδες συμπολίτες μας που παραμένουν αδρανείς. Μέσα στο κόμμα, προτεραιότητά μου θα είναι ένας ουσιαστικός, προσυνεδριακός διάλογος που θα μεταφράσει τις αρχές και τις αξίες του ΠΑΣΟΚ και το πρόγραμ-

μα της «Αναγέννησης» σε προτάσεις για λύσεις στα φλέγοντα, σύγχρονα ζητήματα της κοινωνίας και μια ριζική τροποποίηση του καταστατικού, ώστε να ανοίξει το κόμμα στην πράξη. Απορώ πραγματικά που ένα κόμμα του 21ου αιώνα, όπου μπορούμε να κάνουμε τα πάντα, αν θέλουμε, ηλεκτρονικά, δεν τόλμησε να δώσουμε και τη δυνατότητα ηλεκτρονικής ψηφοφορίας, την εποχή της πανδημίας όταν χιλιάδες συμπολίτες μας μπορεί να φοβηθούν να πάνε στις κάλπες. Είναι προφανές ότι κάποιοι πρέπει να ανοίξει το παράθυρο για να εξελιχθούμε κάθε εστία οπισθοδρόμησης που μπορεί να έχει μαζευτεί στο κόμμα.

Οι μεταρρυθμίσεις έχουν πολιτικό κόστος. Χρειάζονται συναινέσεις με τους πολιτικούς αντιπάλους και συγκρούσεις με κοινωνικές ομάδες και τα οργανωμένα συμφέροντα. Μπορείτε να πείσετε τους δύσπιστους πολίτες ότι είστε έτοιμος να το αναλάβετε;

Όλες οι επιτυχημένες ριζικές μεταρρυθμίσεις προκύπτουν καταρχάς από πολιτικό σχέδιο το οποίο βασίζεται σε γνώση της δημόσιας διοίκησης και της αγοράς, σαν αυτό που παρουσιάζω με την υποψηφιότητά μου. Κάθε ολοκληρωμένο σχέδιο για τη χώρα, αργά ή γρήγορα, έρχεται σε σύγκρουση με συμφέροντα σαν αυτά που πολεμήσαμε στο Υπουργείο Αθλητισμού όταν τα βάλαμε με το κατεστημένο. Και κάθε σχέδιο μπορεί να γίνει πράξη όταν επενδύει σε συμμαχίες με τους κοινωνικούς και επαγγελματικούς εταίρους της χώρας που ξέρουν περισσότερα από σένα, όπως έκανα ως υπουργός Τουρισμού. Το δικό μας σχέδιο βασίζεται στην απελευθέρωση δυνάμεων της κοινωνίας αφαιρώντας επίπεδα διοίκησης, και αυτό έκανα πράξη στο Υπουργείο Πολιτισμού μειώνοντας τον χρόνο αναμονής του πολίτη. Δεν προτείνω τίποτα που δεν έχω κάνει.

Το ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ προβάλλει τη σοσιαλδημοκρατία ως τη δική του πρόταση εξουσίας, αλλά το έργο του «επαναπατριsmού» των χαμένων κεντρικών ψηφοφόρων δεν θα είναι εύκολη υπόθεση. Το πρόβλημα είναι διπλό: από τη μία, το σύγχρονο προφίλ της κυβέρνησης Μητσοτάκη, που στελεχώθηκε από μερικά από τα πιο αξιόλογα στελέχη του δικού σας χώρου, φαίνεται να ικανοποιεί αρκετά τους κεντρικούς μετριοπαθείς πολίτες, από την άλλη, ο αρνητισμός, ο λαϊκισμός, η «μαχητικότητα» της αντιπολίτευσης έλκουν τους υπολοίπους. Ποια είναι η πρότασή σας και προς τους μεν και προς τους δε ώστε να μην υπάρχει διγλωσσία αλλά ξεκάθαρη θέση;

Μαχητικότητα και σύγχρονο προφίλ διαθέτω. Το πρώτο απορρέει από την πεποίθηση ότι η χώρα κινδυνεύει από μια νέα χρεοκοπία που θα πληρώσουν μεσαία και χαμηλά στρώματα, και την αποφασιστικότητα ναβάλω τέλος στο παθογόνο υπάρχον σύστημα. Το δεύτερο, από ένα πλαίσιο θέσεων που αφορά το σήμερα και το αύριο, που αφουγκράζεται τις εγχώριες και διεθνείς τάσεις και τις μεταφράζει σε πολιτικές που μπορούν να πάνε την Ελλάδα μπροστά. Όσο για το «προφίλ» της Νέας Δημοκρατίας, αποκαλύφθηκε ότι ήταν προσωπείο, με ελάχιστες εξαιρέσεις. Η δε «μαχητικότητα» του ΣΥΡΙΖΑ είναι για την καρέκλα, όχι για εμάς τους πολίτες. Απόδειξη ότι δεν μπορούν πια να εμπνεύσουν είναι ότι, τα τελευταία 10 χρόνια, δύο εκατομμύρια συμπολίτες μας έχουν γυρίσει την πλάτη στην πολιτική και σταμάτησαν να προσέρχονται στην κάλπη. Το σχέδιο που υποστηρίζει η υποψηφιότητά μου είναι σαφές και προσβλέπει στο να εμπνεύσει και να φέρει κοντά μας τους πολίτες που έχουν σταματήσει να εκπροσωπούνται από τα συντηρητικά αυτά κόμματα.

Τι σημαίνει συναισθηματικά για εσάς το ΠΑΣΟΚ;

Το ΠΑΣΟΚ είναι ο μόνος χώρος, από την εποχή του Ελευθερίου Βενιζέλου και μετά, που έδειξε πίστη στη δυνατότητα της χώρας να σταθεί στα πόδια της, πίστη στις δυνάμεις του Έλληνα και της Ελληνίδας και επένδυσε σε αυτές. Είναι ο χώρος μου, από τον οποίο δεν έφυγα ποτέ και τον υπερασπίστηκα πάντα, από τη μέρα που γράφτηκα μέχρι και σήμερα.

Πώς πρέπει να είναι ένα μοντέρνο κεντροαριστερό κόμμα του 21ου αιώνα; Μπορείτε να μας πείτε με λίγα λόγια ποιο είναι, κατά τη γνώμη σας, το θεωρητικό υπόβαθρο της σοσιαλδημοκρατικής ιδεολογίας που

ανταποκρίνεται στις σημερινές συνθήκες;

Ο προοδευτικός χώρος των μεγάλων μεταρρυθμίσεων στην Ελλάδα ήταν ανέκαθεν αισιόδοξος χώρος. Διότι πιστεύει ότι τα πράγματα μπορούν να αλλάξουν προς το καλύτερο αν επενδύσουμε στα πλεονεκτήματα και διορθώσουμε τις παθογένειες που μας κρατούν καθηλωμένους. Για να το πετύχουμε όμως, χρειάζεται να δημιουργούμε κοινωνικές προϋποθέσεις που απορρέουν από έξι αδιαπραγμάτευτα δικαιώματα που σήμερα παραβιάζει το ίδιο το πολιτικό σύστημα: το δικαίωμα στην ισότητα απέναντι στον νόμο και το κράτος, το δικαίωμα στη συμμετοχή, το δικαίωμα να προσδεύσουμε ατομικά και συλλογικά μέσα από την παιδεία και τον πολιτισμό, το δικαίωμα στη δημιουργία κοινωνικού, πολιτισμικού και οικονομικού πλούτου, το δικαίωμα να προγραμματίζουμε το ατομικό και συλλογικό μας μέλλον με ασφάλεια και το δικαίωμα στην αποτελεσματική εκπροσώπηση στα διεθνή fora. Αυτό είναι το θεωρητικό υπόβαθρο που κάνει τη σοσιαλδημοκρατία φιλελεύθερη. Κάθε πράξη της Πολιτείας θα πρέπει να κρίνεται με βάση το αν υπηρετεί τα παραπάνω. Πάνω σε αυτά πρέπει να οικοδομήσουμε την πολιτική μας ατζέντα για να εκφράσουμε εκείνους που πραγματικά εκπροσωπεί η σοσιαλδημοκρατία διαχρονικά: τα μεσαία και τα λαϊκά στρώματα. Μία ατζέντα για τους πολλούς, όχι για τους λίγους, που σαρώνει αυτή τη στιγμή Αμερική και Ευρώπη και έχει στο επίκεντρό της την καταπολέμηση της φτώχειας, το νέο κοινωνικό κράτος, τη δίκαιη φορολόγηση στα πλούτου, την κλιματική αλλαγή, τη διαχείριση της εργασίας και του ελεύθερου χρόνου την εποχή της τεχνολογίας.

Θέλετε να γίνετε αρχηγός του ΚΙΝΑΛ ή του ΠΑΣΟΚ; Έχει σημασία το όνομα;

Τα ονόματα έχουν αξία όταν συμβολίζουν κάτι ουσιαστικό. Ξέρετε πόση μοναξιά ένιωθα εδώ και πολλά χρόνια, από την εποχή της Ελιάς, όταν υπερασπιζόμουν το όνομα και τα σύμβολα του ΠΑΣΟΚ; Τώρα έχει γίνει της μόδας. Αλλά ας είμαστε σοβαροί: όλοι οι υποψήφιοι κατεβαίνουμε για τη θέση του προέδρου του Κινήματος Αλλαγής. Το να αλλάζουμε ονόματα σαν τα πουκάμισα, χωρίς πολιτική προεργασία, είναι ανούσιο. Αυτό έλεγα πάντα, αυτό λέω και τώρα. Ας πούμε πρώτα ποιοι είμαστε, τι πρεσβεύουμε, τι προτείνουμε, πώς αγκαλιάζουμε την κοινωνία και μετά ας δούμε τα σύμβολα και το όνομα.

Κρίνετε απαραίτητη την ιδεολογική ανανέωση του χώρου σας; Ποιοι είναι οι σύμμαχοι και ποιοι οι αντίπαλοι;

Φυσικά και είναι απαραίτητη. Ο κόσμος εξελίσσεται, καινούργιες προβληματικές αναφύονται, νέα διλήμματα γεννιούνται. Δεν γίνεται να μείνουμε στάσιμοι. Είμαστε τυχεροί γιατί έχουμε πυξίδα το αξιακό υπόβαθρο που κληρονομήσαμε από το ΠΑΣΟΚ. Οφείλουμε να πάρουμε αυτές τις αξίες και να τις μεταφράσουμε σε πραγματικές λύσεις στα σύγχρονα προβλήματα όλων μας. Σύμμαχοι είναι όσοι θέλουν να δουλέψουν για περισσότερες εξουσίες στις τοπικές κοινωνίες, στα πανεπιστήμια, στα επιμελητήρια και λιγότερες στα υδροκέφαλα υπουργεία. Στήριξη και δυνατότητες σε περισσότερες επιχειρήσεις σε κάθε γωνιά της χώρας, όχι στους ίδιους και στους ίδιους μόνο στο κέντρο. Πολιτικός αντίπαλος μας, όποιος επιθυμεί τη διατήρηση του χρεωκοπημένου status quo.

Νομίζετε ότι το μέλλον της σοσιαλδημοκρατίας του 21ου αιώνα θα είναι πιο αριστερό ή πιο δεξιό; Η δεν έχουν νόημα πια αυτά τα πρόσημα; Ποια είναι σήμερα η ουσιαστική ιδεολογική σύγκρουση που μπορεί να πείσει την κοινωνία να συστρατευτεί;

Η σοσιαλδημοκρατία του 21ου αιώνα θα είναι και πάλι ανθρωποκεντρική. Δηλαδή θα βάζει τον άνθρωπο και την κοινωνία πάνω από την οικονομία και θα διαχειρίζεται τη δεύτερη προς όφελος των δύο πρώτων. Το σημερινό σύστημα, που επενδύει στους λίγους και ελπίζει να «στάξει» ο πλούτος στους πολλούς, έχει ανατραπεί. Σήμερα, επιτέ-

λους, οι προοδευτικές δυνάμεις γνωρίζουν ότι οι κοινωνίες έχουν επιλογές. Αλλά πρέπει να μιλήσουμε για αυτές. Η κοινωνία θα συστρατευτεί όταν καταλάβει ότι πρώτοι οι πολιτικοί της δείχνουν εμπιστοσύνη, και μετά ζητούν την εμπιστοσύνη της.

Ποιους περιλαμβάνει η «προοδευτική παράταξη»; Θεωρείτε μέλη της παράταξής σας τα πρόσωπα (ιστορικά ή νεότερα) που έχουν απομακρυνθεί, διαγραφεί, προσχωρήσει σε άλλα κόμματα; Θα τους καλέσετε να στρατευτούν μαζί σας;

Περιλαμβάνει όσους και όσες αποδέχονται την πολιτική μας ατζέντα. Δεν κάνουμε face control. Πολιτική κάνουμε. Δεν πρόκειται να γυρίσω την πλάτη σε κανέναν που θέλει να στηρίξει το σχέδιό μας για τη μεγάλη αλλαγή που θέλουμε να φέρουμε στη χώρα. Αυτό που πραγματικά με ενδιαφέρει όμως είναι να πείσω. Να πείσω ότι τα στελέχη που έφυγαν, αλλά τα δύο εκατομμύρια και πλέον πολίτες που έχουν γυρίσει την πλάτη στο πολιτικό σύστημα και απέχουν από τις εκλογές. Μαζί με αυτούς που ψήφισαν με βαριά καρδιά άλλα κόμματα. Αυτές και αυτούς θέλω να τους κάνω να εμπιστευτούν ξανά την παράταξή μας.

Ο ΓΙΓΑΝΤΑΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΤΑΞΗΣ ΜΑΣ ΘΑ ΞΥΠΝΗΣΕΙ ΑΝ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΟΥ ΟΔΗΓΕΙ ΣΤΙΣ ΚΑΛΠΕΣ ΘΕΣΕΙ ΤΑ ΣΩΣΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Πώς αξιολογείτε την πορεία του κόμματος κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας; Πιστεύετε ότι δίκαια «τιμωρήθηκε»; Από τα δύο μεγάλα και ιστορικά κόμματα της Μεταπολίτευσης, τι ήταν αυτό που έκανε το ΠΑΣΟΚ να διαλυθεί σχεδόν, να διασπαστεί και να αποχωρήσουν τόσα στελέχη του, ενώ η Ν.Δ. κατάφερε, έστω και δύσκολα, να κρατήσει τη θέση της;

Κανένα κόμμα δεν ερωτεύτηκαν πολιτικά η Ελληνίδα και ο Έλληνας όπως το ΠΑΣΟΚ, και κανένα κόμμα δεν πλήρωσε τη χρεοκοπία του πολιτικού συστήματος όπως το ΠΑΣΟΚ. Σε μια Ελλάδα όπου 85% των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων έχουν αφαιρεθεί από την παραγωγική βάση της χώρας, 300.000 νέοι έχουν φύγει στο εξωτερικό και δύο εκατομμύρια έχουν απομακρυνθεί από την κάλπη, διότι δεν πιστεύουν ότι το πολιτικό σύστημα είναι πλέον φορέας αλλαγών, είναι πια προφανές ότι το πολιτικό σύστημα όπως το ξέραμε έχει χρεοκοπήσει, και το ΠΑΣΟΚ πλήρωσε αυτή τη διαπίστωση. Έτσι την πληρώνει ο πρώτος που θα πει πως το πάρτι τελείωσε. Θα μπορούσαμε και εμείς να τα φορτώσουμε στους προηγούμενους και να αποφύγουμε την καυτή πατάτα. Δεν το κάναμε, και είμαι περήφανος για αυτό. Ακόμα κι αν

το πληρώσαμε πολιτικά. Ακόμα και αν οι βασικές επιλογές μας δικαιώθηκαν από όλες τις επόμενες κυβερνήσεις. Ακριβώς αυτό είναι που μας γεμίζει ευθύνες να δώσουμε νέα διέξοδο από τα προβλήματα της κοινωνίας.

Ενώ στην Ευρώπη η Κεντροαριστερά ανακάμπτει, στην Ελλάδα το ΚΙΝΑΛ βρίσκεται, εδώ και καιρό, στην κατηγορία «μικρά κόμματα». Τι θα κάνετε για να αντιστρέψετε το πρόβλημα αξιοπιστίας που καθήλωσε το κόμμα σας επί μία δεκαετία σε αυτά τα ποσοστά; Πώς θα ξεχάσουν οι πολίτες όχι τα μνημόνια αλλά το τι οδήγησε σε αυτά;

Το τελευταίο που πρέπει να κάνουμε είναι να ξεχαστούν τα λάθη που οδήγησαν σε χρεοκοπία. Διότι αυτά βλέπουμε να επαναλαμβάνονται σήμερα. Ακόμα μία κυβέρνηση της Ν.Δ. μας οδηγεί σε χρεοκοπία, επιμένοντας να υπηρετεί τους ίδιους λίγους και κρατώντας ασφυκτικά όλη την εξουσία στο πρωθυπουργικό γραφείο. Θεμέλιο της πρότασής μας πρέπει να είναι πώς αυτή τη φορά θα λάβουμε την επανάληψη της ίδιας πορείας. Το δικό μας σχέδιο είναι ανατρεπτικό, βασίζεται σε ιδέες που σήμερα βρίσκουν πρόσφορο έδαφος στο νέο κύμα που φέρνει την Κεντροαριστερά πάλι στο προσκήνιο. Πιστεύω πως ο γίγαντας της παράταξής μας θα ξυπνήσει αν αυτή η πολιτική διαδικασία που οδηγεί στις κάλπες στις 5 και 12 Δεκεμβρίου θέσει τα σωστά πολιτικά ζητήματα στο τραπέζι και δημιουργήσει έναν νέο άνεμο πολιτικής ανατροπής. Στο χέρι μας είναι. **Α**

A portrait of a middle-aged man with grey hair, wearing a dark blue suit, white shirt, and dark tie. He is sitting and looking directly at the camera with a slight smile. The background is a plain, light grey.

3

Ανδρέας Λοβέρδος

*Μπορούμε και πάλι να
γίνουμε ηγέτιδα δύναμη*

Κύριε Λοβέρδο, γιατί αποφασίσατε να βάλετε υποψηφιότητα;

Η απόφαση δεν είναι αποτέλεσμα κάποιας στενής προσωπικής φιλοδοξίας. Είναι η προσπάθεια να εκφραστεί ένα συντεταγμένο πρόγραμμα θέσεων, το σύγχρονο σοσιαλδημοκρατικό στίγμα του ΠΑΣΟΚ, και βεβαίως η προσέλευση του μοντέρνου κινήματος της κλιματικής κρίσης, που αναδεικνύεται πλέον σε όλη την Ευρώπη ως η νέα πολιτική οικολογία. Μέσα στο εγχώριο πολιτικό παίγνιο να αναδειχθεί ο πράσινος-σοσιαλδημοκρατικός πόλος που θα ανακαταλάβει τον λαϊκιστή ΣΥΡΙΖΑ, και θα ασκήσει αρχικά μεταρρυθμιστική, υπεύθυνη και αποτελεσματική αντιπολίτευση στην κυβέρνηση που σήμερα εκλείπει. Τέλος, θα επιχειρήσει να φέρει κοντά στο σύγχρονο κόμμα, που θα χτίσουμε, χιλιάδες ανθρώπους που απομακρύνθηκαν αλλά και όλους τους νέους ανθρώπους που διψάνε για συμμετοχή, χωρίς αυτό να εκπληρώνεται ιδανικά υπό τις παρούσες συνθήκες ούτε στον δικό μας χώρο, ούτε στα υπόλοιπα κόμματα. Ο κόσμος δυσπιστεί και έχει δίκιο.

Τι είναι αυτό που διακρίνει τη δική σας υποψηφιότητα σε σχέση με τους αντιπάλους σας, ποιο είναι το δικό σας ατού;

Είμαι ρεαλιστής και ειλικρινής, αναγνωρίζω ότι οι πολίτες δεν εμπιστεύονται τους πολιτικούς, καταλογίζοντάς τους ψεύδος και νοοτροπία κατεστημένων μηχανισμών. Γι' αυτό μιλάω για το ΠΑΣΟΚ της κοινωνίας και απευθύνομαι σε 11 εκατομμύρια Έλληνες, στο εθνικό ακροατήριο. Ζητώ τη μαζική συμμετοχή των πολιτών για να τσακίσουμε τους κομματικούς μηχανισμούς και, στη συνέχεια, τη γραφειοκρατία, που καταδυναστεύουν το πολιτικό σκηνικό και ταπεινώνουν τους πολίτες. Μιλάω για την αλλαγή ως αλήθεια και όχι ως σύνθημα ευκαιρίας.

Τι θα κρίνει την εκλογή αρχηγού στο ΚΙΝΑΛ; Το συναισθημα, οι θέσεις, η διάθεση ή όχι συνεργασιών, η προοπτική εξουσίας; Και εσείς πού θα ρίξετε το βάρος;

Στην ευθύνη απέναντι στην κοινωνία και την πατρίδα. Αυτό είναι το πρόταγμα μου για ένα κόμμα πατριωτικό, μεταρρυθμιστικό, προοδευτικό που θα πρωταγωνιστεί στο πολιτικό σκηνικό και δεν θα είναι συμπλήρωμα κανενός. Για αυτό το κάλεσμά μου αφορά όλους τους πολίτες που αγωνιούν για το μέλλον και θέλουν να ξεφύγει η χώρα από το άγονο δίπολο που κυριαρχεί. Η μαζική τους συμμετοχή στις εκλογές μας δεν θα κρίνει μόνο το εκλογικό αποτέλεσμα στο ΠΑΣΟΚ αλλά και την προοπτική της χώρας.

Ενώ στην Ευρώπη η Κεντροαριστερά ανακάμπτει, στην Ελλάδα το ΚΙΝΑΛ βρίσκεται, εδώ και καιρό, στην κατηγορία «μικρά κόμματα». Τι θα κάνετε για να αντιστρέψετε το πρόβλημα αξιοπιστίας που κατέληξε το κόμμα σας επί μία δεκαετία σε αυτά τα ποσοστά; Πώς θα ξεχάσουν οι πολίτες ότι τα μνημόνια αλλά το τι οδήγησε σε αυτά;

Δεν θέλω να ξεχάσουν τίποτα. Χωρίς τη μνήμη όσων έγινα δεν υπάρχει η προστασία από την επανάληψή τους. Στην Ευρώπη το υπόδειγμα της σοσιαλδημοκρατίας έχει ως όρο ύπαρξης την κυβερνώσα προοπτική. Ο Βίλι Μπραντ έλεγε ότι οι σοσιαλδημοκράτες ιδρύουμε κόμματα για να κυβερνούμε. Και για να γίνει αυτό, θα πρέπει να μιλήσουμε για το μέλλον.

Στις πρόσφατες δημοσκοπήσεις, μετά από αρκετό καιρό, το Κίνημα Αλλαγής εμφανίζει σημάδια δημοσκοπικής ανάκαμψης. Πέρα από τη συγκίνηση για τον χαμό της Φώφης Γεννηματά και το ενδιαφέρον που προκαλεί η εκλογή αρχηγού, ποιες θα είναι οι δικές σας πρώτες, όχι συμβολικές, αλλά ουσιαστικές κινήσεις που θα κάνετε ώστε να διατηρηθεί και να αυξηθεί το ενδιαφέρον της κοινωνίας;

Όντως. Η Φώφη, φεύγοντας, συγκίνησε το πανελλήνιο, κι ήταν σαν έριξε το φως της στην παράταξη. Η μεγάλη πρόκληση για εμάς είναι να φτιάξουμε ένα ανοιχτό κόμμα, με διαδικασίες συμμετοχικές. Έχω δηλώσει πως θα φέρω για πρώτη φορά τα δημοψηφίσματα στις μεγάλες αποφάσεις, ότι θα δημιουργήσουμε ενεργό διάλογο με τις τοπικές κοινωνίες των πολιτών, ότι θα φέρουμε στη δημόσια σφαίρα την νεολαία που αρνείται σήμερα να συμμετέχει. Θέλουμε να γίνουμε ένα μοντέρνο κόμμα της «όντως» πραγματικότητας της ζωής, της αληθινής κοινωνίας, των αγωνιών των ανθρώπων. Αυτή η ανοιχτή, προσβάσιμη, δίκαιη και προσπελάσιμη εξωστρέφεια για τον κάθε νέο ή έμπειρο πολίτη ευελπιστώ να δημιουργήσει ελκυστικότητα, ενδιαφέρον της κοινωνίας και συμμετοχικότητα.

Οι μεταρρυθμίσεις έχουν πολιτικό κόστος. Χρειάζονται συναινέσεις με τους πολιτικούς αντιπάλους και συγκρούσεις με κοινωνικές ομάδες και τα οργανω-

μένα συμφέροντα. Μπορείτε να πείσετε τους δύσπιστους πολίτες ότι είστε έτοιμος να το αναλάβετε;

Στη διαδρομή μου έχω αποδείξει ότι το πολιτικό κόστος είναι το μόνο που δεν φοβάμαι. Οι θέσεις μου είναι πάντοτε σαφείς και ξεκάθαρες, όπως και οι πράξεις μου. Μπορεί κανείς να διαφωνεί ή να συμφωνεί μαζί μου, σίγουρα όμως δεν θα αναρωτηθεί ποτέ εάν έχω θέση για τα ζητήματα της χώρας. Είμαι συνεπής σοσιαλδημοκράτης και επομένως συνεπής μεταρρυθμιστής. Βάζω πρώτα από όλα την ανάγκη να μεταρρυθμίσουμε το ίδιο το κράτος, ώστε να υπηρετεί με αποτελεσματικότητα τον πολίτη.

Το ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ προβάλλει τη σοσιαλδημοκρατία ως τη δική του πρόταση εξουσίας, αλλά το έργο του «επαναπατρισμού» των χαμένων κεντρικών ψηφοφόρων δεν θα είναι εύκολη υπόθεση. Το πρόβλημα είναι διπλό: από τη μία, το σύγχρονο προφίλ της κυβέρνησης Μητσοτάκη, που στελεχώθηκε από μερικά από τα πιο αξιόλογα στελέχη του δικού σας χώρου, φαίνεται να ικανοποιεί αρκετά τους κεντρικούς μετριοπαθείς πολίτες, από την άλλη, ο αρνητισμός, ο λαϊκισμός, η «μαχητικότητα» της αντιπολίτευσης έλκουν τους υπολοίπους. Ποια είναι η πρότασή σας και προς τους μεν και προς τους δε ώστε να μην υπάρχει διγλωσσία αλλά ξεκάθαρη θέση;

Καμία διγλωσσία, καμία ασάφεια. Καλώ όλους τους Έλληνες και τις Ελληνίδες να επιστρέψουμε με το ΠΑΣΟΚ για να αλλάξουμε τη χώρα. Δεν υπάρχουν διπλά μηνύματα, προσαρμοσμένα σε κάθε ακροατήριο. Δεν συνιστά αυτό πολιτική ευθύτητα, αυτό είναι η γλώσσα των μηχανισμών και των ισορροπιών. Έχω ξεκάθαρο πολιτικό στίγμα, αυτό προβάλλω και με αυτό ζητώ την ψήφο των πολιτών σήμερα ως υποψήφιος αρχηγός του ΠΑΣΟΚ και αύριο – εφόσον με προτιμήσουν οι πολίτες – με τη μεγάλη σοσιαλδημοκρατική παράταξη που θα διαμορφώσει την πρόταση για τη διακυβέρνηση της χώρας.

Τι σημαίνει συναισθηματικά για σας το ΠΑΣΟΚ;

Είναι η πολιτική μου πατρίδα. Με το ΠΑΣΟΚ φέραμε τη μεγάλη αλλαγή στη δεκαετία του '80 και στη συνέχεια εκσυγχρονίσαμε τη χώρα, θέτοντάς τη στον σκληρό πυρήνα του ευρωπαϊκού εγχειρήματος. Και όταν χρειάστηκε δώσαμε, μόνοι μας, τη μάχη για να διασώσουμε την κοινωνία και την πατρίδα. Χωρίς καμία σκέψη φυγομαχίας, αναλάβαμε την ευθύνη και αποτρέψαμε τη χρεοκοπία στην πιο δύσκολη στιγμή για ελληνικές κυβερνήσεις από τον πόλεμο έως σήμερα. Τώρα, λοιπόν, υποστηρίζω ότι μπορούμε και πάλι να γίνουμε ηγέτιδα πολιτική δύναμη μαζί με τους πολίτες για το παρόν και το μέλλον της Ελλάδας.

Πώς αξιολογείτε την πορεία του κόμματος κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας; Πιστεύετε ότι δίκαια «τιμωρήθηκε»; Από τα δύο μεγάλα και ιστορικά κόμματα της Μεταπολίτευσης, τι ήταν αυτό που έκανε το ΠΑΣΟΚ να διαλυθεί σχεδόν, να διασπαστεί και να αποχωρήσουν τόσα στελέχη του, ενώ η Ν.Δ. κατάφερε, έστω και δύσκολα, να κρατήσει τη θέση της;

Πληρώσαμε τα λάθη όλων. Και δικά μας αλλά κυρίως των άλλων. Ποτέ, όμως, δεν κρυφτήκαμε από την ευθύνη. Στον ορυμαγδό της πρωτοφανούς κρίσης σταθήκαμε απέναντι στον εγχώριο λαϊκισμό και την ευρωπαϊκή ανεπάρκεια, κρατώντας τη χώρα όρθια. Στη δημοκρατία, όμως, δεν υπάρχει δίκαιη ή άδικη «τιμωρία». Όλα είναι πολιτικές επιλογές και για αυτές κρίνουμε και κρίνουμε. Το ζητούμενο όμως πια δεν είναι τι έγινε, αλλά τι μπορεί να γίνει. Όχι για το ΠΑΣΟΚ, αλλά με το ΠΑΣΟΚ για τη χώρα και τους πολίτες. Δεν μπορεί κανείς να μιλά για πρόοδο και αλλαγή και να μιλά για το χθες. Ο πολίτης ζητά να ακούσει για το σήμερα και το αύριο, το δικό του και της κοινωνίας. Όποιος μιλάει σε ιστορικό χρόνο χάνει το στοιχείο της ιστορίας.

Τι έχετε να πείτε στους συντρόφους σας που έχουν μεταφερθεί στη Ν.Δ.; Και τι σε αυτούς που προσχωρήσαν στον ΣΥΡΙΖΑ;

Στους πρώτους που προφανώς επιζητήσαν μια φιλελεύθερη κανονικότητα, μετά τις περιπέτειες της χώρας από τη διακυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ, ότι θα επαναφέρουμε τη γήινη, προοδευτική, κεντρώα παράταξη που θα εξασφαλίσει ευημερία, ανάπτυξη, ασφάλεια. Στους δεύτερους που ενσωματώθηκαν στον ΣΥΡΙΖΑ πιστεύοντας στους ανομολόγητους πόθους του κόμματος για στροφή στη σοσιαλ-

δημοκρατία ή σε προοδευτικές συμμαχίες, ότι δεν τους επαληθεύουν ο δημαγωγικός λόγος, η διπλή γλώσσα και η αναποτελεσματική αντιπολίτευση του κυρίου Τσίπρα. Και στις δυο ομάδες υποσχόμαστε να δημιουργήσουμε ένα σύγχρονο κόμμα, που θα αντλεί τη δύναμη από την ιστορία του ΠΑΣΟΚ, και θα αναφέρεται με όρους σύγχρονης σοσιαλδημοκρατίας στο κεκτημένο της σημερινής Ευρώπης.

Ποιους περιλαμβάνει η «προοδευτική παράταξη»; Θεωρείτε μέλη της παράταξής σας τα πρόσωπα (ιστορικά ή νεότερα) που έχουν απομακρυνθεί, διαγραφεί, προσχωρήσει σε άλλα κόμματα; Θα τους καλέσετε να στρατευτούν μαζί σας;

Το κάλεσμα θα γίνει την πρώτη βραδιά σε εθνικό επίπεδο για όλους τους Έλληνες. Μας ενδιαφέρουν οι νέοι, οι φοιτητές, οι εργαζόμενοι, οι αγρότες, η μεσαία τάξη, στην περιφέρεια και τα αστικά κέντρα, οι επιστήμονες, οι μικρομεσαίοι επιχειρηματίες για τους οποίους θα παλέψουμε με ένα σύγχρονο πρόγραμμα θέσεων, που θα εκφράζει την Ελλάδα της προόδου, της ευημερίας, της δημοκρατίας.

Θέλετε να γίνετε αρχηγός του ΚΙΝΑΛ ή του ΠΑΣΟΚ; Έχει σημασία το όνομα;

Το βράδυ των εκλογών, εφόσον οι πολίτες με επιλέξουν, θα μιλήσω ως πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ. Θα δώσω τέλος στα «βαπτίσια». Θα ανακτήσουμε τα σύμβολά μας και το όνομά μας όχι με αίσθημα νοσταλγίας απέναντι στο παρελθόν αλλά με αίσθημα ευθύνης απέναντι στο μέλλον. Στις 5 Δεκεμβρίου επιστρέφουμε με το ΠΑΣΟΚ για την πατρίδα και την κοινωνία.

**ΘΑ ΑΝΑ-
ΚΤΗΣΟΥΜΕ
ΤΑ ΣΥΜΒΟΛΑ
ΚΑΙ ΤΟ
ΟΝΟΜΑ
ΜΑΣ ΟΧΙ ΜΕ
ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ
ΑΠΕΝΑΝΤΙ
ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ
ΑΛΛΑ
ΜΕ ΕΥΘΥΝΗ
ΑΠΕΝΑΝΤΙ
ΣΤΟ
ΜΕΛΛΟΝ**

Πώς πρέπει να είναι ένα μοντέρνο κεντροαριστερό κόμμα του 21ου αιώνα; Μπορείτε να μας πείτε με λίγα λόγια ποιο είναι κατά τη γνώμη σας το θεωρητικό υπόβαθρο της σοσιαλδημοκρατικής ιδεολογίας που ανταποκρίνεται στις σημερινές συνθήκες;

Η παγκοσμιοποίηση άλλαξε τα δεδομένα του εθνικού κράτους. Τα σχετικοποίησε. Στη σημερινή πολιτική συγκυρία φαίνεται να απομυθοποιείται το φάντασμα του λαϊκιστικού κύματος της τελευταίας δεκαετίας. Η άνοδος των σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων εκφράζει μια διάθεση επιστροφής στις κανονικότητες της φιλελεύθερης δημοκρατίας. Εδώ πρέπει να σταθούμε στις δομικές παραμέτρους της κλιματικής κρίσης, την εμπειρία της πανδημίας, τη μετανάστευση, τις μεγάλες γεωπολιτικές αλλαγές. Όλα αυτά επιβάλλουν μια κοινωνική και οικολογική ατζέντα που μετακινεί το κέντρο βάρους του κομματικού ανταγωνισμού. Μονομερείς πολιτικές προσεγγίσεις αδυνατίζουν. Κερδίζουν έδαφος πολιτικές πολιτικές που αρνούνται την απλοποίηση των προβλημάτων. Εδώ η σοσιαλδημοκρατική παράδοση έχει εφόδια. Εμείς θα πορευτούμε σε πολύ στενή συνεργασία με τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα της Ευρώπης. Δεν θα είναι ευκαιριακή, αλλά μόνιμη και σταθερή.

Κρίνετε απαραίτητη την ιδεολογική ανανέωση του χώρου σας; Ποιοι είναι οι σύμμαχοι και ποιοι οι αντίπαλοι; Θα απαντήσω με ένα λεκτικό σχήμα που δείχνει τα όρια, τις συνθέσεις και τις ανατροπές που θα επέλθουν: θα επαναπατρίσουμε ψηφοφορούς από ΣΥΡΙΖΑ, θα σταθούμε εμπόδιο όμως στη βουλιμία της λαϊκιστικής και ανορθολογικής ηγεσίας του. Θα κερδίζουμε το άστεγο κέντρο και τους φιλελεύθερους πολίτες και θα ενεργοποιήσουμε την κεντροαριστερά, την ανανεωτική Αριστερά μέχρι τη ρεαλιστική πολιτική οικολογία. Η νέα και σύγχρονη σοσιαλδημοκρατία και η πράσινη διακυβέρνηση θα είναι το σύνθημά μας.

Νομίζετε ότι το μέλλον της σοσιαλδημοκρατίας του 21ου αιώνα θα είναι πιο αριστερό ή πιο δεξιό; Ή δεν έχουν νόημα πια αυτά τα πρόσημα; Ποια είναι σήμερα η ουσιαστική ιδεολογική σύγκρουση που μπορεί να πείσει την κοινωνία να συστρατευτεί;

Το μέλλον της σοσιαλδημοκρατίας θα είναι πραγματιστικό και αποτελεσματικό. Οι σοσιαλδημοκράτες είμαστε η μόνη πολιτική δύναμη που μπορεί να συνδυάσει την αποτελεσματικότητα με τη δικαιοσύνη, και το έχουμε αποδείξει. Απέναντι στις κοσμογονικές αλλαγές που φέρνουν η επιστήμη και η τεχνολογία δεν στεκόμαστε ούτε ως αρνητές ούτε ως αμήχανοι. Δίνουμε τις απαντήσεις για την αλλαγή που ήδη έχει ξεκινήσει, θωρακίζοντας τη δημοκρατική λειτουργία της Πολιτείας και διασφαλίζοντας ότι δεν θα αφήσουμε κανέναν πίσω σε αυτή την πορεία. **A**

4

Γιώργος Παπανδρέου

Στόχος μου, μια παράταξη σε ρόλο πρωταγωνιστή

Κύριε Παπανδρέου, γιατί αποφασίσατε να θέσετε υποψηφιότητα;

Έχω παλέψει για την ιδέα της συμμετοχικής διαδικασίας και την ενεργή εμπλοκή του πολίτη στον δημόσιο βίο. Είμαι υποψήφιος γιατί θέλω να κινητοποιήσω όλους τους δημοκρατικούς και προοδευτικούς πολίτες, προκειμένου να ξανακάνουμε την παράταξή μας ισχυρή και πλειοψηφούσα.

Η χώρα χρειάζεται εναλλακτική πρόταση που δεν θα υποκύπτει στον σημερινό καθηλωτικό συντηρητικό διπολισμό. Είναι ευκαιρία τώρα που το Κίνημα Αλλαγής βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος να θέσουμε την πολιτική ατζέντα στην κορυφή των προτεραιοτήτων μας και των πολιτών, για να κερδίσουμε την εμπιστοσύνη της κοινωνίας. Είναι άσκηση διπλής κατεύθυνσης. Αλλά σε κάθε περίπτωση αφορά τη χώρα και τους Έλληνες.

Τι είναι αυτό που διακρίνει τη δική σας υποψηφιότητα σε σχέση με τους αντιπάλους σας, ποιο είναι το δικό σας ατού;

Δεν υπάρχουν αντίπαλοι σε μια τέτοια δημοκρατική διαδικασία. Με τους συνυποψηφίους μου έχω συνεργαστεί στο παρελθόν, και ο καθένας από τη δική του οπτική καταθέτει την πρότασή του για το μέλλον της παράταξης. Αυτή την πρόταση καλούνται να αξιολογήσουν οι πολίτες. Σε αυτήν τη φιλοσοφική βάση διαμορφώνεται και η δική μου πρόταση, που θέτει στο προσκήνιο ζητήματα αρχών και ιδεών, αλλά και τη διάθεση για σύγκρουση με στόχο τη χειραφέτηση της παράταξης και την αλλαγή του υφιστάμενου πολιτικού συστήματος.

Τι θα κρίνει την εκλογή αρχηγού στο ΚΙΝΑΛ; Το συναίσθημα, οι θέσεις, η διάθεση ή όχι συνεργασιών, η προοπτική εξουσίας; Και εσείς πού θα ρίξετε το βάρος;

Πριν απ' όλα, οι πολίτες είναι εκείνοι που θα κρίνουν την εκλογή προέδρου. Η δική μου θέση έκλινε πάντα προς το αξιακό περιεχόμενο της πολιτικής. Οι θέσεις και οι πράξεις είναι εκείνες που αλλάζουν τη ζωή του πολίτη, όχι τα εύκολα λόγια και οι εντυπώσεις. Ο δικός μου στόχος παραμένει επικεντρωμένος στην κοινωνία και σε κάθε προοδευτικό πολίτη. Εκείνους καλώ να ανατρέψουν ένα πολιτικό σκηνικό κακοφορμισμένο από την αλαζονεία της εξουσίας και την αδιαφάνεια. Η πρότασή μου αφορά την αλλαγή που χρειάζεται ο τόπος με την προοδευτική παράταξη στον ρόλο του πρωταγωνιστή.

Ενώ στην Ευρώπη η Κεντροαριστερά ανακάμπτει, στην Ελλάδα το ΚΙΝΑΛ βρίσκεται, εδώ και καιρό, στην κατηγορία «μικρά κόμματα». Τι θα κάνετε για να αντιστρέψετε το πρόβλημα αξιοπιστίας που καθήλωσε το κόμμα σας επί μία δεκαετία σε αυτά τα ποσοστά; Πώς θα ξεχάσουν οι πολίτες όχι τα μνημόνια αλλά το τι οδήγησε σε αυτά;

Για να αντιμετωπίσουμε το έλλειμμα αξιοπιστίας της πολιτικής, πρέπει να συμπεριλάβουμε στην ατζέντα όλα τα μεγάλα προβλήματα που φέρνει η 4η Βιομηχανική Επανάσταση, η κλιματική κρίση, οι πανδημίες, οι μετακινήσεις των πληθυσμών, η αλλαγή της δημογραφικής σύνθεσης, καθώς και η ανάγκη διασφάλισης των δικαιωμάτων μαζί με τον σεβασμό των ανθρωπίνων επιλογών.

Επίσης, χρήσιμο θα ήταν να είχε ήδη από καιρό υπάρξει μια ουσιαστική συζήτηση για τις πραγματικές αιτίες που οδήγησαν στον αναγκαστικό δανεισμό και στα μνημόνια, καθώς αυτό θα μας έδινε κρίσιμα διδάγματα και συμπεράσματα για να σχεδιάσουμε ένα πιο σίγουρο μέλλον. Δεν εξυπηρετεί όμως τη Ν.Δ. και τον ΣΥΡΙΖΑ η αλήθεια για τις αιτίες και τις παθογένειες του συστήματος. Και οι

δύο δοκιμάστηκαν και έλαβαν πιο σκληρές και επώδυνες αποφάσεις από τις δικές μας. Η κοινωνία ωστόσο εξακολουθεί να έρχεται αντιμέτωπη με τα ίδια προβλήματα και ας πανηγυρίσαμε το τέλος των μνημονίων. Καταλαβαίνει, λοιπόν, πως το μοτίβο των αιτιών της κρίσης επαναλαμβάνεται. Χρειάζονται θαρραλέες αποφάσεις για να συγκρουστούμε με τις παθογένειες και να κάνουμε συμμετοχο τον πολίτη στην αλλαγή. Δεν φοβήθηκαν να το κάνουν στο παρελθόν και θα το ξανακάνω και στο μέλλον.

Στις πρόσφατες δημοσκοπήσεις μετά από αρκετό καιρό, το Κίνημα Αλλαγής εμφανίζει σημάδια δημοσκοπικής ανάκαμψης. Πέρα από τη συγκίνηση για τον χαμό της Φώφης Γεννηματά και το ενδιαφέρον που προκαλεί η εκλογή αρχηγού, ποιες θα είναι οι δικές σας πρώτες, όχι συμβολικές, αλλά ουσιαστικές κινήσεις που θα κάνετε ώστε να διατηρηθεί και να ενισχυθεί το ενδιαφέρον της κοινωνίας;

Με ουσιαστικές και καθημερινές παρεμβάσεις στα θεσμικά προβλήματα της χώρας, την αδιαφάνεια και την αναξιοκρατία, καταθέτοντας κιάλας τη λύση. Οι εποχές των άγονων αντιπαράθεσεων έχουν παρέλθει. Θα κριθούμε όλοι εντός του πολιτικού στίβου, είναι μια μάχη για τα καθημερινά προβλήματα του πολίτη, το δημόσιο συμφέρον αλλά και τις μεγάλες προκλήσεις της εποχής. Η προοδευτική παράταξη θα είναι φορέας ελπίδας και προοπτικής. Παράλληλα, θα ξεκινήσουμε έναν διάλογο με τη συμμετοχή όλων των κοινωνικών φορέων, ώστε να διαμορφώσουμε συμμετοχικά μια προοδευτική κυβερνητική πρόταση που θα αποτελεί και τη βάση ενός νέου κοινωνικού συμβολαίου, βιώσιμου και πράσινου.

Οι μεταρρυθμίσεις έχουν πολιτικό κόστος. Χρειάζονται συναινέσεις με τους πολιτικούς αντιπάλους και συγκρούσεις με κοινωνικές ομάδες και τα οργανωμένα συμφέροντα. Μπορείτε να πείσετε τους δύσπιστους πολίτες ότι είστε έτοιμοι να το αναλάβετε;

Στις εκλογές του 2009, όταν εκλέχθηκε πρωθυπουργός, σας θυμίζω ότι το πρόγραμμα που παρουσιάσαμε έτυχε ευρείας λαϊκής ανταπόκρισης, επειδή ο κόσμος αναζητούσε βαθιές αλλαγές. Άρα υπάρχει πεδίο για συναινέσεις. Πολύ περισσότερο, αν αναλογιστείτε ότι εκείνη η μεταρρυθμιστική πρόταση, κατά το σκέλος που υλοποιήθηκε, αγκαλιάστηκε από τους πολίτες, γιατί απάντησε στις πραγματικές αιτίες προβλημάτων, επομένως πρέπει να υλοποιηθεί και εκείνο το μέρος που δεν προλάβαμε, γιατί μας ανέκοψαν αυτήν την προσπάθεια, εμπλουτισμένο με όλα τα νεότερα μέτρα που απαιτούν απαντήσεις. Άρα, σε ό,τι με αφορά, έχω δώσει δείγματα επιτυχούς γραφής, τόσο για τη βούλησή μας να συγκρουστούμε όσο και για την ανάγκη να επιτύχουμε συναινέσεις, αρκεί να το επιθυμούν και οι άλλοι.

Θα σας έλεγα μάλιστα ότι την αποφασιστικότητά μας να δώσουμε λύσεις, ακόμη και με συγκρούσεις αν χρειαστεί, καταδεικνύουν και οι ενορχηστρωμένες επιθέσεις προς το πρόσωπό μου. Οι πολίτες δεν είναι δύσπιστοι όταν καταθέτεις ένα ολοκληρωμένο σχέδιο μέσα από διαβούλευση, και αυτό δεν ευνοεί τους λίγους, αλλά τους πολλούς και το δημόσιο συμφέρον. Αυτό επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι τις μεταρρυθμίσεις της διετίας 2009-2011 τις επικαλούνται πλέον και στη δημόσια συζήτηση. Θα ήθελα, όμως, να κάνω μια επισήμανση απολύτως αναγκαία: είναι άλλο πράγμα να συγκρούεσαι με συμφέροντα και κατεστημένα για το δημόσιο συμφέρον και άλλο πράγμα να καλλιεργείς την κοινωνική πόλωση με αδιέξοδες και αχρείαστες μικροπολιτικές συγκρούσεις.

Το ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ προβάλλει τη σοσιαλδημοκρατία ως τη δική του πρόταση εξουσίας, αλλά το έργο του «επαναπατριsmού» των χαμένων κεντρικών ψηφοφόρων δεν θα είναι εύκολη υπόθεση. Το πρόβλημα είναι διπλό: από τη μία, το σύγχρονο προφίλ της κυβέρνησης Μητσοτάκη, που στελεχώθηκε από μερικά από τα πιο αξιόλογα στελέχη του δικού σας χώρου, φαίνεται να ικανοποιεί αρκετά τους κεντρικούς μετριοπαθείς πολίτες, από την άλλη, ο αρνητισμός, ο λαϊκισμός, η «μαχητικότητα» της αντιπολίτευσης έλκουν τους υπολοίπους. Ποια είναι η πρότασή σας και προς τους μεν και προς τους δε ώστε να μην υπάρχει διγλωσσία αλλά ξεκάθαρη θέση;

Οι αποσπασματικές μεταρρυθμιστικές παρεμβάσεις χωρίς ιδεολογικό υπόβαθρο είναι η πλέον απολίτικη άποψη. Η κυβέρνηση του κυρίου Μητσοτάκη παραμένει τυχο-

διωκτική και χαοτική στην επιδίωξή της με αδιαφανείς παρεμβάσεις, από τη μία, και ένα κατ' επιφάση κεντρώο προφίλ, από την άλλη. Ο ΣΥΡΙΖΑ, επίσης, εκπροσωπεί ό,τι πιο συντηρητικό σήμερα. Το αξιακό και το ιδεολογικό περιεχόμενο είναι εκείνο που εκλείπει και που θέτει τη διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στην αξία της πολιτικής και στη σκοπιμότητα. Και αυτό θα αναδείξουμε, την ανάγκη για την οικοδόμηση μιας πραγματικής προοδευτικής παράταξης.

Τι σημαίνει συναισθηματικά για εσάς το ΠΑΣΟΚ;

Το ΠΑΣΟΚ είναι εδώ, δεν καταλαβαίνω γιατί τόσο άγχος για το ΠΑΣΟΚ. Σαν κάποιος να έχουν ενοχές απέναντι στο ΠΑΣΟΚ. Για την ακρίβεια, απέναντι στις αρχές, στις αξίες και τα ιδανικά μας.

Έχω πει πολλές φορές, όλοι ΠΑΣΟΚ είμαστε. Η καρδιά η δική μου είναι πάντα ΠΑΣΟΚ, η ιστορία μου, η προσωπική, είναι ΠΑΣΟΚ. Οι αρχές και οι αξίες του είναι η βάση για την προοδευτική παράταξη. Όλα όσα συμβολίζει το ΠΑΣΟΚ και συνδέονται με την εποχή της ανατροπής του συντηρητισμού στην Ελλάδα αποτελούν ένα ανθρωποκεντρικό μήνυμα. Δεν μπορώ να μην αισθάνομαι συγκίνηση μπροστά σε έννοιες όπως η αλληλεγγύη και η δικαιοσύνη. Επομένως, για μένα το ΠΑΣΟΚ είναι το παρελθόν, το παρόν, αλλά και το μέλλον. Γιατί, πρώτα από όλα, τα περιεχόμενα είναι αυτά που κάνουν τα σύμβολα και τους τίτλους, όχι το αντίθετο. Εκτός και αν κάποιος επιδιώκει πίσω από τα σύμβολα να κρύψει άλλες επιδιώξεις, ή, το χειρότερο, να τα χρησιμοποιεί ως σημαία ευκαιρίας.

Πώς αξιολογείτε την πορεία του κόμματος κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας; Πιστεύετε ότι δίκαια «τιμωρήθηκε»; Από τα δύο μεγάλα και ιστορικά κόμματα της Μεταπολίτευσης, τι ήταν αυτό που έκανε το ΠΑΣΟΚ να διαλυθεί σχεδόν, να διασπαστεί και να αποχωρήσουν τόσα στελέχη του, ενώ η Ν.Δ. κατάφερε, έστω και δύσκολα, να κρατήσει τη θέση της;

Γιατί πολύ απλά η Ν.Δ. αποφάσισε να παραπλανήσει τον ελληνικό λαό με το αφήγημα ότι «υπήρχε άλλος δρόμος» πέρα από το Μνημόνιο, όπου μας οδήγησε η κυβέρνηση Καραμανλή το 2009. Καταψηφίζοντας τη μόνη επιλογή διάσωσης της χώρας, η Ν.Δ. του κύριου Σαμαρά έβαλε το κόμμα πάνω από την πατρίδα, «ίδρυσε» το αντιμνημόνιο και, μαζί με τον ΣΥΡΙΖΑ, οχυρώθηκαν πίσω από το μεγαλύτερο fake news της Μεταπολίτευσης: ότι το Μνημόνιο έφερε τη χρεοκοπία και όχι η χρεοκοπία το μνημόνιο. Ο ελληνικός λαός, πιεζόμενος από τα αναγκαία μέτρα λιτότητας που έπρεπε να πάρουμε ως κυβέρνηση, πίστεψε αυτό το ψευδο-αφήγημα μέσα από τις Πλατείες της Αγανάκτησης. Μην ξεχνάτε ότι και η Ν.Δ. διασπάστηκε το 2012 με τη «μνημονιακή στροφή» του κυρίου Σαμαρά, που έδωσε στους ΑΝΕΛ του κυρίου Καμμένου 10,5% και στο κόμμα της κυρίας Μπακογιάννη περίπου 2,5% στις εκλογές του Μαΐου του 2012. Αλλά στις δεύτερες εκλογές του Ιουνίου του 2012 επαναπάτησε ένα κομμάτι ψηφοφόρων της με την προοπτική επανόδου στην εξουσία.

Τι έχετε να πείτε στους συντρόφους σας που έχουν μεταφερθεί στη Ν.Δ.; Και τι σε αυτούς που προσχωρήσαν στον ΣΥΡΙΖΑ;

Έχω να τους πω ότι ο καθένας κάνει τις δικές του επιλογές και πορεύεται με τον δικό του αξιακό κώδικα. Στο τέλος της ημέρας αυτό που μετρά είναι να έχει κάποιος τη συνείδησή του ήσυχη. Αλλά μου κάνει εντύπωση το εξής παράδοξο: Ν.Δ. και ΣΥΡΙΖΑ δαιμονοποίησαν την κυβέρνηση της περιόδου 2009-2011, αλλά έσπευσαν στη συνέχεια να ενσωματώσουν υπουργούς, βουλευτές και στελέχη εκείνης της κυβέρνησης. Είτε τελικά εκείνη η κυβέρνηση ήταν άκρως επιτυχημένη, είτε τελικά εκείνοι ήταν ακραία λαϊκιστές και συκοφάντες.

Ποιους περιλαμβάνει η «προοδευτική παράταξη»; Θεωρείτε μέλη της παράταξής σας τα πρόσωπα (ιστορικά ή νεότερα) που έχουν απομακρυνθεί, διαγραφεί, προσχωρήσει σε άλλα κόμματα; Θα τους καλέσετε να στρατευτούν μαζί σας;

Η προοδευτική παράταξη είναι ένα ιστορικο-πολιτικο-

ιδεολογικό ρεύμα που για άλλους ξεκινά από τον Ελευθέριο Βενιζέλο, για άλλους από τον Νικόλαο Πλαστήρα. Είναι εκείνη η παράταξη που διαχρονικά έκανε τις μεγάλες επιλογές που άνοιγαν τους ορίζοντες της πατρίδας από μια Δεξιά που σε όλες της τις εκφάνσεις αυτό που την απασχολούσε ήταν ο έλεγχος του κράτους, υπηρετώντας το δόγμα «φτωχή πλην τίμια Ελλάδα». Σε αυτό το ιστορικό ρεύμα ενσωματώθηκαν διαχρονικά προοδευτικέςυνάμεις που ζήτησαν εκδημοκρατισμό, κοινωνική δικαιοσύνη, εθνική συμφιλίωση. Αυτή την προοδευτική παράταξη θέλω και πάλι να ανασυστήσω, και προφανώς δεν περισσεύει κανείς. Αρκεί να μην έχει συκοφαντήσει την παράταξη και να μην την εγκατέλειψε για την άμεση απόλαυση προσωπικού οφέλους. Είναι κάτι που δεν ταιριάζει όχι μόνο σε μένα, αλλά ούτε και στην αξιακή παράδοση της παράταξής μας.

Θέλετε να γίνετε αρχηγός του ΚΙΝΑΛ ή του ΠΑΣΟΚ; Έχει σημασία το όνομα;

Κατεβαίνω για την παράταξη, όχι την προεδρία. Έχω πει πολλές φορές ότι εμπνέομαι από το όνομα και τα σύμβολα του ΠΑΣΟΚ και θα συζητήσουμε το ενδεχόμενο επιστροφής τους ανοιχτά, δημοκρατικά στο συνέδριο που θα ακολουθήσει την εκλογική μας διαδικασία. Αλλά τώρα δεν κάνουμε εσωκομματικό δημοψήφισμα για το πώς θα λεγόμαστε, αλλά για το ποιοι θα είμαστε. Δίνουμε τη μάχη των ιδεών για την ταυτότητά μας, τη σύγχρονη σοσιαλδημοκρατική ταυτότητα που απαιτεί μια εποχή μεταβάσεων και αβεβαιοτήτων. Αυτό που έχει σημασία είναι ο ελληνικός λαός να αποκτήσει και πάλι μια προοδευτική παράταξη η οποία θα συμβάλει αποτελεσματικά ώστε η μετάβαση στη νέα εποχή που θα προκύψει, ως αποτέλεσμα του τρόπου με τον οποίο θα αντιμετωπίσουμε τις μεγάλες προκλήσεις που έχουμε μπροστά μας, να γίνει δημοκρατική, με δικαιοσύνη και με τη συμμετοχή όλων. Να μη μείνει κανείς στο περιθώριο.

Πώς πρέπει να είναι ένα μοντέρνο κεντροαριστερό κόμμα του 21ου αιώνα; Μπορείτε να μας πείτε με λίγα λόγια ποιο είναι. κατά τη γνώμη σας, το θεωρητικό υπόβαθρο της σοσιαλδημοκρατικής ιδεολογίας που ανταποκρίνεται στις σημερινές συνθήκες;

Ένα μοντέρνο κεντροαριστερό κόμμα του 21ου αιώνα, καταρχάς, πρέπει να καθερφετίζει σωστά την κοινωνική πραγματικότητα και να έχει μια καθαρά προοδευτική ταυτότητα. Δεν μπορεί ένα κόμμα να λέγεται προοδευτικό και

να μην έχουν ισότιμη θέση και φωνή σε όλα τα επίπεδα οι γυναίκες. Δεν μπορεί ένα κόμμα να λέγεται προοδευτικό και να μην υπάρχει χώρος για τους μετανάστες, τις μειονότητες. Σήμερα με την άνοδο της Ακροδεξιάς σε όλη την Ευρώπη, δεν επιτρέπεται σε ένα προοδευτικό κόμμα να υπάρχουν σεξισμός, ρατσισμός, προκατάληψη απέναντι στα άτομα της LGBTQ κοινότητας και γενικότερα μη αποδοχή στο δικαίωμα του κάθε ατόμου να επιλέγει την/τις ταυτότητές του.

Ένα μοντέρνο κεντροαριστερό κόμμα οφείλει να είναι ανοιχτό, συμμετοχικό, πλουραλιστικό και να αξιοποιεί όχι μόνο τα μέλη αλλά και τους φίλους. Σήμερα πολλοί άνθρωποι δεν θέλουν να ενταχθούν πολιτικά με τον παραδοσιακό τρόπο. Ενδιαφέρονται και είναι πρόθυμοι να δραστηριοποιηθούν για συγκεκριμένα θέματα, έχουν γνώσεις, πολύτιμη εμπειρία. Όταν διετέλεσα πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ είχα δημιουργήσει πολλά δίκτυα, θεματικά αλλά και εθελοντών που μας επέτρεπαν να έχουμε μια ζωντανή σχέση με την κοινωνία. Οι εθελοντές Διαδικτύου τότε βοήθησαν να εξοικειωθεί το κόμμα με τις νέες τεχνολογίες. Σκεφτείτε σήμερα που η τεχνολογία αλλάζει ταχύτατα τον τρόπο ζωής μας αφήνοντας πολλούς ανθρώπους στο περιθώριο, όσο χρήσιμοι μπορεί να είναι. Για να καταλήξω, γιατί θα μπορούσα να προσθέσω πολλά ακόμη παραδείγματα, ένα σύγχρονο σοσιαλδημοκρατικό κόμμα πρέπει ταυτόχρονα να μένει πιστό στις θεμελιώδεις προοδευτικές αξίες –δημοκρατία, ισότητα, αξιοκρατία, λογοδοσία, σεβασμός των δικαιωμάτων– και να είναι έτοιμο να αντιμετωπίσει με σοβαρές προτάσεις και πολιτικές τις νέες μεγάλες προκλήσεις με τις οποίες βρίσκεται αντιμέτωπος ο κόσμος. Κομβικής σημασίας είναι να έχει τη δική του διακριτή ταυτότητα και να μην εισάγει ιδέες

και πρακτικές άλλων κομμάτων. Να πρωτοπορεί και μέσα στο ευρωπαϊκό πλαίσιο με καινοτόμες πρωτοβουλίες, όπως η εκλογή αρχηγού από τη βάση που καθιέρωσα για το ΠΑΣΟΚ το 2004, ιδέα που αγκαλιάστηκε μετά από πολλά άλλα ευρωπαϊκά κόμματα. Αλλά, πάντα, προασπιζόμενοι την αυτονομία της πολιτικής και συνακόλουθα της παράταξής μας.

Κρίνετε απαραίτητη την ιδεολογική ανανέωση του χώρου σας; Ποιοι είναι οι σύμμαχοι και ποιοι οι αντίπαλοι;

Είναι ταυτοτικό στοιχείο της σοσιαλδημοκρατίας η ιδεολογική ανανέωση και επικαιροποίηση. Αυτή είναι η διαφορά μας με την παραδοσιακή και κομμουνιστική Αριστερά. Και είναι επίσης ταυτοτικό στοιχείο ο συνεχής και ευρύς διάλογος. Αυτός ήταν εξάλλου και ο στόχος της υποψηφιότητάς μου: να επαναϊδεολογικοποιήσουμε τη βάση μας ώστε να μιλήσουμε πάλι πολιτικά σε κάθε επίπεδο της κομματικής οργάνωσης. Υπόσχομαι ότι αυτή η ιδεολογική ανανέωση δεν θα έρθει από τα πάνω, ως μία «αρχηγική εγκύκλιος», αλλά θα διαμορφωθεί συλλογικά μέσα από τα όργανα και τις διαδικασίες μας. Θέλω ένα κόμμα διαβουλευτικό, συμμετοχικό και ζωντανό και στην κατεύθυνση αυτή πιστεύω ότι θα βρούμε πολλούς συμμάχους και ελάχιστους αντιπάλους.

Νομίζετε ότι το μέλλον της σοσιαλδημοκρατίας του 21ου αιώνα θα είναι πιο αριστερό ή πιο δεξιό; Η δεν έχουν νόημα πια αυτά τα πρόσημα; Ποια είναι σήμερα η ουσιαστική ιδεολογική σύγκρουση που μπορεί να πείσει την κοινωνία να συστρατευτεί;

Η ελληνική σοσιαλδημοκρατία, με την ευρωπαϊκή και τη διεθνή, έχει ορισμένες διαφορές, που υπαγορεύονται και από τις ιστορικές ιδιαιτερότητες της χώρας μας. Η Δεξιά στην Ελλάδα τι υπηρετούσε πάντα; Μία αίσθηση ότι η εξουσία της ανήκει δικαιωματικά, ότι τη μοιράζει σε λίγους και ευνοούμενους, με ροπές στην αλαζονεία, τον αυταρχισμό και την περιφρόνηση του λαού, που τον ήθελε καθοδηγούμενο, τότε από την ίδια πόρτα από τον ξένο παράγοντα και το Στέμμα.

Η σοσιαλδημοκρατία στην Ελλάδα, αντιθέτως, συνέβαλε στην κοινωνική απελευθέρωση, στην εμπέδωση της λαϊκής κυριαρχίας και στην κοινωνική κινητικότητα των λαϊκών στρωμάτων, τα οποία μπορούσαν πλέον να συμμετέχουν στην πολιτική ζωή με όρους αναδιανομής του πλούτου και της εξουσίας. Κατά συνέπεια, η ελληνική σοσιαλδημοκρατία δεν μπορεί να έχει σχέση με τον συγκεντρωτισμό, τον αυταρχισμό, τον πελατειασμό. Με αυτά οφείλουμε να συγκρουστούμε, ειρηνικά πάντα, και να συμβάλουμε σε ένα νέο κύμα χειραφέτησης του πολίτη από κάθε μορφής εξάρτησης που τον κρατά καθηλωμένο και χειραγωγούμενο. Να ανοίξουμε την οικονομία και την κοινωνία μας, συγκροτώντας από τα κάτω ένα κοινωνικό ρεύμα αναμόρφωσης των θεσμών μας, δίνοντας φωνή σε όσους αισθάνονται αποκλεισμένοι, απογοητευμένοι. Να δώσουμε και πάλι το μήνυμα της αυτοπεποίθησης απέναντι στις δυνάμεις της συντήρησης, από όπου κι αν προέρχονται.

Γι' αυτό η παράταξή μας πρέπει να καταστεί ισχυρή κυβερνητική δύναμη. Οραματική και μαζί ρεαλιστική. Γι' αυτό και καλώ όλους τους δημοκράτες και προοδευτικούς πολίτες να πάρουν στα χέρια τους την παράταξη. Για να την ξανακάνουμε μεγάλη και δυνατή. **A**

5

Παύλος Χρηστίδης

Να δημιουργήσουμε το ΠΑΣΟΚ της νέας εποχής

Κύριε Χρηστίδη, γιατί αποφασίσατε να βάλετε υποψηφιότητα;

Για να εκφράσω τις αξίες, τις ιδέες και τις ευαισθησίες όσων πιστεύουν και πιστεύουν στη μεγάλη προοδευτική Δημοκρατική Παράταξη και δεν υπέστησαν ποτέ τη σημαία του ΠΑΣΟΚ. Η υποψηφιότητά μου για την ηγεσία του ΚΙΝΑΛ προέκυψε ως μια βαθιά πολιτική ανάγκη να εκφραστεί ένας χώρος τον οποίο υπηρέτησα πολλά χρόνια και στηρίζεται στην αλλαγή, στη νίκη και στη συμμετοχή των καθημερινών πολιτών στην πολιτική. Ο κόσμος θέλει επιτέλους να δει πράξεις, είναι κουρασμένος. Η πολιτική πρέπει να έχει τις πόρτες τις ανοιχτές στην κοινωνία και να γίνεται για τους καθημερινούς ανθρώπους για αυτούς που αγωνιούν να γίνει καλύτερη η ζωή τους. Θέλω να διαμορφώσω ένα κίνημα που ανοίγει ευκαιρίες σε όλους, αντιμετωπίζει αποτελεσματικά τις αδικίες και ανισότητες, είναι δίκαιο και τολμά τα μεγάλα μεταρρυθμιστικά άλματα, χτίζοντας πάντοτε τα θεμέλια των κοινωνικών αλλαγών με όραμα τις επόμενες γενιές. Με τη συμμετοχή μας, με την ενεργοποίησή μας και κυρίως με τις απόψεις μας, την επόμενη μέρα των εκλογών, έχουν τη δύναμη στα χέρια τους να επηρεάσουν και να καθοδηγήσουν τις εξελίξεις, ώστε το μέλλον που θα πετύχουμε να υλοποιεί τα όνειρά μας ξεπερνώντας και τις αναμνήσεις και τις προσδοκίες μας.

Τι είναι αυτό που διακρίνει τη δική σας υποψηφιότητα σε σχέση με τους αντιπάλους σας, ποιο είναι το δικό σας ατού;

Θέλω να δώσω φωνή στους καθημερινούς ανθρώπους, που νιώθουν ότι οι πολιτικοί λειτουργούν συμφεροντολογικά και δεν ενδιαφέρονται για την κοινωνία. Μιλώ για τη νέα γενιά, τη γενιά μας, που έπεσε πάνω σε δύο κρίσεις και δυσκολεύεται να ονειρευτεί. Είμαι εδώ για να συγκροτώ με όσους αποφασίζουν για εμάς, χωρίς εμάς, με όσους λένε ότι οι νέοι εργαζόμενοι, οι μικρομεσαίοι επιχειρηματίες, οι επιστήμονες, οι άνεργοι, όσοι έφυγαν στο εξωτερικό είναι «πολύ μικροί για να μιλήσουν». Είμαι εδώ γιατί πιστεύω στην ανανέωση με περιεχόμενο, στη διεύρυνση της βάσης του Κινήματος με εκείνους που νιώθουν ότι οι πολιτικοί δεν τους ακούν και δεν νοιάζονται πραγματικά για τις ανάγκες της κοινωνίας. Είμαι εδώ γιατί πιστεύω ότι πρέπει να αναδείξουμε τα προβλήματα της γυναίκας σήμερα και να μιλήσουμε για τα δικαιώματά της, που θίγονται αντί να ενισχύονται. Δεν έχω σκελετούς στην ντουλάπα, δεν ανήκω σε μια κάστα πολιτικών, δεν φοβάμαι να κάνω επιλογές και συγκρούσεις.

Τι θα κρίνει την εκλογή αρχηγού στο ΚΙΝΑΛ; Το συναίσθημα, οι θέσεις, η διάθεση ή όχι συνεργασιών, η προοπτική εξουσίας; Και εσείς πού θα ρίξετε το βάρος;

Υπάρχουν πολλοί παράγοντες. Ξέρετε, είμαι ένας υποψήφιος λίγων εβδομάδων, χωρίς αξιώματα, αλλά με μια ατζέντα που θέλει να αναζωογονήσει την ταυτότητα της παράταξης. Δεν μου αρέσει ο ετεροπροσδιορισμός, πιστεύω στις θέσεις μας, τις κοινωνικές συμμαχίες μας, το τσαγανό μας. Στη δύναμη των ονείρων μας. Θα χτίσουμε την παράταξη πάνω στα γερά θεμέλια που έβαλε η Φώφη Γεννηματά, για να οικοδομήσουμε την Ελλάδα του μέλλοντος. Σήμερα πρέπει να φέρουμε νέα κοινά στην παράταξη, να μιλήσουμε στην ψυχή κάθε γενιάς της χώρας, δίνοντας ελπίδα ότι μπορούμε, γιατί θέλουμε και αξίζουμε. Θέλω να τα αλλάξουμε όλα, για να γίνουμε ένα αυθεντικό Κίνημα ξανά.

Στις πρόσφατες δημοσκοπήσεις μετά από αρκετό καιρό, το Κίνημα Αλλαγής εμφανίζει σημάδια δημοσκοπικής ανάκαμψης. Πέρα από τη συγκίνηση για τον χαμό της Φώφης Γεννηματά και το ενδιαφέρον που προκαλεί η εκλογή αρχηγού, ποιες θα είναι οι δικές σας πρώτες, όχι συμβολικές, αλλά ουσιαστικές κινήσεις που θα κάνετε ώστε να διατηρηθεί και να ενισχυθεί το ενδιαφέρον της κοινωνίας;

Θα προτείνω την ταυτόχρονη διεξαγωγή 13 περιφερειακών συνεδρίων, που θα αποφασίσουν το κυβερνητικό μας πρόγραμμα. Μέσα σε έναν μήνα, θα καταθέσουμε συγκεκριμένες λύσεις ανά περιφέρεια και νόμο. Τον τελικό λόγο θα έχουν οι πολίτες, μέλη και φίλοι της παράταξης. Το σχέδιό μας θα είναι σαφές και κοστολογημένο.

Άλλωστε, η κοινωνία έχει πια την απαίτηση για έργα και όχι για μια πολιτική με ψεύτικες υποσχέσεις και λόγια. Κάνουμε διάλογο με όλη τη χώρα, με καθαρές κουβέντες, πρόσωπο με πρόσωπο, ειλικρινά κι αυθόρμητα. Μιλάμε σήμερα ξανά με κάθε πολίτη που απογοητεύτηκε τα προηγούμενα χρόνια και γύρισε την πλάτη του στην πολιτική. Η επόμενη μέρα θα μας βρει ενωμένους και με σχέδιο.

Πιστεύω πολύ στους Έλληνες και την Ελλάδα. Πιστεύω ότι έχει έρθει η ώρα να πάρουμε τις τύχες μας, στα χέρια μας. Η γενιά που χτυπήθηκε με τον πιο βάναυσο τρόπο από τις απανωτές κρίσεις, τις οποίες συνεχίζουμε να βιώνουμε, βρίσκεται πάλι μπροστά σε τεράστιες προκλήσεις που αφορούν την ποιότητα ζωής της, την εκπαίδευση, την εργασία, τον οικογενειακό της σχεδιασμό και το κοινωνικό και περιβαλλοντικό της μέλλον. Χωρίς ελεύθερο χρόνο, χωρίς ποιότητα ζωής.

Το Ταμείο Ανάκαμψης αποτελεί, για παράδειγμα, μια ευκαιρία που δεν πρέπει να χαθεί. Μπορούμε να δημιουργήσουμε, λοιπόν, την Ελλάδα των ισχυρών θεσμών. Γιατί οικονομική ευημερία, η πράσινη ηθική και ο ισχυρός ψηφιακός μετασχηματισμός πάνε μαζί.

Τι σημαίνει συναισθηματικά για εσάς το ΠΑΣΟΚ;

Το ΠΑΣΟΚ είναι το σπίτι μας. Ήμουν πάντα εδώ, γιατί πίστευα και πιστεύω ότι είναι η πολιτική δύναμη που έβαλε την Ελλάδα στον χάρτη της κοινωνικής συνοχής, της δημιουργίας, των ευρωπαϊκών ταχυτήτων. Το 2015 όταν η Φώφη Γεννηματά με επέλεξε ως εκπρόσωπο, η ίδια πίστευε, όσο κανένας άλλος, στην αναγέννησή του. Και το πέτυχε.

Η γενναία προσπάθεια που έκανε όλα αυτά τα χρόνια, αποκατέστησε την τιμή και την αξία του ΠΑΣΟΚ στα μάτια της ελληνικής κοινωνίας.

Σήμερα δεν νιώθω ότι δίνω μια μάχη συμβόλων, αλλά μια μάχη πολιτικής, την οποία θα κερδίσουμε για τον Έλληνα και την Ελληνίδα. Για να δημιουργήσουμε ένα κανονικό, μοντέρνο ΠΑΣΟΚ, το οποίο θα μιλάει στην ψυχή, στο συναίσθημα αλλά και στο μυαλό των Ελλήνων.

Ποιους περιλαμβάνει η «προοδευτική παράταξη»; Θεωρείτε μέλη της παράταξης σας τα πρόσωπα (ιστορικά ή νεότερα) που έχουν απομακρυνθεί, διαγραφεί, προσχωρήσει σε άλλα κόμματα; Θα τους καλέσετε να στρατευτούν μαζί σας;

Στις εκλογές της 5ης Δεκεμβρίου είναι ευπρόσδεκτοι όλοι οι προοδευτικοί πολίτες που προσδοκούν μια σύγχρονη σοσιαλδημοκρατία. Δεν έχουμε να χωρίσουμε τίποτα με όσους έκαναν άλλες επιλογές και σήμερα νιώθουν ότι τους εκπράζει το Κίνημά μας. Εκείνο που δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό είναι οι οργανωμένες μετακινήσεις ψηφοφόρων από κόμματα και κέντρα εξουσίας αλλότρια προς τις αρχές και τις αξίες μας, όπως και όσοι πήγαν μόνο για τις καρέκλες. **Α**

ΘΕΛΩ
ΝΑ ΤΑ
ΑΛΛΑΞΟΥ-
ΜΕ ΟΛΑ,
ΓΙΑ ΝΑ
ΓΙΝΟΥΜΕ
ΕΝΑ
ΑΥΘΕΝΤΙΚΟ
ΚΙΝΗΜΑ
ΞΑΝΑ

Η υπομονή, όπως και η σιωπή, μπορεί να σε σκοτώσει

Η ημέρα υπάρχει για να σταματήσει η κακοποίηση των γυναικών

Της ΜΑΝΙΝΑΣ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ - Εικονογράφηση MISSY MERIDA

Βλέπουμε χαμογελαστές φωτογραφίες των θυμάτων, κοριτσιών και γυναικών που δολοφονήθηκαν τον τελευταίο χρόνο στην Ελλάδα: η γκάμα είναι πλατιά, από νεαρές κοπέλες μέχρι μπτέρες και γιαγιάδες, δεκατρείς μέχρι στιγμής γυναίκες... οι οποίες δεν πρόλαβαν να φύγουν.

Που έκαναν υπομονή («μέχρι να μεγαλώσουν τα παιδιά»), που έμειναν επειδή δεν είχαν άλλο σπίτι ή λεφτά, που δεν μίλησαν γιατί δεν τόλμησαν, ή επειδή έκαναν ορθοπεταλιά μαζί με την υπομονή, περιμένοντας να «στρώσουν τα πράγματα», να βρει επιτέλους δουλειά/θησαυρό/γαλήνη ο άντρας. Κι αντί να στρώσουν τα πράγματα, τα οποία δυστυχώς σπάνια στρώνουν από μόνα τους, ο ίδιος άντρας τις οδήγησε σε τραγικό και πρόωρο τέλος...

«Θολώνει το μάτι σου», είπε κάποιος Αμερικάνος συζυγοκτόνος πρόσφατα στην απολογία του, «σε κυριεύει ο θυμός, κι είναι πολύ εύκολο να χτυπήσεις μια γυναίκα, και να ξεφύγεις ενώ την χτυπάς...» Το διάβασα και μου ανέβηκε το αίμα στο κεφάλι — είναι πράγματι εύκολο, επειδή εμείς ο γυναίκες δεν εκπαιδευόμαστε από μικρές για μάχη σώμα με σώμα, δεν παίζουμε ξύλο στις σχολικές αυλές, δεν μαθαίνουμε να ρίχνουμε μπουτιές και δεν είμαστε επιθετικά άτομα. Ας μην το θεωρήσει κανείς αυτό gender stereotyping, ή κι αν είναι, δεν είναι το θέμα μας. Το θέμα μας είναι ότι δεν χωράει το μυαλό μου πώς ξεκινάει ένας άντρας να χτυπάει μια γυναίκα, και πώς δεν μπορεί να κρατηθεί μέχρι να τη σκοτώσει: ποιες είναι οι συνάψεις που καίγονται στον εγκέφαλό του; Τι λέει μέσα του; «Να μάθεις, να σου γίνει μάθημα, πώς τόλμησες, ξέρεις ποιος είμαι εγώ, καλά να πάθεις» και τέτοια; Γιατί αυτά τα λέει φωναχτά ο μέσος κακοποιητής άντρας στη σύντροφο, γυναίκα, μερικές φορές και κόρη του... είτε τη χτυπάει είτε όχι. Συνήθως, πριν καταλήξει στο ξύλο, όσο η κακοποίηση είναι απλού, καθημερινού τύπου: υποτίμηση, τράβηγμα-χαλιού, σταδιακό ξήλωμα της αυτοπεποίθησης της γυναίκας, φωνές, υστερίες, θυμοί με ασήμαντες αφορμές, όπως και χτυπήματα-κάτω-από-τη-ζώνη (=όταν ο άντρας χρησιμοποιεί πληροφορίες που του έχει εμπιστευθεί παλιότερα η γυναίκα για να της διαλύσει την ψυχολογία). Η λέξη στα Αγγλικά είναι «*devaluing*», και αυτό που κάνουν οι κακοποιητές στις σχέσεις λέγεται «*gradual devaluing*» — κάτι παραπάνω από «βαθμιαία απαξίωση», που είναι η ακριβής αλλά όχι επαρκής μετάφραση.

Και πάλι συνήθως... η απαξίωση ξεκινάει όταν η γυναίκα μένει έγκυος ή γεννάει παιδί με τον κακοποιητή, όταν δηλαδή τα πόδια της είναι κομμένα, τόσο από πρακτική άποψη (είναι ψόφια, κουρέλι, άπην, κι η λίγη ενέργεια που έχει, της χρειάζεται για το μωρό της) όσο και από συναισθηματική (αδύνατον να πάρει δρόμο και να αφήσει το μωρό σε αυτόν, και αδύνατον να φύγει με ένα τόσο μικρό μωρό). Η αίσθηση ότι έχεις πιαστεί στη φάκα είναι φριχτή, και οι περισσότερες γυναίκες κάνουμε ότι δεν καταλαβαίνουμε την κλιμακούμενη κακοποίηση επειδή έχουμε άλλες προτεραιότητες (=τα μωρά/παιδιά μας). Κάνουμε ότι είμαστε αυτό που δεν είμαστε, δηλαδή χαζές, προκειμένου να γλιτώσουμε «τα χειρότερα» τα οποία υποψιαζόμαστε ότι θα ακολουθήσουν: αν όχι μαύρο ξύλο, τότε λεκτική, ψυχολογική και συναισθηματική κακοποίηση. Το «δεν σου μιλάω για τρεις/δεκατρείς μέρες επειδή έχω θυμώσει μαζί σου», το «σε αποφεύγω μέσα στο σπίτι», «δεν μιλάω στα

παιδιά για τρεις/δεκατρείς μέρες επειδή έχω θυμώσει μαζί τους», «δεν σε αγγίζω/κοιτάζω» κ.λπ., είναι συναισθηματική κακοποίηση... και εννοείται ότι ο άντρας που τα κάνει αυτά, είναι ο ίδιος ο παραδοσιακός, αυτός που δεν γεμίζει το πλυντήριο ούτε κατεβάζει τα σκουπίδια, πόσο μάλλον να μείνει ξύπνιος τη νύχτα με άρρωστο παιδί ή να σηκωθεί από τα άγρια χαράματα για να κοιμηθεί η γυναίκα. Είναι «άντρας παλαιάς κοπής», που όσο και να νομίζουμε ότι έχει ψοφήσει, δυστυχώς ζει και βασιλεύει — και όχι μόνο στις «δικαιολογημένες ηλικίες» που πήξε στην αγριωπή πατριαρχία, δηλαδή στους άνω των 50 ετών. Δυστυχώς το πρότυπο εξακολουθεί να βγαίνει και σε μικρότερες ηλικίες.

Σε μια ραδιοφωνική συζήτηση με τη Μαργαρίτα Μυτιλιναίου τέθηκε το γνωστό ερώτημα, «Γιατί δεν φεύγει η κακοποιημένη

ώστε να γλιτώσει τη ζωή της;» και σηκώνει βαθύ αναστεναγμό, γιατί... καμία κακοποιημένη δεν καταλαβαίνει άμεσα και ξεκάθαρα τι σκατά της συμβαίνει. Γιατί αυτός που λέει ή κάνει όλα αυτά και μάλιστα με άγριο ύφος, αυτός που την αποκαλεί ηλίθια, που μειώνει τη δουλειά, τις φίλες και τους συγγενείς της, τον χαρακτήρα της, αυτός που την απαξιώνει εντελώς ή τη χτυπάει, είναι «ο άνθρωπός της», δεν είναι; Είτε έχουνε παντρευτεί είτε όχι, έχουνε περάσει πολλά μαζί, καλά και άσχημα, ευχάριστα και δύσκολα, υπήρξε ωραίος τύπος, αγαπησιάρης. Θα αντιδράσει η γυναίκα αν της επιτεθεί ένας άγνωστος στον δρόμο, αλλά όχι όταν της επιτίθεται, λεκτικά ή σωματικά, ο άνθρωπός της. Ο οποίος είναι με το μέρος της, δεν είναι;

Αυτό, το ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ, παίρνει πολλά χρόνια να το καταλάβει μια γυναίκα. Ίσως επειδή η απαξίωση που ξεκινάει μαλακά, με μικρο-σχόλια, με μία-δυο φωνάρες πότε πότε, με υποτιμητικές φράσεις που πετιούνται τυχαία, με κοσμητικά επίθετα που εκτοξεύονται πάνω στον θυμό του... ίσως επειδή αυτή η απαξίωση την αποπροσανατολίζει. Την μπερδεύει με το γνωστό, «Μωρέ μήπως φταίω κι εγώ», κι ας μη φταίει. Όσο και να φταίει, δεν χρήζει τιμωρίας, σκληρής ή μαλακής, από

τον άντρα. Και πόσο να φταίει; Τον κεράτωσε, τον έκανε ρεζίλι, τον μείωσε, δεν μαγειρεύει καλά, δεν είναι καλή νοικοκυρά, δεν σιδερώνει πουκάμισα; Ας τη χωρίσει λοιπόν ο άντρας, ας αποχωρήσει, ας παραιτηθεί της σχέσης ή του γάμου. Δεν έχει δικαίωμα να τιμωρήσει τη γυναίκα με κανέναν τρόπο, άλλωστε η γυναίκα δεν θα τον τιμωρούσε με ανάλογη γαϊδουροσύνη ακόμα κι αν υιοθετούσε την παθητική επιθετικότητα — αν του σερβίριζε ζεστό καρπούζι, π.χ., ή αν έχυne τον καφέ του στο παρκέ, αν στραβομουτσούνιαζε ή αν του έκρυβε τα σώβρακα...

Η παθητική επιθετικότητα είναι χαρακτηριστική γυναικεία συμπεριφορά, και η άλλη, η επιθετική επιθετικότητα που φτάνει στη χειροδικία ή και στον φόνο, είναι χαρακτηριστική ανδρική συμπεριφορά: όχι προερχόμενη από το φύλο, καθόλου γονιδιακή δηλαδή, παρά φυτεμένη στα κεφάλια μας από την εκπαίδευση, την οικογένεια, το σχολείο, τα πρότυπα (μαγκιάς/αρρενωπότητας) και την άτιμη την κοινωνία.

Άρα, τι κάνουμε; Όχι ορθοπεταλιά, αρκετή κάναμε ως τώρα. Εκπαιδεύουμε τα παιδιά μας, τα αγόρια για να φέρονται σαν άνθρωποι κι όχι σαν γαϊδούρια, γιατί από το γαϊδούρι μέχρι τον φονιά είναι ένα τσιγάρο δρόμος. Εκπαιδεύουμε τα κορίτσια μας να μην μαςάνε, να μην κάνουν υπομονή και να μην σιωπούνε. Γιατί η υπομονή, όπως και η σιωπή, μπορεί να σε σκοτώσει. **Α**

**ΠΩΣ
ΞΕΚΙΝΑΕΙ
ΕΝΑΣ
ΑΝΤΡΑΣ ΝΑ
ΧΤΥΠΑΕΙ
ΜΙΑ ΓΥΝΑΙΚΑ,
ΚΑΙ ΔΕΝ
ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ
ΚΡΑΤΗΘΕΙ
ΜΕΧΡΙ
ΝΑ ΤΗ
ΣΚΟΤΩΣΕΙ;**

Δύο προτάσεις που μπορεί να σας ενδιαφέρουν. Δείτε:

***Φεστιβάλ 50/50, Ισότητα και στον Κινηματογράφο, 24-28/11**, οργανώνεται από την Wift.gr (Women in film and television Greece) <https://www.athensvoice.gr/culture/cinema/735815-festival-gia-tin-isotita-ton-fylon-ston-kinimatografo>

***Εκθεση «She's gone»** (σημαίνει «Έχει φύγει» αλλά μεταφορικά, «Έχει πεθάνει») της Keren Goldstein στο Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης: ρούχα που φορούσαν 189 γυναίκες οι οποίες δολοφονήθηκαν στο Ισραήλ το διάστημα 2010-19. Είναι ανατριχιαστική η εικόνα ενός απλού ρούχου πλάι στη φωτογραφία της γυναίκας που το φορούσε, και που έχασε τη ζωή της στα χέρια κάποιου άντρα. <https://www.athensvoice.gr/culture/736180-shes-gone-ekthesi-gia-thymata-gynaikoktonion>

25/11

Διεθνής Ημέρα
για την Εξάλειψη
της Βίας κατά
των Γυναικών

R & S

Ταινίες που (με) μεγάλωσαν και ταινίες για γυναίκες

Μέχρι πριν 60 χρόνια, οι ταινίες φτιαχνόντουσαν από άντρες, κυρίως για άντρες, με ήρωες άντρες. Με αφορμή το 5ο Φεστιβάλ **Wift.gr**, ξαναθυμόμαστε τη θέση των γυναικών σε αγαπημένες ταινίες.

Της ΜΑΝΙΝΑΣ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Η αγαπημένη μου ταινία όταν μπήκα στην εφηβεία ήταν το «Και οι 7 ήταν υπέροχοι» (πριν βγει στις αίθουσες το «Jesus Christ Superstar», και το αποστηθίσω αφού το δω δώδεκα φορές...) Οι υπέροχοι 7 ήταν άντρες – για την ακρίβεια, πιο άντρες πεθαίνεις. Ο Πουλ Μπρύνερ έσκιζε χασέδες με ένα βλέμμα, όλοι ήταν γενναίοι, ακέραιοι και περιπετειώδεις, μερικοί ήτανε σέξι, και η ταινία ξεχειλίζει ανδρικές ορμόνες από όλες τις μεριές. Θυμάμαι να λέω «Μα γιατί δεν γίνονται τέτοιες ταινίες με γυναίκες;» απορημένη, που στην Αγρία Δύση οι γυναίκες ήτανε μόνο μπαμπούλη στα σαλόνια, ταπεινοί σύζυγοι/μπότες, σκοτωμένες και γενικά κακομοίρες. Οι «7 Υπέροχοι» κυρίστηκαν το 1960. Η πρώτη ταινία γουέστερν με ηρωίδα γυναίκα που πήρε το μάτι μου ήταν το «Δυο μουλάρια για την αδερφή Σάρα», με τη Σίρλεϊ Μακλίν και τον Κλιντ Ίστυουντ, του 1970. Κάμποσα χρόνια αργότερα, μεταφράζοντας τα βιβλία της Σίρλεϊ Μακλίν για τον «Κάκτο», έμαθα τι αγώνα είχε κάνει η Σίρλεϊ μέχρι να μπει το όνομά της πάνω από αυτό του Κλιντ... και πώς τελικά στην αφίσα το όνομα του Κλιντ είναι τεράστιο ενώ το δικό της, ανύπαρκτο. Κι ας ήταν η πρώτη ηρωίδα με τσαγανό, που κατάφερνε όχι μόνο να πυροβολεί, αλλά και να καπνίζει, να βγάζει ένα βέλος από τον πληγωμένο Κλιντ παρόλο που μπορούσε να τον αφήσει να σκάσει, και να ανατινάξει πράγματα με δυναμίτη, επειδή ήξερε από δύσκολα.

Μπορώ να γράφω χιλιόμετρα έτσι, για ταινίες της δεκαετίας του '60, '70, '80, '90, '00, και για το πώς αργήσαμε να δούμε φως εμείς οι γυναίκες: να ταυτιστούμε επιτέλους με ηρωίδες δραστήριες, ξύπνιες, δυναμικές, περιπετειώδεις όσο και οι άντρες ήρωες, που μας είχανε φάει τα αυτιά με τις τσακινιές τους. Ακόμα και στο υπέροχο «Βάγκαμποντ» ('85) της Ανιές Βαρντά, με έπιασε στεναχώρια με την Σαντρίν Μπονέρ στο χατάκι – δεν θα μπορούσε να κερδίσει το λότο, να τιμωρήσει πέντε έξι κακούς και να μετακομίσει σε ωραίο παριζιάνικο διαμέρισμα...; (Όχι θα απαντήσετε, και δεν είναι αυτό το πόιντ της συγκεκριμένης ταινίας, αλλά τέλος πάντων). Η μέση φεμινίστρια θα αναφέρει το «Θέλω και Λουίζ» του Ρίντλεϊ Σκοτ,

σε σενάριο Κάλι Κιούρι, ως πρώτη «καθαρά φεμινιστική ταινία» ('91). Συμφωνώ, αν και θυμώνω ακόμα που οι δύο ηρωίδες αυτοκτονούν στο τέλος και δεν την κοπανάνε στο Μεξικό, όπως θα έκαναν αν ήταν άντρες: το να πεθαίνει, να θυσιάζεται και να αυτοκτονεί η γυναίκα στο φινάλε μιας ταινίας, μέχρι σήμερα εξακολουθεί να μου φαίνεται προδοσία. Φεμινιστικά είναι για μένα τα «Άλιεν» (από '79), με τη Σιγκούρντ Γουίβερ όχι μόνο να ξηλώνει τους Γαλαξίες στο πέρασμά της, αλλά και να ξαναγεννιέται, ρε παιδιά, ενώ είχε πεθάνει ντιπ για ντιπ! Μεγαλείο, κι ακόμα πιο μεγαλείο που όλα αυτά τα κάνει μια γυναίκα. Έστω, με ξυρισμένο κεφάλι.

Μια και είπα κουρούπα: η Ντέμι Μουρ παίζει τέλεια την «Τζι Αϊ Τζέιν» ('97) και σκίζει στον στρατό σε μία από τις φεμινιστικές φράσεις της. Είχε προηγηθεί το «Κατηγορούμενη» με την Τζόντι Φόστερ ('88) ως θύμα ομαδικού βιασμού που καταφέρνει να δικαιωθεί και να φέρει τη ζωή της τούμπα. Φυσικά βγήκανε κάμποσες ταινίες με ηρωίδες γυναίκες μετά – η Ούμα Θέρμαν στα «Κιλ Μπιλ» ('03), η «Λάρα Κροφτ» ('01), η Τζένιφερ Λόρενς στα «Παιχνίδια πείνας» ('12), ακόμα και κινούμενα σχέδια, οι εταιρείες παραγωγής άρχισαν να δίνουν σημασία στα κοριτσάκια πριν την «Ντόρα την Εξερευνητριά» – η «Μουλάν» ('98), η «Μπρέιβ» ('12), τα πρόσφατα «Φρόζεν» έχουνε γυναίκες ηρωίδες και μπράβο τους.

Θέλουμε κι εμείς τα κορίτσια περιπέτειες, και όχι σάχλες, όχι υποτιμητικά στόρι με σταρ(ς) που αναζητούν την ευτυχία στην αγκαλιά ενός άντρα: ακόμα και όταν είμαστε μικρές, 15-25 χρονών, την έχουμε μυριστεί τη δουλειά, τα μικρά κορίτσια σήμερα ξέρουνε ότι η ευτυχία είναι αλλού και θα χρειαστεί να την αρπάξουν με τα χεράκια τους.

Τα οποία χεράκια τους... μαθαίνουν ένα σωρό δουλειές. Πολλές από αυτές είναι στα λεγόμενα οπτικο-ακουστικά – στον κινηματογράφο, στην τηλεόραση και στα σχετικά μέσα. Όσο περισσότερες γυναίκες μπαίνουν στο «χώρο», τόσο περισσότερες ταινίες «για γυναίκες», δηλαδή με γυναίκες ηρωίδες κυρίζονται. Όχι για να πετάξουμε έξω τους άντρες, αλλά για να βλέπουμε έργα που μας αφορούν, με θέματα που μας αγγίζουν. Ακόμα και με περιπέτειες που μας συγκινούν/διασκεδάζουν. Η ιδέα ότι οι γυναίκες βλέπουν μόνον αισθηματικές

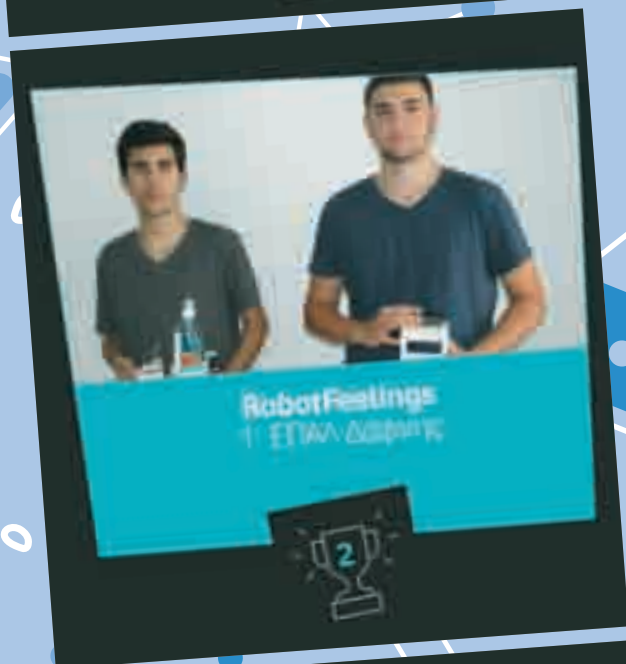
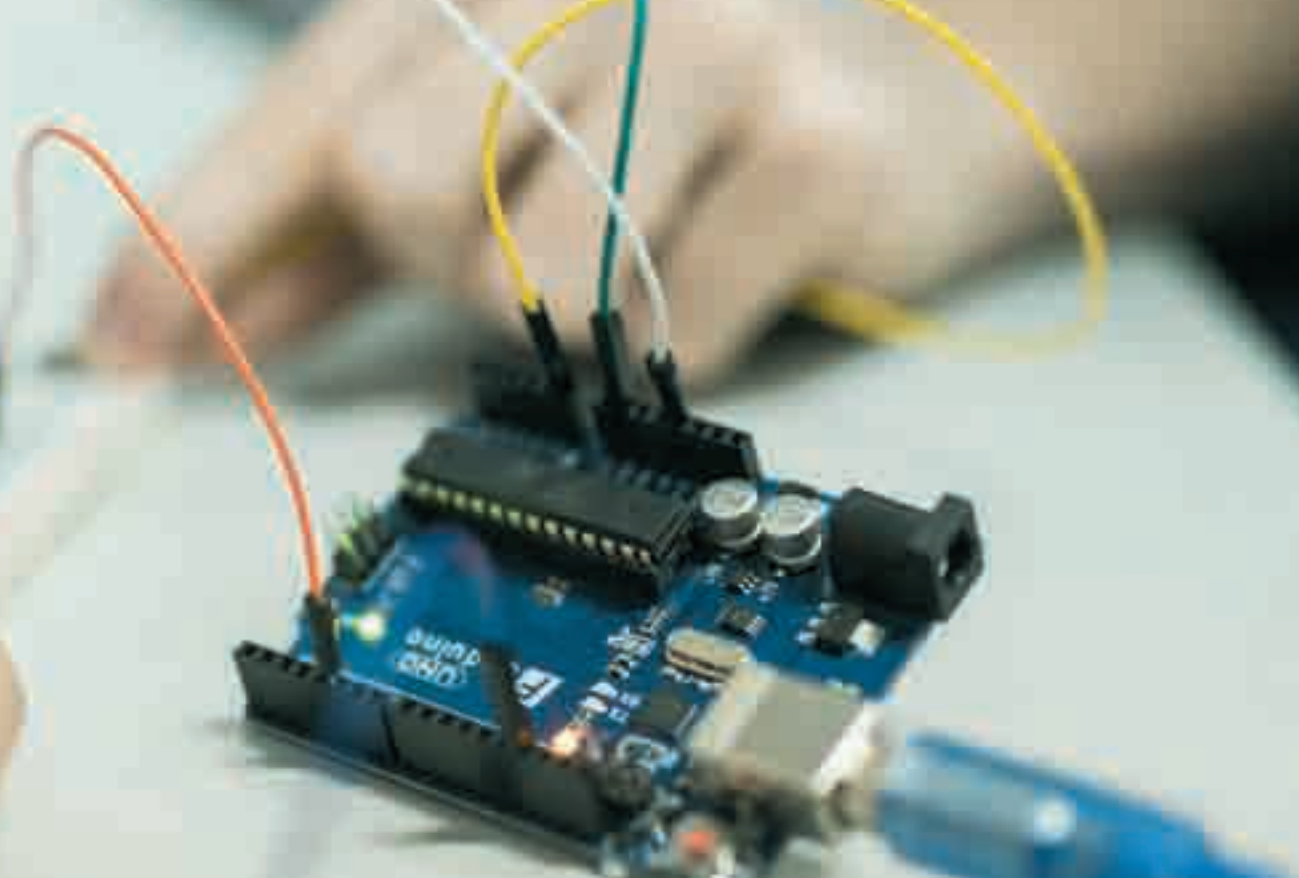
ταινίες ή μόνον ταινίες για τη μόδα είναι μια λανθασμένη, σεξιστική, παραπλανητική, για να μην πω και ηλίθια ιδέα.

Πάμε στο 5ο Φεστιβάλ των Γυναικών στις Ταινίες και τον Κινηματογράφο Ελλάδας (Wift.gr, δηλαδή Women in Film & Television Greece). Γίνεται διαδικτυακά λόγω συνθηκών, με την πρεμιέρα μόνο, 24/11, στις 7.00 μ.μ., στη μεγάλη αίθουσα της Ταινιοθήκης της Ελλάδας. Το φετινό αφιέρωμα είναι στην ντοκιμαντερίστρια Κίμ Longinotto («Divorce Iranian style», «Salma», «Pink Saris» κ.λπ.) που φωτίζει τις ζωές γυναικών σε διάφορα μέρη του κόσμου με εντυπωσιακό τρόπο. Η Longinotto μάλιστα προσφέρει κι ένα master class (27/11, 5.00 μ.μ.), ανεκτίμητο για όσες και όσους ενδιαφέρονται για το ντοκιμαντέρ.

Το Φεστιβάλ περιλαμβάνει 11 ταινίες μεγάλου μήκους και 7 μικρού μήκους – μεταξύ άλλων είναι το πολύ διαφορετικό και λίγο, όσο χρειάζεται, σουρεαλιστικό «Cosmic candy» της Ρηνιώς Δραγασάκη, με τη Μαρία Κίτσου (πριν γίνει τρελή φίρμα) στην ιστορία μιας παράξενης γυναίκας που δεν κολλάει πουθενά, το «Μέρες και νύχτες της Δήμητρας Κ» της Εύας Στεφανή, ένα αφιέρωμα στη διευθύντρια φωτογραφίας (DOP) Ολυμπία Μυτιλιναίου, και το στρογγυλό τραπέζι «Όχι, δεν είναι η ιδέα σου!» με τη συμμετοχή της Σοφίας Μπεκατώρου, του «Μωβ» και άλλων πολλών. Τσεκάρετε το πρόγραμμα γιατί και οι ταινίες μικρού μήκους (των Μαρίας Χατζάκου, Βαγγελιώς Σουμελή, Καίτης Παπαδήμα, Αλεξάνδρας Ματθαίου) έχουν πολύ ενδιαφέρον, όπως και όλο το Φεστιβάλ. Το οποίο φέτος είναι αφιερωμένο στην καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν είναι καταπληκτικό από καλλιτεχνική άποψη.

Πατί είναι να μην ασχοληθούμε με κάτι που μας ενδιαφέρει, εμείς τα κορίτσια, από την ώρα που μπαίνουμε με τα τσαρούχια, το θέλουμε αποτελεσματικό, αλλά και καταπληκτικό ως περιεχόμενο και ως εμφάνιση, όχι μόνον ως ιδέα.

www.athensvoice.gr/culture/cinema/735815-festival-gia-tin-isotita-ton-fylon-ston-kinimatografo **A**

Generation Next

Η νέα γενιά Ελλήνων επιστημόνων βρίσκεται στην εφηβεία!

Ελεύθερη πρόσβαση στην εκπαιδευτική
εμπειρία STEM από το Ίδρυμα Vodafone

Μπορεί σήμερα ένας έφηβος από τον Έβρο να ταξιδέψει εικονικά στο διάστημα και να προσεδαφιστεί στην επιφάνεια του Άρη ή της Σελήνης; Μία μαθήτρια από την Κεφαλονιά να μάθει App Development και να δημιουργήσει πρωτότυπες εφαρμογές; Η έφηβος από κάθε πιθανό σημείο της Ελλάδας να ενημερωθούν με τρόπο κατανοητό και διασκεδαστικό για το Internet of Things ή να εξοικειωθούν με τις εκπληκτικές δυνατότητες της πλακέτας Arduino και να πειραματιστούν με αυτές; Και βέβαια μπορούν! Το μόνο που χρειάζεται είναι ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής, με σύνδεση στο διαδίκτυο, και το www.generationnext.vodafone.gr στα «Αγαπημένα».

Πρόκειται για την online εκπαιδευτική πλατφόρμα του Προγράμματος Ανάπτυξης Ψηφιακών Δεξιοτήτων Generation Next του Ίδρυματος Vodafone – η οποία απευθύνεται σε μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου και προσφέρει ελεύθερη πρόσβαση στην εκπαιδευτική εμπειρία STEM. Έφηβοι από όλη την Ελλάδα κατακτούν την τεχνολογία και μεταμορφώνουν τον κόσμο μας.

Μέχρι σήμερα, το Generation Next έχει προσελκύσει το έντονο ενδιαφέρον της σχολικής κοινότητας καθώς μετρά περίπου 86.000 ωφελούμενους ενώ, στο πλαίσιο του Πανελληνίου Διαγωνισμού, έχουν κατατεθεί 450 καινοτόμα projects από μαθητικές ομάδες που αγκάλιασαν το πρό-

γραμμα από 108 περιοχές της χώρας.

Το εκπαιδευτικό υλικό διατίθεται σε οπτικοακουστική μορφή και αναπτύσσεται σε τρεις θεματικές ενότητες

● **Discover:** Πρώτη γνωριμία με το STEM μέσω βίντεο καινοτόμων κατασκευών εφήβων από διάφορες περιοχές της Ελλάδας, όπως των μαθητών από την Κάλυμνο που δημιούργησαν ένα νοσοκομειακό drone για την παροχή προμηθειών πρώτων βοηθειών.

● **Learn:** Περιλαμβάνει μία σειρά εκπαιδευτικών κύκλων σχετικά με τις πλακέτες Arduino, το AppDevelopment και άλλες βασικές θεματικές STEM. Αν θέλετε να μάθετε πώς λειτουργεί ένα GPS και γιατί όχι να κατασκευάσετε το δικό σας, η ενότητα αυτή σας αφορά.

● **Create:** Περιλαμβάνει οπτικοακουστικό υλικό σχετικά με Do it Yourself δραστηριότητες. Οι μαθητές μπορούν να εμπνευστούν, να πειραματιστούν και να δημιουργήσουν τις δικές τους κατασκευές, όπως για παράδειγμα ένα homecinema, με μοναδικά υλικά κατασκευής ένα κουτί παπουτσιών, έναν μεγεθυντικό φακό και ένα κινητό τηλέφωνο!

**Ένας Πανελλήνιος
Διαγωνισμός
με πολλούς νικητές
και όλους εμάς
κερδισμένους**

Ως επιστέγασμα του προγράμματος, το Ίδρυμα Vodafone διοργα-

νώνει έναν πανελλήνιο διαγωνισμό προκειμένου να δώσει επιπλέον κίνητρο στους μαθητές ώστε να πειραματιστούν περαιτέρω με τις γνώσεις που απέκτησαν. Μέχρι σήμερα έχουν πραγματοποιηθεί τρεις διαγωνισμοί, από τους οποίους προέκυψαν συνολικά 450 κατασκευές και εφαρμογές από 144 σχολεία και εκπαιδευτικούς οργανισμούς από όλη την Ελλάδα.

Ενδεικτικά, στο πλαίσιο της 3ης διοργάνωσης, μαθητές από το Πειραματικό Σχολείο Φλώρινας δημιούργησαν ένα ευφυές ρομπότ που ελέγχει και προειδοποιεί για τις συνθήκες που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής στο σπίτι, ενώ μαθητές από το 6ο Γυμνάσιο Δράμας επινόησαν ένα σύστημα για τη διαχείριση της ποιότητας του αέρα στις σχολικές αίθουσες. Από την άλλη πλευρά, δύο μαθητές από το 1ο Επαγγελματικό Λύκειο Δάφνης δημιούργησαν δύο ρομποτικές κατασκευές για τον εντοπισμό ύποπτων κρουσμάτων και την αποτροπή της διασποράς της νόσου COVID-19 στη σχολική κοινότητα.

Όσοι ενδιαφέρονται να δοκιμάσουν τις δυνάμεις τους στον 4ο κύκλο του διαγωνισμού, μπορούν να δηλώσουν συμμετοχή στο www.vodafonegenerationnext.gr/diagonismos/pliophobia, έως και 30/1/2022.

Το Generation Next υλοποιείται από το Ίδρυμα Vodafone, σε συνεργασία με τον Εκπαιδευτικό Μη Κερδοσκοπικό Οργανισμό SciCo - Επιστήμη Επικοινωνία και την ακαδημαϊκή συμβολή της Ελληνογερμανικής Αγωγής.

Στον ζεστό χώρο του Free Thinking Zone, στη Σκουφά, ανάμεσα σε βιβλία και λευκώματα με υποδέχονται δύο γυναίκες δυναμικές, με όραμα, η εγκληματολόγος και μέλος Δ.Σ. του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ) Έλενα Συρμαλή και η συνεπικεφαλής του Lean In Network Greece, Αρετή Γεωργιλή. Η συζήτηση ξεκινά να κυλά αβίαστα.

Γυναικοκτονίες. Θέμα που μας συγκλόνισε λόγω της φρικαλεότητας των εγκλημάτων που βρέθηκαν στο επίκεντρο της επικαιρότητας. Καθώς κυλούσε η φετινή χρονιά, τα δελτία ειδήσεων κατακλύζονταν από έκτακτες ειδήσεις που έκαναν λόγο για δράστες που σκότωσαν τη σύντροφό τους, τη γυναίκα τους ή τη μητέρα των παιδιών τους. Στο άκουσμα μιας ακόμα δολοφονημένης γυναίκας, λέμε φτάνει πια η ανοχή. Φτάνουν πια τα θύματα έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας. «Αρχικά, είναι βασικό να πούμε πως γυναικοκτονία είναι δολοφονία που το κίνητρο είναι το φύλο. Πρόκειται για όρο αποδεκτό από την εγκληματολογία. Η ανθρωποκτονία είναι νομικός όρος, κατοχυρωμένος από τον Ποινικό Κώδικα. Η γυναικοκτονία είναι κοινωνικός όρος, που δηλώνει μια κοινωνική τάση» εξηγεί η κ. Συρμαλή, που αναφέρει πως δεν μπορεί να αντιληφθεί γιατί ξοδεύουμε τόσο χρόνο για την ανάλυση του όρου, όταν είναι ξεκάθαρο πως είναι θέμα κινήτρου. Σε ό,τι αφορά την αύξηση της βίας και των περιστατικών, μας λέει πως υπάρχει αύξηση των καταγγελιών. «Παλαιότερα, υπήρχε η νοοτροπία ότι είναι ιδιωτικό θέμα, ειδικά η συντροφική και η ενδοοικογενειακή βία. Η κινητοποίηση μόλις κάποιος αντιληφθεί ότι υπάρχει περιστατικό βίας, το υποστηρικτικό περιβάλλον και οι δομές οδηγούν σε όλο και περισσότερες καταγγελίες και παρακινούν τη γυναίκα να ζητήσει βοήθεια».

Χαρακτηριστικά ενός δράστη έμφυλης βίας

Υπάρχουν τρεις κατηγορίες στις οποίες διακρίνονται οι δράστες έμφυλων και συντροφικών εγκλημάτων. Η «σκοτεινή τριάδα» περιλαμβάνει τις ναρκισσιστικές, τις χειριστικές και τις ψυχοπαθτικές προσωπικότητες. Υπάρχουν διάφοροι παράγοντες που αλληλεπιδρούν, είτε πρόκειται για το οικογενειακό πλαίσιο από το οποίο προέρχεται είτε για τα βιώματά του είτε για τα ατομικά χαρακτηριστικά και τον οδηγούν σε μια βίαιη συμπεριφορά. Μια ναρκισσιστική προσωπικότητα είναι ένα πρότυπο συμπεριφοράς και διαφέρει από ένα άτομο που έχει κάποια ναρκισσιστικά χαρακτηριστικά. Γνωρίσματα που μπορεί να έχει είναι το να απαιτεί τον θαυμασμό από το άλλο άτομο, με την αυτοπεποίθησή του να στηρίζεται σε αυτό. «Όταν μιλάμε για σχέσεις εξάρτησης, μπορεί να αλλάξει όλη η συμπεριφορά του άπαξ και για οποιονδήποτε λόγο η σύντροφός του σταματήσει να τον θαυμάζει. Το αποτέλεσμα είναι θυμός και εκεί αρχίζουν τα προβλήματα» περιγράφει η κ. Συρμαλή. Ένα άλλο χαρακτηριστικό που παρατηρείται σε όλες τις περιπτώσεις,

είτε υπάρχει προηγούμενο ιστορικό βίας είτε όχι, είναι η χειριστική συμπεριφορά η οποία έχει ένα περιτύλιγμα ενδιαφέροντος, προσοχής και αγάπης, αλλά στην πραγματικότητα δεν έχει καμία σχέση με αυτό. «Η διαφορά ανάμεσα στις χειριστικές συμπεριφορές και προσωπικότητες και στις ψυχοπαθτικές είναι πως στους μεν έχουμε προμελετημένες κινήσεις ενώ στους δε υπάρχει το στοιχείο της έκπληξης, του απρόσμενου. Το χαρακτηριστικό σε αυτές τις περιπτώσεις που οι κινήσεις δεν είναι προμελετημένες, είναι πως ό,τι και αν έχει υποστεί το θύμα, ο δράστης δεν νιώθει ιδιαίτερες ενδοχές. Υπάρχει σημαντικό κομμάτι εκλογίκευσης, λείπει η ενσυναίσθηση και η αντίληψη του πώς νιώθει ο άλλος». Δυστυχώς, όταν πρόκειται για μια ψυχοπαθτική προσωπικότητα, συνήθως δεν γίνεται αντιληπτό μέχρι ενός δράστη να φτάσει στο συγκεκριμένο είδος εγκλήματος.

Η στήριξη των γυναικών και η δράση του ΚΕΘΙ

«Μια γυναίκα που υφίσταται σωματική και ψυχολογική βία έχει πάντα έχει την επιλογή. Το θέμα είναι ότι όταν μπαίνει σε έναν φαύλο κύκλο βίας, δεν μπορεί να δει τις επιλογές της. Υπάρχουν τα νομικά μέσα και η ψυχολογική συμβουλευτική που θα δυναμώσει τη γυναίκα και θα τη βοηθήσει να βρει έναν τρόπο διαφυγής» περιγράφει η κ. Συρμαλή και τονίζει ότι το ΚΕΘΙ προσφέρει μια ολιστική αντιμετώπιση. Θα της δοθούν οι επιλογές για το πώς μπορεί να κινηθεί και στη συνέχεια είναι δική της απόφαση. Το ΚΕΘΙ λειτουργεί 14 Συμβουλευτικά Κέντρα στις πρωτεύουσες των διοικητικών περιφερειών της χώρας για γυναίκες που έχουν υποστεί έμφυλη βία/ή και πολλαπλές διακρίσεις. Τα 14 Συμβουλευτικά Κέντρα, μαζί με τα υπόλοιπα 27 που ανήκουν στους Δήμους όπου εδρεύουν, εντάσσονται στο Δίκτυο της Γενικής Γραμματείας Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων (ΓΓΟΠΠΦ) για την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας κατά των γυναικών. Στο Δίκτυο ανήκουν και 18 Ξενώνες Φιλοξενίας. Τα Συμβουλευτικά Κέντρα παρέχουν δωρεάν υπηρεσίες συμβουλευτικής στήριξης σε γυναίκες θύματα βίας από εξειδικευμένο προσωπικό, που περιλαμβάνει σύμβουλο υποδοχής, ψυχολόγο, κοινωνική λειτουργό και νομικό. «Μια γυναίκα που έχει δεχτεί ψυχολογική και σωματική βία, είναι μια γυναίκα που νιώθει φόβο και τρόμο. Για να φτάσει στο σημείο να έρθει στο συμβουλευτικό κέντρο, πάει να πει ότι πέρα από τη σωματική βία μπορεί να έχει υποστεί χρόνια ψυχολογική βία. Πριν εκδηλωθεί σωματική βία, πάντα υπάρχουν συμπεριφορές τέτοιου είδους που κλιμακώνονται. Η βία έχει χρόνο επώασης και κλιμάκωσης, σε συχνότητα και σε βαρύτητα περιστατικών. Έρευνες δείχνουν πως έναν χρόνο πριν συμβεί μια γυναικοκτονία, είναι έντονη αυτή η κλιμάκωση μέχρι να φτάσει ο δράστης στη δολοφονία της γυναίκας».

Τι μπορούμε να κάνουμε σε περίπτωση που αντιληφθούμε περιστατικά βίας

«Μια γυναίκα μπορεί να μένει σε μια κακοποιητική σχέση για πρακτικούς και ψυχολογικούς λόγους, μπορεί να βρίσκεται σε έναν φαύλο κύκλο βίας και να μην μπορεί να ξεφύγει. Το θέμα είναι να μην είμαστε εμείς αμέτοχοι και σιωπηλοί. Δεν ζούμε εκτός κοινωνίας» τονίζει η κ. Συρμαλή. Το πιο σημαντικό είναι πως όταν κάποιος αντιλαμβάνεται μια κακοποιητική συμπεριφορά, δεν πρέπει να κατηγορήσει το θύμα, αλλά να ακούσει τι έχει να του πει, να προσπαθήσει να καταλάβει τον φόβο του, γιατί αυτός ο άνθρωπος μένει σε αυτή τη σχέση. «Τότε μόνο μπορούμε να προτείνουμε λύσεις. Η κριτική ως προς τα θύματα βίας είναι μιας μορφής διπλής θυματοποίησης του ατόμου. Έχει υποστεί βία, δευτερογενώς θα υποστεί κριτική και κατηγορία. Είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο, ο κόσμος αναρωτιέται τι κάνει η γυναίκα λάθος, μήπως η συμπεριφορά της οδηγεί τον δράστη σε τέτοιες πράξεις. Φυσικά αυτό δεν ισχύει». Στα Συμβουλευτικά Κέντρα του ΚΕΘΙ μπορούν να απευθυνθούν φίλοι και συγγενείς. Αν πάλι κάποιος ακούσει ή δει κάποιο περιστατικό βίας, οφείλει να το καταγγείλει στην αστυνομία. «Έχει το δικαίωμα να πάρει τηλέφωνο στο 100, να ζητήσει τη μονάδα ενδοοικογενειακής βίας και να καταγγείλει το περιστατικό, ακόμα και ανώνυμα. Η αστυνομία είναι υποχρεωμένη να πάει αυτεπαγγέλτως, χωρίς την παρέμβαση εισαγγελέα. Όταν είσαι υπεύθυνος πολίτης και μέλος της κοινωνίας, δεν μπορείς να το αφήσεις» λέει με την σειρά της η Αρετή Γεωργιλή και συμπληρώνει πως «δεν πρέπει να αφορά τον συγγενή, τον φίλο ή τον γείτονα γιατί δεν φεύγει το θύμα. Εφόσον βλέπει βία, πρέπει να το καταγγείλει. Ακόμα και αν η γυναίκα αρνηθεί αυτό που γίνεται, γιατί φοβάται, θα παρέμβει η μονάδα ενδοοικογενειακής βίας και θα έχει καταγραφεί το περιστατικό. Αυτό μπορεί να είναι αποτρεπτικός λόγος για έναν θύτη».

Το Lean In Network Greece, σε συνεργασία με το ΚΕΘΙ, διοργανώνει σεμινάρια με τίτλο «Η κακή στιγμή δεν είναι μία», με σκοπό να δείξει στους συμμετέχοντες πώς να αναγνωρίσουν κακοποιητικές συμπεριφορές. Τη Δευτέρα 29/11 θα διεξαχθεί σεμινάριο στο Σεράφειο του Δήμου Αθηναίων, από την Έλενα Συρμαλή, σε συντονισμό της Αρετής Γεωργιλή, ενώ θα μιλήσουν η Μαρία Συρεγγέλα, Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, και η Γιάννα Χορμόβα, Γενική Γραμματέας Ισότητας και Οικογενειακής Πολιτικής. «Το μήνυμά μας είναι ξεκάθαρο. Μιλήστε. Σπάστε τη σιωπή. Και δεν απευθυνόμαστε μόνο στις γυναίκες θύματα, αλλά και στο περιβάλλον. Το ότι δεν μιλάμε είναι τεράστιο πρόβλημα. Έστω ένας να βγει να μιλήσει, δίνει το καλό παράδειγμα. Βασιζόμαστε στις νέες γενιές που δεν φοβούνται και βγαίνουν και μιλάνε» καταλήγουν οι συνομιλήτριές μου. «Είναι σημαντικό τα θύματα βίας να καταλάβουν πως δεν είναι μόνα».

Τηλεφωνική Γραμμή SOS 15900, 24ωρης λειτουργίας **A**

Έμφυλη Βία Μίλα, σπάσε τη σιωπή

Η εγκληματολόγος Έλενα Συρμαλή εξηγεί ποια είναι τα χαρακτηριστικά των δραστών έμφυλης βίας, πώς φτάνουμε στις γυναικοκτονίες, ποια είναι η δράση του ΚΕΘΙ για τη στήριξη των θυμάτων, και αναδεικνύει την ανάγκη που υπάρχει να μην μένει αμέτοχη η κοινωνία για την αντιμετώπιση τέτοιων περιστατικών.

Της ΕΥΤΕΡΠΗΣ ΜΟΥΖΑΚΙΤΗ

**ΕΙΝΑΙ
ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ
ΤΑ ΘΥΜΑΤΑ
ΒΙΑΣ ΝΑ
ΚΑΤΑΛΑ-
ΒΟΥΝ ΠΩΣ
ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ
ΜΟΝΑ**

www.
athens voice.gr
Διαβάστε όλη
τη συνέντευξη

ΣΚΟΠΟΣ

Ο πληθυσμιακός και η διαφορετικότητα στον τρόπο σκέψης αποτελεί ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, που ενισχύει την καινοτομία και μας φέρνει πιο κοντά στους πελάτες μας και στους ασθενείς μας.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΥΜΕ ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ & ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ...

...στην Pfizer

- Υλοποιούμε ενημερωτικές καμπάνιες εσωτερικής επικοινωνίας.
- Δημιουργήσαμε πρόγραμμα ενδυνάμωσης γυναικών στελεχών.
- Συνεργαζόμαστε με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις για την ενίσχυση προγραμμάτων, που δίνουν επαγγελματικές ευκαιρίες σε άτομα με αναπηρίες.

Diversity & Inclusion στην Pfizer Ελλάς

ΣΤΟΧΟΙ

- Να κάνουμε πράξη τη διαφορετικότητα και την ενσωμάτωση στην καθημερινή μας εργασία.
- Να αξιοποιούμε τις δυνατότητες των ταλαντούχων συναδέλφων μας για το καλό του συνόλου.
- Να υποστηρίξουμε εργαζόμενους από διαφορετικές ηλικιακές ομάδες προς την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων.
- Να ενισχύσουμε την ίση και δίκαιη επαγγελματική εξέλιξη ανεξαρτήτως ηλικίας, φύλου, αναπηρίας, εθνικής ή φυλετικής καταγωγής, σεξουαλικού προσανατολισμού, θρησκείας ή πεποιθήσεων.

...σε κάθε εργασιακό περιβάλλον σε όλο τον κόσμο

Η Pfizer για 16η χρονιά συγκέντρωσε βαθμολογία 100% στον κατάλογο για το Καλύτερο Εργασιακό Περιβάλλον προς την ΛΟΑΤΚΙ κοινότητα (Corporate Equality Index) της οργάνωσης Human Rights Campaign.

...σε κάθε εργασιακό περιβάλλον στην Ελλάδα

Η Pfizer Ελλάς συνυπέγραψε τη Χάρτα Διαφορετικότητας (Diversity Charter), στο πλαίσιο της συμμετοχής της ως Μεγάλος Χορηγός στο Εναρκτήριο Συνέδριο για τη Διαφορετικότητα στις Ελληνικές επιχειρήσεις.

Καινοτομούμε για να αλλάξουμε τις ζωές των ασθενών*

PFIZER ΕΛΛΑΣ Α.Ε., Λ. Μεσογείων 243, 15451, Ν. Ψυχικό, Αθήνα, Τηλ: Επικοινωνίας: 210 67 85 800 • Αρ.Γ.Ε.ΜΗ: 000242901000
PFIZER ΕΛΛΑΣ Α.Ε. CYPRUS BRANCH, Λεωφόρος Αθαλάσσας 26, 2018, Λευκωσία, Κύπρος, Τηλ: 22817690

www.pfizer.gr

Η Missy Merida

& ΤΑ ΓΕΝΝΑΙΑ ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΤΗΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΜΑΝΩΛΕΛΗ

Η Missy Merida ζωγραφίζει πάντα και παντού. Τα σκίτσα της είναι κατά κύριο λόγο κορίτσια. Είναι δυναμικές, αστείες και τρυφερές κοπέλες με ανησυχίες, ευαισθησίες και ενσυναίσθηση. Έτσι όπως είναι και η δημιουργός τους, δηλαδή, η σκιτσογράφος Έλενα Καρανικολού, που μας δίνει στις απαντήσεις που ακολουθούν πιο πλήρη περιγραφή για αυτά τα περίεργα πλάσματα που σχεδιάζει, καθώς και για το τι την εμπνέει.

Πώς ξεκίνησες να ζωγραφίζεις «γενναία κορίτσια»;

Ξεκίνησα να ζωγραφίζω κορίτσια με κλειστά μάτια, ήταν ένας τρόπος να επικοινωνήσω το άγχος μου και τον φόβο μου να αντιμετωπίσω έναν κόσμο γεμάτο κακία, ρατσισμό και βία. Αργότερα και όπως μπορείς να δεις, τα μάτια άνοιξαν. Αυτό έγινε περίπου δύο χρόνια μετά, γιατί ένιωσα την ανάγκη να δω μέσα από τα μάτια τους και να προσθέσω λίγο χρώμα στις ιστορίες τους.

Τι μπορεί να σου δώσει έμπνευση;

Πες μου κάποιο περιστατικό που στάθηκε αφορμή για κάποιο σκίτσο σου;

Θα σου μιλήσω για ένα παλιό σκίτσο σε χαρτί. Μια μητέρα με τρία παιδιά που συνάντησα σε ένα κέντρο μεταναστών με κοίταζε ώρα με τα τεράστια μάτια της, κρατώντας σφιχτά στα χέρια της τα παιδιά της. Ένιωσα ρίγη σκεπτόμενη το ταξίδι τους. Είχαν μόλις φτάσει. Την κοίταζα για ώρα μέσα στα μάτια νομίζοντας πως εκεί θα βρω φόβο ή αγωνία, όμως όχι.

Η αποφασιστικότητα και η δύναμη που έκρυβαν τα μάτια της Α. είναι μέχρι σήμερα χαραγμένα μέσα μου. Γύρισα σπίτι και τους ζωγράφιζα για μέρες.

Υπάρχουν κορίτσια στα σκίτσα σου που συμπαθείς περισσότερο;

Αγαπώ απέραντα όλα μου τα κορίτσια, γιατί κάθε ένα έχει τη δική του ιστορία, κάθε ένα διηγείται και ένα μικρό κομμάτι του εαυτού μου. Όμως είναι ένα που αγαπώ με όλη μου τη δύναμη και απεικονίζει το μικρό παιδί που όλοι ξεχάσαμε μέσα μας.

Βλέποντας παγκοσμίως πόσες σκιτσογράφοι εκφράζουν σημεία των καιρών μέσα από τα σκίτσα τους, καταλαβαίνουμε πόσο μπορεί να επηρεάσουν και να ενημερώσουν. Το έχεις νιώσει αυτό; Φτάνουν σε εσένα αντιδράσεις;

Είναι τιμή μου μεγάλη που κατά καιρούς τα έργα μου αναδημοσιεύονται, και νιώθω πως το μήνυμά μου φτάνει. Λαμβάνω μηνύματα καθημερινά από ανθρώπους που ταυτίζονται ή προβληματίζονται μέσα από τη ζωγραφική μου.

Εκτός από τα σκίτσα με τα κορίτσια, αν δεν κάνω λάθος, έχεις κάνει και εικονογράφηση παιδικών βιβλίων, καθώς και κάποιο συλλεκτικό σχέδιο pride σε παπούτσια Stan Smith; Νομίζω επίσης έχεις κάποιο e-shop; Μίλησέ μας για αυτά.

Έχουν πολύ τυχερή που συνάντησα

στον δρόμο μου πριν πολλά χρόνια την εξαιρετική συγγραφέα Αιμιλία Πλατή, η οποία μου εμπιστεύτηκε να εικονογραφήσω ένα από τα παραμύθια της στα πρώτα μου βήματα. Το παραμύθι είναι «Η γοργόνα με τα όμορφα πόδια», που τα έσοδά του διατίθενται στην Παραολυμπιακή Επιτροπή και το οποίο κυκλοφορεί σε όλα τα βιβλιοπωλεία από τις εκδόσεις Διπνεκές. Υπάρχουν βιβλία που έχω αναλάβει και θα μπορού να μιλήσω για αυτά σύντομα.

Ήταν μια εξαιρετικά δημιουργική χρονιά, καθώς σχεδίασα για το Athens Pride και είδα το σχέδιό μου στη βιτρίνα του Sneaker10. Επίσης συμμετείχα στο πρώτο φεστιβάλ εικονογράφησης που έγινε στην Ελλάδα, το *illustradays*, και στην ομαδική έκθεση για το ART HUB Athens *#sketchbook4humanrights*.

Σύντομα ανοίγει το e-shop μου, με art prints, postcards, stickers, αλλά και επετειακά t-shirts, καθώς και πολλές μικρές εκπλήξεις.

Έχεις σκεφτεί ποτέ να φτιάξεις comic;

Είμαι αυτοδίδακτη εικονογράφος, το οποίο σημαίνει ότι το ταξίδι είναι μακρύ και δύσβατο, καθώς όλα έπρεπε να τα ανακαλύψω και να τα μάθω ολομόναχη, όμως το comic είναι η μεγάλη μου αγάπη και νομίζω πως σίγουρα θα προσπαθήσω να ασχοληθώ με αυτό στο μέλλον.

Πες μας ποιες είναι οι αγαπημένες και ποιοι οι αγαπημένοι σου σκιτσογράφοι.

Είναι τόσο πολλοί εκείνοι που αγαπώ. Όμως δεν μπορώ να μην ξεκινήσω με την Ίριδα Σαμαρτζή. Θαυμάζω τους Hoda Hadadi, Jimin Kim, Ρένια Μεταλλινού, Jimmy Liao και πολλούς πολλούς ακόμη.

Αν διάλεγες έναν χαρακτήρα ως μόνιμο ήρωα των σκίτσων σου, όπως η Santoro για παράδειγμα, θα ήταν αγόρι ή κορίτσι; Τι ηλικίας;

Νομίζω, είναι ξεκάθαρο πως θα ήταν ένα άφυλο, αξιοπερίεργο πλάσμα με θηλυκά στοιχεία, για να μην ξεχνάμε ποτέ πως η ενσυναίσθηση, η τρυφερότητα, η αγάπη και αλληλεγγύη θα αλλάξουν τον κόσμο.

Πού και πότε ζωγραφίζεις;

Στο σαλόνι μου έχω φτιάξει ένα μικρό εργαστήρι και εκεί περνάω τις περισσότερες ώρες τις ημέρας, αλλά και νύχτας κάποιες φορές που πιέζουν τα deadlines. Ζωγραφίζω κυριολεκτικά πάντα και παντού! Η ζωγραφική είναι θεραπεία και σε μένα λειτουργεί ως το πιο ισχυρό αγχολυτικό. **A**

Η «εφοδιαστική αλυσίδα» της ΚΟΚΑΪΝΗΣ στην εποχή της πανδημίας

ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Υπάρχει μια πάρα πολύ ακριβή, «χρυσή» αλυσίδα. Είναι μία από τις ακριβότερες στον κόσμο, ίσως η ακριβότερη στον πλανήτη του οργανωμένου εγκλήματος. Και πάρα πολύ βαριά, σαν αυτές που φοράνε οι μαφιόζοι στους χοντρούς λαιμούς τους και μοιάζουν με τις αλυσίδες που δένουν πλοία σε λιμάνια. Μόνο που αυτή είναι η εφοδιαστική αλυσίδα της κοκαΐνης.

Μια αλυσίδα που, όπως και οι υπόλοιπες, υπέστη δομικές μεταλλάξεις από την πανδημία της Covid-19. Και οι συνέπειες δεν θα μπορούσαν να μην αφορούν και τη δική μας γειτονιά, τη γειτονιά των Βαλκανίων. Με λίγα λόγια και ενώ η πανδημία βρίσκεται μεταξύ 3ου και 4ου κύματος, στους ίδιους παγκοσμιοποιημένους δρόμους της κοκαΐνης μπορεί να κινούνται, υπό τις οδηγίες της ίδιας εγκληματικής οργάνωσης, τόσο μερικά κοντέινερ σε ένα πλοίο στη μέση του Ατλαντικού όσο και μερικά μηχανάκια με δεμένα κουτιά στο πίσω μέρος και οδηγούς να μοιάζουν με ντελίβερι κάνοντας διανομή της κοκαΐνης, πόρτα-πόρτα. Πριν από δύο μήνες, τον περασμένο Σεπτέμβριο, στη Νέα Σμύρνη, η σύλληψη ενός 32χρονου άντρα, πρώην ποδοσφαιριστή και νυν επιχειρηματία, μαζί με τη φίλη του, η οποία ήταν πρώην παίκτρια reality στην ελληνική τηλεόραση, είναι ενδεικτική της μεθόδου διακίνησης «πόρτα-πόρτα». Το ζευγάρι είχε μια βαλίτσα με περίπου 8 κιλά κοκαΐνης και οι πληροφορίες ανέφεραν ότι βρίσκονταν σε διαδικασία διανομής. Αλλά αυτό είναι η σταγόνα στους ωκεανούς της κοκαΐνης, κυριολεκτικά και μεταφορικά.

Τα νέα δεδομένα στις διαδρομές της κοκαΐνης

Ποια είναι τα βασικά συμπεράσματα των διεθνών Αρχών που καταγράφουν στις βάσεις δεδομένων τους πληροφορίες για το εμπόριο της κόκας σε ολόκληρο τον κόσμο;

- Ρωγμές στη σφιχτή οργάνωση των καρτέλ με τη διανομή της κοκαΐνης να γίνεται από νέα αναδυόμενα εγκληματικά σχήματα.
- Στροφή στις χερσαίες μεταφορές από Βαλκάνια προς την Κεντρική και Βόρεια Ευρώπη και όχι απευθείας από τη Λατινική Αμερική.
- Το «πάνω χέρι» στην περιοχή των Βαλκανίων το έχουν πλέον αλβανικές εγκληματικές ομάδες, πολλές εκ των οποίων άρπαξαν τώρα την ευκαιρία να αναβθμιστούν.

Ο αξιωματούχος από ευρωπαϊκή υπηρεσία δίωξη ναρκωτικών ήταν όσο σαφής επιτρεπόταν να είναι για όση ώρα κράτησε η βιντεοκλήση μας. Μιλούσαμε για τις αλλαγές που έχουν συμβεί τα τελευταία χρόνια στους δρόμους διακίνησης των ναρκωτικών από την Κεντρική Αμερική προς την Ευρώπη, στις οποίες τώρα προστέθηκαν και οι αλλαγές που επέφερε η πανδημία στις διεθνείς μεταφορές. «Δύο είναι οι σημαντικότερες παρατηρήσεις που έχουμε για την περιοχή των Βαλκανίων, άρα και την Ελλάδα. Πρώτη, η απευθείας, πλέον, σύνδεση της Κολομβίας και άλλων παραγωγών χωρών της Λατινικής Αμερικής με τα Βαλκάνια, χωρίς τη μεσολάβηση άλλων χωρών και αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό. Σε αυτό το στάδιο, αλβανικές ομάδες του οργανωμένου εγκλήματος, μερικές εκ των οποίων πριν από την παν-

δημία μπορεί να ήταν απλώς ομάδες λαθρεμπόρων τσιγάρων, έχουν αναβαθμιστεί και έχουν ρυθμιστικό και ουσιαστικό ρόλο στη διακίνηση κοκαΐνης στην ευρύτερη περιοχή. Από εκεί, στα παράλια της Αδριατικής και τα λιμάνια –οργανωμένα ή και φυσικά– της Δυτικής Ελλάδας έχουμε παρατηρήσει ότι οργανώνεται σημαντικό μέρος της διακίνησης προς χώρες της Κεντρικής και Δυτικής Ευρώπης. Που σημαίνει, σας ξαναλέω, έχουμε περιορισμό των μεσαζόντων. Οι αλβανικές ομάδες έχουν καθιερώσει πλέον την ανοικτή γραμμή με τα καρτέλ της Λατινικής Αμερικής. Θεωρούνται, πλέον, οι κυρίαρχοι του παιχνιδιού. Συναγωνίζονται ακόμα και την ιταλική Ndrangheta, που έχει κάνει πίσω στις συγκεκριμένες διαδρομές, λόγω δύο σημαντικών παραγόντων. Ο πρώτος είναι οι συνέπειες της πανδημίας στις μεταφορές και ο δεύτερος είναι τα σημαντικά χτυπήματα που έχει δεχτεί η τεράστια αυτή οργάνωση από τις ιταλικές αρχές. Τελευταία, μάλιστα, έχουν καταγραφεί πολλές περιπτώσεις αλβανικών μαφιόζικων οργανώσεων να έχουν ηγετικό ρόλο στην καθοδήγηση άλλων μικρότερων με τη συμμετοχή Βέλγων, Βρετανών, Δανών, Γάλλων, Ιρλανδών, Μαροκινών, Ισπανών και Τούρκων», λέει, μεταξύ άλλων, στην «Α.Υ.» η πηγή μας από ευρωπαϊκό μηχανισμό παρακολούθησης του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος.

Επιβεβαίωση των όσων λέει η πηγή μας περί απευθείας σύνδεσης των κολομβιανών καρτέλ με την Ελλάδα ήταν η δολοφονία του Βέλγου Kristof W., 47 ετών, το καλοκαίρι του 2020 στην οδό Δωδεκανήσου, στην περιοχή της Βούλας. Οι δολοφόνοι του τον περίμεναν στην πυλωτή της πολυκατοικίας όπου ζούσε και τον σκότωσαν με δύο σφαίρες στο κεφάλι, κλασική εκτέλεση – ξεκαθάρισμα λογαριασμών σε καρτέλ. Λίγες ημέρες μετά, οι ελληνικές Αρχές έλαβαν επίσημες πληροφορίες από τις αντίστοιχες βελγικές που ανέφεραν ότι ο άνθρωπος που κυκλοφορούσε στην Ελλάδα με πλαστή ταυτότητα και συστηνόταν ως σύμβουλος επιχειρήσεων είχε καταδικαστεί ερήμην, το 2015, από το εφετείο της Αμβέρσας σε 12ετή φυλάκιση για υπόθεση μεταφοράς κοκαΐνης σε κοντέινερ με άλλο, νόμιμο φορτίο. Παράλληλα, είχε καταδικαστεί για πολλές υποθέσεις ξεπλύματος μαύρου χρήματος, ενώ εξεταζόταν πολύ σοβαρά ο ρόλος του σε άλλες υποθέσεις μεταφοράς κόκας από Λατινική Αμερική προς Ευρώπη μέσω Ελλάδας με τον ίδιο τρόπο, μέσα σε κοντέινερ με σκουμπίριά.

Κοντράρουν ακόμα και την Ndrangheta

Κυριαρχία, λοιπόν, των αλβανικών συνδικάτων διακίνησης ναρκωτικών ακόμα και έναντι της πανίσχυρης ιταλικής Ndrangheta στη Νότια Ευρώπη, αναζήτηση νέων λιμανιών στην Αδριατική και τη Μεσόγειο και μετατόπιση των σημείων εισόδου μεγάλων ποσοτήτων κοκαΐνης στην Ευρώπη είναι οι βασικές διαπιστώσεις των διεθνών δικτυικών αρχών. Η λέξη-κλειδί σε όσα έχουν συμβεί στον τρόπο λειτουργίας των καρτέλ τη Λατινικής Αμερικής, ο «κατακερματισμός». Εδώ και μερικά χρόνια, ακόμα και πριν ξεσπάσει η πανδημία, υπήρχαν πολλές και σημαντικές καταγραφές για τη δράση αλβανόφωνων ομάδων σε λιμάνια της Λατινικής Αμερικής που θεωρούνται κομβικά για το διεθνές εμπόριο κοκαΐνης, όπως της Βενεζουέλας, της Βραζιλίας, της Κολομβίας και του

Εκουαδόρ. Αναφορές και μάλιστα διανθισμένες με πάρα πολλές λεπτομέρειες υπήρχαν και για τη δράση των αλβανόφωνων ομάδων και στα κομβικά για το εμπόριο κοκαΐνης ευρωπαϊκά λιμάνια, σε Βέλγιο, Ολλανδία, Γερμανία και Ισπανία.

Μία από τις πρώτες επιχειρήσεις των διεθνών Αρχών που οδήγησαν στα αρχικά συμπεράσματα της παγκοσμιοποιημένης δράσης βαλκανικών εγκληματικών οργανώσεων ήταν η κατάσχεση 850 κιλών κοκαΐνης μέσα σε ένα καταμαράν που έπλεε από την Καραϊβική προς την Ευρώπη, στα τέλη του 2020. Αποδείχτηκε ότι εμπλέκονταν μέλη διαφορετικών οργανώσεων από το Μαυροβούνιο, την Αυστρία, την Κροατία, τη Γαλλία, την Πορτογαλία, τη Σερβία και τη Σλοβενία. Οι έρευνες οδήγησαν περισσότερους από 20 Μαυροβούνιους στη φυλακή και λιγότερους από δέκα διαφόρων εθνικοτήτων στα χέρια των Αρχών.

Ακόμα πιο χαρακτηριστική για την πρωτοκαθεδρία των αλβανικών εγκληματικών οργανώσεων στη διακίνηση κοκαΐνης απευθείας από τα λατινοαμερικανικά καρτέλ προς την υπόλοιπη Ευρώπη, αλλά και τη ΒΔ Αφρική, είναι η εξάρθρωση κυκλώματος με 181 κιλά κοκαΐνης στον Αστακό της Αιτωλοακαρνανίας, πριν από περίπου ενάμιση χρόνο. Η κόκα είχε παραχθεί στην Κολομβία και αφού είχε περάσει από το Σουρινάμ και τον Άγιο Βικέντιο στην Καραϊβική, κατέληξε με ιστιοπλοϊκό στον Αστακό και προοριζόταν για άλλες ευρωπαϊκές αγορές μέσω Ισπανίας αλλά και τη ΒΔ Αφρική μέσω Πβραλτάρ. Ως εγκέφαλοι φέρονταν από τις ελληνικές Αρχές ένας Αλβανός, αρχιμαφιόζος με το ψευδώνυμο «Doctor», και ένας Άραβας από το Μαρόκο. Μεταξύ των συλληφθέντων ήταν και ένα μέλος της αλβανικής εκδοχής της οργάνωσης που το 2010 είχε εμπλακεί σε μάχη με χειροβομβίδες με αστυνομικούς στον Βύρωνα. Τότε είχε σκοτωθεί και ένας Αλβανός περαστικός. Το ίδιος μέλος της οργάν-

νωσης που συνελήφθη για την υπόθεση της κόκας είχε καταδικαστεί και είχε δραπετεύσει.

Κόκα σε όλη την Ευρώπη μέσω Ελλάδας

Οι ίδιες εγκληματικές οργανώσεις ρυθμίζουν και σημαντικό κομμάτι της διανομής στη Γερμανία, τη Σουηδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, ακόμα και στην Αυστραλία. Η κοινή αλβανική γλώσσα και οι συγγένειες, φυσικές και επίκτητες με γάμους, καθώς αποκτούν συγγενικούς δεσμούς πολλοί μέχρι τότε, ξένοι μεταξύ τους, είναι δύο στοιχεία που εξασφαλίζουν την αποτελεσματική λειτουργία αλλά και την επέκταση των δραστηριοτήτων στις αλβανικές εγκληματικές οργανώσεις διακίνησης, σύμφωνα με τις καταγραφές των Αρχών. Η Ελλάδα, για παράδειγμα, έχει αναφέρει ότι από το 2018 περίπου το 35% των εμπλεκόμενων σε διακίνηση κοκαΐνης στο ελληνικό έδαφος είναι αλβανικής καταγωγής. Και η συνθηθέστερη κάλυψη είναι πίσω από μεγάλες και νόμιμες εταιρείας μεταφοράς, αποθήκευσης αλλά και εγκαταστάσεων φυσικής ωρίμανσης μπανανών, από τη Λατινική Αμερική προς την Ευρώπη.

Είναι χαρακτηριστική η πρόσφατη σύλληψη περισσότερων από 60 στελεχών αλβανικής εγκληματικής οργάνωσης που είχαν οργανώσει την εισαγωγή πολλών τόνων ανώριμων μπανανών στη Γερμανία από τον Ισημερινό, τους οποίους είχαν διασπείρει σε εγκαταστάσεις ωρίμανσης σε πάρα πολλές περιοχές. Για την εκτέλεση όλης αυτής της επιχείρησης είχαν χρησιμοποιήσει όλες τις επαφές που είχαν με την Ndragheta και σκόπευαν να στήσουν ακόμα ένα δίκτυο χονδρικής της κοκαΐνης προς την Ευρώπη και κυρίως μέσω του λιμανιού της Αμβέρσας. Σε όλο το εύρος αυτής της επιχείρησης, καταγράφηκε ακόμα μία περίπτωση αναβάθμισης μιας πολυπληθούς αλ-

βανόφωνης ομάδας με κοινά γλωσσικά, συγγενικά και εθνικά χαρακτηριστικά από ομάδα μικροαπατεώνων και διακινητών σε οργανωμένο εγκληματικό δίκτυο κοκαΐνης.

Όταν οι Αρχές αναφέρονται στις συνέπειες της πανδημίας και πώς αυτές διαμόρφωσαν τα νέα χαρακτηριστικά του τρόπου δράσης των λατινοαμερικανικών καρτέλ διακίνησης κοκαΐνης, εννοούν κατά κύριο λόγο τις σοβαρότατες ανακατατάξεις στις θαλάσσιες μεταφορές. Όλα αυτά μαζί συνθέτουν ένα διεθνές υγειονομικό, αστυνομικό και οικονομικό θρίλερ που είναι πολύ χειρότερο από όσο μπορεί να φαίνεται σε σειρές του Netflix. Και όπως σε όλες αυτές τις ιστορίες το «follow the money» είναι η πιο σίγουρη μέθοδος, τουλάχιστον για να κατανοήσει κανείς τι συμβαίνει.

Από την πλευρά των διακινητών, η αποστολή ναρκωτικών στην Ευρώπη αντιμετωπίζει ένα πολύ μεγάλο εμπόδιο. Σε αντίθεση με τις Ηνωμένες Πολιτείες, δεν υπάρχει χερσαία γέφυρα. Επομένως, οι διακινητές πρέπει να διακινούν κοκαΐνη μέσω θαλάσσης ή από τον αέρα. Η τελευταία μέθοδος είχε επιλεγεί μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '90 αλλά εγκαταλείφθηκε ως εξαιρετικά δαπανηρή, κυρίως για τις διαδρομές προς τη Βόρεια Ευρώπη. Στην τελευταία δεκαετία τα καρτέλ έχουν επιλέξει κυρίως το «φύτεμα» της κοκαΐνης σε κοντέινερ με την ανάπτυξη απίστευτων μεθόδων απόκρυψης. Δεν λείπουν και άλλες μέθοδοι, όπως για παράδειγμα ένα μικρό υποβρύχιο που τον Νοέμβριο του 2019 είχε περάσει τον Ατλαντικό με τρεις τόνους κοκαΐνης και πιάστηκε σε ευρωπαϊκά νερά από την ισπανική αστυνομία.

Κοντέινερ με μπανάνες, καφέ και μεταλλεύματα

Ο σημαντικότερος, πάντως, και πιο διαδεδομένος τρόπος είναι τα κοντέινερ. Τα καρτέλ που συσκευάζουν την κοκαΐνη στα κοντέινερ από την Κολομβία, το Περού και άλλες περιοχές, ξέρουν ότι οι τελωνειακές αρχές κρίνουν το φορτίο ως «εξαιρετικά επικίνδυνο», όταν προέρχεται από τις συγκεκριμένες χώρες. Ένας ολόκληρος κόσμος εγκληματιών και διεφθαρμένων υπαλλήλων κρύβεται πίσω από όλες τις παραλλαγές της παραδοσιακής, πλέον, τεχνικής «rip-on, rip-off». Το «φύτεμα» της κοκαΐνης μέσα στο νόμιμο εμπόρευμα που μεταφέρει το κοντέινερ χωρίς καν να το γνωρίζει ο νόμιμος ιδιοκτήτης των εμπορευμάτων και το ξεφόρτωμά της πριν αρχίσουν οι διαδικασίες εκτελωνισμού ή εξόδου του κοντέινερ από το λιμάνι. Ένα ολόκληρο εγκληματικό σύμπαν, μια βιομηχανία που είτε θέλει είτε όχι, όσο καλά οργανωμένη και αν είναι, υπόκειται και αυτή στους νόμους της αγοράς. Και κυρίως στις επιπτώσεις από την πανδημία με σημαντικότερες το κλείσιμο των χερσαίων συνόρων και τα μυριάδες, ανυπέρβλητα επί του παρόντος, προβλήματα στις θαλάσσιες μεταφορές.

Σύμφωνα με πολλούς ειδικούς που παρακολουθούν το φαινόμενο, μεταξύ αυτών και τον άνθρωπο που μίλησε στην «Α.Υ.», οι συνέπειες της πανδημίας στους δρόμους διακίνησης της κόκας έχουν τη μορφή ντόμινο. Η μείωση της κίνησης εμπορευματοκιβωτίων από τη Λατινική Αμερική προς την Ευρώπη. Τους πρώτους μήνες της πανδημίας, σημειώθηκε ραγδαία πτώση στον όγκο των εμπορευματοκιβωτίων που εισέρχονταν στην Ευρώπη. Μοιραία, οι ίδιες ποσότητες «στριμώχτηκαν» σε λιγότερα κοντέινερ. Και έτσι αυξήθηκαν και οι κατασχέσεις. Για παράδειγμα, στα τέλη του περασμένου Ιουλίου, στο λιμάνι του Πειραιά είχε σημάνει συναγερμός για περίπου μία εβδομάδα. Η Δίωξη Ναρκωτικών της Ασφάλειας Αττικής, το Τμήμα Δίωξης Λαθρεμπορίου του Γ' Τελωνείου Πειραιά, το Τμήμα Δίωξης Ναρκωτικών του ΣΔΟΕ, την ανάλογη υπηρεσία του Λιμενικού αλλά και από το Γραφείο της αμερικανικής DEA που εδρεύει στην Πρεσβεία των ΗΠΑ στην Αθήνα, ερεύνησαν μετά από πληροφορίες που είχαν από διεθνείς διωκτικούς μηχανισμούς,

περισσότερα από 150 κοντέινερ. Σε ένα από αυτά που ερχόταν φορτωμένο με καφέ από τη Γουατεμάλα βρέθηκαν αριστοτεχνικά αποθηκευμένες περίπου 300 συσκευασίες με κοκαΐνη, το βάρος της οποίας έφτανε τα 352 κιλά. Μία από τις σημαντικότερες ποσότητες που έχουν κατασχεθεί στην Ελλάδα.

Με αεροπλάνα, φορτηγά και ιστιοπλοϊκά

Το κλείσιμο των συνόρων οδήγησε και στη μείωση των αερομεταφερόμενων ποσοτήτων με τον στόλο των ιδιωτικών αεροσκαφών των καρτέλ. Άρα, πολύ πιο περίπλοκα χερσαία δρομολόγια, πολλοί περισσότεροι έλεγχοι και απαγορεύσεις. Αυτό οδήγησε σε «σπάσιμο» των μεγάλων ποσοτήτων σε πολλές περισσότερες μικρότερες και τεράστιο κατακερματισμό των μεταφορών με διακιντές που γνωρίζουν καλά τις χερσαίες μεταφορές. Αυτός είναι ένας από τους βασικούς λόγους που τα αλβανικά εγκληματικά δίκτυα μαζί με άλλα από τα Βαλκάνια, όπως τη Βοσνία Ερζεγοβίνη, το Κοσσυφοπέδιο, τη Βόρεια Μακεδονία και τη Σερβία, αναβάθμισαν σημαντικά τον ρόλο τους στις απευθείας συνεννοήσεις με τα λατινοαμερικανικά καρτέλ.

Η συνολική μείωση κάθε είδους θαλάσσιας κυκλοφορίας, εμπορικής και τουριστικής, αύξησε στο έπακρο την προσοχή όλων των Αρχών κάθε χώρας σε οτιδήποτε πλέει και επιχειρεί να «δέσει» στα λιμάνια της. Βάσει του πλήγματος που έχει δεχθεί όλο το σύστημα των θαλάσσιων μεταφορών από τη μεταφορά κοντέινερ μέχρι τα αλιευτικά σκάφη, είναι αυτονόητο ότι έχουν πληγεί και τα καρτέλ που παραδοσιακά προτιμούν τις θαλάσσιες μεταφορές. Το ίδιο συνέβη και με την εναέρια κυκλοφορία όσον αφορά τα εμπορικά αεροσκάφη ή τις πτήσεις τσάρτερ και γενικώς των ιδιωτικών αεροσκαφών. Αυτό σημαίνει ότι οι παράνομες πτήσεις δεν έχουν τις ίδιες ευκαιρίες να χαθούν ανάμεσα σε πολύ μεγάλο αριθμό νόμιμων και οι πιθανότητες να εντοπιστούν είναι πολύ μεγαλύτερες από όσες σε περιόδους χωρίς lockdown στις μεταφορές.

Μέσα σε όλο αυτό το πακέτο για τις μεταφορές, νόμιμες και παράνομες, ήρθε να προστεθεί και ο χαλασμός που συμβαίνει στην παγκόσμια αγορά των κοντέινερ και ο οποίος φαίνεται ότι ακολουθεί κατά πόδας την ενεργειακή κρίση. Λόγω της κατάστασης που έχει προκαλέσει η πανδημία στις θαλάσσιες μεταφορές, η αγορά πλέον χαρακτηρίζεται από έλλειψη άδειων εμπορευματοκιβωτίων, από μειώσεις και συγχωνεύσεις δρομολογίων, μεταφορές σε διαφορετικά σημεία από αυτά που θα επιθυμούσε ο επιχειρηματίας και άλλα. Αποτέλεσμα αυτών είναι η μεταφορά κοντέινερ, τουλάχιστον στον άξονα Ασίας - Ευρώπης, να έχει καταστεί ασύμφορη. Παράγοντες της αγοράς λένε ότι, ενώ στην προ πανδημίας εποχή η μεταφορά ενός κοντέινερ στον ίδιο άξονα δεν κόστιζε περισσότερο από 1.500 - 1.700 ευρώ, τώρα η τιμή ξεπερνά ακόμα και τις 7.000 - 8.000 ευρώ. Ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που επηρέασαν αρνητικά την αγορά είναι η τεράστια συσσώρευση κοντέινερ γεμάτων εμπορεύματα στην Κίνα που δεν μπόρεσαν ταξιδέψουν ελεύθερα λόγω των περιορισμών. Αυτό, με τη σειρά του, σημαίνει ότι υπάρχει πολύ μεγάλη έλλειψη ελεύθερων κοντέινερ σε όλους τους υπόλοιπους άξονες.

Αν αυτό συνδυαστεί και με την κατακόρυφη αύξηση της τιμής των καυσίμων, εύκολα διαπιστώνει κανείς ότι και τα καρτέλ «πληττονται» και αναγκάζονται να αναζητήσουν λύσεις σε καινούργια λιμάνια της Αδριατικής, τα οποία να ελέγχονται όσο το δυνατόν λιγότερο ή να υπάρχουν σε αυτά απολύτως «ελεγχόμενοι» υπάλληλοι. Φυσικό επόμενο σε όλη αυτή την κατάσταση είναι η αύξηση των χερσαίων - οδικών μεταφορών με κάθε μέσο και όσο τον δυνατόν απαραίτητα. Έτσι, τη δουλειά αναλαμβάνουν αυτοί που μπορούν να κινούνται πιο άνετα από τους άλλους. Κι η διακίνηση της κόκας από υπόθεση των καρτέλ μετατρέπεται σε υπόθεση ανθρώπων της καθημερινότητας. Ανθρώπων της διπλανής πόρτας. **Α**

ΟΙ
ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ
ΤΗΣ
ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ
ΣΤΟΥΣ
ΔΡΟΜΟΥΣ
ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ
ΤΗΣ ΚΟΚΑΣ
ΕΧΟΥΝ ΤΗ
ΜΟΡΦΗ
ΝΤΟΜΙΝΟ

Ελένη ΚΑΡΑΪΝΔΡΟΥ

**Η μουσική για τον κινηματογράφο
και οι βαθύτερες αιτίες των πραγμάτων**

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΦΛΩΡΑΚΗ

Η παγκοσμίου
εμβέλειας
συνθέτις μιλάει
για τη
βράβεισή της
από τη World
Soundtrack
Academy για το
σύνολο του
έργου της, τη
μουσική για τον
κινηματογράφο
και το θέατρο και
για τους δύσκο-
λους καιρούς
που ζούμε.

Στη δεκαετία του '80 δεν διεκδικούσα
δάφνες σοβαρού ακροατή της ελ-
ληνικής μουσικής. Είχα δανείσει το
ένα μου αυτί στο μετα-rock και ιδίως
στις σκοτεινότερες εκδοχές του και
το άλλο, στους δίσκους του Coltrane
για την Impulse και σε αυτή την –τότε–
σχετικά καινούργια και πολύ ωραία εταιρεία, την ECM, που
μάλιστα ήταν και ευρωπαϊκή. Υπάρχουν όμως δίσκοι που
σε αναγκάζουν να τους ακούσεις προσεκτικά. Το «Ταξίδι
στα Κύθηρα» ήταν ο δίσκος με τον οποίο γνώρισα την Ε-
λένη Καραϊνδρού. Πριν δω την ταινία. Πάνω απ' όλα, ήταν
ο τρόπος με τον οποίο κάθε κομμάτι έμπαινε μέσα στο
επόμενο του. Ο τρόπος με τον οποίο το οboe –όργανο
κλασικό– συναντούσε το μπουζούκι –όργανο λαϊκό– και
στη συνέχεια τα δυο μαζί συναντούσαν το πιάνο και το
σαξόφωνο της jazz. Από τότε παρακολουθούσα κάθε νέα
κυκλοφορία της Καραϊνδρού, από τα πρώτα soundtracks
του Αγγελόπουλου μέχρι την ένταξή της στην ECM και τη
συνεργασία της με τον Μάνφρεντ Άιχερ (Manfred Eicher).
Η βράβεισή από τη World Soundtrack Academy για το σύ-

© ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΜΑΡΙΑΝΟΥ

νολο του έργου της στάθηκε η αφορμή να συνομιλήσουμε και πάλι. Κάθε φορά που τελείωνε μια συζήτησή μας, είχα το αίσθημα μιας ασυνήθιστης γαλήνης. Το ίδιο συμβαίνει και τώρα, κι ας διανύουμε δύσκολους καιρούς.

Πώς σας βρίσκει αυτή η εποχή που φαίνεται να φέρνει έστω και με αργούς ρυθμούς το τέλος της πανδημίας; Δε έχω πεισθεί πως έρχεται το τέλος της πανδημίας. Αισθάνομαι κι εγώ, όπως όλοι, ότι η εποχή που ζούμε, πρωτόγνωρη για όλους μας, δεν έχει ολοκληρώσει τον επώδυνο κύκλο της. Με βρίσκει επιφυλακτική και με μια βαθιά ανησυχία για το μέλλον της καθημερινότητάς μας. Αν το σκεφτούμε, ένα μέρος της ζωής μας έχει εντελώς χαθεί κι αναφέρομαι σε αυτό που αφορά στις σχέσεις μας τις ανθρώπινες, οικογενειακές και φιλικές. Ακόμα δεν έχουμε προσμετρήσει το έλλειμμα και τα τραύματα. Κι ακόμα δεν έχουμε προσμετρήσει το χάσμα μέσα στις ανθρώπινες ψυχές. Η αποξένωση των ατόμων γέννησε βία και επιθετικότητα, κι αυτό που γλύκαινε τις ψυχές, η τρυφερότητα, η έγνοια για τον πλησίον, οι εκδηλώσεις αγάπης, η συντροφικότητα, έχει πολύ τραυματισθεί, ελπίζω όχι ανεπανόρθωτα.

ΚΑΘΕ
ΗΧΟΓΡΑΦΗΣΗ,
ΚΑΘΕ
ΑΛΜΠΟΥΜ
ΠΟΥ ΚΡΑΤΗΣΑ
ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ
ΜΟΥ, ΚΑΘΕ
ΣΥΝΑΥΛΙΑ,
ΚΑΘΕ
ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ.
ΟΛΑ ΤΑ ΕΖΗΣΑ
ΜΕ ΤΗΝ ΙΔΙΑ
ΣΥΓΚΙΝΗΣΗ
ΚΑΙ ΟΛΑ ΗΤΑΝ
ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ
ΓΙΑ ΜΕΝΑ.

Πώς βιώσατε το προηγούμενο δύσκολο διάστημα; Είχατε διάθεση να γράψετε και με τι ασχοληθήκατε; Για μένα, επίσης ήταν άγριο πράγμα να μην μπορώ να βλέπω το μέγεθος των εγγονιών μου, το να ζούμε απομονωμένοι, το να νιώθω πως οι νέοι και τα παιδιά βασανίζονται μπροστά στο υποκατάστατο επικοινωνίας, μάθησης και διασκέδασης που ήταν ο υπολογιστής τους. Ευτυχώς, ζώντας με τον άντρα μου, μπορέσαμε να διοχετεύσουμε την ενέργεια και τη δημιουργικότητά μας σε όμορφες διαδικασίες: διάβασμα, μεταφράσεις και βόλτες στο πάρκο. Για μένα όμως, υπήρξε και μια ευλογημένη συγκυρία. Πολύ πριν έρθει ο κορωνοϊός, από τον Μάιο του 2019, έλαβα ένα υπέροχο τηλεφώνημα για συνεργασία μου με τον Τέρενς Μάλικ. Να γράψω μουσική για τη νέα του ταινία! Μετά τη συνάντησή μας στην Τουρκία, όπου έκανε κάποια γυρίσματα, και ύστερα από τις συζητήσεις μας, βυθίστηκε στον κόσμο του σκηνοθέτη και τις ιδέες του και άρχισε να δουλεύω. Το καταπληκτικό ήταν πως γνώριζε από συνεντεύξεις μου ότι για τον Αγγελόπουλο έγραφα τη μουσική πριν αρχίσουν τα γυρίσματα. Κι αυτό του άρεσε. Έτσι, η πρώτη μεγάλη ηχογράφησή μου ολοκληρώθηκε και στάλθηκε στον Μάλικ το Δεκέμβριο του 2019, λίγο πριν αρχίσει το μοντάζ. Είχαμε μια υπέροχη επαφή όλους αυτούς τους μήνες και ακολούθησαν και δύο μικρότερες ηχογραφήσεις, τον Μάρτη και τον Δεκέμβριο του 2020. Πυρετός, λοιπόν, δημιουργίας αλλά και πολλή χαρά. Σημαντικό αντιστάθμισμα στη μαυρίλα της εποχής.

Πρόσφατα βραβευτήκατε για τη συνολική σας προσφορά στη μουσική για τον κινηματογράφο από την World Soundtrack Academy. Τι σημαίνει για εσάς αυτό το βραβείο; Κάθε βραβείο αποτελεί για τον καλλιτέχνη ένα είδος δικαίωσης, πόσο μάλλον όταν είναι βραβείο παγκόσμιο για το σύνολο της δουλειάς του. Αισθάνθηκα μεγάλη χαρά αλλά και ευγνωμοσύνη για όλους όσους υπήρξαν συνεργάτες μου και μοιράστηκαν μαζί μου αυτή την τιμή. Για τη βράβευσή μου αυτή –που παρ’όλο που μπήκα λόγω της πανδημίας, αν και το ήξερα έναν χρόνο πριν– έχω να πω ότι ολόκληρη η τελετή, η γιορτή αυτή της μουσικής του σινεμά που γίνεται εδώ και 21 χρόνια στη Γάνδη, έχει και λάμψη και τέλεια οργάνωση και πραγματοποιήθηκε στην πανέμορφη παλιά όπερά της πόλης με τη συμμετοχή της Συμφωνικής των Βρυξελλών και του εξαιρετικού μαέστρου Ντερκ Μπροσέ (Dirk Brossé).

Τι ιδιαίτερες απαιτήσεις έχει το να γράφει κανείς μουσική για τον κινηματογράφο; Δύσκολα θα μπορούσα να απαντήσω για το τι απαιτήσεις έχει να γράφεις μουσική στον κινηματογράφο. Υποθέτω, θα πρέπει, για να ανταποκριθεί κανείς σε αυτό το λειτούργημα, πρώτα απ’ όλα να έχει καθίσει στο σκαμνί κάποια χρόνια και να θητεύσει στη μουσική γνώση με αφοσίωση και σοβαρότητα. Να είναι μουσικός, να αγαπάει το σινεμά και να είναι διαθέσιμος. Βοηθάει το να έχει μια πλατιά μόρφωση και να είναι ανοιχτός σε συγκινήσεις που προέρχονται από την πλευρά του συνομιλητή του, του σκηνοθέτη. Και είναι πολύ σημαντικό η μουσική να μην περιγράφει τις καταστάσεις που εξελίσσονται αλλά να αναζητάει τη βαθύτερη αιτία των πραγμάτων. Το γιατί έγινε, όχι το τι έγινε. Αυτά και άλλα πολλά. Αλλά, πάνω απ’ όλα, αγάπη για τον άνθρωπο και για τον συνομιλητή του.

Ποιες είναι οι διαφορές από το να γράφει μουσική για το θέατρο; Κάτι ανάλογο θα έλεγα και για το θέατρο. Εκεί τα πράγματα είναι κάπως πιο απτά. Η χαρτογράφηση είναι πιο βαθιά. Υπάρχουν βοηθήματα, παράλληλη δράση, ηθοποιοί που ψάχνονται, σκηνοθέτης παρών και διδάσκων. Κι όλα έχουν μια φυσική ροή και ολοκληρώνονται μπροστά στα μάτια σου. Βέβαια, στο θέατρο συχνά χρειάζεται να κάνουμε άλματα στον χρόνο. Παραδείγματος χάριν, αρχαία τραγυδία: τεράστια ερωτηματικά! Αυτά ξεπερνιούνται για τον συνθέτη αν δεν χάσει τον εαυτό του, αν καταφέρει δηλαδή, αναζητώντας ιδιαίτερους ήχους και ρυθμούς, να φωτίσει τα πάντα από τη δική του ψυχοσύνθεση.

Πότε πιστεύετε ότι ένα soundtrack είναι επιτυχημένο; Μια μουσική για ταινία έχει πετύχει όταν υπηρετεί τα βαθύτερα μυστικά της ιστορίας και το κάνει με τρόπο διακριτικό. Όταν γίνεται ένα με την εικόνα και δίνει την ανάσα που χρειάζεται. Θέλει ταπεινότητα και ευαισθησία ο τόνος που θα επιλεγεί από τον συνθέτη. Πιστεύω πως, αν ο συνθέτης μοιράζεται το «γιατί» του σκηνοθέτη κι έχει ψυχική συνομιλία μαζί του, τότε θα καταφέρει να υπηρετήσει σωστά την ταινία.

Τι φέρνεται σήμερα πιο έντονα στον νου σας από τη συνεργασία σας με τον Θόδωρο Αγγελόπουλο; Ο Θόδωρος Αγγελόπουλος ήταν μια προσωπικότητα στον χώρο του σινεμά. Θαύμαζα την επιμονή του στο χτίσιμο κάθε σκηνής που συνήθως ήταν πολύπλοκη, τη συνέπεια στο ύφος, την ευφυΐα, τη βαθιά γνώση της ιστορίας και την ανεξάντλητη αγάπη του για την Ελλάδα. Ίσως η πρώτη μας συνεργασία έχει εγγράψει τις πιο δυνατές εικόνες. Ήταν η πρώτη συνάντηση, το πρώτο βλέμμα, ο πρώτος τερματισμός. Δοκιμάστηκα σε όλα τα είδη μουσικής: κονσέρτο, μπλουζ, ροκ, τραγούδι λαϊκό. Αυτό ήθελε, και το πέτυχα.

Ποια ήταν η μουσική για μια ταινία που ολοκληρώθηκε εύκολα και ποια σας δυσκόλεψε πολύ; Η μουσική μου για το «Ταξίδι στα Κύθηρα» έγινε σε μια νύχτα. Οι ιδέες δηλαδή, όλες στο πιάνο. Φυσικά, πήραν 2-3 μήνες η επεξεργασία, η ενορχήστρωση και η ηχογράφιση. Η ταινία που είχε πολλή μουσική, πολλή αναζήτηση, πολύ ψάξιμο ήταν «Ο μελισσοκόμος». Τρέλα. Κυριολεκτικά. Πρώτα η ιδέα, η τολμηρή, να αναζητήσω τον Γιάν Γκαρμπάρεκ για το βασικό θέμα. Ύστερα, το «Βαλς του Γάμου». Το ήθελε έτοιμο για το γύρισμα στη Φλώρινα με τον Μαστρογιάνι. Μετά, το τραγούδι του τζουκ μποξ για να χορεύει η ηθοποιός. Άλλη τρέλα. Να βρω στίχους αγγλικούς (βρέθηκε, ευτυχώς, η Μελίνα Τανάγρη). Να βρω ροκάδες μουσικούς, να βρω τραγουδίστρια. Κι όμως, την πέτυχα. Ήταν η Τζούλι Μασίν. Τεράστια επιτυχία! Αμ, δεν έφταναν αυτά, χρειαζόταν κι ένα ροκ, για τη σκηνή στην καντίνα, «Το ροκ της καντίνας». Σύγκρουση των δύο γενεών. Εκεί, θαυματουργήσε ο απίστευτος Γιάννης Σπάθας, τρεις κιθάρες ηλεκτρικές, αλλά μαζί με τις τρομπέτες του Σωκράτη Άνθη, το κόρνο του Σκούρα και τα ντραμς του Αντύπα. Κουράστηκα και που τα σκέφτηκα. Ναι, ήταν πολύ δύσκολη δουλειά!

Από τα soundtracks που έχετε ακούσει, ποια αγαπάτε πιο πολύ και γιατί; Αγαπώ πολλές μουσικές για τον κινηματογράφο, δε γίνεται να αναφερθώ σε όλες. Ενδεικτικά, Νίνο Ρότα και Φελίνι, απίστευτος συνδυασμός, Χίτσκοκ και Μπέρναρντ Χέρμαν, σου κόβεται η ανάσα. Αλλά σε μια ταινία θα μείνω, που τώρα μου έρχεται στο μυαλό και με στοιχειώνει. Η μουσική του Ντελερί (Georges Delerue) στην ταινία «L’important c’ est d’ aimer».

Τι σημαίνει για εσάς η συνεργασία με τον Μάνφρεντ Άιχερ και την ECM; 34 χρόνια σε διαρκή συζήτηση με τον Μάνφρεντ Άιχερ, 30 χρόνια από το πρώτο μου άλμπουμ, το «Music for films». Κορυφαία συνάντηση, συνάντηση ζωής. Από το 1974 αγαπούσα την ECM και πολλοί καλλιτέχνες έγιναν σημείο αναφοράς για μένα. Ο Μάνφρεντ με ανακάλυψε μόνος του. Φοβερός κινηματογραφόφιλος, έβλεπε τις ταινίες του Θόδωρου και με είχε εντοπίσει από τη μουσική για το «Ταξίδι στα Κύθηρα». Αυτός έδωσε το πράσινο φως στον Γκαρμπάρεκ για να παίξει στην ταινία, παρόλο που τότε ήμουν στη MINOS. Όλα τα δέχτηκε γιατί ήθελε να με πάρει στην ECM. Με πίστευε. Λοιπόν, τι μπορεί να σημαίνει για έναν συνθέτη το να συνεργάζεται με τον άνθρωπο που άλλαξε τον μουσικό χάρτη στην Ευρώπη; Κάτι υπέροχο και μοναδικό. Η συνάντηση αυτή μου έδωσε πολλά μαγικά πράγματα στη δουλειά μου, άνοιξε τους ορίζοντές μου και τους έκανε διεθνείς και μου χάρισε έναν πολύτιμο φίλο, του οποίου τη γνώμη εμπιστεύομαι απόλυτα. Είμαι τυχερή κι ευλογημένη που βρίσκομαι σε αυτή τη μεγάλη οικογένεια της ECM, έζησα πολλές συνεργασίες, όπως αυτή με τη μοναδική Κιμ Κασκασιάν, που ήταν το αστέρι μου στο «Βλέμμα του Οδυσσέα». Και ο Γιάν και η Κιμ, μεγάλες καρδιές και αζεπέραστοι μουσικοί. Αλλά και οι δύο φέρουν βαθιά το κρυφό τραύμα του ξεριζωμού. Ο Γιάν είχε πατέρα Πολωνό, πρόσφυγα στη Νορβηγία, και η Κιμ από γονείς Αρμένιους, κυνηγημένους στη γενοκτονία, που τους έσωσε ελληνική οικογένεια και τους φυγάδευσε στην Αμερική.

Ποιες στιγμές στην καριέρα σας κρατάτε σήμερα ως πιο σημαντικές; Δεν μπορώ να τις ξεχωρίσω. Όλες τις αγαπώ το ίδιο, είναι όλες ψηφίδες ενός ψηφιδωτού, αυτού που ζωγραφίζει το πέρασμά μου από τη μουσική. Κάθε ηχογράφιση, κάθε ολοκλήρωση εργασίας, κάθε άλμπουμ που κράτησα στα χέρια μου, κάθε συναυλία, κάθε συνάντηση. Όλα τα έζησα με την ίδια συγκίνηση και όλα ήταν σημαντικά για μένα. Ίσως εκείνη η συναυλία στο Ηρώδειο το 1988, μου χάρισε την πρώτη, απροσδόκητη μεγάλη συγκίνηση και ταραχή στη ζωή μου. Και κυρίως, τότε ένιωσα τη δύναμή μας, όταν είμαστε όλοι μαζί πάνω στη σκηνή, την ομοψυχία της ορχήστρας και των σολίστ. Ήταν ένα λουτρό ευτυχίας, ευγνωμοσύνης και αγάπης.

Ποια είναι η σχέση σας με την Αθήνα; Τεράστια αγάπη για την Αθήνα που έχει συνδεθεί με τις πιο όμορφες εμπειρίες μου. Φοβερή πόλη, συναρπαστική. Από τα πρώτα μου βήματα, όταν πάτησα το πόδι μου στην πόλη σε ηλικία 7 ετών, δεν έπαψε να με μαγεύει, να με εκπλήσσει.

Ποιες είναι οι αγαπημένες σας διαδρομές στην πόλη; Νομίζω δεν θα πρωτοτυπήσω αν πω ότι λατρεύω όλη την περιοχή γύρω από την Ακρόπολη, την Καισαριανή και τις βόλτες προς το μοναστήρι, κάποιες γωνιές στο Μετς που το κατοικώ αλλά και την Ερμού, την Αθηνάς και την περιοχή της Αγίας Ειρήνης, που μ’ αρέσει να τις επισκέπτομαι γιατί σφύζουν από ζωή.

Έχετε πάντα αρκετά projects ανοιχτά; Αυτή τη στιγμή πάνω σε τι εργάζεστε; Είμαι εν αναμονή της ολοκλήρωσης της ταινίας του Μάλικ «The way of the wind» («Η πορεία του ανέμου»). Δουλεύω πάνω στη μουσική για ένα άλμπουμ που θα κυκλοφορήσει από την ECM και θα γίνει σε συνεργασία με τον Μάνφρεντ Άιχερ. Έχει ήδη τη μουσική μου και θα έρθει για να δουλέψουμε στο στούντιο Sierra με τον Πώργο Καρυώτη στον ήχο, για τη δραματολογία του νέου άλμπουμ ώστε να είναι έτοιμο όταν κυκλοφορήσει η ταινία. Παράλληλα, βρίσκομαι πάντα σε δημιουργική επαφή με τον Wajdi Mouawad για το νέο έργο που γράφει και που θα παρουσιαστεί στο τέλος το 2022, στο Παρισινό Εθνικό Θέατρο La Colline. Όλα αυτά, ηλασιωμένα από έναν πυρετό προετοιμασιών για κάποιες συναυλίες το 2022, ελπίζοντας ότι όλα θα πάνε καλά και η ζωή μας θα επανέλθει στους κανονικούς της ρυθμούς. **A**

ΜΕΓΑΛΟΙ ΕΡΜΗΝΕΥΤΕΣ ΣΤΟ ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

MATTHIAS GOERNE & CHRISTOPH ESCHENBACH

Δύο κορυφαίοι καλλιτέχνες
σε μια συγκλονιστική
ανάγνωση του
Χειμωνιάτικου ταξιδιού
του Σούμπερτ

Ερμήνευσαν δισκογραφικά τον διάσημο κύκλο τραγουδιών για φωνή και πιάνο του Φραντς Σούμπερτ για πρώτη φορά το 2014, κι έκτοτε, σε ρεσιτάλ ανά τον κόσμο, έχουν ξετυλίξει με εκφραστικότητα το ευρύ φάσμα των συναισθημάτων που διαπερνούν τα 24 τραγούδια της αριστουργηματικής σύνθεσης του Αυστριακού μεγάλου μουσουργού.

Το Σάββατο 4 Δεκεμβρίου είναι η σειρά του αθηναϊκού κοινού να απολαύσει αυτή τη σύμπραξη του Ματτίας Γκαίρνε και του Κρίστοφ Έσενμπαχ στο **Μέγαρο Μουσικής Αθηνών**. Στο πλαίσιο του κύκλου Μεγάλοι Ερμηνευτές, ο διακεκριμένος ερμηνευτής του γερμανικού λιντ και ο διάσημος πιανίστας και μαέστρος θα μας παρασύρουν στον κόσμο του *Χειμωνιάτικου ταξιδιού* (με ελληνικούς υπέρτιτλους).

Γραμμένο από τον Σούμπερτ το 1827, αρχικώς για τενόρο σε δύο μέρη, το κατέβη από τα οποία περιλαμβάνει 12 λί-

ντερ, ο κύκλος τραγουδιών *Winterreise* (D. 911) είχε ως αφηγηρία στίχους του Βίλχελμ Μύλλερ, ο οποίος πέθανε πρόωρα σε ηλικία 32 ετών. Ουσιαστικά αυτό το ταξίδι του ποιητή μέσα στον χειμώνα αφορά στην περιπλάνηση της καρδιάς του στους δρόμους της μοναξιάς. Προδομένος από την αγαπημένη του, φεύγει από το σπίτι της κρυφά μέσα στη νύχτα και εγκαταλείπει την πόλη ακολουθώντας τις απότομες όχθες του ποταμού. Η σκέψη του θανάτου τον στοιχειώνει εμμονικά, αλλά εντέλει συμφιλιώνεται με τη μοναξιά του, βαδίζοντας μέσα στο χιονισμένο, γυμνό και σκοτεινό τοπίο.

Ένα έργο πλούσιο σε ψυχολογικές καταστάσεις και μεταπτώσεις, από δύο καταξιωμένους ερμηνευτές που έχουν κερδίσει κοινό και κριτικούς με την απaráμιλλη μουσικότητά τους.

Μια μεγάλη μουσική συνάντηση στην Αίθουσα Δημήτρης Μητρόπουλος.

**ΣΑΒΒΑΤΟ
4 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ**
| 20:30

Μέγαρο Μουσικής
Αθηνών, Αίθουσα
Δημήτρης Μητρόπουλος
Εισιτήρια: 2107282333,
megaron.gr

ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ
MEGARON - THE ATHENS CONCERT HALL
21-22

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΤΟ ΜΕΓΑΡΟ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
Π.Π.Τ.

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
SUPPORTED BY THE MINISTRY OF CULTURE & SPORTS

Πετάς ακόμα τη γόπα σου στον δρόμο ή από το παράθυρο;

Πού καταλήγουν οι 30 δισεκατομμύρια γόπες που πετάμε κάθε χρόνο; Η πρώτη προσπάθεια ανακύκλωσης αποσιγάρων στη χώρα μας από την *ΑΜΚΕ Cigarette Cycle*.

Του ΤΑΚΗ ΣΚΡΙΒΑΝΟΥ

ΠΑΡΑΤΗΡΟΥΣΑ ΕΝΑΝ ΤΥΠΟ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΛΙΑ: ΚΑΘΕ φορά που τελείωνε το τσιγάρο του το παράκωνε όσο πιο βαθιά μπορούσε μέσα στην άμμο. Και παραδίπλα τα παιδιά του παίζανε με τα κουβαδάκια τους. Στη χώρα μας πετιούνται κάθε χρόνο περίπου 30 δισεκατομμύρια αποσιγάρα και το 40% των σκουπιδιών στις παραλίες είναι γόπες, μας λέει η **Ιωάννα Δανδέλια**, η οποία έχει αναλάβει την επικοινωνία του πρώτου επιχειρήματος ανακύκλωσης αποσιγάρων στη χώρα μας, της **ΑΜΚΕ (Αστικής Μη Κερδοσκοπικής Εταιρείας) Cigarette Cycle**. Λέει κι άλλα ενδιαφέροντα για τις παραλίες: «Συναντάμε τις γόπες σε τόσο μεγάλη πληθώρα σε αυτές καθώς πρόκειται για χώρους υψηλής επισκεψιμότητας, όπου ο άλλος θα κάτσει για πολλή ώρα. Είναι και πολύ εύκολο να σβήσει ένα τσιγάρο στην άμμο. Από την άλλη, έχουν συμβεί περιστατικά με παιδιά που κατέληξαν στο νοσοκομείο επειδή έβαλαν κάποιο αποσίγαρο στο στόμα τους. Όλα αυτά τα αποσιγάρα που φτάνουν στη θάλασσα δεν θα λιώσουν ούτε θα εξαφανιστούν. Θα τα φάνε τα ψάρια και στο τέλος πάλι σε εμάς θα καταλήξουν. Επίσης, ένα μόνο αποσίγαρο μπορεί να μολύνει 7 λίτρα νερού». Για να υπάρχει και μια τάξη μεγέθους, που λένε, 6.100 αποσιγάρα μαζεύτηκαν σε δράση καθαρισμού στην παραλία του Αλίμου στις 24 Οκτωβρίου.

Με σύνθημα #gorafree

Η Ι. Δανδέλια σημειώνει ότι επειδή οι γόπες είναι τόσο μικρές σε μορφή, δεν τις θεωρούμε επικίνδυνες, σχεδόν δεν τις βλέπουμε καν μπροστά μας, έτσι δεν αντιλαμβανόμαστε πόσο σημαντικός είναι ο όγκος τους. «Πηγαίνετε έξω από ένα θέατρο πριν αρχίσει η παράσταση ή έξω από ένα σινεμά. Δεκάδες θα είναι αυτοί που καπνίζουν και με το που θα μπουν όλοι αυτοί μέσα, το πεζοδρόμιο θα είναι γεμάτο αποτσίγαρα, τα οποία την επόμενη μέρα δεν θα υπάρχουν. Αν δεν τα έχει μαζέψει κανείς θα τα έχει διασκορπίσει ο αέρας εδώ κι εκεί ή αν έχει βρέξει θα έχουν καταλήξει στους υπονόμους και από εκεί στη θάλασσα. Αλλά ακόμα και στη χωματερή να φτάσουν, πάλι ζημιά θα προκαλέσουν. Τα αποτσίγαρα που θεωρούνται αστικό απόρριμμα είναι μια ύπουλη απειλή, καθώς περιέχουν τοξικές ουσίες μαζί με τον καπνό αλλά και το μικροπλαστικό στο φίλτρο τους και ΔΕΝ βιοδιασπώνται, παραμένοντας στο περιβάλλον για περισσότερα από 15 χρόνια».

Η διαδρομή της ανακύκλωσης

Η AMKE Cigarette Cycle δημιουργήθηκε στα τέλη του 2019, με σκοπό τη συλλογή, διαχείριση και ανακύκλωση των αποτσίγαρων. Στο πλαίσιο αυτό, έρχεται σε επικοινωνία με δήμους, οργανισμούς και επιχειρήσεις για την τοποθέτηση επιδαπέδιων ή επιτοιχιών-επιστύλιων κάδων ανακύκλωσης. «Αρχικά προσεγγίζαμε εμείς τους δήμους, όμως το ενδιαφέρον αυξάνεται και, πλέον, έρχονται και εκείνοι από μόνοι τους σε εμάς. Μέχρι στιγμής έχουμε τοποθετήσει 350 κάδους σε 16 δήμους όλης της χώρας και βρισκόμαστε στη διαδικασία υλοποίησης του προγράμματος σε τρεις ακόμα δήμους μέχρι το τέλος του χρόνου, με στόχο να ξεπεράσουμε τους 500 κάδους». Το πρόγραμμα ξεκινά συνήθως πιλοτικά, με την τοποθέτηση μίνιμουμ 10 κάδων σε σημεία υψηλής επισκεψιμότητας, σε πλατείες, πεζόδρομους, αλλά και σε παιδικές χαρές. Για παράδειγμα, ο Δήμος Πειραιά έχει τοποθετήσει 130 κάδους, ο Δήμος Σύρου 80. Πρόκειται για κάδους πιστοποιημένους βάσει προδιαγραφών, οι οποίοι φτιάχνονται από την ίδια την AMKE Cigarette Cycle. «Είναι κάδοι που παρέχουν ασφάλεια, ώστε αν πέσει μέσα ένα αναμμένο τσιγάρο να σβήσει άμεσα, να έχουν αντοχή καθώς είναι εκτεθειμένοι στις καιρικές συνθήκες, να είναι ανθεκτικοί σε τυχόν προσπάθεια βανδαλισμού», αναφέρει η Ι. Δανδέλια.

Ήξερες ότι...

- 30 δισεκατομμύρια αποτσίγαρα πετιούνται κάθε χρόνο στην Ελλάδα
- Το 40% των απορριμμάτων στις παραλίες είναι αποτσίγαρα
- Ένα μόνο αποτσίγαρο μπορεί να μολύνει 7 λίτρα νερού
- 15 χρόνια τουλάχιστον θα παραμείνει στο περιβάλλον μια γόπα, καθώς δεν βιοδιασπάται
- 1.000 αποτσίγαρα ζυγίζουν περίπου ένα κιλό

Οι 15 δήμοι που έχουν ενταχθεί στο #gorafree

- Αθηναίων (πάρκο τσέπης Πετραλώνων στο πλαίσιο του Athens Partnership)
- Πειραιά
- Πετρούπολης
- Λουτρακίου
- Έδεσσας
- Μυκόνου
- Αντιπάρου
- Σύρου - Ερμούπολης
- Χίου
- Ψαρών
- Ασπροπύργου (πιλοτικά)
- Ελευσίνας (πιλοτικά)
- Δέλτα (πιλοτικά)
- Μεγαρέων (πιλοτικά)
- Μάνδρας (πιλοτικά)
- Κέρκυρας
- Σίφνου

Έρχονται πρόστιμα για τις γόπες στην Αθήνα

Ο Κανονισμός Καθαριότητας του Δήμου Αθηναίων, ο οποίος βρίσκεται σε ισχύ από το 2016 αλλά θα αλλάξει σύντομα, δεν περιλαμβάνει κάποιο πρόστιμο για το πέταγμα του αποτσίγαρου στο δρόμο. Η πιο «κοντινή» διάταξη αναφέρει τα εξής: «Απόρριψη από πεζούς ή εποχούμενους, σε δρόμους, πεζοδρόμια και λοιπούς κοινόχρηστους χώρους άχρηστων χαρτιών, πακέτων ή άλλων ειδών μικροσυσκευασίας, μικροαντικειμένων και ειδών ατομικής χρήσης. Απόρριψη κάθε είδους απορριμμάτων σε κοινόχρηστους και δημόσιους χώρους (πλατείες, πάρκα, παιδικές χαρές, αθλητικές εγκαταστάσεις κτλ.) από περιπατητές, θαμώνες κτλ. Πρόστιμο: €20» (Άρθρο 12.1.α). Ωστόσο, όπως λέει στην ATHENS VOICE ο αντιδήμαρχος Καθαριότητας και Ανακύκλωσης του Δήμου Αθηναίων, **Νίκος Αβραμίδης**, ο επόμενος Κανονισμός Καθαριότητας, η διαβούλευση του οποίου έχει ολοκληρωθεί και αναμένεται να τεθεί σε εφαρμογή τον Ιανουάριο, θα προβλέπει πρόστιμα και για τη ρίψη αποτσίγαρου. Το ύψος του προστίμου θα αποφασιστεί στο δημοτικό συμβούλιο. Για την ώρα, πάντως, προβλέπονται ποινές και πρόστιμα μόνο αν πετάξει κανείς αποτσίγαρο από το αυτοκίνητό του. Ο Νόμος 4530 του 2018, με τίτλο «Ρυθμίσεις θεμάτων μεταφορών και άλλες διατάξεις», αναφέρει: «Οι οδηγοί πάσης φύσεως οχημάτων που απορρίπτουν εκτός του οχήματός τους αντικείμενα ή ουσίες που ρυπαίνουν ή που μπορούν να προκαλέσουν πυρκαγιά ή ατύχημα, όπως τσιγάρα, τιμωρούνται με επί τόπου αφαίρεση των στοιχείων κυκλοφορίας και της άδειας οδήγησης από τον βεβαιούοντα την παράβαση, για εξήντα (60) ημέρες». Τα πρόστιμα αυτά μπορεί να βεβαιώσει η τροχαία αλλά και η άμεση δράση. Επίσης, πρόστιμα μπορεί να βεβαιώσει και η πυροσβεστική, βάσει της 19/2020 Πυροσβεστικής Διάταξης. Έτσι, καθορίζεται ως βάση προστίμου το ποσό των 150 ευρώ για «άναμμα φωτιάς, απόρριψη αναμμένου τσιγάρου-σιγάρων και άλλων υλών σε ξηρά χόρτα ή/και άλλα καυστά ή εκρήξιμα υλικά ή αντικείμενα». Το εν λόγω πρόστιμο μπορεί να κλιμακωθεί ανάλογα με την κατηγορία κινδύνου και ένα παρόμοιο πρόστιμο, ύψους 400 ευρώ, έχει γίνει γνωστό ότι βεβαιώθηκε τον περασμένο Αύγουστο στη Χαλκιδική, σε οδηγό που πέταξε αναμμένο τσιγάρο στην περιοχή της Κρυοπηγής, στην Κασσάνδρα.

Από τη γόπα, λίπασμα και από το φίλτρο, παγκάκι!

Σκεφτείτε ότι χίλια αποτσίγαρα ζυγίζουν περίπου ένα κιλό. Τα αποτσίγαρα που συλλέγονται φυλάσσονται σε ειδικά διαμορφωμένο και αδειοδοτημένο χώρο και όταν μαζευτεί μια ικανή ποσότητα, της τάξης του ενός τόνου, προωθείται για ανακύκλωση σε εργοστάσια στη Γαλλία, όπου οι γόπες θα αποτοξικοποιηθούν μέσω ακτινοβολίας. Στο τέλος, προκύπτουν δύο προϊόντα: Λίπασμα για ανθοκομία από τον καπνό και το χαρτί και από το μικροπλαστικό (φίλτρο) νέα προϊόντα βιομηχανικού πλαστικού, όπως παγκάκια, παλέτες κ.λπ. «Στόχος μας είναι να περάσει το μήνυμα της ανακύκλωσης σε όλους τους τομείς της οικονομίας, σε βιομηχανίες, βιοτεχνίες, στον τουρισμό, στην εστίαση, σε κάθε επιχείρηση. Κι εσείς στο γραφείο σας, αν είστε καπνιστής και καπνίζετε στο διάλειμμά σας, κι αυτά τα αποτσίγαρα θα πρέπει κάπου να καταλήξουν. Έτσι, υπάρχουν εταιρείες που στο πλαίσιο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης υποστηρίζουν δράσεις ή και έχουν τοποθετήσει κάδους στις εγκαταστάσεις τους, π.χ. Βασιλόπουλος, Istion Yachting Services, Symetal, ONNEX Neorion Shipyards, Metro AEBE, το Ίδρυμα Μαρία Τσάκος, το Grand Hotel Palace Thessaloniki», λέει η Ι. Δανδέλια.

Ως Αστική Μν Κερδοσκοπική Εταιρεία η Cigarette Cycle θα πρέπει με κάποιο τρόπο να καλύψει το κόστος της λειτουργίας της και αυτό γίνεται ως εξής: Είτε από δωρεές-χορηγίες, είτε από το κόστος τοποθέτησης των ειδικών κάδων από δήμους και επιχειρήσεις. Σε ό,τι αφορά τα έσοδα από την ανακύκλωση, από την πώληση δηλαδή των αποτσίγαρων στη Γαλλία, διατίθενται κάθε φορά σε συγκεκριμένες κοινωνικές δράσεις, όπως την αγορά γυαλιών και ακουστικών σε ανθρώπους με προβλήματα όρασης και ακοής, ή κατευθύνονται αλλού, σε συνεννόηση με συνεργαζόμενους φορείς. Ο Δήμος Σύρου, για παράδειγμα, δίνει τα χρήματα που προκύπτουν από τη δική του ανακύκλωση στον τοπικό εθελοντικό σύλλογο αιμοδοσίας, ο οποίος είναι και από τους παλαιότερους στην Ελλάδα. **A**

Σταματία Δημητρακοπούλου, ποια είναι η χρυσή εξίσωση για την Art Athina;

Του ΠΑΡΙ ΔΟΜΑΛΗ
Φωτό: ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ

Οδός Πραξιτέλους. Στην καρδιά του κέντρου της Αθήνας. Μεσημεράκι βρίσκω τη Σταματία

Δημητρακοπούλου, καλλιτεχνική διευθύντρια της Art Athina με αφορμή την ετήσια μεγάλη εικαστική διοργάνωση «**Art Athina Pop Up**» που άνοιξε για το κοινό στις 12 Νοεμβρίου στο King George. Συστηνόμαστε και αμέσως μου προτείνει να μιλάμε στον ενικό. Στο δεύτερο όροφο μιας πολυκατοικίας με αίθριο εκ πρώτης «κρυμμένης» θα γίνει η συζήτησή μας. Το γραφείο ιδιαίτερα ευρύχωρο, πολύ φωτεινό με μοντέρνο design. Ό,τι πρέπει. Η ίδια μόλις 30 χρονών, εντυπωσιακά ήρεμη, φαίνεται να ξέρει τι κάνει και να ελέγχει την κατάσταση.

— **Από πού πηγάζει η ηρεμία που έχεις;**

Αν έχεις συγκεκριμένο πρόγραμμα έχοντας υπολογίσει πόση ώρα θα ασχοληθείς με το κάθε τι, δεν υπάρχει λόγος να είσαι αγχώμενος. Ευτυχώς όλα είναι σε τελική ευθεία. Το έργο του καλλιτεχνικού διευθυντή είναι να σκεφτεί, να σχεδιάσει και να προετοιμάσει. Από ένα σημείο και μετά μπαίνουν τα τμήματα της παραγωγής μέχρι να έρθει η ώρα για το στήσιμο. Τώρα είναι σειρά του συνεργάτη μου Αντώνη Κούρκουλου να αγχωθεί. Πριν ήταν η δικιά μου... (Γέλια)

— **Πόσο δύσκολη είναι αυτή η δουλειά;**

Με μεγάλη χαρά και καμάρι επέστρεψα από το Los Angeles για να αναλάβω τη φουάρ της χώρας μου. Πέντε χρόνια αφότου μου εμπιστεύτηκαν αυτή τη θέση αισθάνομαι τρομερά τυχερή και περήφανη. Η Art Athina έχει την αιγίδα της Προεδρίας της Δημοκρατίας, άρα χαίρει μιας πολύ μεγάλης αναγνώρισης από την Πολιτεία. Είναι μια δουλειά πολύ δύσκολη αν δεν έχεις καλούς συνεργάτες και ομάδα με την οποία μοιράζεσαι τις χαρές, τις λύπες και τις συγκινήσεις. Η χρυσή εξίσωση για την Art Athina είναι αφενός να μπορεί να δείχνει στην Ελλάδα ό,τι πιο φρέσκο συμβαίνει στο εξωτερικό και αφετέρου να δείχνει έξω πόσο σημαντική και ενδιαφέρουσα είναι η ελληνική πραγματικότητα και η αντίστοιχη καλλιτεχνική παραγωγή. Αν μπορούμε να συγκεράσουμε αυτά τα δυο, είμαστε μια χαρά.

— **Τι ιδιαίτερο έχει η φετινή φουάρ;**

Κάθε γκαλερί που συμμετέχει στον ψηφιακό χώρο (Art Athina Virtual) θα έχει σημείο αναφοράς ένα έργο και στον φυσικό χώρο. Συνεργαζόμαστε με το πετυχημένο ελληνικό αρχιτεκτονικό γραφείο «Objects of Common Interest» με έδρα τη Νέα Υόρκη στο exhibition design. Τα έργα θα είναι ελεύθερα στον χώρο, χωρίς ψευδοτοιχούς, με σκοπό να μεταφέρουν την αύρα και τη δομή του ψηφιακού περιβάλλοντος, ενώ καθένα έχει το δικό του QR code που όταν σκανάρεις σε μεταφέρει στο ψηφιακό περίπτερο της γκαλερί. Στο site μπορεί να δει κανείς τις προηγούμενες Art Athina, το πρόγραμμα, το new media space με τα βίντεο, τους ανεξάρτητους χώρους τέχνης καθώς και τα Talks που θα γίνουν διά ζώσης στο Παλλάς από την εικαστικό Κατερίνα Ζαχαροπούλου, διαθέσιμα και από το νέο πρόγραμμα podcast της Art Athina που θα μπορεί κανείς να βρει στο site στις φουάρ ή το Spotify. Τον επόμενο Σεπτέμβριο φιλοδοξούμε να μπορέσουμε να κάνουμε μια ολοκληρωμένη Art Athina στο Ζάππειο. Το ψηφιακό όμως ήρθε για να μείνει, θα είναι πάντα ένα κομμάτι της. Με τον έναν ή τον άλλο τρόπο.

— **Τι κοινό έρχεται στην έκθεση; Ο κόσμος ενδιαφέρεται;**

Φυσικά και ενδιαφέρεται. Το κοινό είναι νέοι, αλλά και μεγαλύτεροι σε ηλικία, φιλότεχνοι, επαγγελματίες της τέχνης, γιατί μην ξεχνάμε ότι είναι η έκθεση του κλάδου οπότε όλοι οι επιμελητές, θεωρητικοί, ιστορικοί, ιδιοκτήτες γκαλερί, δημοσιογράφοι θα είναι εκεί στο ετήσιο ραντεβού της σκηνής. Όσο η Art Athina

συνεχίζει να παρουσιάζει δράσεις γίνεται περισσότερο γνωστή σε ένα ευρύτερο κοινό. Βοηθούν τα social media στα οποία έχουμε πολύ ενεργό δράση και έτσι άνθρωποι νεότερης ηλικίας ενημερώνονται για τη φουάρ. Παράλληλα η Art Athina παρουσιάζει ένα πλούσιο πρόγραμμα καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, όπως είναι το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα για τελειόφοιτους φοιτητές της Καλών Τεχνών και το Art Athina Open Studios σε συνεργασία με το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, όπου οι Young Patrons του μουσείου επισκέπτονται τα εργαστήρια καλλιτεχνών που εκπροσωπούνται από τις αίθουσες τέχνης που συμμετέχουν στην Art Athina.

— **Ποιο είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι νέοι καλλιτέχνες;**

Το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι ότι δεν υπάρχουν ακόμη θεσμοθετημένα κίνητρα από το κράτος ούτως ώστε να ενισχυθούν οι καλλιτέχνες, παρότι γνωρίζω ότι έχει ξεκινήσει μια προσπάθεια προς αυτή την κατεύθυνση. Η Ελλάδα είναι συγκριτικά μια μικρή χώρα όπου καλώς ή κακώς τα ερεθίσματα θα πρέπει σε μεγάλο βαθμό να έρθουν από έξω. Είναι πολύ σημαντικό για τους καλλιτέχνες να μπορούν να ταξιδεύουν, να συμμετέχουν σε προγράμματα, να συνδιαλέγονται με άλλους καλλιτέχνες, να επικοινωνούν το έργο τους και να ξέρουν πού στέκονται σε σχέση με το τι συμβαίνει σε διεθνές επίπεδο. Έτσι δεν παίρνεις μόνο τα καλά από μια άλλη κουλτούρα αλλά πολλές φορές αναγνωρίζεις και τα καλά της πατρίδας σου, τα οποία εκλαμβάνεις πολλές φορές ως δεδομένα.

— **Σήμερα υπάρχει κρίση στην τέχνη;**

Η σκηνή στην Ελλάδα είναι πολύ ενεργή. Έχουμε πολλές αίθουσες τέχνης, ανεξάρτητους χώρους ενώ συνέχεια επιστρέφουν Έλληνες επιμελητές με καριέρα στο εξωτερικό. Για παράδειγμα το πρόγραμμα Performance στην Art Athina επιμελείται ο Κώστας Στασινόπουλος, που είναι Assistant Curator στον τομέα Live της Serpentine Gallery στο Λονδίνο. Οι Έλληνες που έχουν φύγει χρειάζονται λόγους και κίνητρα για να επιστρέψουν. Παρατηρώ ότι η έκθεση έχει πολύ ενδιαφέρον για τους Έλληνες του εξωτερικού που ασχολούνται με την τέχνη. Κάθε χρόνο την περιμένουν, επισκέπτονται την Ελλάδα και πολλές φορές συμμετέχουν στην Art Athina.

— **Γιατί κάνει τέχνη ο άνθρωπος, το έχεις σκεφτεί;**

Δεν μπορώ να σου δώσω απάντηση ως καλλιτέχνης, γιατί δεν είμαι, αλλά θα σου δώσω ένα παράδειγμα. Μόλις ήρθα από την Αίγινα όπου υπάρχει το σπίτι του Ροδάκη, ενός αγρότη πατέρα οκτώ παιδιών. Αυτός έχτισε μόνος του το σπίτι του, που είναι σαν ένα μεγάλο έργο τέχνης. Έφτιαξε απλώς το σπίτι του χωρίς να ξέρει ότι κάνει τέχνη και χωρίς να είναι καλλιτέχνης. Εάν όμως δεις αυτό το σπίτι καταλαβαίνεις ότι προέκυψε από μια ανάγκη. Δεν

γίνεται αλλιώς, πρέπει να το κάνεις. Πολλές φορές σκέφτομαι ότι οι καλλιτέχνες κάνουν τέχνη γιατί απλά δεν μπορούν να κάνουν διαφορετικά.

— **Στην Ελλάδα, που έχει μεγάλη ιστορία και κληρονομιά, είναι δύσκολο να έχει προβάδισμα η σύγχρονη τέχνη;**

Δεν είναι δύο άλογα που τα βάζουμε δίπλα δίπλα για να δούμε ποιο θα φτάσει πρώτο. Η ιστορία είναι μία και ενιαία. Δεν μπορεί το σύγχρονο να αποκτήσει προβάδισμα έναντι του αρχαίου. Όπως και ο άνθρωπος, όταν έχει μια κληρονομιά, δεν έχει και πολλή ανάγκη να δουλέψει, έτσι και στον πολιτισμό. Ναι μεν έχουμε αυτή την κληρονομιά αλλά εμείς τώρα τι θα κάνουμε; Πρέπει να βοηθήσουμε ώστε να αφήσουμε και εμείς τη δική μας. Να κληρονομήσουν και οι επόμενες γενιές κάτι από εμάς και όχι μόνο τα ίδια με εμάς.

— **Τι πρέπει να έχει ένα σημερινό έργο τέχνης για να γίνει κλασικό;**

Θα σου απαντήσω με τον τίτλο μιας έκθεσης που είχε παρουσιαστεί το 2003 στο Ίδρυμα ΔΕΣΤΕ, σε επιμέλεια Maurizio Cattelan, Massimiliano Gioni και Ali Subotnick: “Yesterday Begins Tomorrow”. Νομίζω πως αυτός ο τίτλος περιγράφει αρκετά την ουσία της έννοιας του κλασικού.

— **Τι συμπεράσματα βγάλατε από την εμπειρία της περσινής Art Athina που λόγω της Covid-19 δεν υπήρχε φυσική παρουσίαση των έργων;**

Είναι καλό να βλέπει κανείς τη σύγχρονη τέχνη διά ζώσης, έτσι ώστε να αφογκράζεται την ατμόσφαιρα και την ουσία που αποπνέει. Αυτό συζητήθηκε πολύ πέρυσι που δεν υπήρχε φυσική παρουσίαση των έργων. Αν οι καλλιτέχνες πρέπει να συνεχίσουν να εκθέτουν ψηφιακά θα πρέπει να αλλάξουν τη δουλειά τους; Αυτό με τη σειρά του ορίζει ένα νέο είδος τέχνης; Πρέπει να αλλάξει η πλατφόρμα σύμφωνα με τα έργα ή τα έργα σύμφωνα με την πλατφόρμα; Πολλά ενδιαφέροντα ζητήματα.

— **Ορίζεται το ωραίο στην τέχνη; Τι είναι για σένα τέχνη;**

Η τέχνη είναι μια πραγματικότητα που μπορεί να ξεγλιστρήσει από τον κώδικα της γλώσσας. Περνάει μηνύματα με πολύ διαφορετικό τρόπο απ' ό,τι ο λόγος. Μπορεί εγώ να δω έναν πίνακα του Ρόθκο και να αισθανθώ σαν να έχω μπει σ' έναν ναό και εσύ στο μουσείο να τον προσπεράσεις. Το θέμα όμως είναι αν το έργο έχει καταφέρει να μας βάλει σε σκέψεις. Για εμένα αυτό είναι τέχνη. Ο αδιαμεσολάβητος τρόπος της επικοινωνίας ενός ζητήματος.

— **Αυτό για να γίνει χρειάζεται ταλέντο;**

Νομίζω πως στις μέρες μας η έννοια του «ταλέντου» είναι πλήρως αποδομημένη. Αυτό που ίσως παλαιότερα να ονομαζόταν έτσι, σήμερα θα μπορούσε να περιγραφεί με έννοιες όπως, επιδεξιότητα, ευφυΐα, προσαρμοστικότητα, παρατηρητικότητα, επιμονή, ευρηματικότητα. **A**

Η ΣΚΗΝΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ ΕΝΕΡΓΗ

ΤΕΧΝΗ

ΠΡΟΤΖΕΚΤΟΡΑΣ

Της VILLY CALLIGA

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

«Εμπνέομαι ιδιαίτερα από φιλοσοφικά ζητήματα»

Για τη Χριστίνα Παπαϊωάννου η τέχνη είναι τρόπος ζωής, δεν είναι επάγγελμα με τη συμβατική έννοια. Αν τη ρωτήσεις γιατί κάνει αυτό που κάνει, θα πάρεις μόνο μια απάντηση: «Γιατί δεν ξέρω άλλον τρόπο να υπάρχω».

«Κάνοντας τέχνη, εναποθέτω ένα κομμάτι του εαυτού μου σε κοινή θέα, επικοινωνώ την ύπαρξή μου. Η επικοινωνία είναι από τις σπουδαιότερες διαδικασίες που έχουμε και μέσω αυτής γεννώνται συναισθήματα, ιδέες και πράξεις».

Η επικοινωνία μέσω της τέχνης είναι, στις περισσότερες των περιπτώσεων, αυτονόητη σε παιδιά που μεγάλωσαν σε καλλιτεχνικό περιβάλλον. Ισχύει αυτό, στην περίπτωση σου; Η μητέρα μου είναι ζωγράφος, μεγάλωσα σε ένα σπίτι όπου η ζωγραφική και η μουσική ήταν κυρίαρχο στοιχείο της καθημερινότητας, οπότε η δημιουργία έγινε βίωμά μου. Δεν θα μπορούσα να κάνω κάτι άλλο στη ζωή μου το οποίο να με κάνει να νιώθω τόσο πλήρης. Ήταν φυσική εξέλιξη η φοίτησή μου στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας. Μετά την αποφοίτησή μου το 2014 ξεκίνησα την επαγγελματική μου πορεία.

Κατά τη διάρκεια της δημιουργικής πορείας σου, υπάρχει κάτι το οποίο σε απασχολεί έντονα και προσπαθείς να το «επικοινωνήσεις» μέσα από τα έργα σου; Αυτό που απασχολεί κυρίως τη δουλειά μου είναι η έννοια του θραύσματος. Ο κόσμος είναι μια συνεχής ασυνέχεια. Το θραύσμα είναι το μόνο αδιαμφισβήτητο τεκμήριο. Η σύγχρονη πραγματικότητα κατακλύζεται από ορυμαγδό πληροφοριών τις οποίες, τις περισσότερες φορές, δεν είμαστε σε θέση να αφομοιώσουμε και να αναλύσουμε σε βάθος ώστε αυτές να μετατραπούν σε γνώση – δηλαδή σε ολοκληρωμένη αφήγηση. Παρ' όλα αυτά, το θραύσμα φέρει μέσα του την πληροφορία του Όλου. Παυτό και στη δουλειά μου προτείνω το θραύσμα ως αυτόνομη οντότητα, ως την ίδια την πληροφορία.

Μέσω του θραύσματος αποδομείς και επανασυνθέτεις την πραγματικότητα; Στα έργα μου διακρίνεται η αποδόμηση των μορφών: decollage - κομμάτισμα - αποκόλληση - μετατόπιση = κίνηση - χρόνος, διάλυση, ροή και επανασύνθεση, η οποία οδηγεί στην αναδόμηση της μορφής και της φόρμας σε σχηματισμούς υβριδικών αναπαραστάσεων. Η εικαστική επιφάνεια μετατρέπεται σε ένα είδος άτλαντα όπου κάθε στιγμή-ότυπο μπορεί να αναγνωσθεί ως αυτόνομη αφήγηση, αποτελώντας ταυτόχρονα κομμάτι μιας ολοκληρωμένης δομής. Βρισκόμαστε στην περιφέρεια και στο κέντρο την ίδια στιγμή. Χαρακτηριστική είναι επίσης η χρήση μιας μετα-ποπ παλέτας καθαρών χρωματικών πεδίων, μέσω των οποίων οι φόρμες οριοθετούνται και αποκτούν υπόσταση.

Και η πρόκληση, σε όλη αυτή τη διαδικασία; Μεγαλύτερη πρόκληση θεωρώ το κομμάτι της σύλληψης του έργου ως το πρωτεύον και πιο σημαντικό ζητούμενο, χωρίς βέβαια να υποβαθμίζω τη σημασία της εκτέλεσης. Μεγάλη χαρά μου δίνει όταν τελικά βρίσκω λύσεις στην αποτύπωση της ιδέας. Η καλλιτεχνική δημιουργία, βέβαια, δεν δίνει μόνο χαρές αλλά περιλαμβάνει και δύσκολες στιγμές αναμέτρησης με τον εαυτό μας. Για εμένα, το βασικό δίπτυχο της σωστής καλλιτεχνικής προσέγγισης είναι η ειλικρίνεια των προθέσεων μας και η διαρκής έρευνα.

Η έμπνευση; Τι ρόλο έχει;

Η έμπνευση αποτελεί μια αφορμή η οποία για να ευδοκιμήσει χρειάζεται πρώτα καταγραφή κι έπειτα δουλειά. Εμπνέομαι ιδιαίτερα από φιλοσοφικά ζητήματα στα οποία μπορώ να εντοπίσω εννοιολογικές συνδέσεις με την καλλιτεχνική μου πρακτική. Όταν διάβασα την «Ασκητική» του Καζαντζάκη, ένιωσα τέτοια ψυχική διέγερση, ήξερα πως αυτή η ενέργεια θα αποτυπωθεί στο έργο μου. Το ίδιο συμβαίνει με την καλή ποίηση. Τον τελευταίο καιρό ασχολούμαι με τα ζητήματα της γλώσσας και τις αιτίες της α-συνέχειας του νοήματος

όπως αποτυπώνονται στις «Φιλοσοφικές Έρευνες» του αυστριακού φιλοσόφου Ludwig Wittgenstein, ενός από τους πλέον επιδραστικούς φιλοσόφους του 20ού αιώνα.

Έχεις κάποιο φόβο; Ο μεγάλος μου φόβος είναι η στασιμότητα. Όταν αισθανθώ πως κάτι αρχίζω να το κατακτώ, πως αυτό που κάνω αρχίζει να μου γίνεται «εύκολο», μαζί με το αίσθημα της ικανοποίησης έρχεται ταυτόχρονα ο τρόμος της στασιμότητας. Αρχίζω να προβληματίζομαι αμέσως για την εξέλιξη αυτού που μέχρι εκείνη τη στιγμή θεωρούσα στόχο. Έτσι, θα έλεγα πως σχεδόν κάθε έργο μου είναι και ένας πειραματισμός. Ο πειραματισμός είναι η κινητήριος δύναμη που φέρνει την αλλαγή, εξελίσσει και μπορεί να φέρει την καινοτομία.

Λέγεται ότι η τέχνη απαιτεί απομόνωση. «Χωρίς μεγάλη απομόνωση, καμιά σοβαρή δουλειά δεν μπορεί να γίνει» έλεγε ο Πικάσο. Αυτή η απομόνωση εγκυμονεί για τον δημιουργό τον κίνδυνο της αποστασιοποίησής του από το κοινωνικό γίγνεσθαι; Η τέχνη έχει κοινωνικό ρόλο από τη φύση της και η ίδια η έκφρασή της αποτελεί στάση απέναντι στα πράγματα. Ο καλλιτέχνης λειτουργεί επηρεασμένος από το κοινωνικό, ιστορικό και πολιτισμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο ζει και εργάζεται. Το ίδιο το έργο με τη σειρά του λειτουργεί επίσης ως αυτόνομη οντότητα, έχοντας πλέον τη δυναμική να επηρεάσει το κοινωνικό σύνολο και να προτείνει ιδέες και αξίες.

Το 1826, ο Χέγκελ είχε γράψει «Ενα φάντασμα πλανιέται πάνω από τον κόσμο της τέχνης: το φάντασμα του τέλους της». Εννοώντας ότι αφού τα πάντα αλλάζουν διαρκώς, εμφανίζονται και εξαφανίζονται, αυτό ισχύει και για την τέχνη. Όπως δεν υπήρχε από πάντα έτσι δεν θα υπάρχει και για πάντα. Κάποια στιγμή θα εξαφανιστεί. Η συζήτηση περί τέλους της τέχνης επανέρχεται κατά καιρούς. Πιστεύεις ότι κάτι τέτοιο θα μπορούσε να συμβεί στη ζωγραφική; Να εξαφανιστεί; Το μαύρο τετράγωνο του Malevich ήταν μια μαρτυρία του τέλους της απεικόνισης, ένα έργο μεγαλειώδες στη σύλληψή του το οποίο έθεσε αυτόν τον προβληματισμό. Νομίζω πως η συζήτηση περί τέλους της ζωγραφικής αφορά σε ένα θεωρητικό, φιλοσοφικό επίπεδο, παρά στην καθ' αυτή πραγματικότητα. Η ζωγραφική είναι μία διαδικασία που απαιτεί χρόνο και σωματικότητα τόσο από τον δημιουργό όσο και από τον θεατή ο οποίος καλείται να σταθεί μπροστά στο έργο ώστε να το αναλύσει. Εμπειριέχεται σε αυτήν μια λειτουργία βαθύτατα ανθρώπινη η οποία αποτέλεσε το πρώτο όχημα ερμηνείας του κόσμου. Με αυτό το όχημα κινούμαι και εγώ.

Οι επιρροές σου ποιες είναι; Έχουν αλλάξει κατά τη διάρκεια της πορείας σου; Στα χρόνια της σχολής, «ήρωές» μου υπήρξαν καλλιτέχνες όπως Franz Klein, Robert Motherwell, Barnett Newman, Pierre Soulages κ.α. Πλέον μελετώ το φαινόμενο της τέχνης από και προς ποικίλες κατευθύνσεις. Από τον Turrell και τον Eliasson, την Petra Cortright και την Janina Ellis έως νέους και ανερχόμενους εικαστικούς κλπ.

Τα τελευταία δύο χρόνια ήταν αρκετά δύσκολα για όλους. Ο εικαστικός χώρος, όπως και όλοι οι υπόλοιποι βέβαια, βρέθηκε σε μια βασανιστική στασιμότητα. Αναφέρομαι κυρίως στο κομμάτι της επαφής με το κοινό, που είναι ζωτικής σημασίας για έναν καλλιτέχνη. Πλέον τα πράγματα έχουν αρχίσει να «κινούνται» και προσδοκούμε το 2022 να είναι τελείως διαφορετικό. Για σένα, πώς θα είναι; Το 2022 προβλέπεται ιδιαίτερος γεμάτο και δημιουργικό, μια χρονιά ορόσημο για εμένα θα έλεγα. Τον Μάιο παρουσιάζω την πρώτη μου ατομική έκθεση στην Αθήνα, στην γκαλερί Εικαστικός Κύκλος Sianti, με την οποία συνεργάζομαι τα τελευταία τρία χρόνια. Επιπλέον, τον Οκτώβριο του '22, πραγματοποιώ την πρώτη μου ατομική έκθεση στο Λονδίνο, στην Gallery 8 στο Mayfair. Wish me luck! **A**

— ΑΦΙΕΡΩΜΑ —

ΕΤΑΙΡΙΚΗ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

Τάση ή αναγκαιότητα;

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΕΦΗ ΠΑΛΛΗ

Η ATHENS VOICE παρουσιάζει την «ακτινογραφία» της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) στην Ελλάδα και τα παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών με στόχο τον μετριασμό του αρνητικού αντίκτυπου των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στο περιβάλλον και την κοινωνία. Ο «φάκελος» Βιωσιμότητα ξεφεύγει από τα στενά όρια των τμημάτων Marketing και Επικοινωνίας όπου βρισκόταν μέχρι πρόσφατα και μεταφέρεται στις πρώτες θέσεις των προτεραιοτή-

των των επιχειρήσεων. Πρόκειται για μια τάση της εποχής ή μήπως διανύουμε μια περίοδο ακρογωνιαίων αλλαγών με τον ψηφιακό μετασχηματισμό και την ΕΚΕ να πρωταγωνιστούν όχι ως λύση αλλά ως αναγκαιότητα; Ακόμη, τι είναι η ESG (Περιβάλλον, Κοινωνία και Διακυβέρνηση), ποια η σχέση με την ΕΚΕ και γιατί μέσα στην πανδημία έφτασε σε σημείο να δίνει τον «παλμό» για τις μεγαλύτερες επενδύσεις και απο-επενδύσεις σε παγκόσμιο επίπεδο;

Είναι η «ESG» συνέχεια της ΕΚΕ ή

Η μαγική «συνταγή» για το βιώσιμο μέλλον των επιχειρήσεων ακούει στο όνομα «Περιβάλλον - Κοινωνία - Διακυβέρνηση»

Η έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ)

υπάρχει εδώ και χρόνια στις μεγάλες εταιρείες και κυρίως τις πολυεθνικές. Ακόμα και αν εργάζεστε σε έναν τελείως διαφορετικό κλάδο, θα έχετε ακούσει για δράσεις ΕΚΕ οι οποίες συνήθως σχετίζονται με την προτροπή των εργαζομένων να ενταχθούν σε μια εθελοντική ομάδα και να προσφέρουν. Η ΕΚΕ έχει να κάνει λοιπόν με την ανάπτυξη μιας ισχυρής εταιρικής κουλτούρας που παροτρύνει το ανθρώπινο δυναμικό να προσφέρει για το κοινωνικό καλό. Μέσα από αυτές τις πράξεις, στόχος είναι οι εργαζόμενοι να ανοίξουν τους ορίζοντές τους, να προσφέρουν και να αισθανθούν ότι είναι χρήσιμοι στην κοινωνία.

Η ΕΚΕ είναι σημαντική για τις επιχειρήσεις για δύο βασικούς λόγους. Ο πρώτος είναι ότι έχει υπάρξει πράγματι αρωγός για πολύ σημαντικές δράσεις στη χώρα μας, όπως για παράδειγμα οι μαζικές δενδροφυτεύσεις σε καμένα δάση, η εθελοντική εργασία σε νηπιοτροφεία και οίκους ευγηρίας, η συλλογή και μεταφορά τροφίμων ειδών πρώτης ανάγκης και φαρμάκων σε μεγάλες καταστροφές – χαρακτηριστική ήταν η αντίδραση τις πρώτες δραματικές ώρες μετά τη φονική πυρκαγιά στο Μάτι τον Ιούλιο του 2018 οπότε και οι περισσότερες εταιρείες συστράτευσαν το προσωπικό τους για να βοηθήσει. Ο δεύτερος λόγος είναι ότι μέσα από τα προγράμματα ΕΚΕ που εφαρμόζει η εκάστοτε εταιρεία, οι εργαζόμενοι χτίζουν ισχυρούς δεσμούς μεταξύ τους, παραμένουν πιστοί και αλλάζουν δυσκολότερα δουλειά, τονώνεται το ηθικό και η παραγωγικότητά τους. Ενώ η ΕΚΕ αποτελεί εξατομικευμένο πρόγραμμα της κάθε εταιρείας, επηρεάζει τις εσωτερικές διαδικασίες, τη σύμφιξη των σχέσεων μεταξύ των ομάδων των εργαζομένων και

δημιουργεί ένα «feel good» αίσθημα εσωτερικά και εξωτερικά, εν μέσω πανδημίας κάνει την εμφάνισή της και «σαρώνει» (με την καλή έννοια) στο πέρασμά της η ESG.

Η έννοια σημαίνει Περιβάλλον, Κοινωνία, Διακυβέρνηση

(*Environmental, Social, Governance*) και αποτελεί ένα μετρήσιμο σύνολο κριτηρίων που εξετάζουν οι εξωτερικοί εταίροι και οι επενδυτές σχετικά με τη βιωσιμότητα μιας εταιρείας. Στο Περιβάλλον, λαμβάνονται υπόψη τα κριτήρια που αφορούν στις δράσεις σχετικά με την κλιματική αλλαγή, τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, την ενεργειακή απόδοση, τη ρύπανση του αέρα των υδάτων, τη διαχείριση αποβλήτων κ.ά. Στην Κοινωνία, περιλαμβάνονται οι συνθήκες εργασίας, ασφάλειας και η υγεία των εργαζομένων,

η προστασία προσωπικών δεδομένων τόσο του προσωπικού όσο και των πελατών, ο μηδενισμός των φυλετικών, σεξιστικών και μισθολογικών ανισοτήτων, τα εργασιακά και ανθρώπινα δικαιώματα και η ποικιλομορφία (diversity) στην επιλογή εργαζομένων, συνεργατών, προμηθευτών κ.ά. Τέλος, στη Διακυβέρνηση συγκαταλέγονται τα κριτήρια που αξιολογούν τον τρόπο διοίκησης, τη σύνθεση των Διοικητικών Συμβουλίων (αν ένα ΔΣ αποτελείται μόνο από άνδρες, αν υπάρχει μικρή γυναικεία εκπροσώπηση κ.λπ.), τη διαφάνεια, τη δωροδοκία και τις σχέσεις των στελεχών με τα κόμματα, το lobbying κ.ά.

Οι τρεις άξονες της ESG μοιάζουν λίγο ή πολύ με έλεγχο επιδόσεων που δίνει μια εταιρεία σχετικά με τη βιωσιμότητά της και τον θετικό και ηθικό αντίκτυπο που έχει ή σχεδιάζει να αποκτήσει. Αυτός ο «έλεγχος», όμως, φτάνει στα χέρια των μικρών και μεγάλων επενδυτών.

Τα αποτελέσματα της έρευνας της Morgan Stanley (*ESG Progress and Outlook - 2021 Report*,

Απρίλιος 2021) έδειξαν ότι το 97% των Millennials, ενδιαφέρονται για επενδύσεις σε εταιρείες με υψηλή βαθμολογία ESG και, καθώς περισσότεροι millennials και Gen Z εισέρχονται στο εργατικό δυναμικό, αναζητούν εταιρείες που είναι περιβαλλοντικά και κοινωνικά υπεύθυνες. Την ίδια ώρα, επενδυτές και επενδυτικά funds ζητούν όλο και πιο ουσιαστική ποσοτικοποίηση των διαφανών εταιρικών πολιτικών που να επικεντρώνονται στα ESG κριτήρια και τις οικονομικές και κοινωνικές τους επιπτώσεις. Αυτό συμβαίνει γιατί, πολύ απλά, σε μια επιχείρηση με υψηλή ESG βαθμολογία είναι λιγότερες πιθανότητες να επιβληθεί πρόστιμο για το ενεργειακό της αποτύπωμα, θα της είναι πιο εύκολο να προσαρμοστεί στους μελλοντικούς περιβαλλοντικούς κανόνες,

μιλάμε για δύο διαφορετικές έννοιες;

είναι μειωμένοι οι δικαστικοί κίνδυνοι και βέβαια απολαμβάνει προνόμια χαμηλού δανειακού κόστους, έχει πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησης και σε αγορές κεφαλαίου. Κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις, ηθική και περιβαλλοντική ευαισθησία θα είναι εφεξής συγκοινωνούντα δοχεία με την κερδοφορία.

Στο δημόσιο διάλογο, ακούγεται συχνά ότι χωρίς την ΕΚΕ δεν θα υπήρχε ESG, ενώ δεν είναι λίγοι εκείνοι που λένε ότι η ESG είναι απόρροια της πανδημίας και του παγκόσμιου κινήματος για τη διάσωση του πλανήτη που «χτυπά την πόρτα» των επιχειρήσεων από τις μικρομεσαίες και τις startups, μέχρι τους κολοσσούς. Στην ουσία, η ολοένα αυξανόμενη σημασία της βιωσιμότητας, κάνει τις εταιρείες, θέλοντας και μη, να μετατοπίζουν το κέντρο βάρους από τη διαμόρφωση εταιρικής κουλτούρας μέσα από τον εθελοντισμό για το κοινό καλό (ΕΚΕ) σε μια πιο τυποποιημένη και ποσοτικοποιημένη πρακτική αναφοράς των κοινωνικών, περιβαλλοντικών και διαφανών διοικητικών πολιτικών τους (ESG) με στάνταρ κριτήρια και μετρήσιμα δεδομένα. Σε κάθε περίπτωση, δεν πρόκειται για μια στροφή αλλά για μια ολική μετατόπιση προς αυτή την κατεύθυνση που θα επηρεάσει το μέλλον όλων των επιχειρήσεων. ●

Οι τρεις άξονες της **ESG** μοιάζουν λίγο ή πολύ με έλεγχο επιδόσεων που δίνει μια εταιρεία σχετικά με τη βιωσιμότητά της και τον **θετικό και ηθικό** αντίκτυπο που έχει ή σχεδιάζει να αποκτήσει. Αυτός ο «έλεγχος», όμως, φτάνει στα χέρια των μικρών και μεγάλων επενδυτών.

Με στόχο ένα καλύτερο μέλλον για την κοινωνία και τον πλανήτη χαράσσει τη στρατηγική της η ΔΕΗ. Έτσι, έχοντας ως βασική της προτεραιότητα την κοινωνική ευημερία και τη δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης με όλους εμάς, υλοποιεί μια σειρά από δράσεις που αφήνουν το θετικό τους αποτύπωμα στο περιβάλλον, στην κοινότητα, στην εργασία, στον πολιτισμό.

ΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΠΡΑΣΙΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Σε συνθήκες κλιματικής κρίσης, όπου η ανάγκη ανάληψης πρωτοβουλιών για την αντιμετώπισή της αποκτά επείγοντα χαρακτήρα, η ΔΕΗ ορίζει ένα νέο, πράσινο μέλλον στην ενέργεια, με πράσινες λύσεις για τους πελάτες της, αλλά και με στροφή στην πράσινη οικονομία.

Οι στόχοι

- Άμεση τοποθέτηση 1.000 σταθμών φόρτισης σε όλη την Ελλάδα, που θα αυξηθούν σε 10.000 μεσοπρόθεσμα.
- Ενίσχυση της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ώστε το μερίδιο της ΔΕΗ να φτάσει κοντά στο 20% το 2023.

Η απολιγνιτοποίηση

- Μείωση της λιγνιτικής παραγωγής κατά 61%, με στόχο την ολική απολιγνιτοποίηση.
- Είναι χαρακτηριστικό ότι η παραγωγή της ΔΕΗ το 2020 ήταν μόλις 5,7TWh, όταν το 2008 ήταν 29,9TWh.
- Ένταξη των εκτάσεων που λειτουργούν σήμερα για την παραγωγή ενέργειας από λιγνίτη σε ένα οργανωμένο σχέδιο αποκατάστασης, με στόχο την προστασία των οικοσυστημάτων και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας.

Οι πράσινες πρωτοβουλίες με αριθμούς

- 4.500.000 νοικοκυριά ηλεκτροδότησε η ΔΕΗ για 24 ώρες με ενέργεια αποκλειστικά από ανανεώσιμες πηγές, μέσω της υπηρεσίας GreenPass, συμμετέχοντας στην Παγκόσμια Ημέρα της Γης, στις 22 Απριλίου. Όση ενέργεια καταναλώθηκε εκείνη την ημέρα, τόση δεσμεύτηκε από τη ΔΕΗ, με εγγυήσεις προέλευσης από ΑΠΕ για 35GWh ενέργειας και οι εκπομπές CO₂ μειώθηκαν σε μία μόνο ημέρα κατά 80.000 τόνους.
- Ανάδοχος αναδάσωσης 380.000 στρεμμάτων στα καμένα της Εύβοιας έγινε η ΔΕΗ τον Αύγουστο του 2021, χορηγώντας €3.000.000

ΔΕΗ. Ένα με το μέλλον της κοινωνίας και του πλανήτη. Συμβόλαιο με τους πολίτες για ένα καλύτερο αύριο.

4.500.000 νοικοκυριά

ηλεκτροδοτήσε

η ΔΕΗ για 24 ώρες

με ενέργεια

αποκλειστικά από

ανανεώσιμες πηγές,

μέσω της

υπηρεσίας GreenPass

για εργασίες στις περιοχές που χρήζουν άμεσης προστασίας.

→ Μέσω του Project Paralies η ΔΕΗ έχει «υιοθετήσει» τις παραλίες Μπλε Λιμανάκι στη Ραφήνα και Αγ. Νικολάου (Φίλιππας) στην Αρτέμιδα, αναλαμβάνοντας τον καθαρισμό τους και την τοποθέτηση ειδικών κάδων χωριστής συλλογής απορριμμάτων. Από την 1η Αυγούστου μέχρι τις 15 Σεπτεμβρίου συλλέχθηκαν συνολικά 8.213 αποτσίγαρα, 6.649 πλαστικά κομματάκια και 1.851 καλαμάκια.

Πράσινες υπηρεσίες και προϊόντα

GreenPass από τη ΔΕΗ

Το ρεύμα του σπιτιού σου γίνεται πράσινο. Η νέα, πρόσθετη υπηρεσία που εγγυάται πως όση ενέργεια καταναλώνεις στο σπίτι σου, τόση παράγεται για εσένα από ΑΠΕ.

ΔΕΗ myHome Online

Το νέο ψηφιακό προϊόν που σου προσφέρει ευκολία και προνόμια. Με αποκλειστικά ψηφιακό και μηνιαίο λογαριασμό, 30€ έκπτωση (μέχρι 31.12.2021) στον 1ο λογαριασμό και δυνατότητα σύνδεσης με το GreenPass δωρεάν για 3 μήνες.

ΔΕΗ Chatbot

Η αυτόματη ψηφιακή βοηθός της ΔΕΗ στο dei.gr, στο Facebook, τώρα και στο Viber! Ανακάλυψε την από το smartphone σου και ενημερώσου για τις υπηρεσίες και τα προϊόντα της ΔΕΗ με τον πιο άμεσο, απλό και εύκολο τρόπο, χωρίς αναμονή, χωρίς μετακίνηση, χωρίς να εγκαταστήσεις κάποια εφαρμογή.

ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΕΜΑΣ

Για την κοινωνία

→ Δωρεά €5.000.000 στο Εθνικό Σύστημα Υγείας, στην αρχή της πανδημίας, για την κάλυψη αναγκών σε αναλώσιμα υλικά.

→ Τον Μάρτιο του 2021 ανέλαβε την ανοικοδόμηση τριών σχολείων σε Ελασσόνα και Τύρναβο, μετά τον καταστροφικό σεισμό στη Θεσσαλία.

Για τους πολίτες

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας η ΔΕΗ ενίσχυσε την εξυπηρέτηση των πελα-

τών της με:

→ Δωρεάν αριθμό τηλεφωνικής εξυπηρέτησης 800-900-1000

→ 24ωρη λειτουργία Αυτόματης Ψηφιακής Βοηθού μέσω του dei.gr, του Facebook και του Viber

→ Δυνατότητα προγραμματισμένου ραντεβού σε 74 καταστήματα και διεύρυνση ωραρίου έως τις 20.00 σε 38 καταστήματα

→ Εφαρμογή έκτακτων μέτρων οικονομικής ελάφρυνσης, όπως δωρεάν πάγιο, εκπτώσεις και διεύρυνση ωραρίου τηλεφωνικής εξυπηρέτησης

Επίσης, μετά την ισχυρή κακοκαιρία που σημειώθηκε τον Φεβρουάριο του 2021, η ΔΕΗ προχώρησε σε παροχή πρόσθετων οικονομικών ελαφρύνσεων στους πληγέντες.

Για τους εργαζομένους της

Η εταιρεία έλαβε άμεσα μέτρα για την προστασία των εργαζομένων της από την πανδημία, όπως:

→ Εξαίρεση όσων ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες από την υποχρεωτική προσέλευση στον χώρο εργασίας

→ Λειτουργία των σταθμών παραγωγής και των ορυχείων με μειωμένο προσωπικό ασφαλείας

→ Ήταν η πρώτη στην Ελλάδα που θέσπισε το καθεστώς της τηλεργασίας μέσω της συλλογικής σύμβασης εργασίας

→ Προχώρησε στην υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας με τη Διεθνή Διαφάνεια Ελλάδος, τον Απρίλιο του 2021, για την ενίσχυση της ακεραιότητας και την προαγωγή της εταιρικής πολιτικής κατά της διαφθοράς.

Για τα παιδιά

Δωρεά 1 εκατ. ευρώ σε εννέα σωματεία για τα παιδιά, τα Χριστούγεννα του 2020, με την ενέργεια «Ένα με τα παιδιά».

Για τον πολιτισμό

Με αφορμή τον εορτασμό των 200 χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση, έφερε στο φως το 9ο από τα 10 σωζόμενα αντίτυπα του ιστορικού χάρτη «Γεωγραφικός Πίνακας της Ελλάδας» του Άνθιμου Γαζή (εκδ. 1810), συμμετέχοντας στην πρωτοβουλία «Ψηφιακό Αρχείο 1821», με στόχο την προαγωγή του ελληνικού πολιτισμού και την ανάδειξη της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

βιομηχανία της μόδας αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό μέρος της οικονομίας, με αξία που ξεπερνά τα 2,5 τρισ. δολάρια και απασχολεί πε-

ρισσότερους από 75 εκατ. ανθρώπους σε όλο τον κόσμο. Ο κλάδος γνώρισε θεαματική ανάπτυξη τις τελευταίες δεκαετίες, με τις εταιρείες fast fashion να παίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο. Το οξύμωρο είναι ότι ενώ η παραγωγή ρούχων διπλασιάστηκε μεταξύ 2000 και 2014 και οι καταναλωτές αγόρασαν, σύμφωνα με μελέτες, 60% περισσότερα ρούχα το 2014 από ό,τι το 2000, κράτησαν τα ρούχα τους για το μισό χρονικό διάστημα συγκριτικά. Κυριαρχεί μια κουλτούρα: Είναι της μόδας, το αγοράζεις, γίνεται γρήγορα ντεμοντέ, το πετάς. Και ο φαύλος κύκλος συνεχίζεται.

Ωστόσο, ενώ η βιομηχανία της μόδας ανθεί, τον τελευταίο καιρό τα φώτα δεν πέφτουν πάνω στις τάσεις, τα νέα σχέδια στα ρούχα και τα παπούτσια, αλλά στις αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις που οφείλονται σε αυτή. Για παράδειγμα, σύμφωνα με πρόσφατο άρθρο που δημοσιεύεται στην DW (*Cleaning denim's reputation - One pair of jeans at a time*, 13.4.2021), για να φτιαχτεί ένα και μόνο τζιν παντελόνι χρειάζεται έως και 10.000 λίτρα νερό.

Οι αριθμοί σχετικά με το περιβαλλοντικό αποτύπωμα της γρήγορης μόδας μιλούν από μόνοι τους και είναι σοκαριστικοί.

- Η παραγωγή μόδας ευθύνεται για το 10% των συνολικών εκπομπών άνθρακα παγκοσμίως, δηλαδή περισσότερο από όλες τις διεθνείς πτήσεις και τις θαλάσσιες μεταφορές μαζί. Εάν ο τομέας της μόδας συνεχίσει έτσι, αυτό το ποσοστό θα μπορούσε να εκτιναχθεί στο 26% έως το 2050.
- Επιπλέον, το 85% όλων των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων πηγαίνουν στη χωματερή κάθε χρόνο και το πλύσιμο ορισμένων ειδών ρούχων στέλνει σημαντική ποσότητα μικροπλαστικών στον ωκεανό.
- Περίπου 93 δισ. κυβικά μέτρα νερού χρησιμοποιούνται από τη βιομηχανία της μόδας ετησίως, συμβάλλοντας σημαντικά στη λειψυδρία σε ορισμένες περιοχές.
- Περίπου το 20% της ρύπανσης των βιομηχανικών λυμάτων παγκοσμίως προέρχεται από τη βιομηχανία της μόδας.
- Το ισοδύναμο ενός απορριμματοφόρου γεμάτο ρούχα καίγεται ή απορρίπτεται σε χωματερή κάθε δευτερόλεπτο.
- Περίπου το 60% των υλικών που χρησιμοποιούνται από τη βιομηχανία της μόδας είναι κατασκευασμένα από πλαστικό.
- 500.000 τόνοι μικροϊνών απελευθερώνονται στον ωκεανό κάθε χρόνο από το πλύσιμο των ρούχων — το ισοδύναμο με 50 δισ. πλαστικά μπουκάλια.

Η βιωσιμότητα στη βιομηχανία της μόδας δεν είναι απλά μια... τάση της

Το σοκαριστικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα του fast fashion μας υποχρεώνει να συμφωνήσουμε ότι «Green must be the new black»!

- Το 20% της ρύπανσης των βιομηχανικών λυμάτων παγκοσμίως προέρχεται από τη βιομηχανία της μόδας.

Η γρήγορη μόδα έχει επίσης σοβαρό πθικό κόστος στους ανθρώπους και τις κοινωνίες: οι εργαζόμενοι στην κλωστοϋφαντουργία, κυρίως οι γυναίκες στις αναπτυσσόμενες χώρες, αντιμετωπίζονται απάνθρωπα, αμείβονται ελάχιστα, αναγκάζονται να εργάζονται όλη μέρα σε φρικτές συνθήκες με τα ανθρώπινα δικαιώματα να καταστρατηγούνται σε μόνιμη βάση. Οι επιπτώσεις της βιομηχανίας της μόδας όσον αφορά τη ρύπανση, τη χρήση του νερού, τις εκπομπές άνθρακα,

τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ανισότητα των φύλων αυξάνονται, η ανάγκη για μια στροφή προς τη βιώσιμη μόδα είναι προφανής. Η πιο πρόσφατη δέσμευση των μεγάλων brands, στη σύνοδο COP26 για το κλίμα, που πραγματοποιήθηκε πριν από λίγο καιρό, υποσχεται, με τη συμμετοχή περισσότερων από 130 brands, ότι μέχρι το 2050 θα έχουν καταφέρει να μηδενίσουν τις εκπομπές τους αερίων θερμοκηπίου.

Τι πρέπει να γίνει επί του πρακτέου;

1. Να στραφούν προς ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Η ηλιακή και η αιολική ενέργεια είναι καλές εναλλακτικές για τη λειτουργία των εργοστασίων, ό-

μως εδώ υπάρχει ένα πολύ συγκεκριμένο πρόβλημα: πολλές από τις εγκαταστάσεις αυτές βρίσκονται σε χώρες που δεν έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν άλλη μορφή ενέργειας πέρα από αυτήν που παράγεται από τη χρήση άνθρακα. Το πρόβλημα είναι ουσιαστικά πολιτικό, καθώς συχνά εμπόδια μπορεί να δημιουργεί και η κατά τόπους νομοθεσία. Σε σχέση με τη χρήση ενέργειας, εκτός από τη λειτουργία των εργοστασίων μεγάλη επιβάρυνση για το περιβάλλον αποτελούν τα μπόιλερ που ζεσταίνουν το νερό για την επεξεργασία και τη βαφή των ρούχων. Εδώ οι εναλλακτικές στα ορυκτά καύσιμα παραμένουν ακόμα ακριβές, για να τις προτιμήσουν τα brands.

2. Να εγκαταλείψουν τη χρήση υλικών όπως το νάιλον και το πολυέστερ, που είναι παράγωγα ορυκτών καυσίμων και να στραφούν στις νέες εναλλακτικές, που μάλιστα αποτελούν συχνά εντυπωσιακά τεχνολογικά επιτεύγματα, όπως υφάσματα φτιαγμένα από φυσική αλγή.

3. Να χρησιμοποιούν για τα logistics τους πλοία που κινούνται με καθαρότερα καύσιμα, όπως το υδρογόνο, που είναι μια πολλά υποσχόμενη εναλλακτική.

4. Να κάνουν επιτέλους πραγματικότητα αυτό που όλοι γνωρίζουν ότι πρέπει να γίνει: να παράγουν λιγότερα ρούχα. Η υπερπληθώρα νέων ρούχων που πλημμυρίζει την αγορά, το fast fashion, αποδεδειγμένα αποτελεί από τις μεγαλύτερες πηγές της μόδας, με συνέπειες από τη διαδικασία δημιουργίας τους μέχρι τη στιγμή που καταλήγουν στα σκουπίδια. Γι' αυτό έχει νόημα και πρέπει να ενισχυθεί η τάση του resale και του second hand.

Ειδικό του χώρου πιστεύουν πάντως, ότι όσο εφικτά ακούγονται όλα αυτά, άλλο τόσο μοιάζει σχεδόν αδύνατο να πραγματοποιηθούν, κατά βάση γιατί υπάρχει μεν η πρόθεση ή η καλή διάθεση, η πρόσκληση και η ενθάρρυνση να ακολουθούνται αυτές οι πρακτικές, αλλά επί της ουσίας κανείς και κυρίως καμία νομοθεσία ακόμα δεν το απαιτεί από τα εργοστάσια αυτά. Έτσι, οι μάρκες καταλήγουν να δίνουν έμφαση σε concepts όπως η κυκλική οικονομία και η ανακύκλωση των υλικών, που ελάχιστα προσφέρουν στη λύση του προβλήματος, όσο γοητευτικά και αν ακούγονται με όρους marketing. Τελικά, ένα μπλουζάκι από πολυέστερ φτιαγμένο από ανακυκλωμένα πλαστικά μπουκάλια — μια διαδικασία αρκετά ενεργοβόρα — δεν πρόκειται ποτέ να ανακυκλωθεί ξανά — θα καταλήξει απλώς στα σκουπίδια. ●

Με πληροφορίες από: thetotalbusiness.com, The World Bank, Geneva Environment Network

Ρεύμα με Επική έκπτωση 50%!

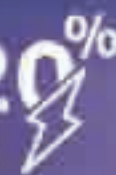
ΓΙΑ ΝΕΑ ΣΥΝΔΕΣΗ ΚΑΛΕΣΕ ΣΤΟ

 181133

Κάνε νέα σύνδεση με **Ρεύμα MAXI 50**
στο **Φυσικό Αέριο Ελληνική Εταιρεία Ενέργειας**
και κέρδισε **50% έκπτωση συνέπειας, 3 μήνες Δωρεάν Ρεύμα**
και επιπλέον **έκπτωση 20% στο πάγιο!**

**3 Μήνες
Δωρεάν
Ρεύμα**

Έκπτωση **20%**
στο πάγιο

ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ «Πρωταθλήτρια» στη βιώσιμη ανάπτυξη

Το άμεσο οικονομικό και κοινωνικό αποτύπωμα των δραστηριοτήτων του Ομίλου ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, κατά το έτος 2020, υπερέβη το 1 δισ. ευρώ

Η βιωσιμότητα βρίσκεται στην καρδιά της εταιρικής και επιχειρηματικής κουλτούρας του Ομίλου ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ. Είναι, όμως, και στο επίκεντρο της καθημερινής πρακτικής των εταιρειών του, με πολιτικές και διαδικασίες που διατρέχουν κάθε πτυχή των επιχειρηματικών του δραστηριοτήτων. Θεμέλιο της φιλοσοφίας του Ομίλου, άλλωστε, είναι ο σεβασμός στον άνθρωπο, η προστασία του περιβάλλοντος, η δημιουργία έργου με αξία για όλους, η αξιοπιστία και η κοινωνική προσφορά, χαρακτηριστικά τα οποία έχουν συμβάλει καταλυτικά στην επιχειρηματική υπεροχή του εδώ και περισσότερα από 50 χρόνια.

Leader στην καθαρή ενέργεια

Η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος είναι ιδιαίτερα σημαντική για τον Όμιλο ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ. Μέσω της θυγατρικής του, ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ, εδώ και δύο δεκαετίες έχει ξεκινήσει την παραγωγή καθαρής ενέργειας από ΑΠΕ, συμβάλλοντας σημαντικά στην εθνική προσπάθεια απεξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα και μετάβασης στην πράσινη ενέργεια.

Η ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ αξιοποιεί όλες τις ώριμες τεχνολογίες ΑΠΕ και αποθήκευσης, προκρίνει όμως αυτές που διαθέτουν υψηλή εγχώρια προστιθέμενη αξία και ισχυρή πολλαπλασιαστική επίδραση στην οικονομία. Με στόχο εγκατεστημένης ισχύος τα 3.000 MW στην παραγωγή και αποθήκευση καθαρής ενέργειας την επόμενη πενταετία, η εταιρεία ηγείται στην αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης στην Ελλάδα. Τα νέα αιολικά και φωτοβολταϊκά πάρκα, τα επενδυτικά σχέδια για αποθήκευση ενέργειας, κυρίως με αντλησιοταμίευση αλλά και μέσω λοιπών τεχνολογιών, με πιο ώριμα τα έργα σε Αμφιλοχία και Αμάρι, η κοινοπραξία με την Ocean Winds για πλωτά θαλάσσια αιολικά πάρκα, αθροίζουν συνολικά 7 GW σε νέα έργα, εκ των οποίων τα 5 GW έχουν ήδη τις πρώτες άδειες, ωριμάζουν και θα αρχίσουν σταδιακά να υλοποιούνται.

Αξίζει να αναφερθεί ότι μόνο για το 2020 η παραγωγή καθαρής ενέργειας του Ομίλου ξεπέρασε τα 4 εκατομμύρια μεγαβατώρες.

Στήριξη της κοινωνίας και προστασία του περιβάλλοντος

Στον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό του, ο Όμιλος ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ βρίσκεται στο πλευρό της κοινωνίας με ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, το οποίο περιλαμβάνει πλήθος χορηγικών προγραμμάτων και δράσεων για την υποστήριξη των τοπικών κοινωνιών, των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, των νέων –φοιτητών και επιστημόνων–, των αθλητικών και πολιτιστικών συλλόγων, καθώς και δωρεάν κατασκευή έργων υποδομής στις περιοχές όπου δραστηριοποιείται. Επιπλέον, για την κατασκευή των έργων που αναπτύσσει σε όλη την Ελλάδα, επιλέγει να καλύπτει εκατοντάδες θέσεις εργασίας με εργαζόμενους από τις τοπικές κοινωνίες, τονώνοντας έτσι την εγχώρια απασχόληση και βελτιώνοντας το βιοτικό επίπεδο σε όλα τα μέρη που είναι παρών.

Επιδεικνύοντας αυξημένα ανταντακλαστικά, ανταποκρίνεται ακόμη και στις έκτακτες ανάγκες, όποτε αυτές προκύψουν. Στο πλαίσιο αυτό, από την πρώτη στιγμή που ξέσπασε η πανδημία, συστρατεύθηκε στον αγώνα κατά της COVID-19 με ένα μεγάλο πρόγραμμα στήριξης του ΕΣΥ με δωρεές εξοπλισμού ΜΕΘ και αναλώσιμων υλικών σε νοσοκομεία αναφοράς και κέντρα υγείας, στην πρωτεύουσα και σε άλλες περιοχές της χώρας, οι οποίες, μέχρι σήμερα, υπερβαίνουν τις 600.000 ευρώ.

Η ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ
αξιοποιεί όλες τις ώριμες τεχνολογίες ΑΠΕ και αποθήκευσης, προκρίνει όμως αυτές που διαθέτουν υψηλή εγχώρια προστιθέμενη αξία και ισχυρή πολλαπλασιαστική επίδραση στην οικονομία.

Παράλληλα, ο Όμιλος και οι εταιρείες που τον συναποτελούν βρίσκονται σε διαρκή διάδραση με τις κοινότητες όπου δραστηριοποιούνται, με καθημερινή παρουσία και προσφορά βοήθειας όποτε χρειαστεί. Όπως συνέβη στην περίπτωση του καταστροφικού σεισμού τον Μάρτιο στη Θεσσαλία. Ο Όμιλος ανταποκρίθηκε άμεσα στο κάλεσμα για την κατασκευή ενός νέου σχολείου στο σεισμόπληκτο Δαμάσι Τυρνάβου και μέσα σε τέσσερις μόλις μήνες παρέδωσε στους μαθητές και τους δασκάλους ένα νέο, σύγχρονο και ασφαλές σχολικό κτίριο, προσφορά που ξεπέρασε το 1,2 εκατ. ευρώ. Αλλά και στην περίπτωση των καταστροφικών πυρκαγιών του καλοκαιριού στην Αττική και την Εύβοια, η θυγατρική του Ομίλου ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ, σε συνεννόηση με την Πολιτική Προστασία και το Πυροσβεστικό Σώμα, συντόνισαν πόρους και μηχανήματα για την παροχή κάθε δυνατής υποστήριξης. Την ίδια ώρα, ο Όμιλος έχει προχωρήσει σε μία σημαντική, πρωτοποριακή πρωτοβουλία στήριξης των Ενόπλων Δυνάμεων και προστασίας του περιβάλλοντος. Το στρατιωτικό αεροδρόμιο της 115 Πτέρυγα Μάχης στη Σούδα θα μετατραπεί σε «πράσινη» εγκατάσταση, καλύπτοντας τις ανάγκες του κατά 100% από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, χάρη σε μια δωρεά της εταιρείας ύψους 3,5 εκατ. ευρώ.

Έτσι, η 115 Π.Μ. στη Σούδα θα είναι από τις πρώτες εγκαταστάσεις παγκοσμίως που θα λάβουν τις σχετικές πιστοποιήσεις, ενώ το ετήσιο όφελος από την πλήρη απαλλαγή της Μονάδας από το κόστος προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας και κάλυψης των αναγκών θέρμανσης, θα ξεπεράσει τις 400.000 ευρώ.

Παράλληλα, η θυγατρική του Ομίλου, ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ, έχει αναλάβει και τη μετατροπή του Άν Στράτ στο πρώτο και μοναδικό, μέχρι στιγμής, πράσινο ελληνικό νησί, με το πρωτοποριακό υβριδικό έργο που εξασφαλίζει διείσδυση ΑΠΕ άνω του 85%, αποθήκευση ενέργειας, τηλεθέρμανση και παροχή ζεστού νερού στους κατοίκους της κοινότητας του ιστορικού ακριτικού αυτού νησιού, σε συνεργασία με το ΚΑΠΕ και τη δημοτική αρχή. ●

Novartis Hellas

GR2101286522 NOV_ADI030_FEB_2020

Changing the practice of medicine

Στη Novartis, αξιοποιούμε στο έπακρο τη δύναμη της καινοτομίας στην επιστήμη για να αντιμετωπίσουμε μερικά από τα σημαντικότερα ζητήματα που απασχολούν την κοινωνία στο χώρο της υγείας.

Δεν σταματάμε ποτέ να αναζητούμε με πάθος νέους τρόπους που θα βοηθούν τους ασθενείς να ζουν περισσότερο και καλύτερα.

Social Return on Investment study 01/2014–12/2020

Πώς οι επενδύσεις της Lidl Ελλάς στο CTY Greece μεταφράζονται σε κοινωνική αξία

Λίγα λόγια για το CTY Greece του Κολλεγίου Ανατόλια

Το CTY Greece (Κέντρο για Χαρισματικά και Ταλαντούχα Παιδιά) του Κολλεγίου Ανατόλια είναι το αποτέλεσμα της στρατηγικής τριών οργανισμών με μακρά παράδοση στην εκπαίδευση και στην προσφορά προς το κοινωνικό σύνολο. Δημιουργήθηκε το 2013 με την ιδρυτική δωρεά του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος και με την τεχνογνωσία στην εκπαίδευση μαθητών με υψηλές ακαδημαϊκές ικανότητες του Center for Talented Youth του Πανεπιστημίου Johns Hopkins των ΗΠΑ. Προσφέρει τη δυνατότητα σε μαθητές από όλη την Ελλάδα, την Κύπρο και τον κόσμο να καλλιεργήσουν τις δυνατότητές τους μέσα από ειδικά σχεδιασμένα εξωσχολικά προγράμματα που ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες μάθησης και γνώσης τους. Στο πλαίσιο του προγράμματος Εταιρικής Υπευθυνότητας, η Lidl Ελλάς υλοποιεί δράσεις στους παρακάτω πυλώνες: Εξωτερικοί συνεργάτες,

Συνεργάτες, Περιβάλλον, Κοινωνία και Προϊόντα. Συγκεκριμένα κάτω από τον πυλώνα Κοινωνία, υποστηρίζει και δράσεις παιδαγωγικού χαρακτήρα, όπως το πρόγραμμα CTY Greece, όπου χρηματοδοτεί τη συμμετοχή των παιδιών που έχουν περάσει επιτυχώς τις απαραίτητες εξετάσεις. Η Lidl Ελλάς στηρίζει το συγκεκριμένο κέντρο από το 2014 προσφέροντας χρήματα για υποτροφίες παιδιών, καλύπτοντας έτσι το κόστος συμμετοχής τους στα θερινά προγράμματα του CTY Greece. Η σημαντική αυτή εκπαιδευτική πρωτοβουλία ενισχύεται ακόμα περισσότερο, με την παράλληλη στήριξη της δημιουργίας νέων μαθημάτων, καθώς και τις εκδηλώσεις γνωριμίας με τα προγράμματα (weekend teasers/open days) που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο τον Ιούλιο.

Ποιοι επωφελούνται...

A Μαθητρίες/τές Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου που συμμετείχαν στο CTY Greece μέσω του Προγράμματος Υποτροφιών	B Μαθητρίες/τές Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου που συμμετείχαν μόνο στα δωρεάν teasers/open days του CTY Greece
Γ Καθηγήτριες/τές που συμμετείχαν σε σεμινάρια επιμόρφωσης του CTY Greece	Δ Γονείς μαθητριών/ών όλων των τάξεων που συμμετείχαν στο CTY Greece μέσω του Προγράμματος Υποτροφιών
Ε Γονείς μαθητριών/ών όλων των τάξεων που συμμετείχαν μόνο στα δωρεάν teasers/open days του CTY Greece	ΣΤ Εθελοντές, εκπαιδευτικό, διοικητικό και λοιπά προσωπικό που υποστηρίζει το CTY Greece
Z Κολλέγιο Ανατόλια	

...και με ποιον τρόπο

A	➤ Αυξημένο αίσθημα αυτοπεποίθησης➤ Απόκτηση νέων φίλων και ένταξη σε κοινωνικές ομάδες➤ Αυξημένη ικανότητα αναλυτικής σκέψης➤ Βελτιωμένες επαγγελματικές προοπτικές και ανάπτυξη επαγγελματικού προσανατολισμού➤ Βελτιωμένες γνώσεις, δεξιότητες και μαθησιακές επιδόσεις➤ Αυξημένο αίσθημα χαράς για την αξιοποίηση του χρόνου➤ Απόκτηση ευρύτερης κατανόησης για νέα θέματα και απόψεις➤ Αυξημένο αίσθημα ενθουσιασμού για μάθηση
B	➤ Αυξημένη δημιουργικότητα➤ Βελτιωμένη ικανότητα συνεργασίας σε ομάδες
Γ	➤ Βελτιωμένες εκπαιδευτικές δεξιότητες μέσω διεύρυνσης των γνωστικών οριζόντων και της απόκτησης νέας οπτικής για τις μεθόδους διδασκαλίας➤ Βελτίωση της δημιουργικής σκέψης
Δ	➤ Αυξημένο αίσθημα χαράς και περηφάνιας➤ Απόκτηση νέων φίλων, διασυνδέσεων και ένταξη σε κοινωνικές ομάδες
Ε	➤ Αυξημένο αίσθημα χαράς και περηφάνιας
ΣΤ	➤ Βελτιωμένες εκπαιδευτικές δεξιότητες μέσω διεύρυνσης των γνωστικών οριζόντων και της απόκτησης νέας οπτικής για τις μεθόδους διδασκαλίας➤ Βελτιωμένη ικανότητα καθοδήγησης μαθητριών και μαθητών➤ Βελτιωμένη ικανότητα δημιουργικής σκέψης και ικανότητας επίλυσης προβλημάτων➤ Βελτιωμένη γνώση της ελληνικής κουλτούρας➤ Αυξημένη δέσμευση στην αποστολή του CTY Greece➤ Βελτιωμένες δεξιότητες επικοινωνίας, οργάνωσης και συνεργασίας στο αντικείμενο εργασίας➤ Αυξημένο αίσθημα ενθουσιασμού για την εργασία➤ Αυξημένη προσωπική ικανοποίηση και ευχαρίστηση➤ Αυξημένο αίσθημα αυτοπεποίθησης και προσωπική κινητοποίηση, ανάληψη πρωτοβουλιών➤ Αυξημένες ικανότητες διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού
Z	➤ Αυξημένη αξιοπιστία και σύνδεση της λειτουργίας του Κολλεγίου με την παροχή εκπαίδευσης υψηλού επιπέδου

Η μελέτη με λίγα λόγια

Η μελέτη Social Return on Investment study (SROI) για τη συνεισφορά της Lidl Ελλάς στο CTY Greece πραγματοποιήθηκε με τη συμβουλευτική υποστήριξη του τμήματος υπηρεσιών Κλιματικής Αλλαγής και Βιώσιμης Ανάπτυξης της ΕΥ Ελλάδος. Η μελέτη αφορούσε στη συνεισφορά της Lidl Ελλάς το διάστημα μεταξύ 1 Ιανουαρίου 2014 έως και 31 Δεκεμβρίου 2020. Για την πραγματοποίηση της μελέτης, διεξήχθησαν μεταξύ άλλων συνεντεύξεις και ηλεκτρονική έρευνα στους άμεσα και έμμεσα επωφελομένους του προγράμματος.

Στόχοι μελέτης:

- Κατανόηση των αλλαγών που επήλθαν στις ζωές των επωφελομένων από τη συμμετοχή τους στις δραστηριότητες του CTY Greece που υποστήριξε η Lidl Ελλάς
- Εντοπισμός των σημαντικότερων αλλαγών που βίωσαν οι επωφελούμενοι και ιεράρχησή τους
- Βελτίωση της αξιολόγησης της κοινωνικής αξίας που δημιουργείται από τις δραστηριότητες του CTY Greece
- Αποτίμηση της κοινωνικής αξίας που δημιουργήθηκε

Τα ευρήματα

€2,0εκ.

Η εκτιμώμενη κοινωνική αξία που δημιουργήθηκε ανέρχεται συνολικά σε περίπου 2,0 εκ. ευρώ, με τις συνολικές επενδύσεις της Lidl Ελλάς

€0,6εκ.

και των αναγνωρισμένων ενδιαφερομένων μερών να ανέρχονται σε περίπου 0,6 εκ. ευρώ.

Για κάθε

€1

που επενδύθηκε, από 1 Ιανουαρίου 2014 έως 31 Δεκεμβρίου 2020, από τη Lidl Ελλάς στο CTY Greece,

έχουν δημιουργηθεί

€3,7

κοινωνικής αξίας, μέσω των δραστηριοτήτων του CTY Greece.

€557.667,3 συνολικές επενδύσεις

€2.046.315,8 συνολική κοινωνική αξία

Πώς διανέμεται η αξία στα ενδιαφερόμενα μέρη

A 17 %

Δ 12 %

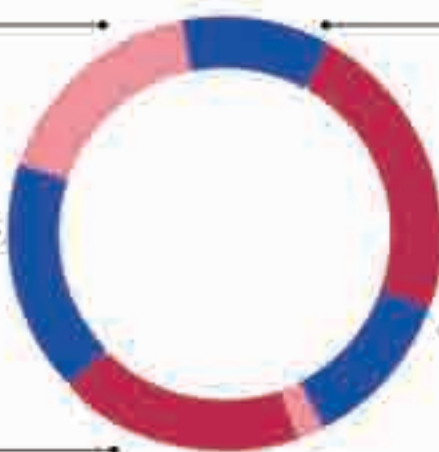
B 18 %

E 22 %

Γ 18 %

ΣΤ 11 %

Z 2 %

Πράσινη Συμφωνία, χρηματοδοτικά εργαλεία και «πράσινο ξέπλυμα» στο μενού της Ε.Ε.

Πώς σκοπεύει η Ευρωπαϊκή Ένωση να χρηματοδοτήσει το «πράσινο» όνειρό της και πώς θα αμυνθεί ενάντια στις ψευτο-βιώσιμες δράσεις

A

Από την κατάσταση έκτακτης ανάγκης λόγω πανδημίας θα πρέπει να περάσουμε με «σάλτο μορτάλε» στο ράλι της απο-ανθρακοποίησης και της βιωσιμότητας. Τι σημαίνει αυτό; Με την κύρωση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας κατοχυρώνεται ότι όλα τα κράτη-μέλη δεσμεύονται πως η Ευρωπαϊκή Ένωση θα γίνει η πρώτη κλιματικά ουδέτερη οικονομία και κοινωνία έως το 2050. Παράλληλα, έχει ανακοινωθεί δέσμη μέτρων ανάκαμψης για την περίοδο 2021-2027 που θα βοηθήσουν την Ε.Ε. να ανασυνταχθεί μετά την πανδημία. Επιπλέον, στόχος είναι να υποστηριχθούν οι επενδύσεις στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση με σχέδια που θα τονώσουν την ανάπτυξη και την απασχόληση και θα ενισχύσουν την «οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα» των χωρών της. Η Ελλάδα έδειξε από την πρώτη στιγμή να υποδέχεται ζεστά τη Συμφωνία, ενώ πρόσφατα παρουσιάστηκε από το ΥΠΕΝ και το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα. Για τη μετάβαση στη βιωσιμότητα η χώρα μας έχει σαφή ανάγκη για πρόσθετες επενδύσεις στην πράσινη ανάπτυξη, στις μεταφορές και στον οικιακό τομέα. Ήδη έχει κατοχυρώσει 72 δισ. ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης αλλά αυτά θα πρέπει να είναι μόνο η αρχή.

Τα χρηματοδοτικά εργαλεία σε πρώτο πλάνο

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων έχει δώσει μεγάλη έμφαση στην καταπολέμηση της κλιματικής κρίσης και στην προστασία του περιβάλλοντος, μετατρέποντάς τις σε έναν από τους βασικούς πυλώνες με τουλάχιστον το 25% του ετήσιου επενδυτικού

της προγράμματος να α-φιερώνεται σε πράσινα έργα. Η ουδετερότητα συνδέεται με πρόβλεψη επενδύσεων τουλάχιστον 1 τρις. ευρώ στα επόμενα χρόνια, ενώ ενδεικτικό είναι ότι μέσα σε ένα χρόνο (2019- 2020) στις ΗΠΑ δαπανήθηκαν 17,1 τρις. ευρώ σε δράσεις βιωσιμότητας. Δεν είναι τυχαίο, άλλωστε, ότι τα τελευταία χρόνια δημιουργούνται δείκτες στα χρηματιστήρια που αφορούν την ESG (*Environmental, Social, Governance*) και εργαλεία όπως τα «πράσινα ομόλογα» και τα TCFDs (*Task Force on Climate Related Financial Disclosures*), που θέσπισε το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (FSB), με σκοπό τη δημοσιοποίηση στοιχείων για χρηματοοικονομικούς κινδύνους και ευκαιρίες που σχετίζονται με το κλίμα. «Η «πράσινη» ένωση κεφαλαιαγορών δεν μας παρέχει μόνο μία τρομερή ευκαιρία να κάνουμε κάτι καθαρά ευρωπαϊκό που θα έχει άμεσο αντίκτυπο, αλλά και τη δυνατότητα να μετασχηματίσει συνολικά την ΕΕ» επαναλαμβάνει σε κάθε ευκαιρία η επικεφαλής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, Κριστίν Λαγκάρντ.

Η πρόκληση τήρησης της πράσινης ατζέντας και το «green washing»

Η πράσινη ατζέντα έδειχνε να «πρασινίζει» όλο και περισσότερο μέχρι που η φόρα της ανακόπηκε απότομα το φθινόπωρο, όταν η ενεργειακή κρίση «έδειξε τα δόντια της». Η εκτίναξη των τιμών του πετρελαίου και του φυσικού αερίου απ' όπου εξαρτάται η εφοδιαστική αλυσίδα της Ευρώπης, η βιομηχανία και παραγωγή αλλά βέβαια και η θέρμανση των νοικοκυριών

τη χειμερινή περίοδο, έκανε πολλούς σκεπτικούς για το πόσο έτοιμη είναι τελικά η Ευρώπη να γράψει τα επόμενα κεφάλαιά της με... πράσινα γράμματα. Και σαν να ήταν λίγα όλα τα παραπάνω, το μαύρο σύννεφο του «green washing» πλανάται πάνω από τη γηραιά ήπειρο και θέτει υπό αμφισβήτηση την πράσινη ανάπτυξη στην ουσία της. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού (*Competition and Markets Authority – CMA*) του Ηνωμένου Βασιλείου ανακάλυψε μετά από ελέγχους ότι το 40% των «πράσινων» ισχυρισμών από τις εταιρείες είναι παραπλανητικοί για τους καταναλωτές καθώς ήταν «πράσινοι» μόνο στα γράμματα και αποφάσισε να δημιουργήσει έναν οδηγό εναντίον του «πράσινου ξεπλύματος», τον οποίο θα ακολουθούν όλες οι εταιρείες που προχωρούν σε τέτοιου είδους ενέργειες σχετικά με το περιβάλλον. Η Ευρώπη παίρνει πολύ σοβαρά το θέμα και γι' αυτόν το λόγο θέσπισε το Ευρωπαϊκό Σύστημα Ταξινόμησης (*Taxonomy*) ώστε να ορίζει συγκεκριμένα κριτήρια για το ποιες οικονομικές δραστηριότητες μπορούν να χαρακτηρίζονται πράσινες και βιώσιμες. Οι εταιρείες θα πρέπει λοιπόν να συμμορφωθούν και να σκεφτούν διπλά, πριν ανακοινώσουν την υιοθέτηση μιας «πράσινης» πολιτικής.

Ο κλιματικός νόμος και η ευρύτερη πράσινη ατζέντα θα απασχολήσουν κράτος, επιχειρήσεις και νοικοκυριά το επόμενο διάστημα καθώς η επίτευξη του μεγαλόπνοου στόχου έχει να κάνει με τη φιλόδοξη μετάβαση σε χρόνο ντε-τε από τα ορυκτά καύσιμα στις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας αλλά και με τεχνολογίες «απομάκρυνσης» εκπομπών για τις οποίες γίνεται μεγάλη συζήτηση, όχι απαραίτητα με θετικό πρόσημο. ●

Η διαφορετικότητα και η κοινωνική ενσωμάτωση σε πρώτο πλάνο

Ο Όμιλος ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ επιβραβεύει τους αθλητές των Παραολυμπιακών Αγώνων

Η στήριξη της Παραολυμπιακής Ομάδας αποτελεί μια ξεχωριστή και συμβολική πρωτοβουλία. Αποδεικνύει την ξεκάθαρη δέσμευση του **Ομίλου ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ** να ενισχύσει ένα περιβάλλον που θα προάγει τον σεβασμό και τις ίσες ευκαιρίες για όλους.

Η κοινωνική προσφορά αποτελεί πια αναπόσπαστο κομμάτι της λειτουργίας των οργανισμών, με ολοένα και περισσότερες εταιρείες να εμπλουτίζουν τη δραστηριότητά τους με ενέργειες που ωφελούν το ευρύτερο σύνολο, ευθυγραμμίζοντας τη στρατηγική τους με τις ανάγκες του σήμερα. Τη στάση αυτή φαίνεται πως επιβραβεύουν και οι πολίτες. Σε μια εποχή που βάλλεται από ζητήματα αξιών, στρέφουν σταθερά το ενδιαφέρον τους σε προϊόντα και υπηρεσίες από οργανισμούς που εφαρμόζουν υπεύθυνες πρακτικές, υιοθετούν αξίες που προάγουν την ίση αντιμετώπιση και υλοποιούν πρωτοβουλίες για μια καλύτερη κοινωνία για όλους.

Τα θέματα της ισότητας, της διαφορετικότητας και της ενσωμάτωσης είναι διαχρονικά, ωστόσο μας απασχόλησαν ιδιαίτερα τη χρονιά που διανύουμε, ενισχύοντας την ανάγκη για διάχυση και εδραίωση αυτών των αξιών στην κουλτούρα και στην καθημερινότητα όλων μας. Σύμμαχοι σε αυτή την προσπάθεια δεν είναι μόνο κάποιες προσωπικότητες που ασκούν επιρροή. Σημαντικές εταιρείες έχουν προ πολλού τεθεί στην πρώτη γραμμή της προσπάθειας, κρατώντας σφιχτά τη σκυτάλη!

Ο Όμιλος ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ αποτελεί ένα τέτοιο παράδειγμα. Διαχρονικά υλοποιεί με αίσθημα ευθύνης και ανταπόδοσης προς την κοινωνία ένα ευρύ πρόγραμμα δράσεων εταιρικής

υπευθυνότητας, μέσω του οποίου στάθηκε και φέτος, για άλλη μια διαδοχική χρονιά, δίπλα σε όλους τους Έλληνες αθλητές των Παραολυμπιακών Αγώνων του Τόκιο, υποστηρίζοντας ως Μέγας Χορηγός την Ελληνική Παραολυμπιακή Επιτροπή.

Η συνεισφορά του κορυφαίου ελληνικού ενεργειακού Ομίλου για την ενίσχυση του αθλητισμού, την ανάδειξη των αθλητικών ιδεωδών και της αξίας του «ευ αγωνίζεσθαι» είναι γνωστή, ειδικότερα την τελευταία δεκαετία. Η στήριξη όμως της Παραολυμπιακής Ομάδας και για τα επόμενα 3 χρόνια, αποτελεί μια ξεχωριστή και συμβολική πρωτοβουλία. Αποδεικνύει την ξεκάθαρη δέσμευση του Ομίλου ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ να ενισχύσει ένα περι-

βάλλον που θα προάγει τον σεβασμό και τις ίσες ευκαιρίες για όλους, ενώ παράλληλα ευαισθητοποιεί το κοινό για τα παραολυμπιακά αθλήματα και παρακινεί ακόμη περισσότερους να τα αγκαλιάσουν.

Με τον τρόπο αυτό ο Όμιλος ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ αναδεικνύει τους πρωταγωνιστές της Παραολυμπιακής Ομάδας ως πηγή έμπνευσης για όλους μας, θυμίζοντάς μας πως η διαφορετικότητα δεν μπορεί να μας κρατήσει μακριά από τα όνειρά μας. Με θέληση, δύναμη και πίστη στις ικανότητές μας, το μόνο εμπόδιο που απομένει για να πετύχουμε τους στόχους μας είναι αυτό που θέτουμε εμείς οι ίδιοι στον εαυτό μας.

Η στήριξη του Ομίλου προς την Ελληνική Παραολυμπιακή Επιτροπή ξεκίνησε το 2018 και έχει αναβαθμιστεί σε «Μέγας Χορηγός» της μέχρι και τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2024, στο Παρίσι, όπως ανακοινώθηκε επισήμως κατά τη διάρκεια της τιμητικής εκδήλωσης που διοργάνωσε ο Όμιλος ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ στις 11 Νοεμβρίου, στο Μέγαρο Μουσικής, για να βραβεύσει το σύνολο των Ελλήνων αθλητών της φετινής αποστολής. ●

Τα Lay's εκπλήρωσαν τις ευχές 10 παιδιών του Make-A-Wish Ελλάδος

**Οι χαμογελαστές
συσκευασίες που
έκαναν παιδικά
πρόσωπα να είναι
ευτυχισμένα**

Ο πιο παρατηρητικοί ίσως να είχαν εντοπίσει από τον Αύγουστο στα ράφια κάποιες χαμογελαστές συσκευασίες Lay's. Κάποιοι ίσως είχατε αναρωτηθεί «πώς κι έτσι;» και κάποιοι άλλοι, και βάζω και τον εαυτό μου ανάμεσα σε αυτούς, ίσως να αντέδρασαν στις χαμογελαστές συσκευασίες με χαμόγελο, που είναι γνωστό άλλωστε πως είναι μεταδοτικό. Για ποιον λόγο όμως βρίσκονταν εκεί οι χαμογελαστές συσκευασίες, δεν ήξερε κανείς μας, μέχρι που έγινε η μεγάλη αποκάλυψη.

Τηλεόραση, ραδιόφωνο, social media και τα Instagram accounts πολλών και διάφορων micro και macro influencers πλημμύρισαν με χαμόγελα και έξτρα πληροφορίες. Και κάπως έτσι μάθαμε πως οι χαμογελαστές συσκευασίες θα βρίσκονται στα ράφια μέχρι τον Δεκέμβριο, γιατί μέσα από αυτές τις συσκευασίες, με

αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Χαμόγελου (1η Οκτωβρίου) και με το μότο τους **«Μοίρασε χαμόγελα με Lay's»**, τα Lay's θέλησαν να περάσουν ένα πολύ δυνατό μήνυμα.

Ότι ένα χαμόγελο αρκεί για να δώσει δύναμη στην ευχή και να δημιουργήσει πολλά καινούργια χαμόγελα. Φέτος, για 3η συνεχόμενη χρονιά, με αυτές τις συσκευασίες τα Lay's εκπλήρωσαν τις ευχές 10 παιδιών του **Make-A-Wish Ελλάδος**, χαρίζοντάς τους έτσι δύναμη να συνεχίσουν να αγωνίζονται για τη ζωή τους και πολλά-πολλά χαμόγελα!

Οι ευχές των παιδιών –άλλες μικρές και άλλες μεγαλύτερες– εκπληρώθηκαν και τα συναισθήματα που δημιουργήθηκαν μας έδειξαν την πραγματική δύναμη που μπορεί να κρύβει ένα απλό χαμόγελο. ●

Μοίρασε χαμόγελα με

Lay's

Τα Lay's συνεισφέρουν
στο έργο του Make-A-Wish
Ελλάδος και βοηθούν
να εκπληρωθούν
10 ευχές παιδιών.

Ανακύκλωση μπαταριών Η συμβολή μας μετράει

Η κλιματική κρίση έχει μπει για καλά στη ζωή μας και η προστασία του περιβάλλοντος από τον κα-
θέναν από εμάς, στο μέτρο που μπορεί και του
αναλογεί, είναι μονόδρομος εάν θέλουμε ο πλανήτης και
οι επόμενες γενιές να έχουν ένα βιώσιμο μέλλον. Και είναι
ορισμένα πράγματα στ' αλήθεια πολύ απλό να ενταχθούν
στην καθημερινότητά μας. Ένα από αυτά είναι η ανακύκλω-
ση μπαταριών. Αναπόσπαστο κομμάτι της εφοδιαστικής
αλυσίδας, της αυτοκινητοβιομηχανίας, των τηλεπικοινων-
ιών και πολλών άλλων σημαντικών τομέων της ζωής και
της οικονομίας, υποστηρίζουν την παραγωγή ενέργειας
από ανανεώσιμες πηγές και την ηλεκτροκίνηση, συμβάλ-
λοντας καθοριστικά στη βιώσιμη ανάπτυξη και τη μάχη
ενάντια στην κλιματική αλλαγή. Μάλιστα, περισσότερα
από ένα δισεκατομμύριο οχήματα κινούνται με μπαταρίες
μολύβδου, αποτελώντας το κλειδί για ένα μέλλον με χαμη-
λές εκπομπές άνθρακα. Ξέρατε ότι οι περισσότεροι τύποι
μπαταριών μπορούν να ανακυκλωθούν σχεδόν εξ ολοκλή-
ρου και να ξαναγίνουν νέα προϊόντα;

Η συμβολή μας μετράει

Αυτό ακριβώς το μήνυμα, ότι «Η συμβολή μας μετράει»,
μεταφέρει η **Combatt A.E.** η οποία είναι ένα συλλογικό
σύστημα αποβλήτων μπαταριών οχημάτων και βιομηχα-
νίας για όλη την ελληνική επικράτεια και λειτουργεί υπό
την έγκριση του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης

(Ε.Ο.ΑΝ). Σκοπός της είναι να αποτελεί πρότυπο Συλλογι-
κό Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης, παρέχοντας άρτι-
ες υπηρεσίες στην αγορά μπαταριών, συμβάλλοντας ου-
σιαστικά στην επίτευξη των εθνικών στόχων και την προ-
ώθηση της ορθής, σύννομης και περιβαλλοντικά βέλτι-
στης διαχείρισης των αποβλήτων.

Συγκεκριμένα, οι ενέργειες της Combatt υλοποιούνται
υπό το τρίπτυχο των πυλώνων δράσης «Ανακυκλώνου-
με - Ευαισθητοποιούμε - Ενημερώνουμε», με στόχο να
κινητοποιηθούμε όλοι, θεσμοί, αγορά, καταναλωτές, μα-
θητική κοινότητα, στην κατεύθυνση της προστασίας του
περιβάλλοντος, σε μια ουσιαστική προσπάθεια για την
οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική πρόοδο.

Όπως λέει ο **Δρ. Διονύσης Μπουντουβάς**, διευθύνων
σύμβουλος της **Combatt A.E.**, «η ευαισθητοποίηση της
νέας γενιάς για τη σημασία της προστασίας του περιβάλ-
λοντος και η ενημέρωση για τους τρόπους που ο καθένας
από εμάς μπορεί να συμβάλει σε αυτό, αποτελεί για τη
Combatt βασικό πυλώνα δράσης και προτεραιότητα.
Στόχος μας είναι η μετάδοση του μηνύματος για την ορθή
διαχείριση αποβλήτων μπαταριών σε όλους τους κρίκους
της εφοδιαστικής αλυσίδας αλλά και στο ευρύ κοινό,
ώστε να γίνει αντιληπτή η επιτακτική ανάγκη ανάκτησης
των υλικών της μπαταρίας για τη δημιουργία νέων προϊ-
ντων, στο πλαίσιο των αρχών της κυκλικής οικονομίας».

*Οι μπαταρίες
μπορούν να
φορτίζουν
το μέλλον,
υποστηρίζο-
ντας μια αλυ-
σίδα αξίας
που οδηγεί
στη βιώσιμη
οικονομική
ανάπτυξη,
δημιουργώ-
ντας νέες θέ-
σεις εργασίας.*

Βιώσιμη ανάπτυξη

Η λειτουργία και οι δράσεις της Combatt είναι άρρηκτα
συνδεδεμένες με τους εξής Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης
των Ηνωμένων Εθνών:

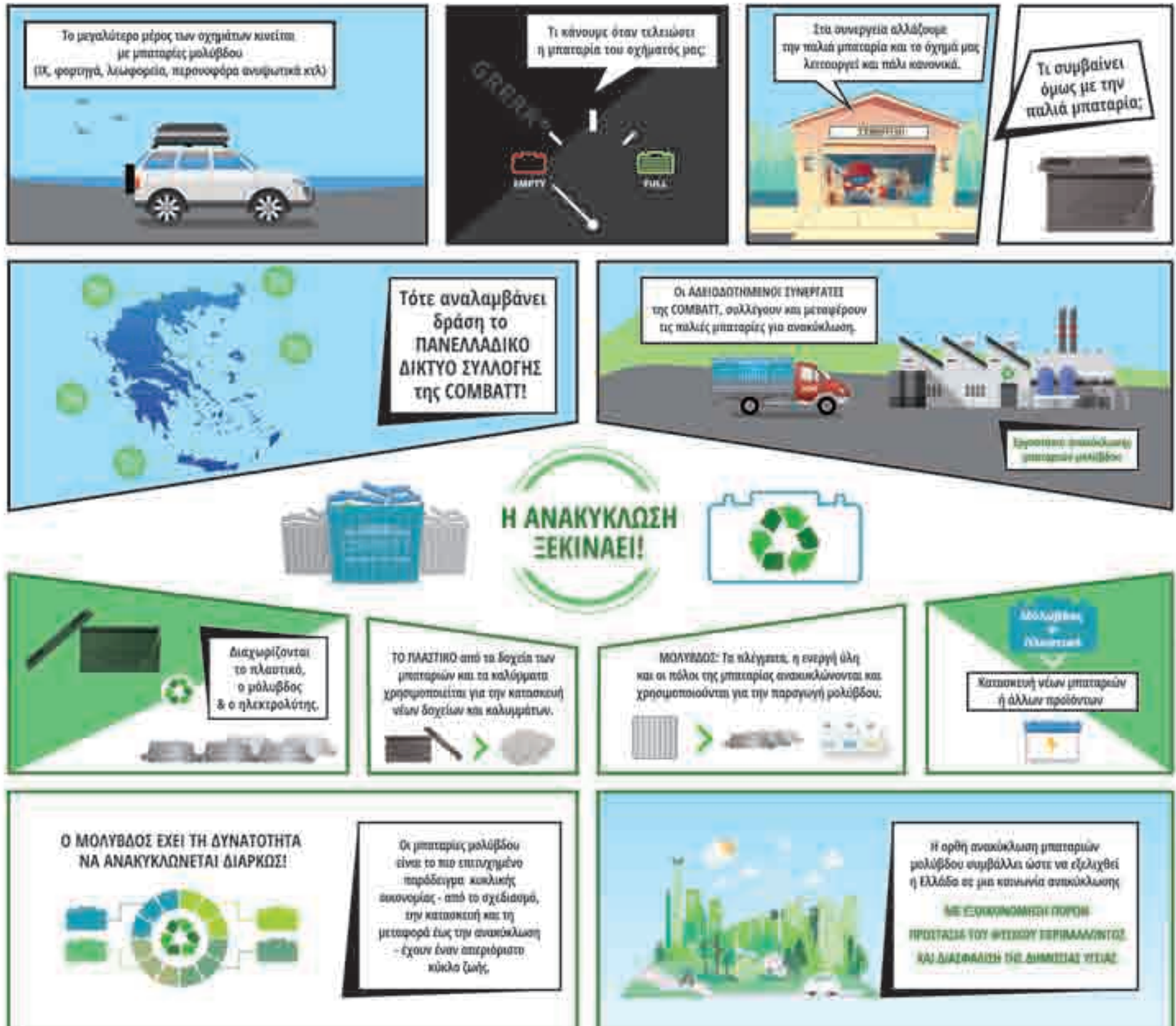
- 🔵 Βιομηχανία, Κατοικία και Υποδομές
- 🔵 Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες
- 🔵 Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή
- 🔵 Δράση για το κλίμα

Και στο πλαίσιο αυτό, προβάλλει τη σημαντική συνει-
σφορά όλων μας στην περιβαλλοντικά ορθή ανακύκλω-
ση, την εξοικονόμηση φυσικών πόρων και τη διασφάλι-
ση της δημόσιας υγείας. Δέσμευσή της είναι ότι θα συνε-
χίσει με την ίδια προσήλωση προς αυτή την κατεύθυνση,
επιδιώκοντας πάντα τη συνεργασία με ενεργούς πολί-
τες, τοπικές αρχές και αναγνωρισμένους κοινωνικούς
και εκπαιδευτικούς οργανισμούς. Επιπλέον, εργάζεται
για την περαιτέρω ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων για
την καταγραφή και τη διαχείριση των αποβλήτων και
για την ενίσχυση της γνώσης των νέων γύρω από τις
επιστήμες και την τεχνολογία για την προώθηση της βι-
ώσιμης αξιοποίησης πόρων, καθώς έτσι μόνο μπορούμε
να διαμορφώσουμε ένα καλύτερο μέλλον, ανταποκρι-
νόμενοι στις προκλήσεις που όλοι καλούμαστε να αντι-
μετωπίσουμε. ●

ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
ΣΥΣΠΡΕΥΤΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗΣ ΕΜΒΕΛΕΙΑΣ Α.Ε.

Η συμβολή σου μετράει!

Αγαπάμε τη ζωή, προστατεύουμε το μέλλον,
ανακυκλώνουμε!

ISO 9001: 2015
ISO 14001: 2015
ISO 45001: 2018

Μάθε περισσότερα
www.combatt.eu

Άνθρωποι, περιβάλλον, κοινότητα και διά βίου μάθηση στο επίκεντρο

Ένα παράδειγμα για το πώς μια εταιρεία μπορεί να αφήνει θετικό αντίκτυπο στην κοινωνία

Μια σειρά από δραστηριότητες εναρμονισμένες με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών αναπτύσσει η KPMG, αποδεικνύοντας στην πράξη ότι όλοι μας μπορούμε να αφήσουμε θετικό αποτύπωμα γύρω μας. Έτσι, ο άνθρωπος, το περιβάλλον, η κοινότητα, η διά βίου μάθηση, αποτελούν κομμάτι της καθημερινότητας των ανθρώπων της KPMG, με τις συνεχείς δράσεις κοινωνικής υπευθυνότητας. Αυτά είναι κάποια παραδείγματα:

Δίπλα στην κοινωνία

Σταθερή και συνεπής στήριξη των Γενναίων Παιδιών της ΕΛΕΠΑΠ

— Σχολικά είδη, βιβλία και είδη χειροτεχνίας συγκεντρώνονται στην έναρξη κάθε σχολικής χρονιάς από τους εργαζόμενους της KPMG και δωρίζονται στα Γενναία Παιδιά της ΕΛΕΠΑΠ και τους εκπαιδευτικούς τους σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Η δράση πραγματοποιείται τα τελευταία 6 χρόνια και ονομάζεται Back to School.

— Σε κάθε συνέδριο της KPMG υπάρχει περίπτωση της ΕΛΕΠΑΠ. Ο χώρος παραχωρείται δωρεάν, προκειμένου η ΕΛΕΠΑΠ να διανείμει το υλικό της και να ενημερώσει τους συμμετέχοντες.

— ΕΛΕΠΑΠ και εργαζόμενοι στην KPMG τρέχουν μαζί για καλό σκοπό στον Μαραθώνιο της Αθήνας.

— Η δράση που όλοι περιμένουν: Τα Χριστουγεννιάτικα και Πασχαλινά bazaar στα γραφεία της KPMG, με πράγματα που έχουν φτιάξει τα παιδιά και οι δάσκαλοι της ΕΛΕΠΑΠ. Τα έσοδα από τις πωλήσεις προσφέρονται στον οργανισμό.

Πρωτοβουλία «Πέραμα»

Πίσω στο μακρινό 2005, η KPMG αποφάσισε να ξεκινήσει την πρωτοβουλία «Πέραμα», την οποία συνεχίζει αδιαλείπτως μέχρι και σήμερα. Στο πλαίσιο αυτής κάθε χρόνο και σε τακτά χρονικά διαστήματα 120 οικογένειες της περιοχής που ζουν κάτω από τα όρια της φτώχειας παραλαμβάνουν είδη πρώτης ανάγκης, βασικής υγιεινής, ρουχισμού καθώς και παιχνίδια. Η πρωτοβουλία έχει βραβευτεί στα Hellenic Responsible Business Awards 2018.

Επισκέψεις σε οίκους ευγηρίας τις γιορτές

Άλλη μια σπουδαία στιγμή, την οποία περιμένουν πώς και πώς οι άνθρωποι που φιλοξενούνται στη μονάδα ηλικιωμένων με άνοια «ΑΚΤΙΟΣ», καθώς και στη «Στέγη Γερόντων» στην Αγία Παρασκευή. Στην όμορφη αυτή βραδιά, εθελοντές της KPMG τραγουδούν τα κάλαντα και κρατούν συντροφιά στους μοναχικούς ηλικιωμένους.

Μαγειρεύει για καλό σκοπό «Cook for Good»

Εθελοντές της KPMG βάζουν τις μαγειρικές τους ποδιές και, υπό την καθοδήγηση γνωστών σεφ, ετοιμάζουν νόστιμα πιάτα για ανθρώπους που το έχουν ανάγκη. Η δράση πραγματοποιείται σε συνεργασία με τη Μη Κερδοσκοπική Οργάνωση «Μπορούμε», με αφορμή τη Διεθνή Ημέρα για την Εξάλειψη της Φτώχειας.

Διά βίου μάθηση - Στήριξη των νέων

«Μπορούμε στο Σχολείο»

Πρόκειται για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα που ενημερώνει μαθητές για τη σημασία και τις επι-

πτώσεις της σπατάλης τροφίμων, για την ανάγκη να υπάρξει συλλογική προσπάθεια για τη μείωση αυτού του φαινομένου, αλλά και για τη στήριξη των συνανθρώπων μας που βρίσκονται σε διατροφική ανάγκη. Η δράση πραγματοποιείται σε συνεργασία με τον ΜΚΟ Μπορούμε και από το 2019 μέχρι σήμερα έχουν ενημερωθεί 2.188 μαθητές στα συνολικά 96 προγράμματα.

KPMG Global Cyber Day

Άλλο ένα επίκαιρο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, που ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2018. Πρόκειται για το πρόγραμμα «KPMG Global Cyber Day» (Ημέρες για την Ασφάλεια στον Κυβερνοχώρο), που πραγματοποιείται με αφορμή τον Ευρωπαϊκό Μήνα Κυβερνοασφάλειας, στοχεύοντας στην εκπαίδευση μαθητών δημοτικού και γυμνασίου, αλλά και των ενηλίκων του περιβάλλοντός τους, σχετικά με τη σημασία της ασφάλειας στον κυβερνοχώρο. Μόνο φέτος περισσότεροι από 1.400 μαθητές παρακολούθησαν τις εκπαιδευτικές παρουσιάσεις στην Ελλάδα. Το πρόγραμμα έχει αποσπάσει αργυρό βραβείο στα Hellenic Responsible Business Awards.

Mentoring με το Job Pairs

Τι πιο σημαντικό από τη στήριξη νέων αποφοίτων να βρουν το επαγγελματικό μονοπάτι που τους ταιριάζει. Στο πλαίσιο αυτό, περισσότερα από 20 στελέχη της KPMG έχουν συμμετάσχει εθελοντικά στο πρόγραμμα mentoring της ΜΚΟ Job Pairs, που κάνει ακριβώς αυτό: Επικεντρώνεται στην επαγγελματική ενδυνάμωση νέων αποφοίτων και στην επιτυχημένη σύνδεσή τους με την αγορά εργασίας.

Ενίσχυση Δανειστικών Βιβλιοθηκών

Από το 2018 η KPMG, σε συνεργασία με την Ελληνική Λέσχη βιβλίου, δημιουργεί και εμπλουτίζει δανειστικές βιβλιοθήκες σε όλη την Ελλάδα. Η δράση ξεκίνησε από το 5ο Δημοτικό Σχολείο Περάματος και από τότε έχουν προσφερθεί βιβλία και έπιπλα βιβλιοθήκης σε 10 σχολεία, 2.170 μαθητές 241 εκπαιδευτικούς. Σύνολο 1.065 ποιοτικά βιβλία.

Έμπρακτη φροντίδα για το περιβάλλον

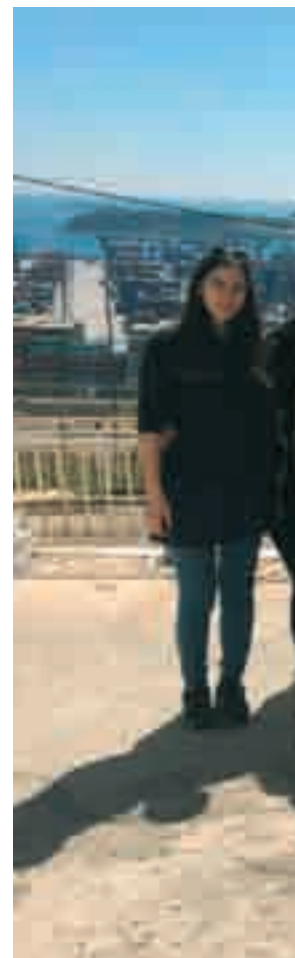
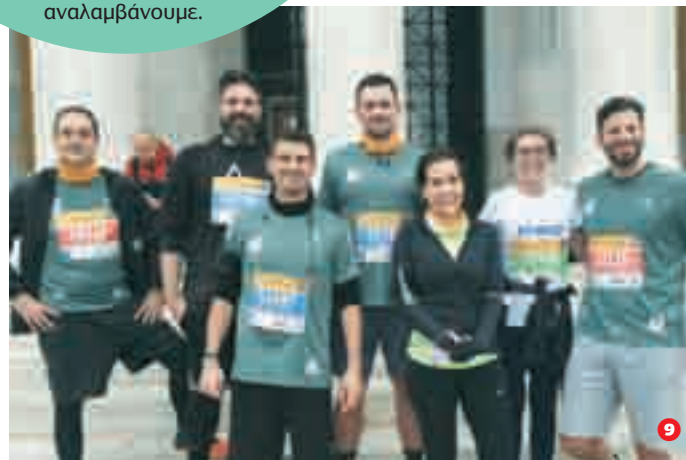
Η KPMG έχει δεσμευθεί να πετύχει μηδενικό ισοζύγιο άνθρακα έως το 2030, έτσι πραγματοποιεί ένα πλέγμα δράσεων με στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των ανθρώπων και του ευρύτερου περιβάλλοντός της.

— Συμμετέχει δύο φορές τον χρόνο στον Παγκόσμιο Εθελοντικό Καθαρισμό Ακτών 2021 του Ocean Conservancy, που συντονίζει για την Ελλάδα η Ελληνική Ένωση Προστασίας Θαλάσσιου Περιβάλλοντος (HELMERPA).

— σε συνεργασία με την ΜΚΟ We4all θα αναλάβει τη δεντροφύτευση 1.000 δέντρων στην Αττική και την Εύβοια.

— Στα γραφεία της εταιρείας, έχουν καταργηθεί τα πλαστικά μιας χρήσης, έχει μειωθεί το χαρτί εκτυπώσεων, ενώ η ανακύκλωση είναι καθημερινότητα, με ειδικούς χώρους να έχουν ενταχθεί σε κάθε κτίριο της εταιρείας.

Περισσότερα στο kpmg.com/gr

Η KPMG στην ελληνική αγορά

Με 50 χρόνια δράσης στην Ελλάδα, παρέχουμε μέσω 4 εταιρειών, ολοκληρωμένες ελεγκτικές, φορολογικές, λογιστικές, νομικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες σε ελληνικές και διεθνείς εταιρείες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Απασχολούμε στα γραφεία μας στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη περισσότερα από 570 άτομα, υψηλού επιπέδου επαγγελματίες, με σημαντική και εξειδικευμένη εμπειρία. Είμαστε πιστοποιημένη εταιρεία κατά τα διεθνή πρότυπα ISO 27001:2013 και ISO 9001:2015 ενώ παράλληλα διαθέτουμε και εσωτερικό Διεθνές Σύστημα Ποιότητας καθώς και Σύστημα Διαχείρισης Κινδύνων το οποίο εφαρμόζεται κατά τη διάρκεια υλοποίησης έργων που αναλαμβάνουμε.

3

4

6

7

8

10

11

1 Ο Α. Σιαράβας, Marketing & Communications Manager, KPMG στην Ελλάδα τοποθετεί βιβλία στο 2ο Δημοτικό Σχολείο Ραφήνας

2 Στιγμιότυπο από την παρουσίαση στο σχολείο Camrion School, στο πλαίσιο της δράσης KPMG Global Cyber Day. Από αριστερά Βασιλική Μακρυγιάννη, Νεφέλη Χριστιά, Νίκος Αναγνωστόπουλος, Σύμβουλοι στο τμήμα κυβερνοασφάλειας της KPMG.

3 Εθελοντές της KPMG στην κοινότητα του Περάματος.

4 Επίσκεψη για την ενίσχυση της βιβλιοθήκης του 2ου Δημοτικού Σχολείου Ραφήνας. Αναμνηστική φωτογραφία με τους μαθητές και τα μέλη του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων. Από αριστερά προς τα δεξιά διακρίνονται: Εκπρόσωποι του σχολείου, Κατερίνα Πουρναροπούλου, Marketing and CSR Coordinator, KPMG, Αλκιβιάδης Σιαράβας Marketing and Communications Manager KPMG.

5 Στιγμιότυπο από την παράδοση υλικών στην ΕΛΕΠΑΠ Θεσσαλονίκης από τον Δημήτρη Ηλιάδη, Γενικό Διευθυντή KPMG.

6 Στιγμιότυπο της παράδοσης των σχολικών στα παιδιά της ΕΛΕΠΑΠ στην Αθήνα από τους εκπροσώπους της KPMG, Μαρία Καστρούσιου, Senior Advisor και τον Αλκιβιάδη Σιαράβα, Διευθυντή Marketing και Επικοινωνίας της KPMG στην Ελλάδα.

7&8 Οι εθελοντές της KPMG στη δράση καθαρισμού παραλιών σε παραλίες των Νοτιών προαστίων.

9 Συμμετέχοντες της KPMG στον αγώνα 5 χλμ. του Αυθεντικού Μαραθωνίου της Αθήνας.

10&11 Στιγμιότυπα από τη δράση "Cook for Good".

**ΕΤΑΙΡΙΚΗ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΥΘΥΝΗ**

Η Novartis επενδύει στην Ελλάδα με επίκεντρο τη βιώσιμη ανάπτυξη

Το αποτύπωμα των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της Novartis Hellas στην Κοινωνία, το Περιβάλλον και την Εταιρική Υπευθυνότητα

Η Novartis ανακοίνωσε το αποτύπωμά της στην Ελλάδα με βάση την τελευταία Έκθεση Αποτίμησης της Κοινωνικής, Περιβαλλοντικής & Οικονομικής Επίδρασής της (SEE), καθώς και την προσέγγιση και τους στόχους της σε θέματα Περιβάλλοντος, Κοινωνίας και Εταιρικής Διακυβέρνησης (ESG) για το 2025-2030.

Τα αποτελέσματα της Έκθεσης Αποτίμησης της Κοινωνικής, Περιβαλλοντικής & Οικονομικής Επίδρασής της (SEE) για το 2020, μελέτη την οποία εκπονεί η μητρική εταιρεία στις χώρες όπου δραστηριοποιείται και η οποία περιλαμβάνει αναλυτικά στοιχεία σχετικά με τις επιπτώσεις των επιχειρηματικών της δραστηριοτήτων στην κοινωνία και το περιβάλλον, παρουσιάστηκαν στην Ελλάδα τον Σεπτέμβριο 2021. Η Novartis Hellas παρουσίασε, επίσης, την προσέγγιση, την πρόοδο και τις δεσμεύσεις της σε θέματα Περιβάλλοντος, Κοινωνίας και Εταιρικής Διακυβέρνησης (ESG) για την περίοδο 2025-2030, που ενσωματώνονται σε ολόκληρο το φάσμα των δραστηριοτήτων της, ενισχύουν τη βιώσιμη ανάπτυξη και ευθυγραμμίζονται με τους στόχους του ΟΗΕ.

Επενδύσεις σε Έρευνα, Ανάπτυξη και Καινοτομία

Η Novartis Hellas προχώρησε σε σημαντικές επενδύσεις στους τομείς της Έρευνας & Ανάπτυξης και της Καινοτομίας. Ειδικότερα, διεξήγαγε 69 κλινικές μελέτες, με ωφελούμενους περισσότερους από 800 Έλληνες ασθενείς, και έδωσε πρόσβαση σε περισσότερες από 100 θεραπείες της σε 4,3 εκατ. ανθρώπους. Η κοινωνική αξία που δημιούργησε η πρόσβαση 1,9 εκατ. ανθρώπων σε 60 από αυτές τις θεραπείες –μέσω της συνεισφοράς του υγιούς πληθυσμού στο ΑΕΠ της χώρας– ανήλθε σε \$657,6 εκατ., ενώ προστέθηκαν 28.020 Ποιοτικά Προσαρμοσμένα Έτη Ζωής (QALYs).

Η **Novartis Hellas** συνεισέφερε **\$149 εκατ. στο ΑΕΠ** της χώρας το 2020, ενώ παράλληλα δημιούργησε περίπου **1.789** άμεσες, έμμεσες και επαγόμενες θέσεις εργασίας. 200 από τις θέσεις αυτές, ποσοστό που φθάνει το **11%, σχετίζονται με την καινοτομία.**

Εταιρική Υπευθυνότητα

Στον τομέα της Εταιρικής Υπευθυνότητας, η Novartis Hellas εντός του 2020 εστίασε τις δράσεις της σε τρεις κύριους τομείς: διαφορετικότητα και συμπερίληψη εργαζομένων, φροντίδα για το περιβάλλον και υποστήριξη της τοπικής κοινωνίας. Το 60% των θέσεων αυξημένης ευθύνης το 2020 καλύφθηκε από γυναίκες και οι εργαζόμενοι παρακολούθησαν περισσότερες από 33.500 ώρες επιμόρφωσης. Η εταιρεία ήρθε πιο κοντά στον στόχο της για ουδέτερο περιβαλλοντικό αποτύπωμα σε όλη την εφοδιαστική της αλυσίδα έως το 2030 και ξεκίνησε τη διαδικασία ανανέωσης του στόλου των εταιρικών αυτοκινήτων της – με μοντέλα με χαμηλότερες εκπομπές ρύπων και σύγχρονη τεχνολογία. Τέλος, συνεχίστηκε η πρωτοβουλία «Ανοικτά Φτερά» που στοχεύει στην ενδυνάμωση των νέων ταλέντων. Η Novartis εγκαίνιασε ένα πρόγραμμα πρακτικής άσκησης διάρκειας 18 μηνών και σε συνεργασία με τον οργανισμό Foundation περισσότεροι από 100 νέοι πτυχιούχοι απέκτησαν ή αναβάθμισαν τις ψηφιακές τους δεξιότητες.

Περιβάλλον, Κοινωνία, Εταιρική Υπευθυνότητα

Η Novartis Hellas παρουσίασε, επίσης, τη στρατηγική της προσέγγιση και τις δεσμεύσεις της σε θέματα Περιβάλλοντος, Κοινωνίας και Εταιρικής Διακυβέρνησης (ESG) έως το 2030, που βασίζονται σε 3 κύριους άξονες: α) Επιχειρηματική Δεοντολογία & Εταιρική Διακυβέρνηση, β) Πρόσβαση στην Υγεία και γ) Εταιρική Υπευθυνότητα, με έμφαση στους ανθρώπους της, στο περιβάλλον, στους ασθενείς και στην τοπική κοινωνία. Τα βασικά σημεία της στρατηγικής περιλαμβάνουν:

1. Επιχειρηματική Δεοντολογία & Εταιρική Διακυβέρνηση

Α. Νέος Κώδικας Δεοντολογίας και Πλαίσιο Λήψης Αποφάσεων που διαμορφώθηκε μαζί με τους εργαζομένους και Πολιτική Επαγγελματικής Πρακτικής (3P) για την ενίσχυση της δεοντολογικής λήψης αποφάσεων με βάση συγκεκριμένες αρχές. Συμμετοχή των εργαζομένων κατά 100% σε σχετικά προγράμματα εκπαίδευσης.

Β. Νέο Πλαίσιο Διαχείρισης Κινδύνου Τρίτων, περιλαμβανομένων των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Εκτίμηση κινδύνου τρίτων στο 100% των προμηθευτών.

Γ. Συστηματική παρακολούθηση των στόχων από το ΔΣ και την τοπική διευθυντική ομάδα. Η εμπιστοσύνη και εταιρική φήμη ενσωματώνονται στους στόχους της ηγεσίας. Εκθέσεις διαφάνειας ανά διετία, που συμπεριλαμβάνουν ανάλυση ουσιαστικότητας.

2. Πρόσβαση στην Υγεία

Α. Διασφάλιση της ισότητας στην Υγεία και της διαθεσιμότητας των σκευασμάτων της Novartis. Επιτάχυνση των διαδικασιών Αξιολόγησης Τεχνολογίας Υγείας (HTA) και Διαπραγμάτευσης.

Β. Καινοτόμα μοντέλα πληρωμών, ιδιαίτερα σε θεραπευτικούς τομείς με υψηλές ανικανοποίητες ιατρικές ανάγκες και ασθενείς ευρείας κλίμακας, όπως καρδιαγγειακές παθήσεις.

Γ. Υποστήριξη της δημιουργίας πλαισίου και παροχής λύσεων σε ψηφιακά οικοσυστήματα (π.χ. χρήση Δεδομένων Υγείας και διαλειτουργικότητα) με απόλυτο σεβασμό στα προσωπικά δεδομένα των ασθενών.

3. Εταιρική Υπευθυνότητα

Α. Εργαζόμενοι: Υβριδικό μοντέλο εργασίας, γυναίκες σε άνω του 50% των θέσεων υψηλής ευθύνης, γονική άδεια αδιακρίτως φύλου, μισθολογική ισότητα έως το 2023, επιμόρφωση άνω των 100 ωρών ανά εργαζόμενο, βαθμός ικανοποίησης εργαζομένων >75%.

Β. Περιβάλλον: Ουδέτερο αποτύπωμα άνθρακα, νερού & πλαστικού έως το 2030. 100% ηλεκτροκίνητος εταιρικός στόλος έως το 2030.

Γ. Ασθενείς: Διαδικασίες και μηχανισμοί για τη συλλογή και τη μελέτη των απόψεων των ασθενών σε όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων. Ενίσχυση της συνεργασίας με ενώσεις ασθενών.

Δ. Τοπική κοινωνία: Έμφαση στην ενίσχυση ταλαντούχων νέων και ανάπτυξη νέας προσέγγισης στον εθελοντισμό των εργαζομένων. ●

Project Future junior

- Ονειρεύεσαι
από τώρα
να φτάσεις ψηλά;

Το Project Future μεγαλώνει μέσα από το **Project Future Junior**, το νέο πρόγραμμα εταιρικής υπευθυνότητας της Τράπεζας Πειραιώς, που δίνει την ευκαιρία σε νέους από **14 έως 17 ετών** να αναπτύξουν δεξιότητες του αύριο, παρακολουθώντας εκπαιδεύσεις σε τρεις θεματικούς πυλώνες:

- Project Management
- Digital Marketing
- E-Commerce

Το Project Future Junior υλοποιείται σε συνεργασία με το Junior Achievement Greece και απευθύνεται σε μαθητές και μαθήτριες, από δημόσια σχολεία της χώρας, τάξης Γ' Γυμνασίου έως Β' Λυκείου.

Δηλώσεις συμμετοχής έως 6/12

Μάθε περισσότερα στο www.projectfuture.gr/project-future-junior

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

20 χρόνια κοινωνικής προσφοράς από το ArGOODaki των Goody's Burger House

Η φετινή εκστρατεία φέρνει κοντά στον αθλητισμό παιδιά με νοητικές και κινητικές δυσκολίες, με πρεσβευτές τους Ολυμπιονίκες Μ. Τεντόγλου και Α. Τσαπατάκης

GOODY'S®
★ BURGER HOUSE ★

Το ArGOODaki των Goody's Burger House συμπληρώνει 20 χρόνια κοινωνικής προσφοράς και θα γιορτάσει τα γενέθλιά του αναλαμβάνοντας ακόμη ένα σημαντικό έργο. Με κεντρικό μήνυμα «**Η σκυτάλη περνάει στα χέρια σου, για να φτάσει η αγάπη παντού**», το ArGOODaki αυτά τα Χριστούγεννα μετατρέπεται στο σύμβολο της σκυτάλης που θα αλλάξει χέρια για να μοιράσει αγάπη. Σημαντικό μέρος αυτής της σκυταλοδρομίας αγάπης θα είναι οι **δύο Έλληνες Ολυμπιονίκες, Μ. Τεντόγλου και Α. Τσαπατάκης**, οι οποίοι αφήνοντας για λίγο τις αθλητικές τους υποχρεώσεις, θα συμμετέχουν ως πρεσβευτές στη φετινή εκστρατεία, κάνοντας ξεχωριστά τα 20ά γενέθλια του ArGOODaki. Πιο συγκεκριμένα, αυτά τα Χριστούγεννα το ArGOODaki θα προσπαθήσει να φέρει κοντά στον αθλητισμό **παιδιά με νοητικές και κινητικές δυσκολίες**. Το ArGOODaki εμπνέεται από τη δύναμή αυτών των παιδιών και τον αγώνα που δίνουν στην καθημερινότητά τους και στέκεται δίπλα τους, έμπρακτα, προσφέροντας τον απαραίτητο εξοπλισμό για την κάλυψη των αναγκών τους. Για τον σκοπό αυτό θα στηριχθούν **4 σύλλογοι σε μεγάλες πόλεις της Ελλάδας**, οι οποίοι προσφέρουν σε αυτά τα παιδιά ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών σχετικά με τον αθλητισμό, τη φυσικοθεραπεία, την εργοθεραπεία κ.ά. Οι σύλλογοι που θα στηρίξει φέτος το ArGOODaki είναι οι εξής: Ιωνάς - Τμήμα Θεραπευτικής Αγωγής ΑμεΑ (Αθήνα), Αετοί (Θεσσαλονίκη), Κ.Η.Φ.Α. ΑΜΕΑ (Χανιά) & Α.Ο. Πύρρος ΑμεΑ (Ιωάννινα).

Το πρόγραμμα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης ArGOODaki των Goody's Burger House αποτε-

λεί τον πλέον καταξιωμένο θεσμό κοινωνικής προσφοράς, που ενώνει διαχρονικά χιλιάδες κοινωνικά ευαισθητοποιημένους καταναλωτές σε εκστρατείες **προσφοράς και έμπρακτης αγάπης για τα παιδιά που βρίσκονται σε ανάγκη**.

Το ArGOODaki των Goody's Burger House ξεκίνησε το ταξίδι του το μακρινό 1999, όταν εμφανίστηκε για πρώτη φορά στη χριστουγεννιάτικη διαφημιστική καμπάνια των Goody's ως μια χαριτωμένη χριστουγεννιάτικη φιγούρα. Την επόμενη χρονιά απέκτησε τη μορφή ενός λούτρινου παιχνιδιού το οποίο συνόδευε τα Χριστουγεννιάτικα γεύματα της γνωστής αλυσίδας. Η ανταπόκριση του κόσμου ήταν τόσο εντυπωσιακή, που το λούτρινو αρκουδάκι εξαντλήθηκε μέσα σε λίγες μέρες από όλα τα καταστήματα!

Αυτή η μεγάλη αποδοχή οδήγησε και στη γέννηση της ιδέας του συνδυασμού του αρκουδιού, ενός συμβόλου της παιδικής αθωότητας, με ένα κοινωνικό πρόγραμμα το οποίο θα υποστηρίξει τα παιδιά που βρίσκονται σε ανάγκη.

Τα αποτελέσματα του προγράμματος είναι εντυπωσιακά, καθώς λειτουργώντας με συνέπεια **από το 2002**, έχει συγκεντρώσει πάνω από 4.000.000 ευρώ, έχει υλοποιήσει πολλά και σημαντικά έργα σε συνεργασία με επιλεγμένα ιδρύματα, φορείς και οργανισμούς, συμβάλλοντας ουσιαστικά στη βελτίωση της καθημερινότητας περισσότερων από 16.000 παιδιών και των οικογενειών τους, έχοντας παράλληλα ως συνοδοιπόρους σε αυτό το εντυπωσιακό έργο περισσότερους από 6.000.000 πελάτες έως τώρα, οι οποίοι έχουν εμπιστευθεί και έχουν συνεισφέρει στο ArGOODaki.

Το ArGOODaki κατά τη φετινή χριστουγεννιάτικη περίοδο

Το ArGOODaki των Goody's Burger House, πιστό στις αξίες της προσφοράς και της στήριξης των παιδιών σε ανάγκη, για 20ή χρονιά προσκαλεί όλους εμάς να συνεισφέρουμε στον φετινό σκοπό του: να συμβάλουμε –αγοράζοντας γεύματα ArGOODaki– στην προσφορά **του απαραίτητου εξοπλισμού** για τη στήριξη των 4 συλλόγων. Επιλέγοντας ένα γεύμα **ArGOODaki**, μπορούμε να διαλέξουμε ταυτόχρονα το δώρο που μας αρέσει ανάμεσα στα 9 φετινά συλλεκτικά αντικείμενα ArGOODaki: τον κλασικό και αγαπημένο ήρωα, ένα σημειωματάριο-notebook, ένα παγούρι, ένα μολύβι, ένα puzzle, ένα σετ μπισκοτοδοχείων, backpacks σε 3 χρώματα, ένα χαλάκι παιδικού δωματίου ή ένα μαξιλάρι για τον αυχένα.

Για όλη την εορταστική περίοδο μπορούμε να παραγγείλουμε το δικό μας ArGOODaki σε ένα κατάστημα Goody's Burger House ή μέσω delivery στο 18365, στο www.goodys.com ή μέσω του **Goody's app**, και να γίνουμε κι όλοι εμείς πρωταγωνιστές σε μια εκστρατεία γεμάτη αγάπη και φροντίδα για τα παιδιά που έχουν ανάγκη.

Για περισσότερες πληροφορίες, επισκεφτείτε τη διεύθυνση www.goodys.com ή ακολουθήστε τα στο Facebook Goody's Burger House και στο Instagram @goodysburgerhouse

Επιμέλεια:
ΤΑΝΙΑ ΔΕΛΗ

Swatch: Ερμού 6 Συνταγμα 2103313833, Σταδίου 60, 2103213328, swatch.gr, swatch.com

Swatch x Peanuts

Θα μπεις στην παρέα του Τσάρλι Μπράουν και του Σνούπι;

Η ιδέα είναι ότι η παρέα μας είναι ό,τι πιο πολύτιμο έχουμε. Φέτος, η **Swatch** αποφάσισε να μπει στην πιο αγαπημένη και διαχρονική σειρά κόμικς, στην παρέα των **Peanuts**. Είναι το αμερικάνικο κόμικ-στριπ που ξεκίνησε από το 1950, ενώ ακόμα παραμένει ένα από τα πιο δημοφιλή. Το έγραφε και το σχεδίαζε ο **Charles M. Schulz**. Οι Peanuts σημάδεψαν την εποχή της ποπ κουλτούρας με τα παιδιά-ήρωες, έξυπνα, νευρωτικά, αγαπησιάρικα, αθώα. Βασικός χαρακτήρας ο **Τσάρλι Μπράουν** και ο σκύλος του, ο **Σνούπι**,

ένα μπιγκλ πραγματικός σταρ. Τώρα η Swatch ετοίμασε μία θαυμάσια σειρά 6 ρολογιών με τους ήρωες, συν ένα ρολόι σε καμβά που δημιουργείτε μόνοι σας, συν ένα χριστουγεννιάτικο σπέσιαλ που έρχεται σύντομα. Ζωντανά χρώματα, σε καρέ κόμικς ή ελεύθερα, σχέδια που τρέχουν πάνω κάτω στο λουράκι και στο καντράν, έτοιμα να μπουν στη ζωή μας. Αν αγοράσετε και τα 6 σπέσιαλ μοντέλα, τότε έρχονται μαζί με δωράκι – μία κορνίζα για να τα φυλάτε και να στολίζουν τον τοίχο σας.

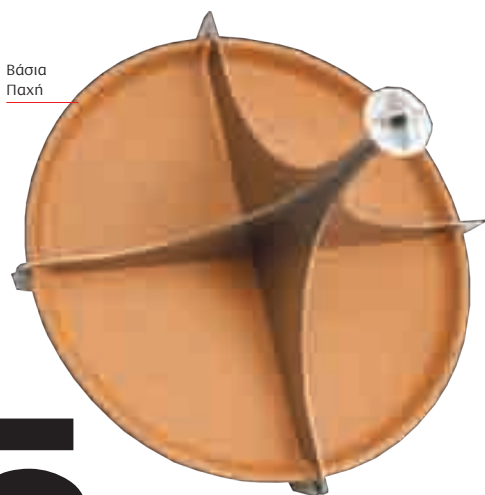

RTMone

Soteur

Βούλα
Πριοβόλου

Βάσια
Παχή

#ProjectPIATO

Αντώνης
Κυριακούλης

Κική
Περιβολάρη

Μαριάννα
Λούμπα

Σοφία
Βάμιαλη

Brassmentrats

Βάσω
Τρίγκα

Studio
Dellagrammatica

Kimalé

75

εικαστικοί σχεδιάζουν πιάτα για το Μουσείο Μπενάκη, για καλό σκοπό!

Της ΕΛΕΝΗΣ ΜΠΕΖΙΡΙΑΝΟΓΛΟΥ

Το Πωλητήριο του Μουσείου Μπενάκη είναι πάντα γεμάτο με καλόγουστες, ξεχωριστές δημιουργίες καλλιτεχνών που αγαπάμε να ψωνίζουμε για εμάς, το σπίτι ή τους φίλους μας. Κοσμήματα, διακοσμητικά, πρακτικά είδη και αξεσουάρ εμπνευσμένα από τις συλλογές του Μουσείου ή το προσωπικό στιλ κάθε δημιουργού που μας κάνουν να επιστρέφουμε στο Πωλητήριο ξανά και ξανά.

Ωστόσο, τα τελευταία τρία χρόνια, το Μπενάκη έχει καθιερώσει την κυκλοφορία μιας limited edition συλλογής για καλό σκοπό. Το #Project είναι μια ιδιαίτερη πρωτοβουλία που έχει στόχο να στηρίξει παραδοσιακές τεχνικές που τείνουν να εκλείψουν. Μετά το #projectKUBARAS και το #ProjectBALLA, φέτος έχει σειρά το #ProjectPIATO. Για ακόμη μία φορά, δεκάδες καλλιτέχνες (75 για την ακρίβεια), designers και σχεδιαστές –μεταξύ των οποίων ο Αντώνης Κυριακούλης, ο Στέφανος Ρόκος, η Βάσω Τρίγκα, τα Kimalé, οι Aluminati Shedia Art κ.ά.– φιλοτέχνησαν μια συλλογή από συλλεκτικά κεραμικά πιάτα γεμάτα χρώμα, έμπνευση και δημιουργία.

Ζωγραφιές, γλυπτά, γράμματα, προσωπογραφίες και σκίτσα μεταμορφώνουν απλά κεραμικά πιάτα σε μοναδικά έργα τέχνης που οι φίλοι και συνεργάτες του Μουσείου μεταποίησαν με απόλυτη ελευθερία στην έμπνευση και τα υλικά. Τα συλλεκτικά πιάτα αυτής της συνεργασίας εκτίθενται προς πώληση στο Πωλητήριο της Πινακοθήκης Γκίκα μέχρι τη Δευτέρα 29/11. Στη συνέχεια θα είναι διαθέσιμα και στα υπόλοιπα Πωλητήρια του Μουσείου. Τα έσοδα που θα συγκεντρωθούν από το #ProjectPIATO θα διατεθούν για την ενίσχυση του έργου της Νηματοουργίας Μέντης-Αντωνόπουλος (ΝΗ.Μ.Α.) και τη συμβολή της στη διατήρηση παραδοσιακών τεχνικών που τείνουν να εκλείψουν.

➤ Πινακοθήκη Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα, Κριεζώτου 3, Κολωνάκι

Κανένα φιλί για καληνύχτα

Εναλλακτικοί
χαιρετισμοί και
ευφάνταστες
παραλλαγές
αντικαθιστούν
το φιλί

Της ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ
ΚΟΥΤΣΟΜΗΤΡΟ-
ΠΟΥΛΟΥ

Το φιλί προκαλεί πανικό. Η κίνηση του πρόθυμου να φιλήσει, έτσι όπως ζυγώνει, ενεργοποιεί αντανακλαστικά. Έτοιμοι για τάκλιν. Σε περίπτωση αιφνιδιασμού ο εισπράττων το φιλί ελπίζει να τη γλιτώσει φτηνά από το ενδεχόμενο να προσβληθεί από κορωνοϊό και ιούς γενικώς. Ακόμα και αν έχουμε να κάνουμε με παρέα εμβολιασμένων τα δεδομένα έχουν αλλάξει άρδην και ουδείς μπορεί να αισθάνεται απόλυτα ήσυχος.

Αρα; Τα φιλιά κομμένα. Το ίδιο θα έλεγα και οι χειραψίες. Διότι αναθάρρησαν πολλοί συμπολίτες και απλώνουν το χέρι με τέτοιο τρόπο που αισθάνεσαι ότι τους προσβάλλεις αν αντιτείνεις μια μικρή γροθιά.

Είναι εντυπωσιακό από πού αντλούν τέτοια άνεση. Πιθανόν θέλουν να δείξουν ότι δεν φοβούνται, θέλουν να δείξουν ότι είναι εμβολιασμένοι, ότι το κακό έχει περάσει και η ντόμπρα, δυνατή χειραψία σφραγίζει μια γνωριμία.

Κάποτε το φιλί δεν προκαλούσε κανένα πανικό. Ανήκε στην εθιμοτυπία των κοινωνικών συναναστροφών. Για το ερωτικό δεν συζητάμε, δεν σταμάτησε ποτέ. Το φιλί χρησιμοποιήθηκε και ως πολιτικό εργαλείο, στη Γαλλία ο Φρανσουά Ολάντ είχε χαρακτηριστεί ως «ο βασιλιάς του φιλιού». Αλλά το social distancing εξαφάνισε το φιλί του κοινωνικού πρωτοκόλλου και των προεκλογικών εκστρατειών. Σε κάποιους τα «ματς μουτς» και τα «μάκια» λείπουν, αλλά σε κάποιους άλλους δεν λείπουν καθόλου.

Έρευνα που έγινε τον περασμένο Μάρτιο από το IFOP έδειξε πως το 78% των ερωτηθέντων δεν είχε την παραμικρή πρόθεση να χαιρετήσει αγνώστους-ανθρώπους που γνωρίζει για πρώτη φορά – με ένα φιλί.

Αλλά... Οι άνθρωποι, λέει ο Γκοτιέ Ζαρντόν, που διεξήγαγε τη δημοσκόπηση του φιλιού για το IFOP, υποφέρουν από τη δίψα του δέρματος. Χρειάζονται το φιλί διότι έτσι νιώθουν ότι μπαίνουν στον κόσμο του άλλου. Ότι τον γνωρίζουν καλύτερα.

Όλα αλλάζουν. Νέοι χαιρετισμοί διαδέχονται τους παλιούς. Αγκώνας με αγκώνα το γνωστό «elbow bump» ή το «foot shake», ή αλλιώς σόλα με σόλα. Το Tik Tok φιλοξενεί μια τεράστια γκάμα ευφάνταστων χαιρετισμών.

Ποια μπορεί να είναι η απάντηση στο φιλί; Ένα όμορφο χαμόγελο. Ζεστό και (όσο γίνεται) ειλικρινές.

eco
life

ΕΝΑ
ΜΠΟΥΚΑΛΙ
ΠΟΥ
ΔΕΝ
ΕΙΝΑΙ
ΠΛΑΣΤΙΚΟ!

Οικολογικά
Παγουράκια &
Φαγητοδοχεία

☎ 2102081628

✉ www.ecolife.com.gr

Ε. Λιβαδοπούλου

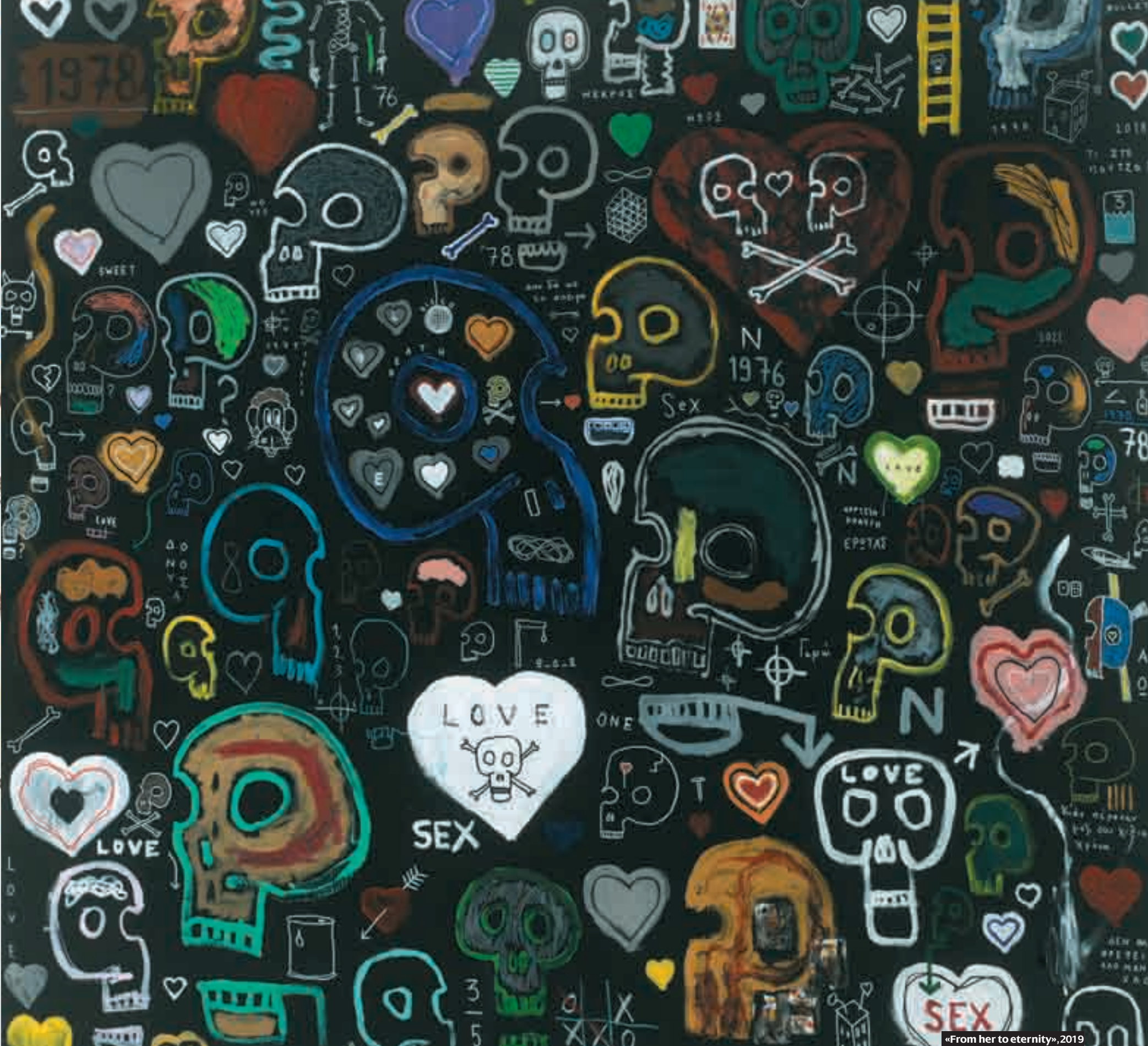
eco@ecolife.com

www.ecolife.com.gr

Η νέα έκθεση του **Νίκου Λαγού** στην γκαλερί **Ζουμπουλάκη**

Της **ΙΩΑΝΝΑΣ ΓΚΟΜΟΥΖΑ**

«From her to eternity», 2019

Ένας πολυσήμαντος κόσμος στο μεταίχμιο ονείρου και απειλής πρωταγωνιστεί στους καμβάδες της νέας σειράς έργων του γνωστού ζωγράφου.

Ασφυκτικά κατοικημένες μεσσύμβολα και λέξεις, οι συνθέσεις του Νίκου Λαγού διακρίνονται από μια αναγνωρίσιμη γραφή που μένει στη μνήμη φλερτάροντας με την αισθητική των κόμικς, το γκραφίτι αλλά και τη σχεδιαστική σχηματοποίηση της παιδικής ζωγραφικής. Είτε, όμως, ποντάρουν στην εξηρησιοπιστική ένταση του χρώματος είτε στην υποβλητική χρήση του μαύρου, οι καμβάδες του φιλοδωρούν το βλέμμα με

πυκνή και πολυσήμαντη πληροφορία και μέσα από απροσδόκπτες συναντήσεις και συμβιώσεις χτίζουν ένα ανησυχαστικό σύμπαν, που δεν του λείπει ο σαρκασμός και το χιούμορ.

Τρία χρόνια μετά την τελευταία του ατομική έκθεση στην Αθήνα, τον προσεχή Δεκέμβριο ο γνωστός ζωγράφος επιστρέφει στην γκαλερί Ζουμπουλάκη με τη νέα σειρά «Skulls and Hearts». Όπως προδιαθέτει και ο τίτλος, οι νεκροκεφαλές και οι καρδιές πρωταγωνιστούν στο λεξιλόγιό της. Αυτή τη φορά, τα γεμάτα χρώματα και εικόνες έργα του συνυπάρχουν με πιο λιτές

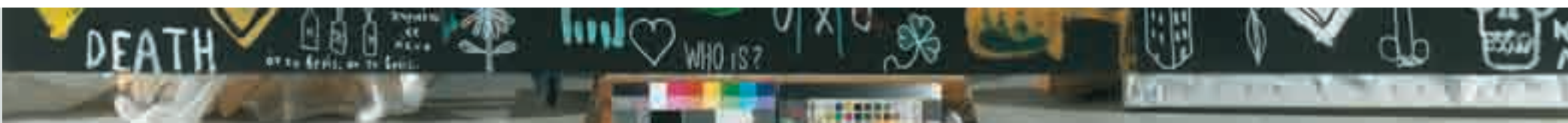
γραφής δημιουργίες. Σε αυτές μοιάζει να αποκωδικοποιούνται λεπτομέρειες που χάνονται στην πυκνότητα των υπολοίπων έργων, σαν ο καλλιτέχνης να προσπαθεί να απομονώσει και να κατευθύνει τη ματιά μας σε λεπτομέρειες και νοήματα που έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα. Και στα πιο σύνθετα έργα, ωστόσο, όπου το χρώμα κυριαρχεί, οι πολύ μικρές λεπτομέρειες μεγεθύνονται και επιδιώκουν να κυριαρχήσουν.

«Οι συνδυασμοί μορφών, λέξεων και συμβόλων, το παιχνίδι των συνειρμών και των αντιμεταθέσεων, η προβολή φαντασιώσεων, εμμονών και ενδόμυκων

φόβων ενεργοποιούν μια διαφορετική συνθήκη» σημειώνει χαρακτηριστικά για τη νέα ενότητα των έργων του Λαγού ο ιστορικός της τέχνης **Γιάννης Μπόλης** και συνεχίζει: «Οι φαινομενικά, κάποιες φορές, προσπελάσιμες εικόνες του, υπονομεύονται και αναιρούνται, τείνοντας σε μια αποξενωμένη, διφορούμενη και ανοίκεια κατάσταση. Σε ευθεία αντιστοιχία με συναισθηματικές λειτουργίες, μνημονικές ανακλήσεις και βιωματικές καταστάσεις παρουσιάζει έναν “ενδιάμεσο” κόσμο στο μεταίχμιο φαντασίας και ονείρου, επιάλτη και απειλής, παρουσίας και απουσίας. Προτάσσει μια προσωπική μυθολογία

σπάνιας ευαισθησίας και πληρότητας με τις έννοιες της ζωής και του θανάτου, της ερωτικής έλξης και της σεξουαλικής επιθυμίας, της τρυφερότητας και της ρευστότητας των έμφυλων σχέσεων, της απώθησης και της μοναξιάς, της καταπίεσης και της απελευθέρωσης, της απώλειας και του τραύματος, της απόρριψης, του ευνουχισμού και της καταβύθισης σε σκοτεινές και αχατογράφητες περιοχές του υποσυνείδητου, του διχασμού της προσωπικότητας, της δυσλειτουργίας και της δυσαρμονίας να διεκδικούν πρωταγωνιστικό ρόλο». Η ATHENS VOICE είναι χορηγός επικοινωνίας.

Νίκος Λαγός, *Skulls and hearts*, Γκαλερί Ζουμπουλάκη, πλ. Κολωνακίου 20, 2-31 Δεκεμβρίου 2021, Τρ., Πέμ. & Παρ. 11:00-20:00, Τετ. & Σάβ. 11:00-15:00

παίζει ένα αγόρι

με κούκλες;

Sam Albatros,

**Ο/η/το ετερόνυμος συγγραφέας, ποιητής και καλλιτέχνης με αφορμή
το βιβλίο «Ελαττωματικό αγόρι» μιλάει στην Athens Voice**

Του ΓΙΑΝΝΗ Χ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Μία από τις πλέον *sui generis* διαδικτυακές περσόνες των τελευταίων ετών είναι ο/η/το **Sam Albatros**. Με μεταπτυχιακές σπουδές στην Ψυχολογία από το Πανεπιστήμιο του Κέιμπριτζ και διδακτορικό στη Γνωσιακή Νευροεπιστήμη από το *University College London*, διδάσκει νευροεπιστήμη, ενώ παράλληλα έχει γίνει γνωστός στον καλλιτεχνικό χώρο μέσα από την πολυοχιδή καλλιτεχνική του υπόσταση. Ως ποιητής οπτικοποιεί τα έργα του και τα ανεβάζει στο Youtube, ενώ έχει μεταφράσει σημαντικές δουλειές *queer* (και μη) ποιητών στα ελληνικά (στην ιστοσελίδα του www.queerpoets.com), μεταξύ των οποίων και τον *Ocean Vuong, before-it-was-cool*, ουσιαστικά συστήνοντάς τον στο ελληνικό κοινό. Παράλληλα έχει παρουσιάσει *videoart performances* σε Ελλάδα, Κύπρο, Αγγλία και Βερολίνο. Με αφορμή την κυκλοφορία του πρώτου του μυθιστορήματος με τίτλο «Ελαττωματικό Αγόρι» από τις εκδόσεις Εστία, ένα βιβλίο για τις περιπέτειες ενός παιδιού δημοτικού σε μια επαρχιακή, φοβική πόλη της Ελλάδας, που έχει βρεθεί ήδη στα ευπώλητα ενώ η πρώτη του έκδοση εξαντλήθηκε τις δύο πρώτες εβδομάδες κυκλοφορίας, μιλήσαμε μαζί του.

— **Ποι@ είναι @ SamAlbatros; Γιατί με ψευδώνυμο;**

Η αγαπημένη μου ερώτηση την οποία δεν μπορώ ποτέ να απαντήσω. (γέλια) Το παιδάκι του βιβλίου μου γράφει: «Καμιά φορά όταν δεν μπορώ να κοιμηθώ κλείνω τα μάτια μου και φαντάζομαι ότι είμαι άλλος. Φαντάζομαι πώς ξυπνάω, σε τι σπίτι μένω και ποιους έχω φίλους. Μου αρέσει πολύ όταν δεν είμαι εγώ, όλα είναι πολύ καλύτερα έτσι». Αυτό που θέλω να πω είναι ότι @ SamAlbatros δεν είναι ψευδώνυμο, αλλά μια άλλη ταυτότητά μου, ένα ετερώνυμο πλάσμα. Ή τουλάχιστον έτσι ξεκίνησε. Σκέφτομαι κάτι που είχε γράψει ο Walt Odets, ένας κλινικός ψυχολόγος από τις ΗΠΑ: «Δουλεύοντας με queer ανθρώπους για πάνω από τριάντα χρόνια, αυτό που με στενοχωρεί πιο πολύ είναι η εξής τραγωδία: όταν ήταν παιδιά, τους δόθηκε ένα βιβλίο με περιορισμούς για όλα όσα δεν πρέπει να κάνουν και να είναι, αντί να τους δοθεί ένα βιβλίο με όλες τις εκδοχές των υπέροχων πλασμάτων που θα μπορούσαν να γίνουν». Νομίζω ότι αυτό είναι αντιπροσωπευτικό για πολλά queer άτομα που έχουν μεγαλώσει σε ένα φοβικό περιβάλλον, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και εκτός. Και μ' αυτό υπόψη αισθάνονται τον εαυτό τους να ασφυκτιά στα καλούπια που δεν μπορούν χωρέσουν. Και όση απόσταση και αν υπάρχει με το τότε, αυτά τα καλούπια τους στοιχειώνουν. Για αυτούς, όπως και για μένα, η δημιουργία μιας άλλης ταυτότητας σου δίνει την ευκαιρία να επαναπροσδιοριστείς από το μηδέν και για μένα ήταν σημαντικό αυτό: να γίνω ένας λευκός καμβάς και να μπορώ να εξερευνήσω τα πάντα από την αρχή. Αφήνοντας πίσω την ταυτότητά μας που έχει συνδεθεί με τόση κατακραυγή και είναι συνυφασμένη με όλα εκείνα που μας έλεγαν να γίνουμε.

— **Γιατί αποφάσισες να γράψεις το «Ελαττωματικό αγόρι»; Είχες την ανάγκη να πεις πράγματα (προσωπικά);, να ικανοποιήσεις αναγνωστικά το κοινό που είχες δημιουργήσει;**

Πολλοί θεωρούν ότι το βιβλίο είναι αυτοβιογραφία, ίσως λόγω του εξωφύλλου. Για αυτό και η εκδότριά μου ήθελε να υπάρχει κάτω από τον τίτλο η λέξη «μυθιστόρημα» και πολύ σωστά με συμβούλεψε. Έφτιαξα αυτόν τον φανταστικό χαρακτήρα για να μπορώ να πω την αλήθεια μέσω της τέχνης. Αν ο Sam Albatros είναι υπαρκτό πρόσωπο, τότε το βιβλίο είναι μια αυτοβιογραφία. Βλέπω τη γραφή σαν μια μορφή drag, όπου ξεκινάς από κάτι πραγματικό και έπειτα το στολίζεις, το στολίζεις, το στολίζεις, μέχρι που καταλήγεις σε τέχνη, όχι στην πραγματικότητα. Έτσι, όταν με ρωτάνε αν το βιβλίο είναι «πραγματικό» και αν όντως έχουν συμβεί έτσι τα πράγματα, αισθάνομαι σαν να ρωτάνε μια φουλ βαμμένη drag queen εάν αυτό είναι το πραγματικό της πρόσωπο.

— **Εσύ λοιπόν πώς κατέληξες να χτίσεις αυτόν τον χαρακτήρα και να τον ντύσεις με αυτά τα βιώματα;**

Υπάρχουν πολλές αναγνώσεις και απαντήσεις σε αυτό. Το βιβλίο περιγράφει τις περιπέτειες ενός queer παιδιού που μεγαλώνει σε φοβική επαρχία της Ελλάδας. Πολλά στεγανά της ελληνικής κοινωνίας συνεχίζουν να διαγωνίζονται απλά επειδή πολλοί ενήλικες συνήθισαν να ζουν μέσα σε αυτά. Ως απάντηση σε αυτόν τον τρόπο ύπαρξης, σκοπός του βιβλίου είναι να επιστρέψουμε σε εκείνον τον τρόπο σκέψης των παιδιών που συνεχώς ρωτάνε γιατί και αμφισβητούν τους περιορισμούς που επιβάλλει η κοινωνία. Όλους εκείνους τους ανυπόστατους κανόνες ως προς το πώς πρέ-

πει να είναι ένα κορίτσι, πώς πρέπει να είναι ένα αγόρι, ποιους μπορούμε να αγαπάμε, που διχάζουν ακόμα τη σύγχρονη ελληνική κοινωνία, είναι που ήθελα να καυτηριάσω.

Θα μπορούσε να πει κανείς ότι υπήρχε μια ανάγκη να γραφτεί ένα βιβλίο όπου δεν υπάρχει αυτή η φιγούρα του queer ατόμου το οποίο στο τέλος θα αυτοκτονήσει/θα δολοφονηθεί/θα είναι δυστυχισμένο. Κάτι το οποίο, εμείς οι millennials στην Ελλάδα ζήσαμε πολύ έντονα. Θυμάμαι για παράδειγμα ταινίες όπως το «Μυστικό του Brokeback Mountain», όπου δολοφονούνται στο τέλος οι πρωταγωνιστές, ή ελληνικές ταινίες όπως το «Γαλάζιο φόρεμα» ή «Από την άκρη της πόλης», όπου οποιεσδήποτε διαφοροποιήσεις ως προς το φύλο και τη σεξουαλικότητα κατέληγαν σε αυτοκτονίες ή σε θάνατο εν γένει. Με αυτές τις ταινίες μεγάλωσα, όπου πραγματικά δεν υπήρχε ελπίδα. Καθόλου χιούμορ να ελαφρύνει τη βαρύτητα. Και όταν υπήρχε χιούμορ (π.χ. στην τηλεόραση), πάντα τα queer άτομα ήταν «the butt of the jokes».

Κάποιος θα μπορούσε να πει ότι είναι ένα βιβλίο που δείχνει πως χαρούμενα, πολύχρωμα παιδάκια μπορούν να γίνουν δυστυχισμένα, αλλά δεν τα σκοτώνει αυτό στο τέλος. Υπάρχει ελπίδα ή ενδεχομένως μια αβεβαιότητα ως προς το τι θα γίνει. Δεν ήθελα να κλείσω το βιβλίο με κάτι υπερβολικά χαρούμενο ή αισιόδοξο ή λυπηρό, αλλά με κάτι ρεαλιστικό. Όταν ρωτάει στο τέλος του βιβλίου το παιδάκι πότε θα γίνουν όλα αυτά τα ωραία που περιγράφει η δασκάλα του, η απάντηση είναι «σε λίγο». «Σε λίγο» μπορεί να σημαίνει αύριο ή ποτέ. Είναι το πιο ελπιδοφόρο και συνάμα το πιο σκληρό πράγμα του κόσμου αυτή η αναμονή.

Μια άλλη ανάγνωση του βιβλίου θα μπορούσε να είναι το εξής: ότι πρόκειται για ένα βιβλίο που γράφτηκε από έναν μεγάλο ο οποίος κάνει το παιδάκι, ο οποίος προσπαθεί να επανοικειοποιηθεί το παρελθόν, ότι όλο το βιβλίο είναι

ένα σκοτεινό παραμύθι επανοικειοποίησης του παρελθόντος. Κι αυτό γιατί ίσως πολλά από τα πράγματα που λέει ο πρωταγωνιστής ενδεχομένως να μην τα έλεγε τότε, σε εκείνη την ηλικία. Αν σε κάποιο παράλληλο σύμπαν έπρεπε να τα ζήσει από την αρχή όλα αυτά τα τραυματικά γεγονότα, θα τα αντιμετώπιζε με περισσότερο χιούμορ, όπως το παιδάκι του βιβλίου.

— **Με εντυπωσίασε πολύ ο τρόπος που χειρίζεσαι το αφηγηματικό τρικ: γράφεις το βιβλίο, σαν να το έγραφε ένα παιδί. Το εγχείρημα αυτό οδηγεί και υπηρετεί πλήρως την αφήγησή σου, ενώ παράλληλα βοηθά να τεκμηριωθεί αφηγηματικά ο μικρός πρωταγωνιστής, όχι μόνο ψυχικά αλλά και γλωσσικά...**

Θεωρώ το βιβλίο ρευστό σε πολλά σημεία: ως προς το αν αυτός που γράφει το βιβλίο είναι όντως παιδί ή ένας ενήλικας που προσπαθεί να γράψει σαν παιδί, καθώς η εκφορά λόγου ίσως να είναι πιο ώριμη σε σημεία. Ρευστότητα ως προς το αν το βιβλίο είναι χιουμοριστικό ή δραματικό, αυτοβιογραφικό ή όχι. Μου αρέσει η ανάγνωση ότι ο αφηγητής είναι ένας ενήλικας που προσπαθεί να αφηγηθεί το παρελθόν με τρόπο χιουμοριστικό, ώστε να το κάνει λιγότερο τραυματικό. Αυτό παραπέμπει σε ψυχοθεραπευτικές μεθόδους, όπου κλινικοί ψυχολόγοι ζητούν

από τους ασθενείς με PTSD (Post Traumatic Stress Disorder= Διαταραχή μετατραυματικού στρες) να σκεφτούν πάλι τα τραυματικά γεγονότα που έζησαν και να τους δώσουν ένα διαφορετικό τέλος ή να τα «κόψουν» πριν το τέλος, πριν συμβεί το κακό ή να τα αντιμετωπίσουν με χιούμορ, μετριάζοντας με αυτόν τον τρόπο το τραύμα. Αυτό που ξέρουμε από τη νευροεπιστήμη είναι ότι ένα περιστατικό που συνέβη π.χ. πριν δέκα χρόνια και εσύ το ανακαλείς στη μνήμη σου, δεν ανακαλείς το ίδιο το περιστατικό, αλλά την τελευταία σου ανάμνηση από αυτό π.χ. το πώς το θυμήθηκες πριν μια εβδομάδα όταν το σκεφτόσουν. Έτσι λοιπόν κάθε φορά που το ανακαλείς, το «ξαναγράφεις» στο μυαλό σου. **A**

ΒΙΒΛΙΟ

Επιμέλεια:
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ

ΠΕΤΡΟΣ ΤΑΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας συγγραφέας ακατάλληλος για ανηλίκους... όλων των ηλικιών

Του ΠΑΡΗ ΔΟΜΑΛΗ, Φωτό: ΚΩΣΤΑΣ ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ /
ΕΚΔΟΣΕΙΣ /
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ /
ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Ο Πέτρος Τατσόπουλος διαθέτει την ικανότητα να μη σε κάνει να βαριέσαι όταν μιλάς μαζί του. Έχει έναν μοναδικό τρόπο να διανθίζει την κουβέντα με την ενέργειά του, το χιούμορ και τις πολλές γνώσεις του. Ένα Σάββατο πρωί «προσγειώθηκα» στον καναπέ ενός καλόγουστου σαλονιού σε ένα ήσυχο διαμέρισμα στο Χαλάνδρι. Ο χώρος αποπνέει μια πολύ θετική αύρα, με βιβλιοθήκες γεμάτες ασφυκτικά με βιβλία που σίγουρα δεν είναι ντεκόρ. Ο Πέτρος Τατσόπουλος μου δίνει την αίσθηση κατά τη διάρκεια της δώρης συζήτησής μας ότι είναι ο εαυτός του. Άμεσος, επικοινωνιακός, καυστικός, δεν μασάει τα λόγια του. Μιλήσαμε για αρκετά πράγματα. Είναι δύσκολο να μείνει μόνο σε ένα θέμα και ακόμα δυσκολότερο για τον συνομιλητή να τον επαναφέρει. Το μυαλό του φαίνεται να συνδέει διάφορες

πληροφορίες από παντού, ενώ δεν κρύβεται εύκολα η τεράστια αγάπη του για το διάβασμα και το σινεμά. Με καλωσορίζει με μια εγκάρδια χειραψία.

— **Είστε άνθρωπος που κρίνετε τον άλλον από την πρώτη χειραψία;**

Νομίζω πως όχι. Όλοι όμως αδικούμε ανθρώπους που γνωρίζουμε για πρώτη φορά. Προσπαθώ, όταν εκφράζω την άποψή μου και κυρίως όταν την εκφράζω δημόσια, να μην είναι η πρώτη εντύπωση. Φυσικά και έχω αδικήσει πολλούς. Δεν συζητάμε για την άλλη πλευρά, για το αν με έχουν αδικήσει. (Γέλια) Υπάρχουν εμμονές, ασυνείδητα δηλαδή δεν καταλαβαίνεις τι μπορεί να σε ενοχλεί σε κάποιον ή να σου αρέσει. Δεν μπορείς να το εξηγήσεις καν.

— **Μόλις κυκλοφόρησε το νέο σας βιβλίο «Το όπιο του λαού», με υπότιτλο «Μια ανορθόδοξη**

προσέγγιση». «Ένα βιβλίο ακατάλληλο για ανηλίκους... όλων των ηλικιών». Πείτε μας σχετικά με αυτό.

Το «ακατάλληλο» ήταν ένα διαφημιστικό σλόγκαν. Μια δικιά μου ιδέα. Δεν ξέρω αν ήταν ευτυχής ή ατυχής έμπνευση. Όσον αφορά το οξύμωρο, τους «ανηλίκους όλων των ηλικιών», είναι κάτι που το πιστεύω γενικότερα – ότι δηλαδή η πνευματική ωρίμανση δεν έχει να κάνει καθόλου με την ηλικία. Ειδικά σε σχέση με τη θρησκεία, τη διακύβευση στο συγκεκριμένο βιβλίο, αυτό το συναντάμε κατά κόρον. Βλέπουμε δηλαδή ανθρώπους που είναι προσκολλημένοι σε μια ηλικία, σε μια πεποίθηση, σε μια πίστη για την οποία δεν σκκώνουν συζήτηση, δεν θέλουν να ακούσουν τίποτα άλλο και δεν πιστεύουν σε κανενός είδους δική σου ανιδιοτέλεια άμα δεν την παραδέχεσαι. Πιστεύουν απλώς ότι είσαι πράκτορας μιας άλλης άποψης. Έχω βάλει στο βιβλίο μια φράση του Αλεχάντρο Χοδορόφσκι που λέει ότι «τα

εάν μπορούμε να γράφουμε κατευθείαν στη γραφομηχανή ή να γράφουμε στο χέρι και μετά να τα μεταφέρουμε στη γραφομηχανή. Το βιβλίο σε μια τέτοια περίοδο με έναν πολύ περίεργο τρόπο παίζει και περιθωριακό και κεντρικό ρόλο. Βγαίνουν πολύ λιγότερα βιβλία απ' ό,τι σήμερα. Δεν υπάρχει συγκροτημένο τμήμα στους εκδοτικούς οίκους που να υποδέχεται χειρόγραφα νέων συγγραφέων. Από τη στιγμή όμως που έβγαιναν τα βιβλία, έμεναν στους πάγκους πολύ περισσότερο καιρό. Δεν ήσουν πρωτοεμφανιζόμενος και πρωτοεξαφανιζόμενος, όπως είσαι τώρα. Σου έδιναν ζωτικό χρόνο για να σε μάθουν. Υπήρχε και περιέργεια για τον πειραματισμό... ακόμα και για νέους, εντελώς αγνώστους συγγραφείς. Οι άνθρωποι ήταν λιγότερο συντηρητικοί απ' ό,τι σήμερα και κυρίως δεν ήταν ξερόλες όπως είναι σήμερα. Δεν είχε αναπτυχθεί ακόμη αυτό που αποκάλεσε αργότερα ο Ουμπέρτο Έκο ως «η απενοχοποίηση των ηλιθίων», μέσω των social media. Σήμερα όλοι έχουν γνώμη για οτιδήποτε, ανεξαρτήτως αν το έχουν δει ή το έχουν διαβάσει.

Πέτρος Τατσόπουλος,
«Το όπιο του λαού»,
εκδ. Μεταίχμιο, σελ. 360

— Από πού ξεκινάτε μια ιστορία σας; Την έχετε ολοκληρωμένη στο μυαλό σας ή τη διαμορφώνετε σταδιακά;

Λοιπόν σε αυτά τα 43 χρόνια από το πρώτο βιβλίο έχουν αλλάξει προφανώς και η θεματολογία μου και ο τρόπος που δουλεύω. Προσπάθησα να μην είμαι ο συγγραφέας του ενός θέματος, να μην έχω μια μανιέρα και να πηγαίνω με αυτόματο πιλότο. Ακολούθησα τον άλλον δρόμο, αυτόν που ο Αντόνιο Ταμπούκι, ένας πολύ σπουδαίος Ιταλός συγγραφέας, ονόμαζε «ο συγγραφέας χωρίς δίκτυ ασφαλείας». Κάθε φορά δηλαδή αλλάζεις θέμα ρισκάροντας. Το θέμα το οποίο έχεις πολύ ομιχλωδώς μέσα στο κεφάλι σου διαμορφώνεται σιγά σιγά, παίρνει σάρκα και οστά και όχι μόνο αλλάζει, αλλά συχνά σου επιβάλλονται οι αλλαγές κόντρα στην αρχική σου θέληση. Οι ήρωές σου επιβάλλουν τη δική τους άποψη. Τελικά το μυθιστόρημα συνδιαμορφώνεται από αυτά που ήθελες να πεις ευθύς εξαρχής και από αυτά που σου προέκυψαν καθ' οδόν. Χωρίς αυτή τη δημιουργική φάση θα το βαριόμουν αφόρητα.

— Έχετε τον φόβο μήπως χάσετε κάποτε το πάθος σας για το γράψιμο;

Δεν το φοβάμαι αυτό το πράγμα... γιατί ξέρω ότι το έχω χάσει. Αυτό που λες εσύ ως πάθος, το πρώτο πάθος, το έχω χάσει. Είναι σαν το σεξ. Τον πρώτο καιρό δεν σε ενδιαφέρει καθόλου η τεχνική, ούτε η φαντασίωση, τίποτα. Και σιγά σιγά σε ενδιαφέρει η τεχνική, γίνεσαι πιο καλός, βάζεις και τη φαντασία σου να δουλέψει. Χάνεις κάτι, κερδίζεις κάτι. Αλλάζεις. Ώσπου φτάνει μια μέρα και μπορεί να μη σε ενδιαφέρει καν το άθλημα. Προφανώς δεν έχεις το ίδιο με το πάθος που είχες στα 18 σου. Έγραψα 22 βιβλία, γύρω στις 8 με 9 χιλιάδες σελίδες χοντρικά. Πώς μπορώ να διατηρώ το ίδιο πάθος με τότε που έγραφα τις πρώτες διακόσιες;

— Τι χάνει επομένως κανείς μεγαλώνοντας;

Χάνει ζωή πρώτα απ' όλα. Πεθαίνουν τα κύτταρά σου καθημερινά. Κάθε μέρα είναι και μια μέρα λιγότερη. Αλλιώς μετράς τον χρόνο σου, ειδικά άμα έχεις κοντέψει να μετακομίσεις κάτω από το γρασίδι, όπως

εγώ προ διετίας· τότε σώθηκα για πολύ λίγα λεπτά της ώρας, όπως μου είπαν οι γιατροί, οι σωτήρες μου στη συγκεκριμένη περίπτωση. Και οι μοναδικοί σωτήρες μου, το τονίζω αυτό, γιατί με έχουν πρήξει με την παρέμβαση των θεϊκών δυνάμεων και αντιλέγω «γιατί με έσωσε εμένα ο Θεός;». Το πιο ωραίο μου το έγραψε ένας στο διαδίκτυο «σε σιχαίνεται τόσο πολύ που δεν σε θέλει κοντά του και σε ξανάστειλε πίσω».

— Κάτι από τη νεανική του ζωή που μεγαλώνοντας το χάνει;

Πα να ξαναγυρίσουμε στο σεξ, ό,τι χάνει σε ενέργεια το κερδίζει σε τεχνική. Αναλόγως βέβαια αν τον ενδιαφέρει και αν έχει σημασία, γιατί στο σεξ μάλλον παίζει μεγαλύτερο ρόλο η ενέργεια. (Γέλια) Ο Μάο Τσετούνγκ έλεγε πως «η πείρα είναι μια χτένα για φαλακρούς». Αυτό καταλαβαίνεις μεγαλώνοντας. Ωραία η πείρα σου, ωραίες οι εμπειρίες σου, αλλά δεν έχεις πλέον μαλλιά να χτενίσεις.

— Πώς αντιδράτε στην αποτυχία;

Με όλα τα στάδια του πένθους. Οργίζομαι, στεναχωριέμαι και τελικά συμφιλιώνομαι. Δεν ξέρω άλλον τρόπο. Θεωρώ την αποτυχία εξίσου αναμενόμενη, δεδομένη, με την επιτυχία. Μέσα στο παιχνίδι όλα.

— Νιώθετε όμως επιτυχημένος συγγραφέας;

Διαβάζοντας κάποια χολερικά σχόλια στο διαδίκτυο νιώθω ότι... δεν είμαι συγγραφέας (γέλια) και νιώθω ότι πρέπει να προλάβω να γράψω κανένα βιβλίο, μπας και αποδείξω στα εξήντα-φεύγα ότι είμαι συγγραφέας. Δεν έχει σημασία. Το «ματαιότης ματαιοτήτων» εδώ ταιριάζει γάντι.

— Τον 20χρονο εαυτό σας που έγραψε τους «Ανήλικους» τι θα τον συμβουλευάτε;

Δεν θέλω να τον συμβουλευσω. Γι' αυτό δεν μου άρεσαν ποτέ και οι βελτιωμένες εκδόσεις. Να προβάλλω την «εμπειρία» του 40άρη ή του 60άρη πάνω στον 20άρη; Εγώ ήθελα πάνω στα βιβλία μου να φαίνονται και τα λάθη μου και οι βλακείες μου και οι εμμονές που είχα κάθε περίοδο. Να είναι ένας καθρέφτης της δικής μου ηλικίας, της δικής μου διαφοροποίησης, της δικής μου ανάπτυξης ή ακόμα και οπισθοδρόμησης σε κάποια σημεία, αλλά να φαίνεται, να μην υπάρχει ένα τεχνητό lifting.

— Και τέλος, με μια φράση, η φιλοσοφία σας για τη ζωή ποια είναι;

(Γέλια) Λοιπόν, θα σου πω ένα σύντομο ανέκδοτο. Ψάχνει κάποιος να βρει το νόημα της ζωής και πάει σε διάφορα φιλοσοφικά κινήματα. Του λέει ένας φίλος του: «Κοίταξε, οι δυτικοί δεν ξέρουν από αυτά, θα πας στην Ανατολή. Εκεί υπάρχει ένας γκουρού 400 χρονών, ούτε ο ίδιος ξέρει πότε γεννήθηκε, και είναι ο μόνος στον κόσμο αυτή τη στιγμή που ξέρει ποιο είναι το νόημα της ζωής». Αυτός ταλαιπωρείται πολύ, του την πέφτουν αρκούδες, τίγρεις και τα λοιπά, φτάνει καταματωμένος μπροστά στον γκουρού και του λέει: «Άγιε Πατέρα, μου είπαν ότι μόνο εσύ ξέρεις το νόημα της ζωής». Λέει ο γκουρού: «Ναι μόνο εγώ το ξέρω», «Πες το μου γιατί πεθαίνω, όπως βλέπεις», του λέει. «Ναι, να σ' το πω, λοιπόν το νόημα της ζωής είναι το ποτάμι». Τον κοιτάει ο άλλος, αιμορραγεί, του κάνει: «Το ποτάμι;» και του λέει ο Άγιος Πατέρας: «Γιατί δεν είναι;». Αυτό το «γιατί, δεν είναι;» είναι η δική μου φιλοσοφία.

— Σας ευχαριστώ πολύ!

Να είσαι καλά. **A**

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΗΤΑΝ ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΟΙ ΑΠ' ΟΤΙ ΣΗΜΕΡΑ ΚΑΙ ΚΥΡΙΩΣ ΔΕΝ ΗΤΑΝ ΞΕΡΟΛΕΣ ΟΠΩΣ ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΕΡΑ

πουλιά που γεννιούνται μέσα σε κλουβιά θεωρούν το πέταγμα ασθένεια». Άρα πιστεύουν ότι, για να γράφεις αυτά τα πράγματα για την Ορθοδοξία, εσύ είσαι μουσουλμάνος, Εβραίος ή κάτι άλλο. Δεν πιστεύουν ότι εσύ μπορεί να είσαι άνθρωπος με τον ίδιο τρόπο και να πιστεύεις ότι όλες οι θρησκείες, και ειδικά οι μονοθεϊστικές, είναι στην ουσία πετυχημένες θεωρίες συνωμοσίας που κατάφεραν να πείσουν τον νου και την καρδιά δισεκατομμυρίων ανθρώπων.

— Το 1980 εκδόθηκε το πρώτο σας μυθιστόρημα «Οι ανήλικοι». Εσείς τότε ήσασταν μόλις 20 ετών. Τι σκεφτόσασταν, τι σας προβλημάτιζε τότε;

Πρέπει να καταλάβουμε ότι το 1978, όταν έγραφα το πρώτο μου βιβλίο, με το 2021 δεν απέχει 43 χρόνια. Απέχει 2 με 3 αιώνες. Δεν υπήρχαν υπολογιστές, ούτε κινητά τηλέφωνα φυσικά, τίποτα από τα πράγματα που σήμερα είναι μέρος της καθημερινότητάς μας. Όταν είχαμε γνωριστεί με τον Μένη Κουμανταρέα το 1980 και συζητούσαμε, ο προβληματισμός μας ήταν

BIBLIO

Επιμέλεια:
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ

Νίνα Καλούτσα, πώς μπορούμε να μιλάμε ώστε να μας ακούν;

Η συγγραφέας του βιβλίου «Η φωνή της επιτυχίας» περιγράφει την τέχνη του λόγου

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΘΑΝΟΥ

Δεν διαλέγεις τη φωνή σου. Μπορείς όμως να διαμορφώσεις τον αντίκτυπό της και να της προσδώσεις μοναδική ταυτότητα. Η Νίνα Καλούτσα λάτρεψε τη μουσικότητα της ανθρώπινης φωνής από μικρό παιδί. Από τις χορωδιακές εκδηλώσεις στη γειτονική μητρόπολη στην Καρδίτσα, στις περιοδεύουσες παραστάσεις τα εφηβικά καλοκαίρια στον Καύκασο, στις σπουδές κλασικού τραγουδιού στη Μόσχα, το Σάλτσμπουργκ, τις αμέτρητες ώρες μελέτης στο Κονσερβατόριο Τσαϊκόφσκι.

Σήμερα, κάτοχος διπλώματος και μάστερ Όπερας με 25 χρόνια σταδιοδρομίας, η Νίνα Καλούτσα διατηρεί την ίδια εκείνη παιδικότητα, της οποίας μύχιος πόθος είναι η ανάδειξη των συναισθηματικών αποχρώσεων που εκφράζουν οι ήχοι. Η φωνή φέρνει τη σκέψη στο φως, και μέσα από σεμινάρια φωνής, δημόσιας ομιλίας, προσωπικού coaching και ενδυνάμωσης ομάδων, έχει προσφέρει πολύτιμες υπηρεσίες σε εκπαιδευτικούς, πολιτικούς, επιχειρηματίες, απλούς ανθρώπους που λαχταρούν να εκφραστούν με πειθώ και αυτοπεποίθηση, ενώ στο παλμαρέ των συνεργασιών της περιλαμβάνονται ορισμένες από τις πλέον αναγνω-

ρισμένες και επιδραστικές εταιρίες της Ελλάδας και του κόσμου. Το απόσταγμα των γνώσεών της συμπυκνώνεται στο «Η φωνή της επιτυχίας», που κυκλοφόρησε πρόσφατα στις εκδόσεις Key Books. Μέσα από εύληπτα κείμενα, σχεδιαγράμματα, οδηγούς ασκήσεων, QR codes, η συγγραφέας καταθέτει ένα εγχειρίδιο γύρω από το πώς μπορούμε να ανακαλύψουμε την αληθινή φωνή μας και να τη χρησιμοποιούμε αποτελεσματικά στην καθημερινότητά μας.

Πιστεύετε ότι οι περισσότεροι άνθρωποι υποτιμούμε τις δυνατότητες της λεκτικής έκφρασής μας; Επιτρέψτε μου να αντικαταστήσω τη λέξη «υποτιμούμε». Η αλήθεια είναι ότι οι περισσότεροι άνθρωποι «αγνοούμε» το πώς ακριβώς επηρεάζει τη ζωή μας ο προφορικός λόγος – ο οποίος αποτελείται από στοιχεία λεκτικά (λέξεις) και μη λεκτικά (φωνή, γλώσσα σώματος). Ας παραμείνουμε όμως στη φωνή. Όλοι γοητευόμαστε από μία βαθιά φωνή γεμάτη συναίσθημα και από την ωραία εκφορά λόγου. Αφενός, λοιπόν, αγνοούμε, αφετέρου γοητευόμαστε. Με τη διδασκαλία μου καθιστώ κατανοητό ότι η φωνή αποτελεί έκφραση

του ψυχικού μας κόσμου και ισχυρό εφόδιο επιτυχίας. Δείχνω τις δυνατότητες του προφορικού λόγου και διαβεβαιώνω με παραδείγματα και ασκήσεις ότι είναι εφικτό, για κάποιον που θα το αποφασίσει, να ανακαλύψει την «πραγματική» του φωνή.

Σπουδάσατε κλασικό τραγούδι, θπτεύσατε στο πλευρό σπουδαιών προσωπικοτήτων της μουσικής, γνωρίσατε τη μαγεία της σκηνής. Τι σας έκανε να περάσετε στην πλευρά της διδασκαλίας; Είχα την τύχη να σπουδάσω στο περίφημο Ωδείο Τσαϊκόφσκι της Μόσχας και να συνυπάρξω με μεγάλα ονόματα της όπερας. Στα 10 χρόνια σπουδών, αποθησαύρισα εμπειρία και πολύτιμες γνώσεις. Αυτά θέλησα να μεταδώσω μέσω της διδασκαλίας μου. Με ώθησε προς αυτήν την κατεύθυνση το πάθος μου για τη μουσική, για τη φωνή, για τις λέξεις. Όσο δίδαχα, η γνώση και οι νέες εμπειρίες από τους μαθητές μου, μετουσιώνονταν στη Μέθοδό μου, την οποία αναλύω στο βιβλίο μου. Φυσικά, εξακολουθώ να ερευνώ νέους τομείς σχετικά με τη φωνή, με την ομιλία και με τη σημασία του λεξιλογίου, συνδυάζοντας πλέον και τις πρόσφατες εξελίξεις της νευροεπιστήμης.

Νίνα Καλούτσα
Η φωνή της επιτυχίας
Εκδ. KEY BOOKS

Ο ειδικός Φωνής και Δημόσιας Ομιλίας προφανώς ήταν κάτι πρωτόγνωρο στα πρώτα σας βήματα. Πόσο δύσκολο στάθηκε να καθιερωθείτε; Πράγματι, ήταν

κάτι πρωτόγνωρο, ωστόσο μόνο για το ευρύ κοινό. Διότι πάντα υπήρχαν δάσκαλοι φωνής, όπως για παράδειγμα στα ωδεία και στις δραματικές σχολές. Προσωπικά, έχοντας διδάξει σε ωδεία της Αθήνας, έχω δώσει πολλά διπλώματα κλασικού και σύγχρονου τραγουδιού. Ωστόσο, όραμά μου ήταν να δείξω στους πάντες ότι «είμαστε η φωνή μας», ότι η φωνή αποκαλύπτει τις πτυχές της ύπαρξής μας, ότι η ομιλία μας προσελκύει ή απωθεί ανθρώπους, ότι μας ανοίγει δρόμους ή μας αποκλείει. Η διδασκαλία μου σήμερα είναι η σταδιακή μετεξέλιξη των νεανικών ερώτων μου: φωνή, εκφορά λόγου, presence, etiquette σκηνής, ηθοποιία, κινησιολογία. Σε αυτά προστέθηκαν νέες αγάπες: ρητορική, ύφος, λεξιλόγιο. Από τα πρώτα ανοιχτά σεμινάρια μου, ποικίλο κοινό έδειξε ενδιαφέρον: καθηγητές, ψάλτες, φοιτητές, ηθοποιοί, άνθρωποι που είχαν θέματα υγείας στις φωνητικές χορδές, άλλοι που «έχαναν τη λαλιά τους» λόγω ψυχολογικών αναστολών. Άλλου είδους πολύτιμη εμπειρία για εμένα. Δεν θα έλεγα ότι δυσκολεύτηκα να καθιερωθώ και θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στους χιλιάδες μαθητές που με εμπιστεύτηκαν. Καθώς δε, η ανάγκη για προσωπική εξέλιξη ολοένα αυξάνεται, αντίστοιχα διευρύνεται και το κοινό που ενδιαφέρεται να βελτιώσει τη φωνή και τη δημόσια ομιλία του.

Ένα από τα πιο ενδιαφέροντα εδάφια του «Η φωνή της επιτυχίας» αφορά αυτό που ονομάζεται «αρνητικό μοτίβο φωνής»: Χονδρικά τη λαθεμένη διαχείριση του λόγου, με δυσχερή αποτελέσματα. Είναι το σύμπτωμα η φωνή σε μια τέτοια περίπτωση, και όχι η ασθένεια; Θίγεται ένα από πιο ενδιαφέροντα φαινόμενα, τη φωνή ως σύμπτωμα! Μία φωνή με πλούσιο πχόχρωμα εντυπωσιάζει, εισακούγεται και επηρεάζει τον ακροατή. Μία λεπτή και διαρκώς άτονη φωνή πιθανώς αποκαλύπτει ανασφάλεια, έλλειψη αυτοπεποίθησης ή φόβο. Δημιουργεί φτωχή σύνδεση με τους συνομιλητές και τους απωθεί. Υπάρχουν φωνές που πχούν μονίμως απειλητικές ή ανέκφραστες ή θλιμμένες... Με άλλα λόγια, στη φωνή «ακούγεται» η υποβόσκουσα κατάσταση, είτε σωματική είτε ψυχική. Ήδη ο Φρόιντ εντόπισε το θέμα, το οποίο έχουν εξελίξει οι επόμενοι μεγάλοι ψυχαναλυτές. Είναι αυτό που με δύο λέξεις συγκλονιστικά περιγράφει ο Ζακ Λακάν: «Μέσα στη φωνή

που ακούγεται, υπάρχει μία άφωνη φωνή». Η φωνή ως σύμπτωμα λοιπόν, είναι αποκαλυπτική. Ένας από τους στόχους της Μεθόδου μου είναι να αναδεικνύει όλα τα στοιχεία που συνήχουν με αυτήν, να βοηθά να αναγνωριστούν και κατόπιν να εξισορροπηθούν. **A**

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ /
ΕΚΔΟΣΕΙΣ /
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ /
ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Σαμάντα Σβέμπλιν: Ίδια συγγραφέας, άλλο είδος γραφής

Του ΑΡΗ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

Σπάνια έως ποτέ μια ταινία είναι καλύτερη από το βιβλίο που προσπάθησε να αποτυπώσει στο σελιλόιντ ο σκηνοθέτης. Το πέτυχε ίσως ο Ακίρε Κουροσάβα, όταν έκανε τον «Ηλίθιο» του Ντοστογιέφσκι σε ασπρόμαυρο φιλμ. Δεν μπορώ να φέρω άλλο στο μυαλό μου.

Τότε θα ρωτήσετε γιατί επιχειρήσα να δω σε ταινία του Νέτ-φλιξ το βιβλίο της Αργεντινίας συγγραφέως **Σαμάντα Σβέμπλιν** «Απόσταση ασφαλείας»; Διόλου απίθανο από τεμπελιά. Ένα βιβλίο απαιτεί μεγαλύτερη εγρήγορση, περισσότερη μοναξιά, καλύτερη διάθεση. Οπότε ένα κρύο βράδυ του φθινοπώρου έβαλα να δω την ταινία. Έφτασα ως τη μέση, την παράτησα κι έπιασα στα χέρια μου το βιβλίο.

Η «Απόσταση ασφαλείας» είναι ένα σύντομο μυθιστόρημα 120 σελίδων όπου από την πρώτη του κιόλας στιγμή αντιλαμβάνεται ο επίμονος αναγνώστης ότι κάτι δεν πάει καλά. Μια γυναίκα ακούει φωνές, για την ακρίβεια τη φωνή ενός μικρού αγοριού που την κατευθύνει προς κάτι – αλλά τι; Η αφήγηση αποπνέει ζόφο, η ηρωίδα μοιάζει με αδύναμο έντομο που έχει μπλεχτεί σε σατανικό ιστό αράχνης και προσπαθεί μάταια να αποκολληθεί από μια παλλόμενη φρίκη.

Ο αναγνώστης καθπλώνεται κι αυτός από την υπνωτιστική φωνή του αγοριού (της συγγραφέως, για να λέμε τα πράγματα με τ' όνομά τους) και εισέρχεται με κομμένη την ανάσα στους ματαιανδρισμούς ενός σκοτεινού λαβυρίνθου όπου ενοικεί κάποιο πλάσμα ασώματης αγωνίας.

Κατάλαβα διαβάζοντας το μυθιστόρημα γιατί η ταινία υπολειπόταν σφόδρα. Επειδή ακριβώς έδινε μορφή στο α-

όρατο. Επειδή έδινε σώματα στις φωνές. Την ταινία δεν τη συνέχισα. Αντίθετα έψαξα το άλλο βιβλίο της Σαμάντα Σβέμπλιν που κυκλοφορεί κι αυτό από τις εκδόσεις Πατάκη, σε εξαιρετική μετάφραση της **Εφης Γιαννοπούλου**.

«Επτά άδεια σπίτια» είναι ο τίτλος αυτού του άλλου βιβλίου και πρόκειται για μια συλλογή διηγημάτων. Αν και ξεκίνησα τη συγγραφική μου πορεία γράφοντας (κι εκδίδοντας) διηγήματα, αν και αντιλαμβάνομαι ότι είναι ένα είδος λόγου που απαιτεί ορισμένη δεξιότητα, ωστόσο δύσκολα θα αγοράσω μια συλλογή διηγημάτων – εκτός κι αν πρόκειται για Ρέιμοντ Κάρβερ, Τζον Τσίβερ ή, έστω, Άλις Μονρό.

Όμως καθώς μου άρεσε η «Απόσταση ασφαλείας», πήρα και διάβασα τα «Επτά άδεια σπίτια» της Σαμάντα Σβέμπλιν. Και, τι περίεργο, τα διηγήματά της ήταν εξίσου καλά – κι αν θέλω να είμαι ειλικρινής, πολύ καλύτερα από το μίνι μυθιστόρημά της. Γραμμένα με απόλυτη λιτότητα, ιστορίες καθημερινής απόγνωσης, ανοίγουν μπροστά στα μάτια του αναγνώστη κόσμους για τους οποίους έχει ακούσει αλλά δεν έχει προσωπική αντίληψη (όπως η προσπάθεια αποπλάνησης ανήλικης νεαρής), αλλά και όταν έχει προσωπική αντίληψη (στην περίπτωση εκείνης της γυναίκας που παλεύει με την άνοια της γράφοντας σημειώματα για πράγματα που πρέπει να θυμηθεί) η συγγραφέας τον αφήνει κατάπληκτο με την ενσυναίσθησή της – τη μισώ αυτή τη λέξη.

Τα «Επτά άδεια σπίτια» γεμίζουν ευφρόσυνα κι από *Απόσταση ασφαλείας* τον κενό σας αναγνωστικό χρόνο. Σας ψιθυρίζω στο αυτί.

Σαμάντα Σβέμπλιν,
«Απόσταση ασφαλείας» &
«Επτά άδεια σπίτια»,
εκδ. Πατάκη

»»»
Τον **G Spice** και
τον **Kimco**
σε deep house
μουσικές επιλογές,
την **Κυριακή**
28 Νοεμβρίου,
από το απόγευμα.
Στο **B Side,**
Μαυροκορδάτου 6,
Εξάρχεια

Θέατρο
ΣΦΕΝΔΟΝΗ

Σκηνοθεσία
Αντζελα Μπρούσκου

Παρενόνη Μπουζούνη
Τζέο Πακίταας
Τσιμάρος Τζανάτος
Νατάσα Ξηνταβελίνη

Λίβε Μουσακί
Αλέξης Εμμανουήλ

Πρόβ. 2 Νοεμβρίου 2021 | Πρωινή | 20:00 | Κυριακή 19:30 | 18+ | 100% | 100% | 100% | 100%

ΣΙΝΕΜΑ

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
ΚΑΪΜΑΚΗ

critic's CHOICE

Ο οίκος Γκούτσι (HOUSE OF GUCCI)***

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Ρίντλεϊ Σκοτ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Λέιντι Γκάγκα, Άνταμ Ντράιβερ, Αλ Πατσίνο, Τζέρεμι Άιρονς, Σάλα Χάγκεκ, Τζάρεντ Λέτο

Μέσα από την καταγραφή του παρασκηνίου που οδήγησε στον φόνο του Μαουρίτσιο Γκούτσι από την πρώην σύζυγό του Πατρίσια, παρακολουθούμε τις έκρυθμες σχέσεις των μελών της θυρυλικής οικογενειακής αυτοκρατορίας του Ιταλικού οίκου μόδας Gucci.

Κυρίως μια ανελέητη σάτιρα για τους «αυτοκρατορικούς» οίκους της μόδας παρά μια οικογενειακή τραγωδία based on a true story είναι ο «Οίκος Γκούτσι». Όπως και πριν από τέσσερα χρόνια με το «Όλα τα λεφτά του κόσμου», το βιογραφικό δράμα εποχής που είχε ως θέμα την άρνηση του μεγιστάνα του πετρελαίου Τζον Πολ Γκέτι στα 70s να πληρώσει τα λύτρα της απαγωγής του εγγονού του, ο Ρίντλεϊ Σκοτ αντλεί έμπνευση από ακόμη ένα αυθεντικό γεγονός που σχετίζεται με κάποιο διάσημο όνομα. Αυτή τη φορά η οικογενειακή τραγωδία των Γκούτσι με τη δολοφονία του Μαουρίτσιο Γκούτσι από την πρώην σύζυγό του Πατρίσια, το 1995, προσφέρει την πρώτη ύλη στον 84χρονο σκηνοθέτη του «Άλιεν» και του «Μπλέιντ Ράνερ». Σαν βγαλμένο από το Χόλιγουντ, το σενάριο του «Οίκου Γκούτσι» υπογραμμίζει την απaráμιλλη δύναμη και την απρόσμενη δραματολογία του κλισέ «η ζωή ξεπερνά τη φαντασία», με την αφηγηματική ικανότητα του Σκοτ να μετατρέπει έντεχνα την ιστορία της οικογένειας Γκούτσι σε μια διασκεδαστική –και αρκετά κωμική στις λεπτομέρειές της– άποψη γύρω από την εκτυφλωτική (αλλά και γεμάτη ματαιοδοξία) λάμψη κάποιων «αυτοκρατορικών» οίκων ομορφιάς. Η ταινία δεν αφορά τόσο το έγκλημα που συγκλόνισε την παγκόσμια κοινή γνώμη στα 90s όσο την ανάλυση των χαρακτήρων και τη σκιαγράφηση μιας οικογένειας «τεράτων» και φυσικά της αλλοτριωτικής δύναμης του χρήματος, όπως φαίνεται κυρίως στην περίπτωση της πληθωρικής και ασταμάτητης Πατρίσια (η Λέιντι Γκάγκα με καλές και λιγότερο καλές στιγμές καταφέρνει να αποδώσει τον χαρακτήρα της ηθικής αυτουργού του εγκλήματος) αλλά και του απρόθυμου αρχικά Μαουρίτσιο να αναλάβει τα νήια της οικογενειακής επιχείρησης. Πίσω από το επιβλητικό αποτύπωμα μιας εποποιίας χτισμένης πάνω στις βάσεις της χλιδής και του χρήματος, ο Σκοτ βρίσκει την ευκαιρία να ειρωνευτεί μέχρι τέλους την οικογενειακή αυτοκρατορία των Γκούτσι, έχοντας πολύτιμους συνδρομητές τους αξεπέραστους Αλ Πατσίνο και Τζέρεμι Άιρονς, που υποδύονται απολαυστικά τα αδέρφια Γκούτσι, τα οποία έχτισαν το brand name Gucci που όλοι γνωρίζουν σήμερα.

ΑΚΟΜΗ

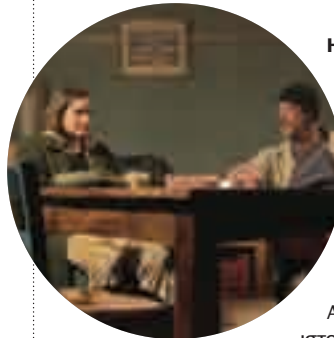
►► Το «Ένας ήσυχος άνθρωπος»** είναι το γυρισμένο στη Σκύρο σκηνοθετικό ντεμπούτο του Τάσου Γερακίνη κι έχει για ήρωα έναν φιλήσυχο αλλά παγιδευμένο στα χρέη οιοποιο που ζει απομονωμένα με την κόρη του σ' ένα ακριτικό νησί και πέφτει θύμα ομηρίας ενός επικίνδυνου δραπετή. ►► Το «Ενκάντο: Ένας κόσμος μαγικός» (-) είναι το νέο animation της Disney που μας μεταφέρει σε ένα μαγικό τόπο κρυμμένο στα βουνά της Κολομβίας. ►► Στο ντοκιμαντέρ «Τα όριά μας» (-) του Δημήτρη Γιατζουζάκη ένας αθλητής με αναπηρία πηγαίνει την επτάχρονη κόρη του και τον πεντάχρονο γιο του να τρέξουν έναν από τους πρώτους τους αγώνες παιδικού τριάθλου και θυμάται τον πιο δύσκολο αγώνα που έχει δώσει στη ζωή του.

* ΔΙΑΦΟΡΗ
** ΜΕΤΡΙΑ
*** ΚΑΛΗ
**** ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ
***** ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗ

Covid-free όλες οι κινηματογραφικές αίθουσες
από τις 22 Νοεμβρίου

Πράσινη θάλασσα **½

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Αγγελική Αντωνίου ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Αγγελική Παπούλια, Γιάννης Τσορτέκης, Τάσος Παλαντζίδης, Χρήστος Κοντογιώργης, Μελέτης Γεωργιάδης, Στέφανος Κοσμίδης, Βάσω Ιατροπούλου, Αννέτα Παπαθανασίου

Η Άννα υποφέρει από αμνησία, όμως θυμάται πώς να μαγειρεύει. Καθώς περιπλανιέται στην Αθήνα, θα βρει δουλειά και στέγη σε μια λαϊκή παραθαλάσσια ταβέρνα που ανήκει στον μοναχικό Ρούλα.

Το μυθιστόρημα της Ευγενίας Φακίνου «Πα να δει τη θάλασσα» επέλεξε η Αγγελική Αντωνίου για να διηγηθεί μια ιστορία που διατηρεί το μυστήριό της, ενώ ενισχύει τη γοητεία της χάρη στις συνταγές της ηρωίδας που προσπαθεί να ξαναθυμηθεί το παρελθόν της και θυμίζει στους θαμώνες του μαγαζιού αναμνήσεις από παλιά οικογενειακά τραπέζια. Λιτό, χαμηλόφωνο, με καλοδεχούμενες προτάσεις –η δημιουργία μιας αντισυμβατικής οικογένειας σε πρώτο επίπεδο– και ένα δυνατό υποκριτικό δίδυμο από τους Αγγελική Παπούλια και Γιάννη Τσορτέκη, το οποίο υπηρετεί το όραμα της σκηνοθέτριας μέχρι και το φινάλε όπου αποκαλύπτεται η ταυτότητα της ηρωίδας.

Μικρά όμορφα άλογα **½

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Μιχάλης Κωνσταντάτος ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Πώτα Αργυροπούλου, Δημήτρης Λάλος, Δημήτρης Καπετανάκος, Θανάσης Νάκος, Κατερίνα Διδασκάλου

Μετά από μία ξαφνική αλλαγή στη ζωή τους, η Αλίκη και ο Πέτρος βρίσκουν καταφύγιο σε μια μικρή παραθαλάσσια πόλη. Και οι δύο έχουν βρει προσωρινές δουλειές, μέρος ενός ευρύτερου σχεδίου να επιστρέψουν γρήγορα στην Αθήνα, αλλά τα πράγματα δεν πάνε όπως περίμεναν.

Ακόμη ένα αινιγματικό φιλμ του νεοελληνικού κινηματογραφικού κύματος που ποντάει στη δημιουργία ερωτικής ατμόσφαιρας και υποψίας θρίλερ, πριν αρχίσει να αποκωδικοποιεί τα κρυμμένα μυστικά του. Η δεύτερη μεγάλου μήκους ταινία του Μιχάλη Κωνσταντάτου («Luton») έπεσε θύμα της πανδημίας πριν βγει στις αίθουσες, προβλήθηκε σε ψηφιακή διανομή και να που τώρα βγαίνει κανονικά στις αίθουσες. Το δραματικό στοιχείο υποστηρίζεται με μια πολιτική χροιά που έχει αυθεντική βάση –η βίλα που καθορίζει τις κινήσεις του ζευγαριού είναι ένα κατεχόμενη πολιτικό σύμβολο– αλλά μερικά σημεία της πλοκής είναι από ομιχλώδη έως και σκοπιμώς ανεξήγητα προκειμένου να τονιστεί το υπαρξιακό προφίλ του έργου, που τελικά δεν αποκρύπτει την προβλέψιμη κατάληξη.

Λούγκερ *

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Κώστα Χαραλάμπους ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Τάσος Νούσιος, Στεφάνια Γουλιώτη, Ερρίκος Λίτσος, Μίρνη Σταυρακέλλη, Κυριακή Γάσπαρη, Νίκος Χίλιος

Η ιστορία της οικογένειας Αγγελιδάκη που από τη φτώχεια στην Κρήτη των 50s φτάνει 30 χρόνια μετά να θεωρείται από τις πιο πλούσιες και ισχυρές στην Ελλάδα

Μετά τη «Δεμένη Κόκκινη Κλωστή» η νέα ταινία του Κώστα Χαραλάμπους είναι ένα αδέξιο δράμα εποχής που θέλει να σχολιάσει παθολογίες της νεοελληνικής πραγματικότητας (ο εναγκαλισμός πολιτικής εξουσίας και επιχειρηματικού κόσμου, ο νεοπλουτισμός κ.λπ.) αλλά καταλήγει μια χοντροκομμένη φάρσα χωρίς ήχους ρεαλισμού. Μονοδιάστατοι χαρακτήρες, ερμηνείες επιτηδευμένες, κλισιό διάλογοι που απλώς υπηρετούν μια ιστορία που, ενώ μας φαντάζει τόσο οικεία, στο τέλος δεν μας αφορά καθόλου.

«Ισχυρές οικογένειες χτίζουν ισχυρές επιχειρήσεις»
(Ο οίκος Γκούτσι)

Jack White: Επιστροφή με δύο νέα albums μέσα στο 2022

Έχω συναντήσει αρκετούς στην Ελλάδα που αντιπαθούν τον **Jack White**. Αν έχω καταλάβει σωστά, αυτό οφείλεται στη λίγη ώρα που κράτησε η συναυλία των **White Stripes** στην Αθήνα το 2005. Όμως, ακόμη και οι μεγαλύτεροι πολέμιοί του, αναγνωρίζουν την άκρως επαγγελματική στάση του εκείνο το βράδυ, ακόμα και τη στιγμή που ένα μπουκάλι με νερό πέρασε ξυστά από το πρόσωπό του. Αν το δούμε πέρα από την πικρία της μικρής διάρκειας εκείνης της συναυλίας, ο Jack White είναι μία από τις πιο σημαντικές προσωπικότητες της μουσικής από τα zeros μέχρι τώρα. Με όλα του τα σχήματα, τους **White Stripes**, τους **Raconteurs** και τους **Dead Weather**, έχει κάνει θαυμάσιους δίσκους. Η εικόνα που δημιούργησε για τους White Stripes, χρησιμοποιώντας μόνο το κόκκινο, το άσπρο και το μαύρο, για τους Dead Weather, με τη χρήση του κίτρινου και του μαύρου, και στους προσωπικούς του δίσκους χρησιμοποιώντας μόνο το μπλε, έδειξε ότι μπορεί ακόμα και σήμερα να δημιουργηθεί μια συνολική αισθητική ταυτότητα γύρω από ένα συγκρότημα ή έναν μουσικό και μάλιστα ότι αυτή η ταυτότητα μπορεί να προσφέρει πολλά στην απήχηση που το συγκρότημα ή ο μουσικός θα έχει. Παράλληλα, ο τρόπος που κίνησε και εξακολουθεί να κινεί τη δισκογραφία μέσω της **Third Man Records**, δείχνει τη μεγάλη του αγάπη για το vintage γενικά –και το βινύλιο ειδικότερα– με μερικές από τις κυκλοφορίες της εταιρείας να έχουν μεγάλο ενδιαφέρον, εκτός από το περιεχόμενο και για την αισθητική τους πλευρά. Μπορεί οι πιο πολλοί από τους προσωπικούς δίσκους του Jack White να μην ήταν στο ύψος των τελευταίων album των White Stripes ή του πρώτου των Dead Weather, για παράδειγμα, αλλά πάντα είχαν μερικά πολύ καλά κομμάτια. Μέσα στο 2022, ο

δαιμόνιος αυτός τύπος ετοιμάζεται να κυκλοφορήσει δύο δίσκους: το *"Fear Of The Dawn"* στις 8 Απριλίου και το *"Entering Heaven Alive"* αργότερα μέσα στο καλοκαίρι, και τα δύο από τη **Third Man**. Οι δίσκοι θα ανοίγουν με τα δύο τραγούδια που έχουν ήδη κυκλοφορήσει στις πλατφόρμες, τα *"Taking Me Back"* και *"Taking Me Back (gently)"*.

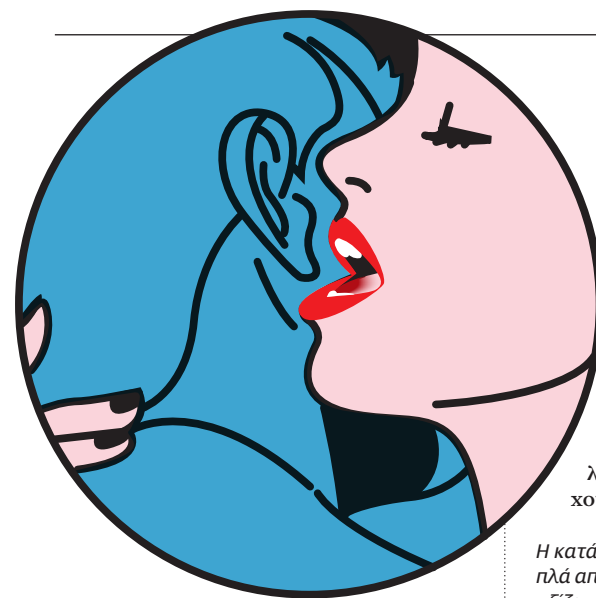
➡ Αν και οι **Velvet Underground** ήταν από τα αγαπημένα μου σχήματα των late sixties/early seventies, πολύ λίγα από τα συγκροτήματα που ακολούθησαν τα ίχνη τους μπόρεσα να συμπαθήσω. Έτσι, παρά τις έντονες αναφορές στον ήχο των προπατόρων, ελάχιστα τραγούδια των **Galaxie 500** με κέρδισαν. Ούτε ο **Damon** με τη **Naomi** μου είπαν πολλά στη συνέ-

χεια, ούτε καν κάποιοι από τους δίσκους του τρίτου μέλους των **Galaxie 500**, του **Dean Wareham**. Όμως ο καινούργιος του δίσκος, το *"I Have Nothing To Say To The Mayor of LA"* –πιθανότατα επειδή ο Dean ζει στη Νέα Υόρκη– έχει σπουδαίες στιγμές αλλά κι ένα ολόφρεσκο attitude που αξίζει να δοκιμάσεις.

➡ Η **Deutsche Grammophon** είναι η γερμανική εμβληματική εταιρεία της κλασικής μουσικής, που χαρακτηρίζεται από εκείνη την κίτρινη φάσα που καλύπτει το κεντρικό και πάνω μέρος των εξωφύλλων της, όπου και αναφέρεται το όνομα του συνθέτη, ο τίτλος του έργου και οι εκτελεστές. Οι καιροί έχουν προχωρήσει, η αισθητική της εταιρείας τόσο ως προς τα εξωφύλλα, όσο και ως προς τις μουσικές, έχει απογειωθεί προς νέους κόσμους και η χριστουγεννιάτικη κυκλοφορία της, *"Winter Tales"*, μπορεί να αγγίξει ένα πλατύτερο ακροατήριο από αυτό της κλασικής μουσικής. Εδώ είναι η απίθανη συμμετοχή των **Brian & Roger Eno** με το *"Waiting To Believe"*, η συμμετοχή της **Ane Brun** αλλά και μερικά ακόμη νέα και πολύ ενδιαφέροντα σχήματα και μουσικοί, που κινούνται στις παρυφές της κλασικής μουσικής.

➡ Η **Nell** είναι ένα δεκαετράχρονο κορίτσι από το Fernie της Βρετανικής Κολούμπια, μια πόλη που –στις φωτογραφίες, τουλάχιστον– θυμίζει σκηνικό παλιού καλού western – και μάλιστα με πολύ χιόνι, όπως το *"Desperado"*. Δηλώνει singer/songwriter, έχει ανεβάσει ένα και μοναδικό δικό της τραγούδι στις πλατφόρμες και έχει ετοιμάσει έναν ολόκληρο δίσκο με διασκευές τραγουδιών του **Nick Cave**. Ενδεχομένως αρκετοί θα ήταν έτοιμοι να γελάσουν, αν η μπάντα που τη συνόδευε σ' αυτόν τον υπό έκδοση δίσκο δεν ήταν αυτή των **Flaming Lips**. Το *"Ship Song"*, που έχουμε στη διάθεσή μας, είναι πολύ καλό!

P.S. Ο **Nils Landgren** είναι από τα μεγαλύτερα ονόματα της σουνδικής funk/jazz. Αυτό που δεν ήξερα, είναι ότι το 2004 είχε κυκλοφορήσει έναν δίσκο με διασκευές τραγουδιών των **Abba**. Ο δίσκος αυτός κυκλοφορεί τώρα για πρώτη φορά σε βινύλιο από την **ACT** και τον θέλω, λέμε!

γραμματέας σε ένα ιατρείο (η πρώτη μου δουλειά) και είμαι ήδη στα όρια του να παραιτηθώ. Σε παρακαλώ πολύ, πες μου τι να κάνω. Δεν με παίρνει να τους μιλήσω κι άσχημα και συνεχώς δέχομαι όλα τα παράπονά τους.

Η κατάσταση, που μου περιγράφεις, είναι απλά απαράδεκτη και σε καμία περίπτωση δεν αξίζει σε ένα νέο άνθρωπο που μόλις έχει μπει στον επαγγελματικό στίβο, γεμάτο όνειρα και στόχους. Σε κανέναν επαγγελματία δεν αξίζει, δηλαδή. Ο εργαζόμενος δεν είναι ο σάκος του μπουξ του εκάστοτε εργοδότη. Το έχω ξαναπεί. Στην πρώτη μου δουλειά ως ασκούμενη δικηγόρος, ήθελα να παραιτηθώ από τη δεύτερη ημέρα. Τελικά, έκατσα 6 μήνες και κάθε μέρα υπέφερα. Φύγε! Αυτό θα σου έλεγα. Αν έχεις ανάγκη τα χρήματα, ξεκίνα χθες να ψάνεις για άλλο γραφείο και, μόλις το βρεις, φύγε μακριά! Δεν αξίζει να σου τσαλαπατούν την αξιοπρέπεια. Εννοείται πάντα μπορείς να κάνεις και καταγγελία πριν φύγεις, ώστε αυτή η κατάσταση να μη διαιωνίζεται πλέον.

Μανεκέν μου, η ζωή μου έχει αναποδογυρίσει τον τελευταίο καιρό.

Είμαι 25 ετών και οι γονείς μου μου ανακοίνωσαν ότι χωρίζουν. Νιώθω να έχει γυρίσει τούμπα ολόκληρος ο κόσμος μου. Φυσικά και δεν έχω αυταπάτες. Γνώριζα προβλήματα που είχαν. Τα τελευταία χρόνια είχαν αποξενωθεί εντελώς. Δεν περίμενα, όμως, ότι στο σαλόνι μας στο πατρικό μου, που παλιά κάναμε γιορτές και τραπέζια, τώρα μαζευόμαστε για να συζητήσουμε για περιουσιακά στοιχεία και πώς θα τα μοιράσουμε.

Ξύνεις και δικές μου πληγές. Δεν ξέρω πραγματικά, αν το κάνει πιο εύκολο, που είσαι τουλάχιστον στην ηλικία που είσαι. Το μόνο σίγουρο είναι ότι οι ίδιοι το είχαν ανάγκη. Και δεν έχεις άλλη επιλογή από το να δεχτείς αυτή την επιλογή τους. Πονάει, όμως, και σε καταλαβαίνω. Μια ριζική αλλαγή στη ζωή σας. Μια κατεδάφιση όσων είχατε δεδομένα. Είσαι σαν χαμένος. Και τώρα; Πώς θα είναι η ζωή μας, τώρα; Μήπως έφταιξα κάπου κι εγώ; Εμένα με κάλμαρε πάντα η σκέψη, πως με αυτή τους την απόφαση κυνηγόσαν ξανά την ευτυχία τους. Και αν μη τι άλλο, θέλεις να βλέπεις τους γονείς σου ευτυχισμένους, έστω κι αν δεν είναι πια μαζί. Κι ως πονάς. Δεν θα σου κρύψω πως ο χωρισμός των δικών μου γονιών με κάνει, ακόμη και σήμερα, επιφυλακτική στο «για πάντα μαζί», αλλά τι να κάνεις; Ο καθείς με τα δικά του. Με τον καιρό, όλα ξεθωριάζουν και μαλακώνουν.

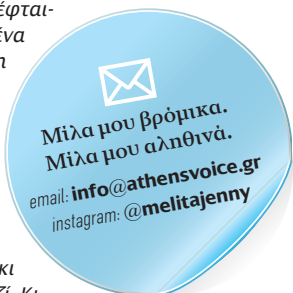
ΜΙΛΑ ΜΟΥ
ΒΡΟΜΙΚΑ
–Reloaded–
ΤΗΣ ΤΖΕΝΗΣ
ΜΕΛΙΤΑ

© JOHN HOLMES

Ήθελα πραγματικά τόσο καιρό να σου στείλω, για να σε ρωτήσω τη γνώμη σου. Οτιδήποτε και αν γίνεται λάθος στο γραφείο, φταιώ εγώ. Ακόμη και όταν λείπω, πάλι θα με πάρουν να μου πουν πως κάτι δεν έγινε σωστά και γι' αυτό, μάντεψε, πάλι εγώ θα φταίω. Είμαι

Ερωτικά αδιέξοδα, sexy απορίες, κρυμμένα μυστικά... και στα fm! Το «Μίλα μου βρώμικα» κάνει τα ερωτικά σας θέματα να ακούγονται σαν παθιασμένο τραγούδι στο **Athens Voice Radio 102.5**

Μικρές
αγγελίες

Για να καταχωρίσετε μια αγγελία επικοινωνήστε με το 210 3617.369 (11.00-18.00)
Χρεώσεις: € 34 οι 20 πρώτες λέξεις και € 0,35 κάθε επιπλέον. Αγγελία σε ηλαιοί: € 45.

Σε γνωρίζω...

Το άρωμα της γιορταστικής περιόδου των Χριστουγέννων εισβάλλει στην ζωή μας, δημιουργώντας έντονα αισθήματα για συντροφικότητα. Η λύση είμαστε εμείς. Αξιόλογες & εκλεκτές γνωριμίες στα γραφεία «ΠΑΠΠΑΣ», Ομήρου 38, 3ος όροφος, Κολωνάκι, Αθήνα, 210 3620.147, www.pappas.gr / www.pappas-dating.com

ΚΡΙΟΣ (20 Μαρτίου - 19 Απριλίου)

Ευνοϊκά λειτουργεί για την ψυχολογία και τη γεννικότερη τοποθέτησή σου στα πράγματα η είσοδος του Ήλιου (22/11) και του Ερμή (24/11) στον φιλικό Τοξότη, ύστερα από ένα πιο «κλειστό» διάστημα, που η σκορπίσια ενέργεια βάρυνε τόσο τις σκέψεις όσο και τα συναισθήματά σου, κάνοντάς σε πιο καχύποπτο στις προσεγγίσεις σου, ανακόπτοντας τη γνωστή σου «φόρα». Από Δευτέρα λοιπόν παίρνεις σιγά σιγά τα πάνω σου, μένει βέβαια ο κυβερνήτης σου Άρης στον Σκορπιό μέχρι 13/12, αλλά οκ τι να κάνουμε, ανεβάζοντας διάθεση, έχοντας ανάγκη για μια αλλαγή ρουτίνας και παραστάσεων στην καθημερινότητα, περιμένοντας τις γιορτές, κανονίζοντας περισσότερες εξόδους με φίλους, φλερτάροντας just for fun, κάνοντας ίσως σχέδια και για κάποιο ταξίδι που θα ανανεώσει τη σχέση σου, με το βλέμμα στραμμένο και στο μέλλον των σπουδών και των επαγγελματικών σου, που φαίνεται πως θα τρέξουν καλύτερα από δω και κάτω. Δεν θα σου είναι βέβαια εύκολο να συγκεντρωθείς στα αναγκαία και πρακτικά της ζωής, αφού η όρεξή σου σηκώνει αραλίκι και συζητήσεις για τα πάντα χωρίς στόχευση, αν και το επικοινωνιακό σου σтил μπορεί να κλείνει λίγο προς το πιο χοντροκομμένο ή αγενές, με το χιούμορ σου όμως να σώζει τα πράγματα.

ΤΑΥΡΟΣ (20 Απριλίου - 19 Μαΐου)

Ύστερα από μια εβδομάδα έντασης, με «κερασάκι» την πρώτη (από μια σειρά μέσα στα επόμενα δύο χρόνια) έκλειψη στο ζώδιό σου, κάνεις μια «βουτιά» προς τα μέσα, θέλοντας να αποφορτιστείς από τη «βαβούρα» και το έντονο κοινωνικό πάρε-δώσε. Η μετακίνηση του Ήλιου (22/11/) και του Ερμή (24/11) στον Τοξότη σημαίνει καταρχάς πως έχεις ανάγκη να έρθεις πιο κοντά με τα βαθύτερα συναισθήματά σου, να νιώσεις παρά να κατανοήσεις «εγκεφαλικά», εστιάζοντας και στο ερωτικοσεξουαλικό κομμάτι, αντιμετωπίζοντας τυχόν ανασφάλειες και «εμπλοκές». Αν μάλιστα με την έκλειψη δημιουργήθηκαν ρήξεις ή επήλθε μια απομάκρυνση στη σχέση σου, μέσα στις επόμενες εβδομάδες θα μπορείς να βάλεις τα πράγματα κάτω και να επαναξιολογήσεις την όλη κατάσταση, αφού και λάθη επιτρέπονται και δεύτερες ευκαιρίες, αν υπάρχει διάθεση συνεννόησης. Αν είσαι single θα έχεις μεγαλύτερη ανάγκη από μια ουσιαστική σύνδεση, μέσα από την οποία μπορείς να μοιράζεσαι και να ανοίγεσαι συναισθηματικά, έχοντας ευκαιρίες για νέες γνωριμίες, αν και πρέπει να ρυθμίσεις λίγο το θέμα της κτιπτικότητας με το «καλημέρα». Τα οικονομικά θα σε απασχολήσουν επίσης περισσότερο, κυρίως όσα αφορούν και τρίτους, όπως φορολογικά, κληρονομικά, περιουσιακά, π.χ. γονικές παροχές, μεταβιβάσεις, διατροφές, επενδύσεις κ.λπ.

ΔΙΔΥΜΟΙ (20 Μαΐου - 20 Ιουνίου)

Βρισκόμαστε στο μεσοδιάστημα δύο εκλείψεων, με την επόμενη της 4ης Δεκεμβρίου να σε αφορά άμεσα, αφού πραγματοποιείται στον άξονά σου. Ήδη όμως από αυτή την εβδομάδα, με τη μετακίνηση του Ήλιου (22/11) αλλά και του Ερμή (24/11) απέναντί σου στον Τοξότη, διαμορφώνεται ένα κλίμα μεγαλύτερης εστίασης σε θέματα σχέσεων και συνεργασιών μέχρι τα μέσα (και βάλε) Δεκεμβρίου. Το «εγώ» πάει λίγο στην άκρη και οι «άλλοι» παίρνουν την «πρωτοκαθεδρία» στην καθημερινότητα, αφού η συσχέτιση τόσο σε προσωπικό όσο και σε επαγγελματικό επίπεδο σε ενδιαφέρει τώρα περισσότερο. Το επόμενο διάστημα έχει αυξημένους ρυθμούς, μπόλικες επαφές, ενδεχομένων και νέες προτάσεις στη δουλειά, έντονη κοινωνικότητα και αν είσαι αδέσμευτος δεν θα λείψουν οι ευκαιρίες για νέες γνωριμίες, με στόχο μάλιστα τα Χριστούγεννα να σε βρουν με ταίρι, με έναν άνθρωπο που σε καταλάβει και σε νοιάζεται ουσιαστικά. Το ίδιο ζητούμενο υπάρχει και στους «Ζευγαρομένους», με διάθεση για συμβιβασμό και

αρμονία μέσα στη σχέση που θα βοηθά και στη διατήρηση μιας εσωτερικής ισορροπίας στην καθημερινότητα, πράγμα όχι πολύ εύκολο, αφού υπάρχουν ζητήματα εγωισμού και από τις δύο πλευρές, που πρέπει να ξεπεραστούν.

ΚΑΡΚΙΝΟΣ (21 Ιουνίου - 21 Ιουλίου)

Μετά από μια εβδομάδα με έκλειψη που όσο να 'ναι σε επηρέασε, αφού ως παιδί της Σελήνης είσαι πάντα πιο «ευαίσθητος» στις διάφορες φάσεις του φεγγαριού και εν αναμονή της επόμενης (4/12), έχουμε δύο σημαντικές πλανητικές μετακινήσεις, καθώς ο Ήλιος (22/11) και ο Ερμής (24/11) εισέρχονται στον Τοξότη, αλλάζοντας την ενέργεια μέχρι 21/12. Η δουλειά και οι πρακτικές υποχρεώσεις της καθημερινότητας «παίρνουν τα πάνω τους», οι ευθύνες αυξάνονται και εσύ καλείσαι να διαχειριστείς την όλη φάση χωρίς να χάσεις τον έλεγχο, κάνοντας τον χρόνο φίλο, αν και θα σε βόλεψε καλύτερα η μέρα να έχει περισσότερες ώρες. Παραπάνω πίεση λοιπόν και από συνεργάτες, συναδέλφους, πελάτες, προϊσταμένους, γεγονός που φέρνει φυσικά άγχος και κούραση, επομένως είναι σημαντικό να φροντίσεις ουσιαστικά και την υγεία σου αυτό το διάστημα. Δες το σαν μια ευκαιρία να αλλάξεις κακές συνήθειες στη διατροφή, στον ύπνο ή όπου αλλού, γεγονός που θα σε βοηθήσει να έχεις δύναμη και ευεξία, αλλά και να θυμηθείς ότι ο διάδρομος στο σαλόνι δεν λειτουργεί αναγκαστικά μόνο ως κρεμάστρα για ρούχα, κάνοντας μια συνειδητή προσπάθεια στον τομέα της φυσικής καταστασης πριν τα Χριστούγεννα, που θα υπάρξει μεγαλύτερη δυσκολία πειθαρχίας εκ των πραγμάτων.

ΛΕΩΝ (22 Ιουλίου - 22 Αυγούστου)

Λέγοντας goodbye (ή κάτι λιγότερο ευγενικό) σε μια εβδομάδα που σε ζόρισε πολύ συναισθηματικά και πρακτικά, καλωσορίζεις με ανακούφιση την είσοδο του Ήλιου (22/11) και του Ερμή (24/11) στον φιλικό Τοξότη, παίρνοντας απαραίτητες ανάσες μέσα στην καθημερινότητα. Το σκορπίσιο κλίμα του προηγούμενου διαστήματος σου έπесе κάπως βαρύ, «εγκλωβίζοντας» σε σε μια εσωστρέφεια που δεν ταιριάζει στη φύση σου, φέρνοντάς σε αντιπώσω με αρκετές δυσκολίες στο σπίτι και στα επαγγελματικά και μολονότι αυτή η επιρροή δεν έχει αρθεί εντελώς, καθότι ο Άρης παραμένει στον Σκορπίο έως 13/12, «βγαίνεις μπροστά» με μεγαλύτερη αισιοδοξία. Καταρχάς, έχεις σιγά σιγά περισσότερη όρεξη να μπεις στο Christmas mood, να σκεφτείς τι θα κάνεις στις γιορτές, να βγεις έξω για να διασκεδάσεις με τους φίλους, τα παιδιά, τον σύντροφο, να αρχοληθείς με τα κόμμι σου, να κάνεις τα σπορ που σου αρέσουν, νιώθοντας και πάλι καλά μέσα σου. Αυτό θα λειτουργήσει ανανεωτικά και για τα ερωτικά, βγάζοντας αυθορμητισμό στη σχέση σου, δίνοντάς σου το drive να πάρεις πρωτοβουλίες αν είσαι αδέσμευτος, με καλές πιθανότητες επιτυχίας, αφού αισθάνεσαι πιο ποθητός, στέλνοντας και το ανάλογο μήνυμα προς κάθε ενδιαφερόμενο.

ΠΑΡΘΕΝΟΣ (23 Αυγούστου - 21 Σεπτεμβρίου)

Η είσοδος του Ήλιου (22/11) και του κυβερνήτη σου Ερμή (24/11) στο ζώδιο του Τοξότη ρίχνει τους ρυθμούς στην καθημερινότητα από αυτή την εβδομάδα, βάζοντας ένα στοπ στην «τρέλα» του προηγούμενου διαστήματος. Εν όψει και της έκλειψης στο ίδιο ζώδιο στις 4/12 που φέρνει αλλαγές στον άξονα καριέρας-οικογένειας, εστιάζεις τώρα περισσότερο στα του οίκου σου, αναζητώντας την ηρεμία και τη θαλπωρή που αυτός μπορεί να σου προσφέρει, μολονότι ο Άρης στον Σκορπίο έως 13/12 σε κρατά ακόμα «ενεργό» κοινωνικά. Γεγονός πάντως είναι πως έχεις ανάγκη από ένα διάλειμμα, επιλέγοντας πιο cozy καταστάσεις, βγάζοντας ίσως και μια τάση προς συναισθηματική εσωστρέφεια, με το κλίμα να σε ωθεί να επιδοθείς σε λίγο coscooping, στολίζοντας το σπίτι σου για τις γιορτές, μαγειρεύοντας το αγαπημένο σου comfort food συνοδεία του αγαπημένου σου κομματιού. Καιρός

λοιπόν να κοιμηθείς περισσότερο, να χαλαρώσεις, να δεις τη σχέση σου με τα αγαπημένα σου πρόσωπα ή με τους ανθρώπους που συγκατοικείς, να μοιραστείς άγχη και ανασφάλειες, ξεκαθαρίζοντας και τυχόν παρεξηγήσεις που είχαν δημιουργηθεί, κάνοντας παράλληλα σχέδια που αφορούν σε μια μετακόμιση ή μια αγοραπωλησία ακινήτου.

ΖΥΓΟΣ (22 Σεπτεμβρίου - 22 Οκτωβρίου)

Αλλαγή (πλανητικού) σκηνικού από αυτή την εβδομάδα, που απαλύνει τα συναισθηματικά και οικονομικά βάρη, almost δηλαδή γιατί υπάρχει κι ένας Άρης στον Σκορπίο ως 13/12, εγκαινιάζοντας μια περίοδο με αυξημένους ρυθμούς στην καθημερινότητα, καθώς τόσο ο Ήλιος (22/11) όσο και ο Ερμής (24/11) εισέρχονται στο ζώδιο του Τοξότη. Η αισιοδοξία επιστρέφει σταδιακά, το ίδιο και το ταλέντο στην επικοινωνία, με τη διάθεση να ευνοεί τις εξόδους, τις βόλτες με φίλους, τις μίνι αποδράσεις, τον αυθορμητισμό και την «τσακνινιά» στο φλερτ, είτε διά ζωσης, είτε και μέσω διαδικτύου, οπότε αν είσαι μόνος, καιρός να ετοιμάσεις ατάκες, θα είσαι γενικά πολυάσχολος, με διάθεση πειραματισμού απέναντι στα πράγματα και μια ανάγκη να σπάσεις τα δεσμά της ρουτίνας σου, ξεκινώντας ίσως κάποιο νέο κόμμι, την εκμάθηση ενός μουσικού οργάνου ή μιας ξένης γλώσσας, κάτι τέλος πάντων που θα σου δώσει ένα καινούργιο πνευματικό ερέθισμα. Καλή περίοδος ως 21/12 και για αγορές τεχνολογικών προϊόντων, ηλεκτρικών ειδών ή μεταφορικού μέσου, επομένως εκμεταλλεύσου την Black Friday που έρχεται. Βέβαια επαγγελματικά θα έχεις τρέξιμο, με αλλεπάλληλες συσκέψεις, επαφές, συζητήσεις, με ευκαιρίες όμως να διαφημίσεις την δουλειά σου.

ΣΚΟΡΠΙΟΣ (23 Οκτωβρίου - 21 Νοεμβρίου)

«Επιτέλους τέλος» στην ασφυκτική πίεση της προηγούμενης «εκλειπτικής» εβδομάδας, καθώς τη Δευτέρα ο Ήλιος εγκαταλείπει το ζώδιό σου, του χρόνου πάλι γενέθλια, και ακολούθως την Τετάρτη ο Ερμής, μετακινούμενοι στον Τοξότη, αν και ο Άρης παραμένει στον Σκορπίο ως 13/12 ζορίζοντας όσο να 'ναι ακόμα σε επίπεδο καθημερινότητας. Αναλογικά πάντως ρίχνεις ρυθμούς, με το focus τώρα να πέφτει στα οικονομικά και τα πρακτικά της δουλειάς, ενώ σε αυτόν τον τομέα θα πραγματοποιηθεί και η έκλειψη στις 4/12. Το μυαλό σου επεξεργάζεται ιδέες για να αυχήσεις το εισόδημά σου, αθλοποιώντας κάποιο ακίνητο μέσω αγοραπωλησίας, προχωρώντας σε κάποια επένδυση ή μια καινούργια επιχειρηματική κίνηση, ακόμα ίσως χρησιμοποιώντας και ένα ταλέντο σου που ως τώρα δεν είχες σκεφτεί ότι μπορεί να σου αποφέρει χρήματα. Στο ίδιο σκεπτικό και κινήσεις για εύρεση χρηματοδότησης, ενώ πιθανόν να σε απασχολήσουν και ζητήματα γονικών παροχών/μεταβιβάσεων. Αν πάλι ψάχνεις για δουλειά, είναι καιρός να αρχίσεις να στέλνεις βιογραφικά. Και φυσικά η Black Friday είναι σουπερ για να κανονίσεις τα δώρα εν όψει Χριστούγεννων, ιδιαίτερα καθώς από 14/12 μπορεί να υπάρξουν αυξημένα έξοδα.

ΤΟΞΟΤΗΣ (22 Νοεμβρίου - 20 Δεκεμβρίου)

Χρόνια Πολλά! Τα ζημερώματα της Δευτέρας ο Ήλιος περνά στο ζώδιό σου, εγκαινιάζοντας για φέτος την περίοδο των γενεθλίων σου, με τον Ερμή να ακολουθεί την Τετάρτη. Αφήνεις πίσω σου την εσωστρέφεια και την αβεβαιότητα και προχωράς με δυναμισμό και αποφασιστικότητα στην επίτευξη των προσωπικών σου στόχων και επιθυμιών. Και μολονότι ο Άρης στον Σκορπίο από τον 12ο οίκο σου μέχρι 13/12 μπορεί να προσπαθεί να κάνει λίγο ψυχολογικό «σαμποτάζ», το σίγουρο είναι πως δεν θα το πετύχει, αφού πλέον ξέρεις πολύ καλά τι θέλεις και τι έχεις ανάγκη προσωπικά και επαγγελματικά. Η επικοινωνία σου γίνεται πιο αυθόρμητη, το μυαλό σου «ξελαμπικάρει» στροφάροντας σε άλλες ταχύτητες, κάνοντάς σε ίσως πιο ισχυρογνώμων και απόλυτο στις θέσεις σου, οραματιζόμενος ωστόσο με αισιοδοξία το μέλλον και τις προοπτικές που μπορεί να φέρει, είτε πρόκειται για μια νέα δουλειά, μια νέα σχέση, την ολοκλήρωση των σπουδών σου, την δημιουργία οικογένειας κ.λπ. Φυσικά βρισκόμαστε στο μεσοδιάστημα δύο εκλείψεων, εν ανα-

μονή της επερχόμενης Ηλιακής στο ζώδιό σου στις 4/12, της τελευταίας από μια σειρά εκλείψεων στον άξονα σου τα προηγούμενα δύο χρόνια, που δίνει όμως με τη σειρά της ώθηση σε νέες αλλαγές.

ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ (21 Δεκεμβρίου - 19 Ιανουαρίου)

Με τη μετακίνηση του Ήλιου τη Δευτέρα και εν συνέχεια του Ερμή την Τετάρτη στο ζώδιο του Τοξότη και τον 12 οίκο του ωροσκοπίου σου ξεκινά ένα διάστημα μεγαλύτερης εσωστρέφειας, κατά το οποίο «σβήνεις» λίγο τις μηχανές, προετοιμαζόμενος για τα γενέθλιά σου, διανύοντας τη δική σου περίοδο «αγρανάπαυσης». Είναι η στιγμή η οποία ψυχολογικού «ξεψαχνίσματος», του επαναπροσδιορισμού των προσωπικών και επαγγελματικών σου αναγκών, ώστε να μπορέσουν να μετουσιωθούν σε πραγματικούς στόχους εν όψει της νέας χρονιάς, που έρχεται με καινούργια όνειρα και ελπίδα για μεγαλύτερη πληρότητα στη ζωή σου. Η διάθεση να «κλειστείς» περισσότερο στο εαυτό σου και να αφουγκραστείς το μέσα σου μπορεί να αποδειχτεί πολύ ωφέλιμη στην πορεία, αν και το μυαλό σου θα φεύγει εύκολα σε ζητήματα του παρελθόντος, δυσκολεύοντας το πρακτικό κομμάτι δουλειάς και καθημερινότητας. Εστίασε με αγάπη στη φροντίδα της ψυχικής και της φυσικής σου κατάστασης, αλλάζοντας βλαβερές συνήθειες, κάνοντας τα απαραίτητα checkups «αγκαλιάζοντας» ολιστικά τον εαυτό σου και δεν θα χάσεις. Άλλωστε σε αυτόν τον οίκο θα πραγματοποιηθεί και η έκλειψη στις 4/12, ολοκληρώνοντας έναν κύκλο δύο ετών.

ΥΔΡΟΧΟΟΣ (20 Ιανουαρίου - 17 Φεβρουαρίου)

Φεύγεις σταδιακά από το βαρύ κλίμα του προηγούμενου διαστήματος, με αποκορύφωμα την τελευταία εβδομάδα που φιλοξένησε και την έκλειψη στον ζωδιακό σου σταυρό (η επόμενη στις 4/12 δεν σε επηρεάζει άμεσα), υποδεχόμενος με χαρά την είσοδο του Ήλιου και του Ερμή στον φιλικό Τοξότη. Βέβαια ακόμα υπάρχει ένα «αγκάθι» που λέγεται Άρης στον Σκορπίο ως 13/12, βγάζοντας πίεση στα επαγγελματικά, αλλά η ατμόσφαιρα ελαφρώνει αισθητά παρά τα όποια προβλήματα. Η νέα αυτή θέση των πλανητών ευνοεί τη συλλογική δουλειά, τις δημόσιες σχέσεις και τη δικτύωση με φρέσκα likeminded άτομα που μπορούν να σε βοηθήσουν να πετύχεις τους στόχους και το όραμα που έχεις στα επαγγελματικά, με το μήνυμα να είναι: «η ισχύς εν τη ενώσει». Θα υπάρξουν επίσης δυνατοίτητες να διαφημίσεις και να προωθήσεις τη δουλειά σου μέσω του της τεχνολογίας και του διαδικτύου. Και σε προσωπικό επίπεδο όμως θα έχεις πιο allegro mindset, βγάζοντας μια ανάγκη να επικοινωνήσεις τις ιδέες και τις σκέψεις σου με φίλους, να συναναστραφείς τον σύντροφο και τα αγαπημένα σου πρόσωπα, να βγεις, να γελάσεις, να διασκεδάσεις, αλλά και να κάνεις νέες γνωριμίες με πρόσωπα που σου ιντριγκάρουν τον εγκέφαλο.

ΙΧΘΥΕΣ (18 Φεβρουαρίου - 19 Μαρτίου)

Από αυτή την εβδομάδα, με το πέρασμα του Ήλιου (22/11) και του Ερμή (24/11) στον Τοξότη, η καριέρα γίνεται απόλυτη προτεραιότητα και εσύ καλείσαι να αποδείξεις τις ικανότητές σου, ανταποκρινόμενος στις αυξημένες απαιτήσεις που δημιουργούνται στην καθημερινότητα. Οι ρυθμοί «σφιγμένα», οι απαιτήσεις πελατών, προϊσταμένων, συνεργατών (ή αντίστοιχα καθηγητών/ μαθημάτων αν είσαι φοιτητής) πιέζουν για καλύτερα αποτελέσματα και αύξηση της παραγωγικότητας, με τη διάθεσή σου να είναι περισσότερο φιλόδοξη του «κανονικού» σου, κάνοντάς σε και πιο «ορατό» στον χώρο που δραστηριοποιείσαι. Αυτό μπορεί να λειτουργήσει προς όφελός σου και σε περίπτωση που ψάχνεις για δουλειά, οπότε και πρέπει να εντατικοποιήσεις τις προσπάθειές σου, ξεκινώντας να στέλνεις βιογραφικά, αλλά φυσικά και αν ήδη εργάζεσαι φέρνοντάς σε σε επαφή με άτομα κύρους που μπορούν να σε συμβουλευσουν, να σε μανατζάρουν ή να σε προωθήσουν περαιτέρω και πρακτικά, με το σενάριο μιας εξέλιξης, όπως π.χ. μέσω μιας προαγωγής να είναι υπαρκτό, καθώς μέσα σε αυτόν τον τομέα θα πραγματοποιηθεί και η Ηλιακή Έκλειψη στις 4/12, με τις αλλαγές στα επαγγελματικά να είναι προ των πυλών. **A**

ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΑΡΙΘΜΟΙ Η ΑΝΕΠΑΦΗ ΣΟΥ ΥΠΟΓΡΑΦΗ.

Στην ACS δημιουργήσαμε μια νέα μοναδική
υπηρεσία ανέπαφης παράδοσης αποστολών.

Τώρα, κάθε φορά που παραλαμβάνεις ένα δέμα,
στον χώρο σου ή στο κατάστημα, αντί να υπογράφεις
με το στυλό του tablet, θα ήες απλά τον 4ψήφιο
κωδικό που θα σου έρχεται στο κινητό.

Ακόμα μια καινοτομία από εμάς,
ακόμα περισσότερη ασφάλεια για όλους.

Έδρα: ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 25, 145-68 ΕΡΥΘΡΙΝΗ
τηλ.: 210 8190000 fax: 210 8190311 www.acscourier.gr

Για το **περιβάλλον**,
όλες οι **ώρες** δεν είναι ίδιες.

Κατέβασε την εφαρμογή **ΙΠΤΟ Analytics** του **ΑΔΜΗΕ**
και δες πόση καθαρή ενέργεια χωράει στη μέρα σου!

 ipto ANALYTICS

Powered by

 αδμηε

